

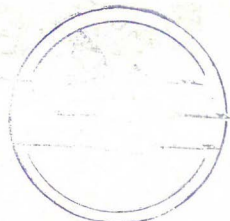
Professor John I. Kolehmainen
Heidelberg
Tiffin, Ohio

JUHLA-ALBUMI SUOMI-SYNDOODIN 25-VUOTISJUHLAN MUISTOKSI 1890-1915.

JUHLA-ALBUMI 1890-1915

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATION INSTITUTE
Turku, Finland
20000 Turku 50 ☎ 17536

168-1980

S. Amer. 50. 31

JUHLA-ALBUMI

SUOMI-SYNOODIN

25-VUOTISJUHLAN MUISTOKSI

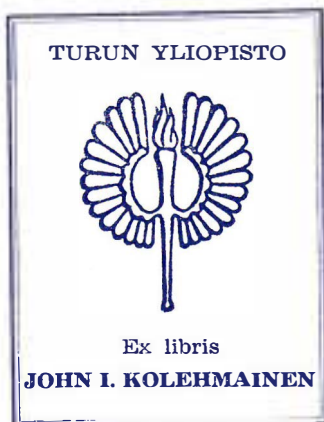
1890-1915

TOHT. J. K. NIKANDER

HANCOCK, MICH. 1915
SUOMALAIS-LUTEERILAINEN KUSTANNUSLIIKE

S... INSTITUUTTI
...
20500 Turku 60 ☎ 17536

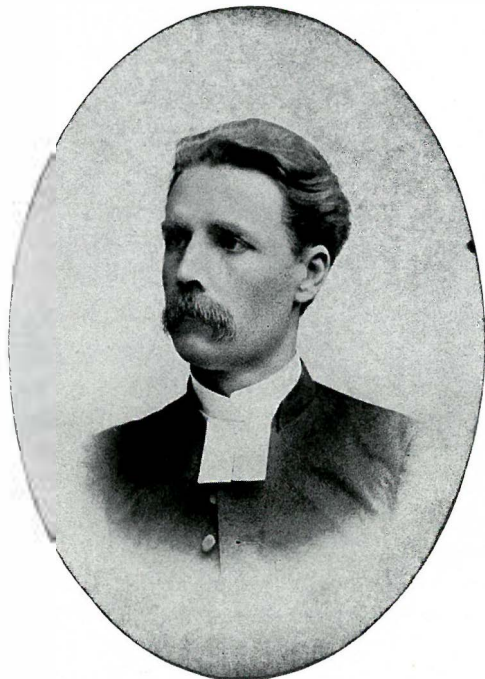
168-1980

ALKULAUSE

*Viisikolmatta vuotta on kirkkokuntamme Jumalan avulla elänyt, taistellut ja työskennellyt. Sopivaa on, että tämän muistoksi vietämme riemujuhlaa tänä vuonna, kun vaan teemme sen oikealla mielellä, katsahtaen menneisyyteen oman heikkoutemme tunnossa ja antaen kaikesta menestyksestä kunnian Jumalalle. Häneen turvaten on sopiva jatkaa taas taivalta eteenpäin, ja siitäkin olkoon meille riemujuhla muistuttamassa. Tämä muistokirja tahtoo osaltaan lisätä juhlatunnelmaa, ja toivomme sen olevan kirkkomme rakastajille tervetulleen. Jonkunlainen epäroiminen riemujuhlamme viettämisen ajasta, jota oli yhteen aikaan olemassa, vaikutti, että valmistukset tähän juhlaan lykkäytyivät, ja kun lopulta kumminkin päätettiin se kaikesta huolimatta pitää luonnollisella ajallaan, oli aika jo niin pitkälle kulu-
nut, että valmistusaikaa jäi niukanpuolisesti. Tämä ajan vähyyks on tietysti myös vaikuttanut tämänkin kirjan eri kirjoituksiin. Mutta hyvällä tarkoituksella on tehty mitä on voitu. Ota se vastaan, rakas lukija, suosiollisella anteeksiannolla, missä huomaaat puutteita. Tähän asti on Herra meitä auttanut; hän varmasti auttaa vastakin. Hancock, Mich., toukok. 27 p. 1915.*

J. K. NIKANDER.

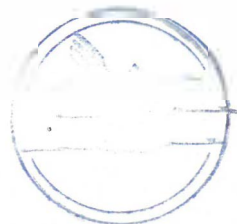

KIRKKOH. A. E. BACKMAN.
† Helmik. 18 p. 1909.

Sisällys:

Olen tahtonut koota (V. Kuusisto)	9
Lyhyt silmäys kirkkokuntamme toimintaan (J. K. Nikander)	11
Kirkkokuntamme papisto (F. V. Kava)	52
Kirkot, pappilat ja hautausmaat (J. Wargelin)	66
Muutamia piirteitä Suomi-Opistosta (M. P.)	82
Sunnuntaikoulutyömme (J. Mänttä)	94
Muutamia piirteitä kesäkouluista (S. Ilmonen)	106
Grpokitikysymys (J. J. Hoikka)	113
Vähän kristillisestä nuorisotyöstä Amerikan suomalaisten keskuudessa (V. R.)	119
Kotilähetystoimemme (A. H.)	124
Suomalais-Luterilainen Kustannusliike (Emil Pesonen)	131
Suom. merimieslähetyksestä, silmällä pitäen sen suhdetta Suomi-Synoo- diin (Alvar Rautalahti)	147
Suomi-Synoodin osa pakanalähetyksessä (Bruuno Vuornos)	153
Amerikan suomalaisten kehitys (J. H. J.)	158
Tilastollinen taulu kirkkokunnasta 1890 ja 1915 vuosien väliseltä ajalta	166

SIHTOLAISEN SUOMEN INSTITUUTTI
P. O. Box 100
70
20000 Turku 50 ☎ 17536

168-1980

AMERIKAN SUOMALAISTEN ENSIMMÄISIÄ PAPPEJA

J. J. Hoikka

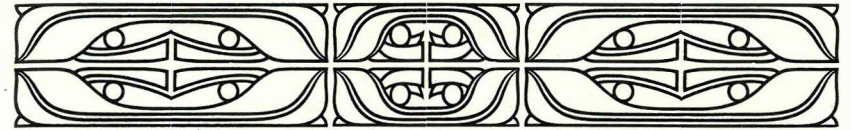
K. L. Tolonen

J. K. Nikander

SUPTOLAINEN INSTITUUTTI
 M...
 Tu...
 20500 TURKU SU 17506

168-1980

„Olen tahtonut koota“.

“Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profetat ja kivität luoksesi lähettettyjä, kuinka usein olen tahtonut koota lapsiasi, samoin kuin kana kookaa poikansa siipiensä alle. Mutta te ette tahtoneet”. Mat. 23: 37.

*Olen tahtonut koota kansaani,
 Ja sitä ohjata,
 Kirkkoni kautta laumaani,
 Ja myöskin siunata:
 Henkeni armolahjoilla,
 Totuuteni valolla —
 “Olen tahtonut koota”.*

*Olen tahtonut koota kansaani,
 Sen harhat ojentaa. —
 Vieraalla maalla luokseni
 Mä kutsuin kulkijaa,
 Sanani lupauksilla,
 Elämäni voimalla
 “Olen tahtonut koota”.*

*Olen tahtonut koota kansaani,
 Kuin lintu poikiaan,
 Päivällä, yöllä suojelee
 Ja niitä holhoaa.
 Samoinpa kautta kirkkoni
 Myös sanani, sakramenttini,
 “Olen tahtonut koota”.*

*Olen tahtonut koota kansaani,
 Sen tietä valaista —
 Myrskyssä, yössä synkeässä
 Ain’ ollut ohjaaja,
 Taivaisen kodin matkalle,
 Ijäisyyden rannalle,
 “Olen tahtonut koota”.*

Olen tahtonut koota kansaani;
Kaikk' ette tahtoneet —
Luokseni tulla kuulemaan,
Siks' Herran kyyneleet
Vuotavat teidän tähtenne,
Murheellisna lausuen:
"Olen tahtonut koota".

Olen tahtonut koota kansaani,
Ja tahdon eellehen.
Tahtoisin, että syttyisi
Jo liekki taivainen,
Jokaiseen ihmissydämeen,
Jotta eloon ääiseen,
Kerran ne saisın koota.

Oi kirkkomme kallis,
Lapsuutemme, isän, äidin
Kirkko, synnyinmaan!
Ken sortua sun sallis',
Ken vaihtais' sinut — kodin,
Tai yhtyis' kalleintansa sortamaan?

Sä isäimme uskon,
Perintömme kalliin toit
Meitä ohjaamaan.
Sä elomme ruskon
Kans' uuden päivän soit,
Sait kielen armaimpamme kaikumaan.

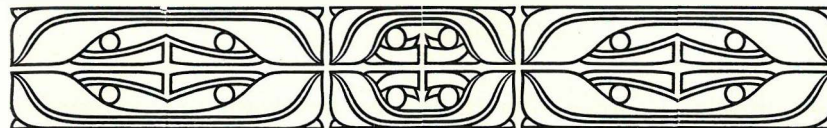
Oi kirkkomme pyhä,
Antakoon sulle Luoja
Voimaa toimimaan,
Ett' olisit sä yhä
Valon valpas vartija
Ja meitä johdattaisit kunniaan!

V. KUUSISTO.

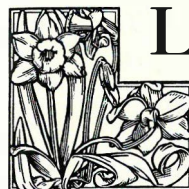
SIIRTOLAIUUSINSTITUUTTI
MÄSKÄJÄINSTITUUTIT
Talon Yhteisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

168-1980

Lyhyt silmäys kirkkokuntamme 25-vuotiseen toimintaan.

Luodessani silmäyksen taaksepäin kirkkokuntamme tähänastiseen toimintaan teen sen siinä tunnossa, että oma voima on ollut heikkoa, mutta tunnustaen, että Herra on armollisesti auttanut. Tapahtukoon tuo lyhykäinen silmäys siis Herran kunniaksi!

Muutamalla sanalla tahdon ensin kosketella aikaa ennen kirkkokuntamme perustamista. Tässä on huomioon otettava suomalaisen kansanaineksen siirtyminen tänne, merentakaiseen maahan, sillä tuo tosiasiahan se on, mikä on tehnyt kirkollisen toiminnan tämän kansan keskuudessa tarpeelliseksi. Suomalaista kansaa on ensin alkanut siirtyä Vaski- eli Kuparisaarelle, Michiganin valtion pohjoisimpaan osaan lähes 50 vuotta takaperin*). Ne tulivat Norjan pohjoisosista, Vesisaaresta ja Vuoreasta, joihin paikkoihin he olivat ensin siirtyneet pohjois-Suomesta kalastusta harjoittamaan. Myöhemmin alkoi siirtolaisuus suoraan pohjois-Suomesta ja pohjois-Ruotsista. — Muihinkin valtioihin on siirtynyt suomalaisia jo verrattain varhain; sellaisia valtioita ovat Minnesota, Etelä-Dakota, Washington, Oregon. Myöskin Ohion ja Massachusettsin valtioissa sekä New Yorkissa on kansalaisiamme ollut ainakin jonkun verran neljäntäkymmentä vuotta, osa kauvemminkin.

Varhaisempina aikoina on kuitenkin suomalaisten lukumäärä Amerikan eri paikkakunnilla ollut vähäinen ja asumus hajallinen; ja tämä seikka on sellaisenaan ollut haitallinen este kirkollisen elämän ja toiminnan syntyyn. Sitä paitsi on usein puutunut riittävästi asiaa harrastavia henkilöitä, jotka olisivat panneet työn alkuun. Ainoastaan harvemmillä paikoilla on suomalaisia ollut riittävämmiin. Suurimpia kansalaistemme pesäpaik-

*) En koskettele tässä lyhyessä selonteossa ollenkaan 1600-luvulla tulleita suomalaisia ja mitä kirkollista työtä on mahdollisesti tehty heidän keskuudessaan. En myöskään U. Cygnaeuksen työtä Alaskan Sitkassa. Näillä toiminnoilla ei nykyiseen kirkolliseen työhömmme nähden ole mitään yhteyttä.

koja on ollut Calumetin ja Hancockin paikkakunnat pohjois-Michiganissa. Näillä paikoilla onkin evankelis-luteerilainen kirkollinen toiminta ensin alkanut.

Jo v. 1867 ovat suomalaiset ottaneet osaa seurakunnan perustamiseen, johon kuului suomalaisia, norjalaisia ja ruotsalaisia. Tämä seurakunta perustettiin Hancockissa kesäkuun 16 päivänä. Seurakunnan nimeksi määrättiin "Skandinaavialainen Evankelisluteerilainen seurakunta Quincyssä ja ympärillä olevilla seuduilla Houghtonin kauntissa Michiganissa". Vaikka nimi on suomalaiselle vieras, osottaa tämä toimi kuitenkin, että heillä oli seurakunnallisen yhteyden kaipuu ja halu. Tästä pienestä idusta on aikain kuluessa kirkollinen elämä kasvanut siirtokansamme keskuuteen Amerikassa.

Tässä näin perustetussa seurakunnassa toimi sielunpaimena norjalainen pastori A. E. Fredricksen vuosina 1867—1871. Vuodesta 1871 jatkoi työtä norjalainen pastori H. Roernaes; viimeainitun aikana erkanivat laestadiolaset kansalaisemme ev. luteerilaisen kirkon yhteydestä ja rupesivat muodostamaan omia seurojaan, joissa ovat viettäneet Herran ehtoollistakin, ja heidän saarnamiehensä ovat toimittaneet heidän keskuudessaan kirkolliset toimitukset.

Itsenäisesti on suomalainen evankelis-luteerilainen seurakunta päässyt alkuun vasta v. 1876, jolloin Calumetissa olevat kansalaisemme Suomen Lähetysseuran avulla saivat keskuuteensa kirkollisen työn ensimmäisen tienraivaajan pastori A. E. Backmanin. Hän, joka oli syntynyt Kurimon tehtaalla Oulun läänissä v. 1844, vihittiin papiksi v. 1875 ja toimi silloisen Jokijärven (nyk. Taivalkosken) seurakunnan saarnaajana Oulun läänissä. Pastori Backman saapui perille seurakuntansa keskuuteen syysk. 10 p. 1876. Hänen toimensa oli ahkerää sanan saarnamiehen työtä. Toimintansa hän ulotti varsinaisen piirinsä ulkopuolellekin, Delawaren kaivannolle pohjoiseen Calumetista, Marquette kauntiin, Mich., jopa Minnesotaankin asti. Käytyään kerran Suomessa jatkoi pastori Backman tointansa siirtolaisten pappina asettuen asumaan Hancockin puolella (Quincyssä), kunnes hän elok. 3 p. 1883 lähti Suomeen, toimittuaan Amerikassa lähes 7 vuotta. Työ oli ollut tienraivaajan vaivaloista työtä. Hän oli täällä ollessaan liittynyt Norjalaiseen Konferenssiin (joka v. 1890 lakkasi ja liittyi osana "Yhdistettyyn Norjalaiseen Kirkkoon"). Hedelmänä pastori Backmanin työstä jäi moniin kansalaiseen seurakunnallisen elämän kaipuu, ja 215 kansalaista antoi nimensä sitoutuen antamaan kannatustaan, kun pastori Backmanin toimen kautta oli saatava uusi pastori Suomesta.

Amerikassa oli jo v. 1883 vihitty ensimmäinen suomalainen mies pyhään saarnavirkaan Augustana-Synoodissa, käytyään Augustana-Opiston ja Jumaluusopillisen seminaarin. Tämä mies oli pastori J. J. Hoikka, syntynyt Rovaniemellä v. 1854. Hän vielä työskentelee keskuudessamme terveillä voimilla. Nuoruutensa esikoistyön hän uhrasi siirtolaistemme kirkollisen elämän perustamiseksi Yhdysvaltain länsirannikolla. Siellä hän perusti suomalaisen ev. lut. seurakunnan Astorian suomalaisten keskuuteen, jotka enimmäkseen työskentelivät kalastajina Columbia-joella. Astorian seurakunta yhdistettiin Augustana-Synoodiin; mutta suomalaisen kirkkokunnan tarpeellisuutta jo tunnettiin siellä, sillä seurakunnan yhteys Augustana-Synoodin kanssa aiottiin kestäväksi vaan siihen saakka, kunnes oma suomalainen ev. luteerilainen kirkkokunta saadaan aikaan. Täältä past. Hoikka ulotutti vaikutustaan muihinkin paikkoihin lännessä, mihin kansalaisemme häntä kutsuivat, etupäässä Oregonin ja Washingtonin valtioissa.

Tämän katsauksen kyhääjä saapui Suomesta jatkamaan past. Backmanin työtä Quincyyn, Calumetin ja Allouezin seurakunnissa alussa vuotta 1885, oltuani Suomessa noin 5½ vuotta pappina eri paikoilla. "Lähetysalaksi" pastori Backman tätä tulevaa työalaani nimitti, ja lähetysala se todella olikin. Suomalaista kansaa oli kyllä Vaskisaarella useampia tuhansia jo silloin. Mutta mielet olivat varsin hajallisia. Kaipasin kirkollista yhteyttä; mutta sitä ei ollut helppo saada toimeen, vaikka muiden luteerilaisten kansain esimerkki oli siihen kehottavana esikuvana. Päätin sen vuoksi alottaa vaan tärkeimmillä asioilla: Jumalan sanan opettamisella vanhemmille ja nuoremmille, sekä sakramenttien ja muiden toimitusten toimittamisella, odottaen sopivaa aikaa seurakuntien tarkempaan järjestämiseen. Kirkonkirjaan koetettiin saada merkityksi seurakunnan jäseniä ja heidän perheitään. Paraiten tämä kävi laatuun Quincyyn (myöhemmin Hancockin) seurakunnassa.

Allamerkitty kävi myös vuonna 1885 kutsusta varsinaisen piirinsä ulkopuolella, pohjoisessa Copper Falls ja Central kaivannoilla, Marquette-kauntissa Republic kaivannolla, Ishpemingissä ja Negauneessa. Kesällä myös Minnesotassa. Samoin seuraavana kesänä 1886.

Ohion suomalaisten keskuudessa oli Augustana-seminaarin oppilas J. W. Lähde herättänyt kirkollista ja hengellistä pyrkimystä jo v. 1884, erittäinkin Harborissa ja Fairportissa. Seuraavana kesänä 1885 hänet vihittiin saarnavirkaan Augustana-

Synoodissa. Samana vuonna alkoi hän pastori Hoikan kanssa julkaista "Valvoja"-nimistä hengellistä kuukauslehteä, ja myöhemmin liittyi allamerkittykin sen toimittajiin. Tarkoitus oli vaikuttaa lehden kautta suomalaisiin laajemmalla. Lehden painaminen toimitettiin Yhdysvaltain Sanomain kirjapainossa Harborigissa. Sen lukijakunta nousi korkeintaan noin 300:taan.

Vuoden 1885 lopulla muutti pastori Hoikka lännestä Michiganiin, jossa hän asettui Republikin kaivannolle ruotsalaisen seurakunnan pastoriksi. Siellä hän toimi suomalaistenkin keskuudessa, vieläpä ulotti vaikutuksensa muihinkin paikkakuntiin, olen erittäinkin Republikin ja Championin suomalaisten pastorina.

Oregonissa Astorian seurakunta jäi pastori Hoikan lähdeyttä ilman vakinaista sielunpaimenta. Hänen työtään jatkoi maallikkosaarnaaja W. Williamson, asettuen seurakuntaan varsinaisesti lastenopettajana. Tarkotus oli hänellä ja useilla seurakuntalaisillakin, että hän vihityttäisi itsensä varsinaisesti saarnavirkaan. Sitä varten hän oli saapuvilla Minneapolissa v. 1886, jolloin Augustana-synodi piti siellä vuosikokousta. Synodi ei kuitenkaan voinut vihkiä häntä osittain sentähden, että vihittävän oppimäärä ja taito oli liian vähäinen, osittain siitä syystä, että seurakunnan kutsumus ei ollut täysin laillinen. Näin jäi seurakunta ilman sielunpaimenta toistaiseksi. Tämän kirjoittaja teki kesällä 1887 matkan Minnesotaan ja Dakotaan ja jatkoi samalla lähetysmatkaansa aina Astoriaan saakka, pistäytyen myös Deep Riverin puolella, Washingtonin valtiossa ja Portlandissa. Herttaiset muistot ovat mielessäni vielä tuolta käynniltäni kansalaisten kohtelusta, vaikka huomasin jotain sekavaakin seurakunnan elämässä.

Seurakunta kutsui pian tämän jälkeen sielunpaimenekseen pastori J. W. Eloheimon Suomesta. Hän saapuikin seurakuntaan alkupuolella vuotta 1888. Pastori Eloheimolla tiedettiin olleen kotimaassa jonkun verran vähemmän miellyttäviä ominuuksia ja seikkailuja, mutta toivottiin hänestä hyvää ja iloitiin sanan saarnaajain lisäytymisestä. Ei silloin ainakaan aavistettu täällä, että hän aikoi tulla toimittamaan Amerikassa yhtäkkiä, mitä toiset olivat ajatelleet tapahtuvaksi tyvenellä, hiljaisella kehityksellä, ei tunnettu hänen suuruuden unelmiaan. Suurta mielipahaa tuotti eräs hänen kirjoituksensa Yhdysvaltain Sanomissa, joka oli tähdähtynä past. Hoikkaa vastaan. Eloheimon puolusti piispaallista kirkkojärjestystä ja kiihkoili sen pikaisesta alkamisesta. Tämä aate itsessään ei ollut niinkään suututtava. Enemmän vastenmielisyyttä herätti se seikka, että kirjoituksista ilmeni hänen pyrintönsä itse päästä piispaksi; tätä hän

ei kieltänytkään, vaan puolusti tekoaan apostolin lauseella: "Joka piispan virkaa pyytää, hän hyvää työtä halajaa".

Ishpemingin seurakunta, joka oli perustettu alussa v. 1887 ja saanut oman kirkon samana vuonna, sai myös oman sielunpaimenen syksyllä v. 1888, kun pastori K. L. Tolonen rouvineen saapui Suomesta seurakunnan kutsua noudattaen. Hänen 8-vuotinen kokemuksensa lähetysaarnajana Aafrikassa ja sen perästä 12-vuotinen kokemuksensa Lähetysseuran matkustavana saarnaajana ja lähetyskoulun opettajana Suomessa olivat hyvänä valmistuksena hänen siirtolaispapin toimeensa. Hän oli saarnannut kaikissa Suomen ev. luteer. kirkkoissa. Lokak. 26 päivänä hän saapui uuteen seurakuntaansa, jota hän uskollisesti hoiti kuolemaansa asti, saavuttaen sen jäsenten rakkauden ja luottamuksen. Hänen saavuttuaan alkoi virkeä toiminnan aika Marquette kauntissa seurakunnallisella alalla. Negauneen ja Palmerin seurakunnat perustettiin, ja pastori Hoikka luovutti pastori Tolosen hoitoon myös hoitamansa Republikin ja Championin seurakunnat.

Kun näin oli nyt likempänä toisiaan ainakin kolme pastoria, voitiin ruveta pitämään jonkunlaisia juhlia seurakunnissa kansalaistemme herättämiseksi ja saattamiseksi kirkolliseen tietoisuuteen. Näitä juhlia nimitettiin "lähetyskokouksiksi", ja niissä julistettiin Jumalan sanaa sekä keskusteltiin jostakusta tärkeästä kristinopin kysymyksestä. Tavallisesti kukin papeista lausui kysymyksestä ajatuksiaan. Maallikoita kehoitettiin myös asiasta puhumaan, vaikka he ujoudessaan eivät useinkaan tätä valtaa käyttäneet.

Yhteisissä kokouksissa tunnustettiin kirkkokunnallisen yhteyden tarpeellisuus. Siitä jo tuumailtiin kerran Minneapolin kaupungissa v. 1886. Mutta päätettiin toistaiseksi vielä odottaa joku aika, kunnes saataisiin jonkun verran enemmän opettajia siirtokansamme keskuuteen. — Syksyllä v. 1888 oli Ishpemingin pappilassa pastorit Tolonen ja Hoikka sekä allamerkitty koolla. Silloin päätimme kristillisen elämän herättämiseksi, jättäen "Valvojan", perustaa uuden lehden, jonka nimeksi sovittiin "Paimen-Sanomia"; siinä saataisiin myös pohtia kirkollisia kysymyksiä. Lehti päätettiin julkaista vuoden 1889 alusta 4-sivuisena pientä kokoa, kerran viikossa ilmaantuvana. Päätoimittajaksi valittiin tämän kirjoittaja. Paljon työtä ja huolta tuotti tuo uusi toimi aikain kuluessa. Palkkana oli se hyvä tunto, että sai tehdä jotakin siirtokansan hyväksi; eikä muuta palkkaa voitu muillekaan avustajille myöntää.

Tuona valmistelevana aikana lisäytyi vielä kirkollisten työmiesten lukumäärä, kun pastori H. Tanner saapui Amerikkaan kevättalvella 1889. Hän oli jo muutamia vuosia ollut ilman virkaa Suomessa. Amerikkaan saavuttuaan hän suuntasi heti matkansa Hancockiin ja tuli allamerkityn luo ja avusteli saarnatoimessa. — Samaan aikaan sain Suomen Merimieslähetykseuralta pyynnön mennä San Franciscoon, tutkimaan kansalaisten oloja siellä, koska sinne oli pyydetty saada merimiespappi. Otinkin tuon pyynnön suorittaakseni, ja sillä aikaa pastori Tanner hoiti virkaani Hancockin, Calumetin ja Allouezin seurakunnissa. Paluumatkallani San Franciscosta poikkesin Almyr kiviannolla ja Rock Springsissä, Wyomingin valtiota, sekä Black Hillsissä, Et. Dakotaa. Viimemainitussa muodostui seurakunta, joka kutsui pastori Tanteren sielunpaimeneksi.

Myöhemmin lähetti Merimieslähetyksen pastori Matti Tarkkasen San Franciscoon merimiespappiksi, ja täten oli kirkollinen toiminta saatu alkuun tuossa suuressa lännen kaupungissa. — New Yorkissa oli Merimieslähetyksen alkanut työnsä jo v. 1887, jolloin se lähetti sinne pastori Eemeli Paneliuksen. Kummankin merimiespappin toimi ulottui myös melkoisessa määrässä palvelemaan siirtolaisia, eikä ainoastaan New Yorkissa ja San Franciscossa, vaan myös muilla heille ulottuvilla paikoilla, idässä Massachusettin, lännessä Californian valtioissa.

Vuoden 1889 kuluessa päätti Calumetin seurakunta muodostua eri papin alueeksi; se oli näet ennen ollut Quincyn papin hoidossa. Sielunpaimeneksi se kutsui pastori J. W. Eloheimon Astoriasta, joka saapui tälle uudelle työalalleen syksyllä 1889.

Tämä seikka saattoi silloiset suomalaiset saarnavirkaan vihityt opettajat likemmä toisiaan. Koetettiin unohtaa entiset erimielisyydet ja keskinäiset katkeruudet, saadaksemme ystävällisyydellä ja yksimielisyydellä jotakin hyvää aikaan kansamme kokoamiseksi kristilliseen yhdyskuntaan ja sen kasvattamiseksi hengelliseen elämään. Nyt ruvettiin pitämään yhteisiä kokouksia, joissa sovittiin yleisistä periaatteista. Kirkkokunnan alottaminen pidettiin tärkeänä. Eloheimo ei enää vaatinut piispaallista hallintoa. Yleensä tunnustettiin pääasiassa sellainen järjestys sopivaksi, joka sittemmin on Suomi-Synodissa toteutettu. Mitään pakkomaksuja tai sopimatonta pappisvaltaa ei näissä valmistelemissa kokouksissa oltu suunniteltu, niinkuin epäluuloiset väittivät.

KIRKKOKUNNAN TARPEELLISUUS JA ALKUUNPANEMINEN.

Seurakunnallisessa elämässä oli saatava enemmän vakavaa yhteyttä. Onhan kristillisen seurakunnan jäsenten, Jeesuksen opetuslapsina, osotettava ulkonaisestikin kuulumisensa keskinäiseen yhteyteen. Tunnustettakoon mielellään, että yhteyspuuhaa on vääriin suuntaankin menevää, sellaista, joka tahtoo muodostaa kirkkoa joksikin valtiolliseksi laitokseksi, niinkuin esim. katoollinen kirkko on tehnyt. Se onkin vastuunalainen siitä, että yhteyttä on yleensä ruvettu epäluulolla katsomaan. Kuitenkin on kristillinen seurakunta kasvatuslaitos, ja siinä täytyy olla järjestystä. Kasvatus, joka tapahtuu ilman järjestystä ja järjepäisyyttä, ei ole todellisesti kasvatusta.

Yhteys on tarpeellinen antamaan riittävää voimaa tarpeellisiin toimiin, joita kristillisellä seurakunnalla on kylläkin, kun se vaan rakkautensa ja velvollisuudentunnon tahtoo ottaa vaarin tehtävistään.

Kristillinen kirkko tarvitsee opettajia, jotka ovat saaneet tarpeellisen valmistuksen ja kasvatuksen, voidakseen työskennellä menestyksellä. Kaikkiällä, missä muodostuu evankelisluterilaisia seurakuntia, halutaan niihin opettajia, jotka ovat saaneet tarpeellisen valmistuksen ja opetuksen tiedoissa ja taidoissa. Ytimenä tulee tässä tietysti olla Jumalan Hengen kasvattavan työn. Mutta siitä oltanee kai yksimielisesti jo selvillä, ettei Pyhä Henki ole siellä, missä hänen omistamisestaan paljon kerskutaan ja kaikellinen työskentely, valmistelu ja vaivannäkö laiskasti hyljätään. Mutta tähän tarvitaan koulu. Ja kuka panee koulun pystyyn? Kuka sitä kannattaa? Jos jokainen eri seurakunta sulkeutuu pikku piiriinsä, niin ei koulua synny. Vastaa sitten, kun seurakunnat muodostuvat laajemmaksi yhteydeksi, ne kykenevät panemaan koulun pystyyn.

Samaa vaatii nuoren kansan kasvatus. Kristillinen kirkko on velvollinen toimittamaan keskuuteensa pienempiä kouluja. Jos pieni koulu voitaisiin jotenkin kannattaa, mistäs saadaan niihin opettajia? Taas on koulu tarpeen, joka niitä valmistaa.

Kristillinen korkeampi koulu on myös tarpeen, jotta se voisi tarjota nuorisollemme yleissivistystä, joka perustuu kristilliselle pohjalle. Samalla muistamme myös kansallisuuttamme ja äidinkieltämme. Sitä tarjoo kristillinen oppikoulu. Näitä aarteitamme vaalii korkeampi oppilaitos. Kuka sen toimittaa. Vastaus: Seurakuntain yhdistys, kristillinen kirkko.

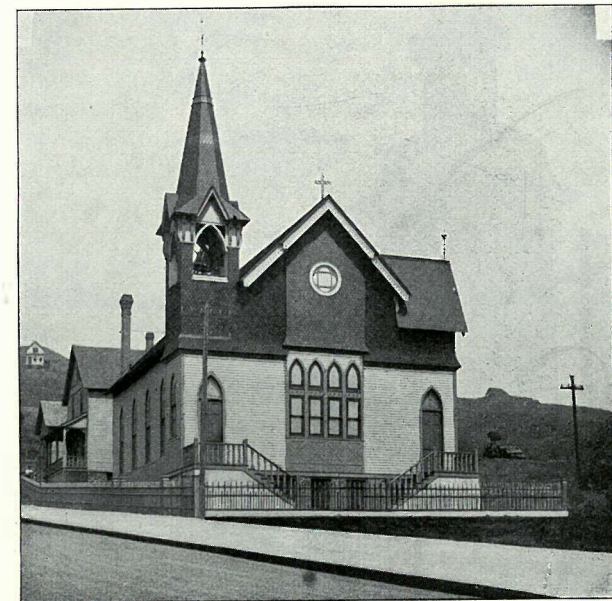
Samaa yhteyden voimaa tarvitaan muiden yhteistoimintain aikaansaamiseksi, joita ei saada toimeen pienemmillä voimilla; kotilähetystyö, pakanalähetystyö, orpokodit ja kristilliset laitokset, joita rakkaus ja yksimielisyys yksin voi pystyttää.

On siis selvää, että Herran opetuslasten tulee olla yhdistettyinä uskon perustuksella, koska heillä on sama Herra, johon he uskovat ja jonka he tunnustavat; rakkauden perustuksella, koska he tahtovat olla voimalliset tekemään rakkauden töitä; ja yhteisen toivon perustuksella, koska he tähtäävät samaan taivaalliseen päämäärään. Eikö sitten suomalaiset evankelis-luteerilaiset kristityt olisi tunteneet tarvitsevansa kirkollista yhteyttä? He tunsivat sen, ja he tarvitsivat sitä. Kansalaisiamme oli ehkä siihen aikaan Amerikassa noin 50,000 henkeä. Olihan näistä tosin melkoinen joukko laestadiolaismielisiä, ja ne olivat eronneet evankelisluteerilaisesta kirkosta. Mutta tuskinpa he silloinkaan muodostivat kolmatta osaa suomalaisten siirtolaisten lukumäärästä. Ainakin kaksikolmannesta oli siis vielä koottavissa, jos mahdollista, evankelis-luteerilaisen kirkon yhteyteen. Tiesimme, että ainoastaan pienempi osa niistäkin tunsu itsetietoisesti tuota tarvista. Mutta työ oli aloitettava, jonka kautta se tulisi muillekin selväksi. Tuntuipa, että oli jo liiankin kauvan viivytelty kirkollisen yhteyden alkuun panoa.

Ensi kerran tuumailimme me neljä suomalaista pappia kirkokunnan muodostamisesta Ishpemingin pappilassa marraskuun 7 päivänä 1889. Sen verran saatiin yksimielisyyttä asiassa, että kirkkokunnalla tulee olla *kirkolliskokous*, joka kokoontuu keran vuodessa, ja juoksevia asioita toimeenpaneva neljähenkinen *konsistori*.

Kun Hancockin seurakunnan uusi kirkko vihittiin joulukuun 15 p. 1889, oli tilaisuudessa taas saapuvilla nuo 4 pastoria. Seuraavana maanantaina ja tiistaina pidettiin näiden pastorien kokous Quincyn pappilassa. Tässä kokouksessa muodostettiin jo lyhyet Amerikan suomalaisen evankelis-luteerilaisen kirkkokunnan laillistuspykälät. Kirkkokunnan lyhyemmäksi nimeksi hyväksyttiin "Suomi-Synodi", jonka oli ehdottanut Venäjän varakonsuli Gustaf Wilson Portlandista, Ore. Tuskinpa lienee tuo kansalaistensa parasta harrastava Wilson-vainaja aavistanut, kuinka paljon melua hänen esittämänsä nimi oli aikanaan herättävä siirtokansamme keskuudessa. Päätettiin myös kutsua pian kokoon ensimmäinen kirkolliskokous. Väliaikaisesti muo-

dostettiin Konsistori siten, että past. Eloheimo valittiin esimieheksi, pastori Tolonen taloudenhoitajaksi ja tämän kirjoittaja sihteeriksi. Tämä kolmimiehininen konsistori, joka edusti kirkkokuntaa perustavia (Calumetin, Hancockin ja Ishpemingin) seurakuntia, kutsui pastori Hoikan neljänneksi jäseneksi eli notaariksi. Kun laillistuspaperit, jotka jo vietiin Houghtonin kauntin kirjurille, huomattiin jossakin suhteessa vaillinaisiksi, päätettiin laillistaminen jättää siksi, kunnes ensimmäinen kirkolliskokous oli kokoontuva ja hyväksyvä siihen valmistettavan perustuslain uudelle kirkkokunnalle.

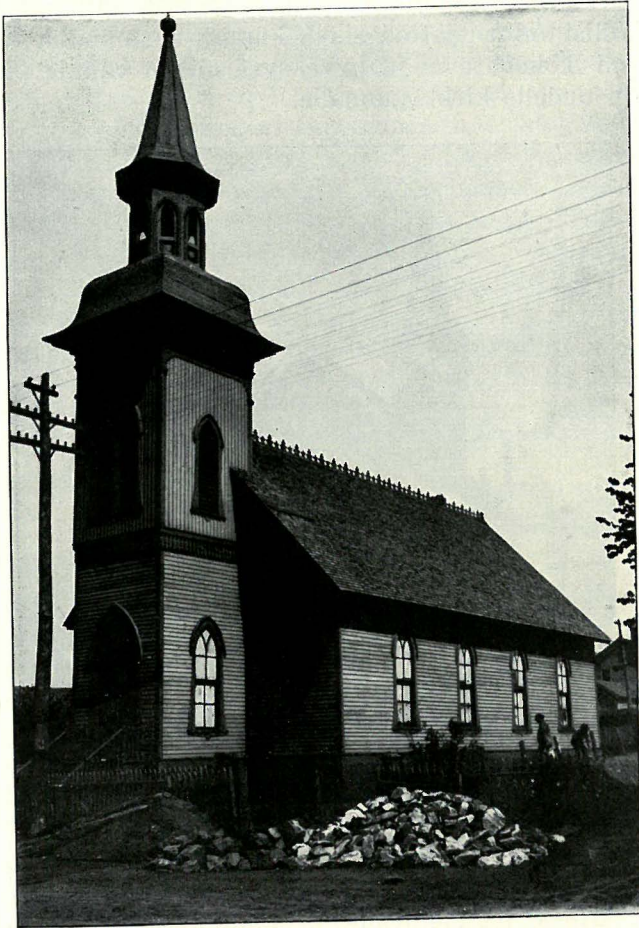
HANCOCKIN SEURAKUNNAN KIRKKO.
Vihitty tarkoitukseensa 15 p. jouluk. 1889.

Perustuslain laidinnassa osotti pastori Eloheimo erittäin suurta intoa; ehkä olisi riittänyt toistaiseksi lyhyempikin sääntöehdotus. Mutta laajempikaan ei ollut itsessään vahingollinen, antoihan vaan enemmän tilaisuutta vääriin selityksiin, niille, jotka tahtoivat tehdä sellaisia.

Toisesta syystä kuitenkin alkoi pahin vastustus. Elävästi muistuu vielä tämän kirjoittajan mieleen se kauhu, jonka muuttamat calumetilaiset henkilöt saivat kansassa aikaan, ennenkun ensimmäinen kirkolliskokous pidettiin. Calumetissa oli joitakin aikoja ennen eräs Ino Ekman alkanut toimittaa viikkolehteä,

nimeltä "Kansan Lehti". Vähän myöhemmin ilmaantui toinenkin lehti nimeltä "Kalevan Kaiku". Näiden välillä syntyi tietysti kilpailu. Kolmaskin lehti oli Calumetissa siihen aikaan, nimittäin vanhastaan siellä toimitettu "Amerikan Suomalainen Lehti". Alkujaan olivat kaikkien näiden lehtien toimittajat Elo-

CALUMETIN SUOMALAIS-RUOTSALAIS-NORJALAINEN KIRKKO.
Tässä kirkossa pidettiin Suomi-Synoodin perustava kokous v. 1890.

heimon seurakunnan jäsenenä. Hän kirjoitti myös ensiksi molempiin lehtiin; mutta pian hän lakkasi kirjoittamasta Kansan Lehteen ja kirjoitukset alkoivat ilmaantua yksinomaan Kalevan Kaiun palstoilla. Tästä on johdettava Ino Ekmanin suhde Elo-

heimoon. Tämä henkilökohtainen suhde muuttui samalla vihamielisyydeksi sitä kirkkokuntaa kohtaan, jota hän tiesi Eloheimon toisten pappien kanssa koettavan saada alkuun. — Toinen paljon asiaan-vaikuttava mies oli Wille Tolkkis-vainaja, "puujalka-suutari", erittäin kiihkomielinen mies, joka ei oikein sopinut kenenkään kanssa uskonnollisissa mielipiteissä. Hänet suuttui Eloheimo kerran liiallisella pikaisuudellaan kotonansa, jolloin tämän kirjoittaja myös sattui olemaan siellä saapuvilla. Kun hän lähti kiukkuisena ovesta ulos, sanoin Eloheimolle: "nyt se menee ja tekee paljon pahaa". Mutta näihin miehiin liittyi kolmanneksi Aapo Lantto. Nämä miehet alkoivat nyt ahkerasti puuhata ja ponnistella uutta alotteilla olevaa kirkkokuntaa vastaan Calumetin paikkakunnalla, ulottaen vaikutustaan lopulta myös Hancockin puolelle. Perusaatteena oli heillä, että koko kirkollinen yhdistyminen on hyljättävä. Sen seurauksena tulee olemaan pappisvalta ja pakkomaksut. Ekman liehtoi vastustuksen tulta lehdellään, toiset kierrellen talosta taloon ja nostaen pöyristyttäviä juttuja amerikalaisen vallesmannien, "sheriffien", kohta tapahtuvista ryöstöretkistä Suomi-Synoodin hyväksi. Hancockin puolella tiesi eräs nuorukainen minulle kertoa, että Calumetissa oli jo käyty ryöstämässä papin palkasta. Tuo kiihko kasvoi yhä suuremmaksi, kuta likemmäksi lähenei ensimmäisen kirkolliskokouksen määräpäivä. Seurauksena tästä oli, että sunnuntaina, maaliskuun 23 p. 1890 näin kiihotetut ihmiset perustivat Calumetissa paikallisen seurakunnan nimellä "Kansalliskirkko". — Olen johdattanut tässä muistiin nuo tapaukset, koska moni näinä aikoina tuskin enää tietää, millaisesta juuresta Kansalliskirkko on saanut alkunsa. Opin eroavaisuus ei tässä ollut mitään vaikuttamassa, sillä minä olin se onnellinen, jolle päätettiin antaa kutsu sanotun seurakunnan saarnaajaksi, vaikka hyvin ymmärrettävistä syistä kieltäydyin siitä.

ENSIMMÄINEN KIRKOLLISKOKOUS JA KIRKKOKUNNAN PERUSTUSLAKI.

Ensimmäinen ja perustava kirkolliskokous pidettiin Calumetin seurakunnan silloisessa oikeastaan kolmen seurakunnan omistamassa kirkossa. Määräpäivänä, maaliskuun 25 p. 1890 kokoontui neljä suomalaista pappia ja yhdeksästä seurakunnasta maallikkoedustajia 17. Kaikkiaan oli siis osanottajien lukumäärä ainoastaan 21, joka nykyisiin kirkolliskokouksiimme näh-

den on hyvin vaatimaton lukumäärä. Pastoreita oli J. W. Eloheimo, K. L. Tolonen, J. J. Hoikka ja J. K. Nikander. Maalikko-edustajia: *Calumetin* seurakunnasta A. A. Pajari, N. A. Lempeä, Iisakki Niva, E. W. Wennberg, Olli Rousu ja Alekski Leinonen; *Hancockin* seur. Antti Johnson, Kaarlo Silfven ja Tuomas Suni; *Ishpemingin* seur. J. H. Jasberg ja Niilo Majhannu; *Republikin* seur. Kaarlo Sillberg; *Jacobsvillen* seur. Joo-seppi Salmu; *Ironwoodin* seur. E. W. Lund; *Negauneen* seur. Henr. Heinonen; *Newberryn* seur. J. F. Erickson; *Savon* seur. H. Sarvela.

Tärkeimpänä työnä kokouksella oli perustuslaki-ehdotuksen tarkastaminen. Kun se ensin oli läpi luettu, päätettiin lukea se uudestaan pykälä pykälältä ja samalla tehdä siinä tarpeelliseksi nähdyt muutokset. Pitkät puheet eivät silloin vielä olleet tulleet tavaksi, tarkastettiin vaan asiaa. Ja niin ennätettiin men-
nä 22 ensimmäistä pykälää jo edellä puolisen samana päivänä. Useimmat pykälät voitiin heti kuultua hyväksyä, kun havaittiin ne asiallisiksi; ainoastaan joistakuista pykälästä keskusteltiin kauvemmin, koska niiden käytännöllisyys ja tarpeellisuus ei ollut niin huomattava. Loput perustuslain pykälät tarkastettiin jälestä puolenpäivän. Kun pykälät oli menty läpi, kirjoittivat kaikki läsnäolevat nimensä alle, tyytyväisinä siihen, että lopulta oli saatu toimeen kirkkokunta, jolla oli perustuslaki. Olkoon niin, että tässä laissa oli aikain kuluessa tehtävä muutoksia; se hyvin tunnettiin jo silloin. Mutta aikahan on hyvä koulumes-tari, ja ajan opetettaviksi nuo muutokset jätettiin. Mitään itsekkäitä etuja eivät kirkkokunnan perustajat tahtoneet tällä saa-vuttaa eikä mitään sortovaltaa harjoittaa. Jos pastori Elohei-mo vainajalla olisi jotain sellaista ollut, sitä en mene takaa-maan; mutta yhden miehen pyyteet eivät onnistu, missä koete-taan yleensä valppaudella ja Jumalan avulla asioita pitää sil-mällä. Suomi-Synoodin 25-vuotinen elämä ja kokemus on paras todistus tässä lausutusta tosiasia.

Kirkkokunnan konsistorin jäseniksi valittiin: J. K. Nikander esimieheksi (4 vuodeksi), J. W. Eloheimo sihteeriksi (3 vuodeksi), K. L. Tolonen taloudenhoitajaksi (2 vuod.) ja J. J. Hoikka notaariksi (1 vuod.).

Tämän kokouksen muista päätöksistä ansaitsee muistamista: 1) lähetyspastorin hankkiminen, jonka palkasta ja matkaku-luista tehtiin myös päätöksiä; vieläpä senkin mahdollisuuden va-ralta, että joku seurakunta kutsuisi lähetyspastorin omaksi sie-lunpaimenekseen. Suomesta se oli saatava. 2) Kirkkokunta pää-tettiin laillistaa, ja sitä varten oli perustuslaki käännettävä eng-

ENSIMMÄISEN V. 1890 KOOSSA OLLEEN KIRKOLLISKOKOUKSEN JÄSENET.

Jooseppi Salmu	A. A. Pajari †	J. J. Hoikka	K. L. Tolonen †	Heikki Heinonen
E. V. Wennberg	Isaac Niva	Alex Leinonen †	Carl A. Silfven	Kalle Sillberg
Niilo Majhannu	H. Sarvela	J. V. Eloheimo †	J. K. Nikander	Antti Johnson †
	E. V. Lund	J. F. Erickson	N. A. Lempeä	
	Tuomas Suni	Olli Rousu †	J. H. Jasberg	

lannin kielelle. 3) Paimen-Sanomat, joita tämän kirjoittaja pastori Tolos-vainajan kanssa yhdessä kustansi ja toimitti, hyväksyttiin olemaan uuden kirkkokunnan äänenkannattajana, jota nimeä se on siitä asti kantanut. 4) Lähetyskassaan on hankittava varoja, joiden hoitoa varten Synoodin konsistori voisi valita "kolmimiehenisen apuvaliokunnan", jos näkee tarpeelliseksi.

Kirkkokunnan tunnustus on evankelisluteerilainen ja liittyy Suomen kirkon lakipykälään, joka määrittelee kirkon tunnustuksen. Pykälä kuuluu seuraavasti: "Amerikan Suomalainen Evankelis-Luteerilainen Kirkkokunta tunnustaa itsensä siihen kristilliseen uskoon, joka on perustettuna Jumalan pyhässä sanassa, vanhan ja uuden testamentin profeettallisissa ja apostoolisissa kirjoissa, julkaistuna vanhimman kristikunnan kolmessa päätunnustuksessa sekä muuttumattomassa Augsburgin tunnustuksessa ja muissa evankelis-luteerilaisen seurakunnan tunnustuskirjoissa, ja kiinnipitää tunnustuksen korkeinna lakina, että Jumalan pyhä sana on ainoa ojennusnuora, jonka jälkeen kaikki oppi seurakunnassa on tutkittava ja tuomittava".

Kirkollisessa hallinnossa tahdottiin noudattaa enimmäkseen samaa järjestystä, jota muutkin Amerikan luteerilaiset kirkkokunnat noudattavat. Ainoastaan konsistori toimeenpanevana johtokuntana on poikkeus niistä. On kuitenkin pidettävä luotettavampana, että nelimiehininen johtokunta on asioita tutkimaan ja päättämässä kuin että yksi mies niistä yksin huolehtii. Asiain käytännöllisyyden vuoksi olisi kuitenkin konsistori saatava, mikäli mahdollista, toisiaan lähellä asuvista pastoreista, koska matkain etäisyys tuottaa isoja vaikeuksia toiminnan joutuisuudelle.

Pappisvaltaisuutta moni vainusi siinä määräyksessä, että pappein äänimäärä yhteisissä kirkolliskokouksissa suunniteltiin olevaksi *yksi kolmannes* koko eduskunnan äänimäärästä, joten siis maallikkoedustajain äänimäärä tuli kuitenkin jäämään *kahdeksi kolmannekseksi*. Kun pappeja oli aluksi vain muutamia, määräsi perustuslaki, että esimies saisi, jos näkisi tarpeelliseksi, käyttää niin monta ääntä, että pappein antama äänimäärä tekisi yhden kolmanneksen. Tämä määräys olisi kyllä hyvin saanut jäädä pois jo alussa; sillä ei tuota oikeutta koskaan käytetty. Mutta jos olisi käytettykin, ei se olisi tehnyt eduskuntaa pappisvaltaiseksi, jonka ajatteleva huomaa helposti siitä, mitä edellä on sanottu. Eihän yksi kolmannes missään voi viedä asioita

voitolle kahtakolmannesta vastaan; ainoastaan estävänä voimana sillä voi olla merkitystä. Tästä kumminkin saatiin mitä kummallisimpia käsityksiä. Jopa sanottiin, että seurakuntainkin kokouksissa esimies saa äänestää sadalla äänellä! Parasta kuitenkin oli, että tuo määräys esimiehen äänimäärästä poistettiin Superiorin kirkolliskokouksessa v. 1894. Eihän ole ollenkaan tarpeellista olettaa, että pappien ja maallikkojen edut ja pyrintöt kirkkokunnassa ovat keskenään ristiriidassa eikä ole tarvis kasvattaa sellaista ajatustapaa; onhan heillä päinvastoin yhteinen päämäärä: Jumalan valtakunnan edistäminen ja palveleminen.

Muitakin muutoksia on perustuslaissa tai oikeammin sen sivusäännöissä tehty myöhemmin. Seurakuntain kirkko-omaisuuden säilyttämistä tarkottavat pykälät on jätetty pois, ja jälellä on vaan määräys, että "jokainen seurakunta hoitaa itse oman päätöksensä mukaan raha-asiansa ja omaisuutensa".

KIRKOLLISKOKOUKSET JA KIRKKOKUNNAN KEHITYS.

Koska kirkkokuntamme historia parhaiten tulee näkyviin niiden kirkolliskokouksien toimissa, joita kirkkokunta on joka vuosi pitänyt, sekä niissä edistysaskeleissa, joita kirkkokunta on väliajoilla tehnyt, koetan seuraavassa esittää lyhyesti kumpain siinä aikajärjestyksessä, jossa ne ovat tapahtuneet. Rajoitettun tilan vuoksi tulee kertomus kumminkin olemaan ajantiedon tapaista, koska esitys kustakin kohdasta on tehtävä varsin supistuneessa muodossa.

Calumetin kirkolliskokouksen jälkeisenä vuotena sai Suomi-Synoodi kärsiä melkoista kiihotustyötä Calumetin Kansallisseurakunnan puolelta. Etupäässä oli tietysti Calumetin seurakunta sen kovien hyökkäyksiensä ja kiusanteon esineenä. Kirkonmenoja häirittiin, kiihotusta jatkettiin ja moni saatiin seurakunnasta luopumaan. Myönnettäköön kuitenkin, että Calumetin seurakunnan löyhä kokoaminen tavallaan teki sen heikoksi, ja sekin, että pastori Eloheimon liian kiivas menettely omia seurakuntalaisia kohtaan auttoi luopumista. — Hancockin seurakuntapiiri sai myös jossain määrin ikäänkuin hyökylaineina kokea tätä ryntäystä, ja olihan jo osa entisiä seurakuntalaisia ynnä muita muodostunut täälläkin Kansallisseurakunnaksi. Historiallinen katsaus ei voi vaiti ollen syrjäyttää näitä tosi-asioita, vaikka onkin mielellään ne anteeksiannolla unohdettava nyt, kun puuha-

taan yhtymistä myöhemmin muodostetun "Kansalliskirkkokunnan" kanssa. Kauvemmaksi ulottuvaa häiriötä ei silloin vielä tunnettu, vaikka jonkunlaisia pienempiä epäsointuja olikin eri tahoilla.

Kesällä v. 1890 menetti pieni saarnamiehistömme yhden jäsenenä, kun pastori Hoikka silloin muutti Ruotsiin. Mutta seuraavana keväänä jo saimme sijaan yhden, kun pastori *Kaarlo Huotari*, Oulunsalosta, saatuaan konsistorin lähettämän kutsun, tuli kirkkokuntamme *lähetyspastoriksi*. Asettuen ensin Superioriin, myöhemmin New York Millsiin, hän kävi lähetysmatkoilla hoitamassa niitä kansalaisryhmiä, Minnesotan ja Dakotain, vieläpä Montanankin valtioissa, joilla ei ollut sanansaarnaajaa.

Calumetistä määräsi konsistori past. Eloheimon Ironwoodin y. m. seurakuntia hoitamaan, hänen omasta pyynnöstään, koska toimeentulo Calumetissä kävi mahdottomaksi.

Ennen seuraavaa kirkolliskokousta otettiin pastori *H. Tanner*, Lead Cityn ja Terravillen seurakuntain kaitsija, kirkkokunnan yhteyteen. Kun myös pastori Huotari oli saatu lähetyspastoriksi, olimme saaneet kaksi uutta työmiestä, ja pastorien lukumäärä oli nyt 5. — Uusia seurakuntia liittyi kirkkokunnan yhteyteen 11, joten seurakuntain lukumäärä oli kaikkiaan 20. Uudet seurakunnat olivat: Bessemerin, Championin, Palmerin, Copper Falls & Centralin, Crystal Fallsin, Allouezin ja Wakefieldin seurakunnat Michiganin valtiossa, Lead Cityn, Terravillen ja Poinsettin seurakunnat Etelä-Dakotassa, sekä Minneapoliksen seurakunta Minnesotan valtiossa. Näin suuri suhteellinen lisäys oli mahdollinen sen vuoksi, että seurakunnat olivat jo olemassa ennen ja niissä kirkollisen yhteyden harrastusta, vaikka ei se ollut ennen vielä ennättänyt muuttua päätökseksi.

V. 1891 pidettiin kirkolliskokous Hancockissa, Mich., kesäk. 2 p. Saapuville oli tullut kaikki kirkkokunnan pastorit, joita oli 5. Maallikkoedustajia oli 18, jotka edustivat 14 seurakuntaa. Konsistorin neljänneksi jäseneksi (notaariksi), jonka virka pastori Hoikan muuton kautta oli tullut avonaiseksi, valittiin pastori Huotari.

Tärkeimpänä keskustelukysymyksenä oli opisto-asia. Erittäinkin opistomaan hankkiminen likeltä St. Paul'ia. Etenkin kii-

vaili pastori Eloheimo innokkaasti tämän oston puolesta ja sai esityksillään kokouksen hyväksymään, että konsistori saa tehdä velkaakin tarvittavan summan. — Toinenkin lupa annettiin konsistorille, että se nimittäin saa kutsua lähetyspastoreita Suomesta niin monta kuin näkee tarpeelliseksi. Kumpakaan näistä luvannoista ei konsistori myöhemmin voinut käyttää.

Tämän vuoden aika oli aluksi rauhallisen toiminnan aikaa; mutta silti oli vaikeuksien siemenet jo itämässä. Ja niistä siemenistä kasvoi kirkkokuntamme konsistorille paljon huolta ja ikävää mieltä. Nämä asiat eli tapahtumat kuuluvat n. s. "Eloheimon rettelöihin". Mutta katkeratkin muistot saakoot näiden muistelmien joukossa sijansa, kun teemme sen Herran edessä ja muistamme vaan, "että näissäkin on Herra meitä auttanut". Virkaveljien hyvät toiveet past. Eloheimon suhteen menivät liian pian myttyyn. Hänellä oli tekeillä kirjanen, jolla hän nähtävästi tahtoi hämmästyttää maailmaa. Tuon kirjan tekemiseen meni aikaa, vai lieneekö se jo ollut ennemmin valmiina. Ironwoodin seurakunnan kirkonmenojen laiminlyöminen pitemmän aikaa saattaa olettaa, että kirja oli vasta tekeillä. Sen kääntäminen englannin kielelle otti myös aikaa. Ja vihdoinkin se ilmaantui painosta ensin englanninkielisenä; myöhemmin myös suomeksi. "*Proclamation*" kirja saattoi virkaveljet ihmettelemään, mikä on nyt miehen mieleen mennyt? Kirjassa, joka oli jaettu lukuihin ja värsyihin, kuten raamatun kirjat, oli raamatunlauseita, ennustuksia ja ilmestyksiä. — Emme sitä pelänneet, että tuo kirja voisi ketään eksyttää. Mutta jottei ulkona olevat pääsisi sen johdosta soimaamaan kirkkokuntaa, päätti konsistori vaatia tekijältä selitystä, kuka tuon kirjaisen tekijä on; kuka siinä mainittu "Minister William"; missä tarkoituksessa E. on sen kääntänyt englannin kielelle; sekä missä suhteessa kirjaan nähden hän aikoo vatedes olla. Tämä tapahtui joulukuun 3 p. 1891 ja saman kuun 11 päivänä past. Eloheimo teki kirkkokunnallemme parhaimman palveluksen näissä oloissa, kun "sanoi itsensä irti ja vapaaksi kaikista viroista Suomi-Synoodissa". Konsistori suostui tähän E:n irtisanomiseen.

Olen tämän asian kertonut tarkemmin, koska tästä asiasta johdettiin Ironwoodin vanhan seurakunnan eroaminen Synoodista ja Eloheimon perustama uusi piispallinen kirkkokunta, jossa hän itse oli piispana. Tuon kirkkokunnan vähäarvoisuuden ja toimien kertominen ei kuulu tämän kirjoituksen piiriin. Kirkollismieliset, vakaat seurakunnan jäsenet tippuivat vähitellen pois E:n hoitamasta seurakunnasta. Täten meni turhaan se yrittäminen,

jonka tämän kirjoittaja teki saadakseen seurakunnan ojentumaan. Jällellä olevat pysyivät Eloheimon talutusnuorassa.

Sanomalehtien joukossa osotti tänä aikana suurinta vihamielisyyttä kirkkokuntaamme kohtaan Ishpemingissä painettu ja F. Karis-vainajan omistama ja toimittama "Työmies", joka sittemmin muutti Minneapoliin ja sieltä Calumetiin, ilmestyen "Amerikan Utisten" nimellä.

Vaikka näin oli käytävä paljon ikävää taistelua, ei kuitenkaan unohdettu pyrkimystä eteenpäin. Kirkkokunnan lähetyspastorin toimi vaikutti lisääntyvää yhtymishenkeä. Kotilähetystyön kannatukseksi oli erittäinkin Marquette ja Houghton kaunteissa muodostettu jonkunlaisia lähetysseuroja, joiden tuloista määrättiin $\frac{3}{4}$:nnestä Suomi-Synoodin kotilähetysten kannatukseksi, ja $\frac{1}{4}$:nnes pakanalähetykselle annettavaksi. Kirkkokuntaamme liittyi neljä uutta seurakuntaa: Cokaton seurakunta Minnesotan maanviljelysseudulta, Baragan lautasahalla työskentelevien kansalaisten seurakunta, West Superiorin seurakunta ja Rock Springsin hiilikaivantoseudulla muodostunut seurakunta. Seurakuntia oli nyt 24. Kesällä 1891 oli pastori *Heikki Sarvela*, jonka norjalainen Hauge-Synoodi oli vihkinnyt saarnavirkkaan, otettu kirkkokuntamme saarnamiesten joukkoon. Täten oli yhteen aikaan siis synoodissamme 6 pappia, kunnes edellä kerrottu past. Eloheimon eroaminen tapahtui.

Kirkkoja oli tätä nykyä 12.

Lasten pyhäkoulu-asian edistämiseksi alotettiin "Lehti Lapsille ja Kuviakin" (= nykyinen Lasten Lehti), jonka toimittajana oli allamerkitty ja kuvain selittäjänä pastori K. L. Tolos-vainaja. Älköön luultako, että me siitä aineellisesti hyödyimme; tilaajia kun oli ensi vuonna ainoastaan 650. Saimmehan vaan enemmän vaivaa ja enemmän kulunkeja.

Vuoden 1892 kirkolliskokous pidettiin Ishpemingissä. Tähän kirkolliskokoukseen otti osaa kirkkokuntamme kaikki silloiset 5 pappia, ja 22 maallikkoedustajaa, joiden joukossa past. Eloheimollekin myönnettiin oikeus olla saapuvilla (Wakefieldin seurakunnan edustajana).

Tämän kirkolliskokouksen alussa saatiin kuulla pastori Eloheimolta pitkä tunnin kestävä puhe, jossa hän koetti työntää syyt rettelöihin kirkkokunnan konsistorin jäsenille, kehui "Proclamation" eli "Yleisvaltakunnan Julistus" nimistä kirjaistaan oiva teokseksi, jolla on profeetallinen arvo y. m. — Suuri enemmistö eduskunnassa antoi kuitenkin hyväksymisensä konsistorin ennen mainitulle menettelylle, ja niin jäi pastori Eloheimo lopultakin olemaan ulkopuolella kirkkokuntaamme. Tämän pidimme par-

haimpana asiana, hänen sellaisella mielellä ollessaan, vaikka mielellämme olisimme suoneet hänen tekevän parannuksen ja kääntyvän oikeaan suuntaan.

Opisto-asia se taas tässä kirkolliskokouksessa sai osakseen innokkaan keskustelun. Oltiinpa hyvissä toiveissa sen toteutumisesta, koska päätettiin se pantavaksi alkuun jo ensi syksynä Hancockissa yksi-luokkaisena. Kaunis puoli asiassa oli se, ettei vaan puhuttu, vaan myös toimittiin. Varoja koottiin tulevaa opistoa varten tässä kokouksessa \$115.15, ja näytettiin samalla, mitä muualla oli tehtävä, jotta opisto-aate toteutuisi. Opistokomitea valittiin. — Näin tänä aikana täytyi elää: toisessa kädessä sota-ase, toisessa työ-ase, niin kuin Nehemian aikana Jerusalemin muurien rakentajilla.

Seuraavalla ajalla huomattavia tapauksia on Pyhän Paavalin seurakunnan perustaminen Ironwoodiin syyskuulla 1892. Sitä ennen oli näet past. Eloheimo, nähdessään, ettei hän enää kirkkokunnassamme saanut selvittelyillään aatteitaan läpi, muodostanut "vanhan" seurakuntansa "uudeksi", ja taas "vanha" myi kirkon "uudelle", siis tavallaan valekauppa; olihan vanha ja uusi oikeastaan sama. Kirkkokuntamme konsistori julisti Ironwoodin seurakunnan hajonneeksi ja perusti kirkkokunnalle uskollisina pysyneistä jäsenistä uuden seurakunnan. Näistä olivat useimmat aikain kuluessa eronneet vanhasta seurakunnasta, kun eivät voineet hyvällä omallatunnolla katsella, miten asioita johdettiin siinä väärään suuntaan. P. Paavalin seurakunnan jäsenten lukumäärä nousi jo alussa lähes 300:aan. Kirkkoa koetettiin saada past. Eloheimon joukon käsistä oikeuden kautta uudelle seurakunnalle. Tämä ei kyllä onnistunut. Mutta säännöllinen sielunhoito saatiin siellä toimitetuksi, kun kirkkokunnan lähetyspastori K. Huotari sijoitettiin Ironwoodiin. Hänen hoitoonsa tuli myös Wakefieldin ja Bessemerin seurakunnat.

Muista edistysaskeleista mainittakoon, että Calumetin seurakunta vuoden 1892 kuluessa keskellä heikkouttaan ja taistelujaan sai itselleen uuden tilavan kirkon, joka vihittiin lokak. 23 p. Vielä saatiin uuden pastorin tuloa odottaa lähes vuosikausi.

Seurakuntia liittyi kirkkokuntaan 3, nimittäin Ironwoodin P. Paavalin seurak., Mich., Red Cannonin seurakunta Wyomingissa (hiilikaivannoilla) ja Chicagon seurak. perustettu marrask. 1892. Kun lukumäärästä oli poistettava Ironwoodin entinen seurakunta, oli nyt seurakuntia yhteensä 26.

Erytisen hävyttömäksi oli kasvanut ennen mainittu "Työmies" lehti Ishpemingissä. Sen yllyttämänä huonompi kansan aines alkoi syyttää seurakunnan pastoria vastaan joutavia sol-

vauksia ja häväistyksiä. Silloin näki seurakunta tarpeelliseksi asettua jyrkemmälle kannalle tuommoista joukkiota vastaan, jota voi todella sanoa pakanoita pahemmaksi.

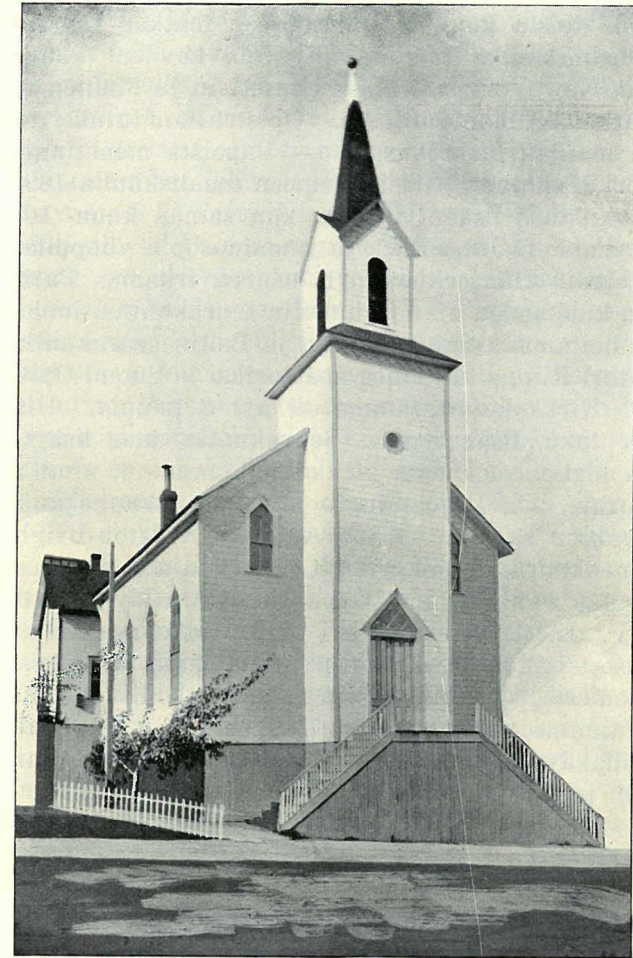
Vuonna 1893 oli kirkolliskokous Negauneessa. Kokouksessa oli saapuvilla 5 pastoria ja 25 maallikkoedustajaa. Konsistori ei ollut vielä pannut alkuun opistoa, jonka edellinen kokous oli päättänyt alotettavaksi. Siitä se sai tältä kokoukselta kiitokset, aikojen ahtauden tähden. Kuitenkin oli kokous sitä mieltä, että koulu oli pantava alkuun niin pian kuin nähdään mahdolliseksi. Myös päätettiin, että kotilähetystä on jatkettava ja kansaa harastutettava asiaan. Kun velkaa oli kerääntynyt lähetyskassaan, päätettiin, että se on piammiten saatava maksetuksi.

Yleensä oli kehitys seuraavaan kirkolliskokoukseen asti ja siitäkin eteenpäin *rauhallisempaa*. Kirkkokunnan yhä kasvaessa eivät pienemmät yksityisseurakuntia kohtaavat häiriöt ja vaikeudet voi enää järkyttää koko kirkkokuntaa. Ajalla ennen tulevaa kirkolliskokousta oli kyllä aineellinen toimeentulo monella paikkakunnalla niukkaa, työansioiden huonontumisen tähden. Näin oli Jacobsvillessä, monessa Marquette kauntin seurakunnassa ja samoin Iron ja Gogebic kaunteissa. Lähetyspastorimme, joka hoiti Ironwoodin, Bessemerin ja Wakefieldin seurakuntia, teki myös lähetysmatkoja Minnesotaan, Dakotaan ja Canadaan (New Finlandiin). Pyhäkouluharrastus alkaa itää; se käy ilmi erittäinkin lisääntyvästä Lasten Lehden tilausmäärästä, joka jo 1894 nousi 1,300:taan. — Synoodin isoimmat seurakunnat, kuten Hancockin, Calumetin ja Ishpemingin seurakunnat osottivat melkoista väkiluvun lisäystä.

Elokuulla 1893 saapui Calumetiin pastori E. W. Hynninen Joroisista ja alkoi innolla työnteon uudella paikallaan. Uusia seurakuntia lisäytyy kirkollisvuoden 1893—1894 ajalla kuusi, nimittäin Niemen seurakunta Brullessa, Wis., New Finlandin seurakunta Canadassa, Brainerdin ja Little Fallsin seurakunnat Minnesotassa, Michiganin seurak. Michiganissa ja Biwabikin seurak. Minnesotassa. Seurakuntia on nyt kirkkokunnassa 32.

Vuonna 1894 pidettiin kirkolliskokous West Superiorissa, Wis. Saapuville oli tullut 5 kirkkokuntamme pappia ja maallikkoedustajia 21. Tämä kokous oli siis maallikkoedustajain lukuun nähden vähän pienempi kuin edellinen. Kirkkokunnan sääntöjä muutettiin siihen suuntaan, että kullakin kirkolliskokouksen jäsenellä on päätöksiä tehdessä vaan yksi ääni. — Opisto-aatetta huolehti kokous, muistuttaen, että varain keräämistä sitä varten on jatkettava. Kokous lausui myös suotavaksi, ettei opiston alkamista enää kovin pitkälle lykättäisi. Konsistorin kanssa

käsikädessä toimimaan opistoaatteen toteuttamiseksi valittiin nelimiehininen valiokunta. Nämä toivomukset osottavat, kuinka hartaasti kirkkokunnan miehet tunsivat opiston tarpeellisuuden, mutta vähemmän oli vielä sitä havaintoa kuinka vähän siirtokansamme oli sen kannattamiseen valmistunut. — Tämän ko-

ASTORIAN SEURAKUNNAN KIRKKO.
Vihitty tarkoitukseensa 1894.

kouksen tutkittavana oli myös kysymys, "millä toimenpiteillä voitaisiin estää laittomia parikuntia petoksella hankkimasta itselleen vihkimystä Suomi-Synoodin papilta". Voitiin asian luontoon nähden antaa vaan yleinen "kehotus, että Suomi-Synoodin

papisto ja seurakunnat tekevät kaikkensa estääkseen laittomia parikuntia saamasta vihkimystä Suomi-Synoodin papilta”.

Rauhallisesti kulkee kehitys edelleen. Pyhäkoulutyö lisääntyy hiljalleen, arvellaan näihin aikoihin kirkkokuntamme pyhäkouluissa olevan kaikkiaan noin 650 lasta. Opistoasiaa koetaan viedä likemmäksi toteutumistaan. Tämän kirjoittaja muun muassa teki toista kuukautta kestäneen matkan tammikuun lopulla ja helmikuulla itäisiin valtioihin, käyden tällä matkalla Illinoisissa, New Yorkissa, Massachusettsin ja Mainen valtioissa, ja palumatalla Ohion valtiossa. Opistoasian tutuksi tekeminen oli tämän matkan tarkoituksena. — Papeista menetimme yhden, kun pastori Hynninen palasi Suomeen maaliskuulla 1895; mutta pappein luku taas lisääntyi 2:lla, kun saman kuun 10 päivänä filosofian maisteri Juho Bäck ja jumaluusopin ylioppilas Aatolfi Riippa vihittiin Hancockissa pyh. saarnavirkaan. Pastori Bäck hoiti ensin kuukauden ajan Calumetin seurakuntaa, jonka perästä hän meni hoitamaan Sand Couleen ja Beltin seurakuntia Montanaan; pastori Riippa tuli lähetyspastoriksi ja Suomi-Opiston asiamieheksi. Kirkkokunnassamme oli nyt 8 pappia. Hitaasti oli opettajain luku lisääntynyt. Seurakuntia taas lisäytyi ennen seuraavaa kirkolliskokousta kirkkokuntaamme 6, nimittäin Harborin seurak., O., Pequamingin s., Mich., Waukeganin s., Ill., East Tawaksen s., Mich., Cape Annin ja Allston-Brightonin s., Mass. Seurakuntia oli siis nyt 38. Saarnaaja J. H. Kampi toimi ”seurakunnan vanhimpana” Cape Annissa. Myöskin merimiespastori V. K. Durchman kävi väliin katsomassa seurakuntia Massachusettsissa sekä oli kovassa puuhassa saadakseen heille papin Suomesta. — Ennen seuraavaa kirkolliskokousta nousee kirkkokuntamme väkiluku noin 7,500 henkeen (korjattu luku), joista ripilläkäypiä noin 3,800. Edellämainittujen 6 seurakunnan liittyminen teki yksinään yli 2,000 hengen lisäyksen.

*

Ylimääräinen kirkolliskokous pidettiin Hancockissa lokakuun 17 p. 1894. Tässä kokouksessa oli saapuvilla 3 pastoria ja 32 maallikkoedustajaa. Tämä kokous oli kutsuttu antamaan lausuntoa Suomen Senaatin kirkollistoimituskunnalle sen johdosta, että Suomen viimeksi pidetty kirkolliskokous oli tehnyt Senaattiin anomuksen, saadakseen aikaan tarpeellista yhteyttä Suomen kirkon ja Amerikan suomalaisten kirkollisten virastojen välillä; oli myös pyydetty selitystä siitä, millä tavoin avioliitot Yhdysvalloissa laillisesti solmitaan. Kokoukseen oli konsistori laiti-

nut lausuntoehdotuksensa, jonka sitten kokous, lause lauseelta tarkastettuaan hyväksyi kirkolliskokouksen lausunnoksi.

Vuonna 1895 kokoonnuttiin Ironwoodiin pitämään kirkolliskokousta, kesäk. 4 ja 5 p:nä. Pappeja oli saapuvilla 6; maallikkoedustajia 30. Opistoasia näkyy nytkin ottaneen melkoisen osan kokouksen ajasta. Se hyväksyi entisen valiokunnan teettämän opistopiirustuksen, kiitti valiokuntaa sen huolellisista toimenpiteistä ja uhrauksista asian hyväksi. Vuosikausi oli ajateltu Superioria opistopaikaksi. Kun se kuitenkin ei näyttänyt voivan lupauksiaan täyttää, on siitä piakkoin luovuttava, jollei asia näytä paranevan, ja katsottava muita sopivia paikkoja opistolle. Tässä kokouksessa sai tuleva opisto nykyisen nimensä. Opistonrakennustyössä oli käytettävä suomalaisia työmiehiä niin paljon kuin mahdollista. — Paimen-Sanomista annettiin luottamuslause ja läsnäolevat saivat kehoituksia vaikuttaa kirkkokunnan lehtien Paimen-Sanomain ja Lasten Lehden levittämiseksi. — Varojen hankkimisessa opiston hyväksi ja kirkkokunnan muihin tarpeisiin on käytettävä ainoastaan kristillissiveellisiä keinoja. Eritäinkin lausuttiin harras toivomus, että kirkkokunnan rahastoon koottaisiin varoja vapaaehtoisilla keräyksillä, sekä lausuttiin toivomus, että jo ensi kokoukseen voitaisiin keksiä joku varsinainen tulolähde seurakuntien puolelta kirkkokunnan varojen lisäämiseksi. Ja kuinka kaukana ollaankaan vielä tästä, vaikka jo 20 vuotta on siitä kulunut! — Palmerin kirkon velan poistamiseksi päätettiin kannettavaksi kolehteja kirkkokunnassa.

Kehitys kokouksen perästä kulkee jotenkin tasaisesti. Kirkkokuntamme pappien lukumäärä lisäytyi yhdellä, kun saarnaaja J. H. Kampi vihittiin saarnavirkaan Hancockissa kesäk. 30 p. 1895. Hänen työ-alanaan tuli olemaan etupäässä Cape Annin seurakunta, jota hän silloin hoiti. Uusia seurakuntia liittyi kirkkokuntaamme 2, nim. Astorian seurakunta, Ore., ja Lairdin s. Mich. Kun yksi seurakunta erkani oli seurakuntaimme luku nyt 39. Seurakuntain väkiluku kasvoi vähitellen, ja kirkkokunnan yhteinen väkiluku ennen seuraavaa kirkolliskokousta on noin 8,311 henkeä. Opettajain puutetta valitetaan; niiden saaminenkin Suomesta oli vaikea. Kerran kutsui Calumetin seurakunta pastorin Suomesta ja lähetti sille matkarahat. Pastori saapui Amerikkaan melkoisen odotuksen perästä, jääkin Massachusettsin valtioon vähäksi aikaa ja palaa sieltä Suomeen. — Tällä ajalla tapahtui myös past. K. A. A. Koski-vainajan ikävä rettelö, hän kun tahtoi vaan väkisellä tunkeutua kirkkokuntaamme, vaikka ei konsistori häntä siveellisistä syistä hyväksynyt. Seurauksena oli, että Waukeganin seurakunta hänen tähtensä erkani silloin

kirkkokunnastamme. Vieläpä oli siitä sukeutua "kunnianloukkausjuttu" pastori Tolos-vainajaa vastaan, hän kun oli kirjeellä antanut tietoja Koskesta Waukeganin seurakunnalle, sen omasta pyynnöstä. Sikseen asia lopulta kuitenkin raukesi.

Pyhäkoulutoimi on tänä aikana kasvanut niin, että voidaan pyhäkoulussa kävijäin lukumäärä arvostella vähintään 1,000:ksi, joita noin 100 opettajaa opettaa.

Opistopaikaksi oli lopullisesti valittu Hancockin kaupunki, ja tämän valintansa opistovaliokunta ehdotti seuraavalle kirkolliskokoukselle, samoin opistolle laaditut ohjesäännöt.

Vuoden 1896 kirkolliskokous pidettiin Calumetissä kesäk. 2—4 p:nä; saapuvilla on 6 pappia ja 46 maallikkoedustajaa. Tässä kokouksessa päätettiin useita sääntöjen muutoksia. Perustuslaki ja sivusäännöt oli laadittuina uuteen muotoon, tarkastettiin pykälä pykälältä. Olihan 10-vuotinen kokemus jo opettanut jotakin. Täällä päätettiin myös *Suomi-Opiston alkaminen* Hancockissa seuraavana syksynä, ja olojen ollessa siksikin rauhallisia ei katsottu syytä olevan enää lykätä koulun alkamista. Calumetissa oli kyllä kirkkokunnalle vihamielinen lehti "Amerikan Uutiset", joka löysi asioita melkein tyhjästä, ja väärenteli, jos huomasi jotakin tapahtuneen. Estääkseen tuon lehden vääristelyjä ei kokous sallinut olla saapuvilla muita kuin eduskunnan ja Betlehemin seurakunnan jäseniä. — Taloudenhoitajan virka erotettiin tässä kokouksessa Konsistorista, johon sen sijaan asetettiin varaesimiehen virka. Kirkkokunnan taloudenhoitajaksi voitiin nyt valita "pappi tai maallikko". Häneltä vaadittiin \$1,000:n takaus. Nyt tarvittiin myös opiston rahastonhoitaja, jonka tuli hankkia \$10,000 takaus. Tulevaa opistoa varten hyväksyttiin myös ohjesäännöt seuraavaan kirkolliskokoukseen asti.

Seuraava aika on hiljaista kirkkokunnan edistymistä. Yksi seurakunta, nimittäin New York Millsin P. Pietarin seurakunta, liittyi kirkkokuntaan. Seuraavaan kirkolliskokoukseen mennessä arvostellaan kirkkokunnan koko väkiluvun olevan noin 9000 henkeä. Pyhäkouluissa käy lapsia tähän aikaan noin 1200. Huono aika on useissa paikoin seurakuntain ulkonaisen kasvannon esteenä; sisällisen elämän suhteen Herra saa usein silloin suurempia voittoja. — Opiston alkuunpanosta kertoo eri kirjoitus.

Vuonna 1897 oli kirkolliskokous Hancockissa. Saapuvilla oli 4 pappia ja 48 maallikkoedustajaa. Opiston sääntöjä hiukan korjailtaan ja hyväksytään. Opistosta nytkin innoin keskustellaan ja sen tarpeista huolehditaan. — Jo edellisessä kokouksessa tar-

jottiin Paimen Sanomat ja Lasten Lehti kirjapainoineen, toimittuoluineen kirkkokunnan lunastettavaksi. Kaupasta ei nyt vielä tullut mitään, eikä seuraavana vuonna 1898, eikä vielä v. 1899:kään. Syynä oli varain puute kirkkokunnalla. Mutta kuulaa, mitä vuodella 1900 on sanomista, kun sinne tullaan!

Seuraava aika tuopi tullessaan enemmän tarpeellisia opetusvoimia. Saapuu Suomesta kolme nuorta pastoria, Pekka Airaksinen Cape Anniin, Mass., Mikko Havukainen Fitchburgiin (hoitaen myös Worcesterin seurakuntaa) ja Aleksanteri Granholm Rock Springsiin, Wyo. Tähän aikaan liittyy myös Montanassa Sand Couleen ja Beltin seurakuntain pastori Robert Ylönen kirkkokuntaamme. Näin tuli 4 sielunpaimenen lisäys. Pappaja oli nyt 12. Kolme uutta seurakuntaa liittyy kirkkokuntaan; ne ovat Trout Creekin seurak. Michiganissa, Mount Ironin s. Minnesotassa ja Copper Cliffin s. Canadassa. Seurakuntain kokonaisuus on nyt 43. Kirkkokunnan kokonaisuusväkiluku nousee 9600:taan. Pyhäkoululasten lukumäärä on noin 1350 ja kesäkouluissa käy jo 250 lasta. Suomi-Opiston kanssa rinnan on kesäkoulukin päässyt kasvamaan. — Näiden valoisain puolten rinnalla ei sovi unohtaa ikävyyksiäkään. Ne koskivat erittäinkin Hancockin seurakuntaa, jonka piiriin puoluekiihko vei suuttumuksensa, kun ei saanut aikeitaan Suomi-Opistossa toteutumaan. Tässä ei anna tilaisuus myöten kosketella niihin laajemmin; ja onhan onnellisesti nuo kiihkot kauvan sitten jo voitettu, ehkä unohdettukin.

Vuoden 1898 kirkolliskokous pidettiin Ishpemingissä. Siinä on saapuvilla 5 pappia ja 45 maallikkoedustajaa. Kirkkokunnan esimiehen ja opiston johtajan virka päätettiin erottaa ja esimiehen virkaan valittiin Ishpemingin seurakunnan pastori K. L. Tolonen, joka oli tässä virassa kuolemaansa asti (v. 1902). Kirkolliskokous toivoi, että hankittaisiin taas erityinen lähetyspastori, työaia kun olisi sellaista kipeästi tarvinnut. Kokous kiirehti myös oman talon hankkimista Suomi-Opistolle.

Seuraavana aikana tapahtuu kirkkokunnan kasvanto hiljalleen. Uusia seurakuntia liittyy 5, nimittäin Evelethin, Minn., Grand Maraisin, Mich., W. Gardnerin, Mass., Marquetten, Mich., ja Hannan, Wyo., joten seurakuntain luku on 48. Ennen tulevaa kirkolliskokousta arvostellaan yhteinen väkiluku 11,000*).

*) Tässä laskelmassa, samoinkuin muutamina seuraavina vuosina, on noudatettu vähän erilaista perustetta kuin edellisinä vuosina. On näet otettu lukuun myös saarnapaikkain väestö, eikä kuitenkaan koko kirkkokunnan varsinaisten seurakuntain väestöä. On jätettävä pois tuosta summasta noin 500 henkeä, saadaksemme kirkonkirjoissa olevan väkiluvun.

Pyhäkoululasten lukumäärä on arvosteltava myös pyöreissä luvuissa 1500:ksi, joita opettaa noin 200 opettajaa. Kesäkouluisa on ilmoitusten mukaan ollut 368 oppilasta ja 8 opettajaa. Pastori Kampin häpeällisen karkuretken johdosta (kesällä v. 1898) jäi Calumetin seurakunta toistaiseksi ilman sielunpaimenta; pastori Ylönen hoiti seurakuntaa väliaikaisesti. Kevätkesästä 1899 saatiin yksi sielunpaimen lisää, kun pastori Anton Sederström tuli Calumetiin. Kesäkuun alussa 1899 aloitettiin Amerikan Suometar niminen viikkolehti, ja sen toimittajaksi tuli herra N. J. Ahlman Suomesta. — Erityinen merkkitapaus on keväällä 1899 Hancockissa vietetty ja kansaamme innostava Suomi-Opiston rakennuksen nurkkakivijuhla.

Vuoden 1899 kirkolliskokous pidettiin Republikissa. Saapuvilla on 7 kirkkokuntamme pappia ja 32 maallikkoedustajaa. Sitä paitsi oli saapuvilla pastori Hoikka, joka toistaiseksi oli kuuluva Augustana-Synoodiin, ja merimieslähetyksen siirtolaispastori Kustaa Sahlberg (nyk. Varmavuori). — Salaseuraisuutta vastustavia esityksiä tehtiin, joiden käsittelyyn ei kuitenkaan oltu valmistauduttu. Huomattavin toimenpide tässä kokouksessa oli kannatuskunnan perustaminen Suomi-Opistoa varten. Kokoukseen osaaottavat henkilöt liittyivät siihen järjestään, ja keräys tuotti \$52 opistolle. Kannatuskuntaa päätettiin kasvattaa eri paikkakunnilla.

Ajalla ennen seuraavaa kirkolliskokousta liittyy Deep Riverin seurakunta Washingtonin valtiossa kirkkokuntaamme. Seurakuntia on siis nyt 49. Kirkkokunnan väkiluku ilmoitetaan lopulla väliaikaa olevan 13,100. Samalla perusteella kuin edellä arvelisin kirkkokunnan varsinaisen väkiluvun olevan noin 12,000 (kun näet ei saarnapaikkoja oteta lukuun). Pastori R. Ylösen mentyä Suomeen kesällä 1899 jäi pappien lukumäärä olemaan 11. Pyhäkouluissa olevain (ilmoitettujen) lasten yhteissumma on 1555 ja niitä opettaa 202 opettajaa.

Iloisin mielin muutti Suomi-Opisto tammik. 20 p. 1900 valmiiksi tulleeseen uuteen taloonsa ja seuraavana päivänä oli uuden talon juhlallinen vihkiminen, johon oli saapunut melkoinen joukko opiston ystäviä.

Vuoden 1900 kirkolliskokous pidetään taas Calumetissa. Saapuvilla on täällä 8 pappia ja 45 maallikkoedustajaa.

Tämän kokouksen tärkein toiminta oli Kustannusliikkeen muodostaminen, ostamalla entisiltä omistajilta Paimen Sanomat ja Lasten Lehti kirjapainoineen, kirjakauppa ja Amerikan Suometar. Näin oli ainakin näille lehdille hankittu suurempi luottamus, kun ne tulivat yhteiseksi omaisuudeksi. Ja luottamusta-

han lehdet tarvitsevat voidakseen saada tyydyttävän levenemisen ja samalla kannatuksen.

Seuraavalla väliajalla liittyy kirkkokuntaan 4 seurakuntaa, nimittäin Fairportin ja Conneautin seurak. Ohiossa, Nurmijärven seur. Minnesotassa ja Iron Beltin seur. Wisconsinissa, tehden seurakuntain lukumäärän 53:ksi. Saarnapaikkoja oli 30.

Pyhäkouluja on 59 ja kesäkouluja 13. Opettajista kesäkouluissa on 10 suomi-opistolaista. Pastorit A. Sederström ja H. Tanner lähtivät Suomeen kesällä v. 1900. — Pastori Kaarlo Freetriikki Salovaara saapui syksyllä 1900 Suomesta Fairportin ja Conneautin seurakuntain kaitsijaksi.

Vuonna 1901 oli kirkolliskokous Ironwoodissa, Mich. kesäkuun 4—6 p:nä. Kokouksessa oli saapuvilla 7 pappia ja 37 maallikkoedustajaa. Kokouksessa tarkisteltiin muutamia menettelytapoja yhteisten asiain hoitamisessa. Kustannusliikkeen osto täällä vahvistettiin, ja sen johto jätettiin Suomi-Opiston johtokunnalle. Suomi-Opistoa varten laaditut "Ohjesäännöt", jonkun verran korjailtuina, hyväksyttiin. Tässä kokouksessa valittiin Suomi-Opiston valtuuskunta viimeisen kerran yhdeksi vuodeksi.

Tämän kirjoittaja teki kirkolliskokouksen jälestä ennen aiotua Suomeen lähtöään lähetysmatkan New Finlandiin, Can. Sieltä palattuani sain kuulla, että kaksi etevää toimimiestä oli eronnut, toinen koulun, toinen Am. Suomettaren toimituksesta. Näin ollen en voinut kieltäytyä, kun opiston johtokunta pyysi minua olemaan vielä vuoden opiston johtajana; muut virat eivät estäneet. Uutta johtajaa ruvettiin heti tiedustelemaan Suomesta. Tästä on pastori Bäck tehnyt seikkaperäisemmin selkoa vuosikertomuksessaan v. 1902.

Keväällä 1902 tempaa tuoni kirkkokunnaltamme kaksi uskolista työmiestä. Pastori M. Havukainen Brooklynissä kuoli jo maaliskuun 16 p. ja pastori K. L. Tolonen kuoli seuraavan huhtikuun 6 päivänä Ishpemingissä. Näin menetti monta seurakuntaa kaitsijansa ja kirkkokunta esimiehensä. Mutta sellastahan on matkamme; ei meille paljoa edeltä ilmoiteta lähtöhetkettä.

Uusia pastoreita saavat Astorian seurak. Oregonissa, kun kirkkoh. A. E. Backman saapui vielä kerran Amerikkaan ja tuli heille saarnaajaksi. Pastori J. Kallen tulee Harboriin ja pastori Aappo Salminen Worcesteriin. Ylioppilas Otto Stadius vihittiin v. 1901 saarnavirkkaan ja sai hoitoonsa Negauneen seura-

kunnan. Lisäys yli tappioiden on siis saarnamiehistömme lukumäärään nähden 2. Kirkkoh. Backman ei kuitenkaan ollut liittyneenä jäseneksi kirkkokuntaamme. — Siirtolaispastori Kust. Sahlberg, joka osotti erityistä lämpöä kirkkokuntaamme kohtaan, siirtyi Suomeen, ja hänen sijaansa tuli v. 1902 alussa pastori A. Wirtanen.

Uusia seurakuntia liittyi kirkkokuntaan 7, nimittäin Uuden Waasan s., Wis., De Kalbin s., Ill., New Yorkin s., N. Y., Worcesterin s., Mass., Elyn s., Minn., Trimountainin ja Cooksin s., Mich. Seurakuntia on nyt 60, ja saarnapaikkoja 40. Pyhäkouluja on tällä ajalla 80 ja kesäkouluja 21.

Vuonna 1902 kesäk. 3—5 päivinä pidettiin kirkolliskokous Crystal Fallsissa. Saapuvilla on 8 pastoria ja 51 maallikkoedustajaa. — Kaipuulla muistettiin edellämainittuja opettajavainajia. Kokousta hajoitti esimiehen vaali, mutta sekin saatiin lopulta suoritetuksi. Kirkkokunnan rahaston heikkoon tilaan kiinnitettiin huomiota ja päätettiin, että se on saatava paremmalle kannalle, kokoamalla kolehti siihen kaikista kirkkokunnan seurakunnista. — Salaseuroista lausuttiin vakavia, varottavia sanoja, vaikkei tehty niistä mitään lopullista päätöstä. — Kokous hyväksyi ohjesäännöt Kustannusliikkeelle pienillä muutoksilla; liikkeenhoitajan annettava takuu määrättiin \$10,000:ksi. Amerikan Suomettaren toivottiin ilmaantuvan kerran viikossa laajennettuna. — Suomi-Opistoa hoivattiin. Suotavana pidettiin "Suomi-Opiston päivä" kesällä. "Joulukolehdit" määrättiin opiston hyväksi. — Kirkkokunnan esimiehen past. Tolosen haudalle päätettiin pystytettäväksi kunnollinen hautapatsas, ja varojen keräys sitä varten tehdä yleiseksi.

Seuraavalla ajalla saamme muutamia työmiehiä entisten lisäksi. Pastori S. W. Renfors saapui Evelethiin v. 1902, past. Evert Blomberg tuli syksyllä samana vuonna Brooklynin ja New Yorkin seurakuntia kaitsemaan ja pastori Alfr. Gröning tuli Atlantin seurakuntaan. Kutsu oli myös lähetetty pastori S. H. Rönkälle lähetyspastorin virkaan. Kolme uutta työmiestä oli jo ainakin saatu, joten saarnamiestemme lukumäärä nyt oli 14.

Kun viime vuotisesta seurakunta-luvusta 60:stä vähennämme 2, nimittäin Red Cannonin ja Bessemerin (Mich) seurak., loppuneina, niin jää 58. Uusia seurakuntia on kirkkokuntaamme liittynyt 10, nim. Portlandin (Ore.), Glassportin (Pa.), Massin, Amasan, Stambaughin, Rudyardin ja Kalevan (Mich.), Buhlin, Sebekan ja West Duluthin (Minn.). Seurakuntain lukumäärä

on siis seuraavan kirkolliskokouksen edellä 68. Saarnapaikkoja on 56. — Pyhäkouluissa käy noin 3500 lasta, joiden opettajia on n. 400. Kesäkouluja on 22, oppilaita n. 1400.

Kehitys oli muutoin rauhallista, jollei ota lukuun sosialismin alkavaa turmiollista vaikutusta. — Muutamain paikoin kalastelevat jo metodistit kansamme ja kirkkokuntiemme keskuudessa (esim. Ishpemingissä).

Vuonna 1903 kesäkuun 2—5 pp. pidettiin kirkolliskokous Hancockissa; saapuvilla oli 12 pappia ja 67 maallikkoedustajaa. Tälle kokoukselle tuotiin ehdotus, että kirkolliskokoukseen vastedes valittaisiin edustaja jokaiselta 200:lta seurakunnan jäseneltä. Esitys ei kuitenkaan saanut riittävää kannatusta. — Suomi-Opiston avustaminen aloitettiin 27 velkaosan merkitsemisellä. — Salaseuraisuuden vahingollisuudesta nousi ääniä. Kysymys nostettiin siirtolaiskodin perustamisesta ja otettiin myös huomioon, mutta asia on väliintulleista syistä rauennut. Pastori Salovaa-ra kehotti kirkkokunnan kansaa tilaamaan ja lukemaan kirkkokunnan omia lehtiä.

Erityisen runsas ja ilahuttava opettajain lisäys tapahtui seuraavalla väliajalla. Edellämainitun kirkolliskokouksen aikana vihittiin saarnavirkaan ylioppilas Gabriel Lipsanen Cape Annin seurakunnan kait्सijaksi. Suomesta saapuivat seuraavat opettajat: Pastori J. K. Lammi Ishpemiin, Mich., L. R. Ahlman Rock Springsiin, Wyo., P. Räsänen Monesseniin, Pa., H. Anias Elyyn, S. H. Rönkä kirkkokunnan lähetyspastoriksi New York Millsiin. Jumaluusopin ylioppilas Bruuno Vuornos vihittiin Amasan y. m. seurakuntien pastoriksi. Sitä paitsi liittyi pastori J. J. Hoikka, jolla oli myös hoidossaan suomalaisia seurakuntia, kirkkokuntaamme. Sen kokouksiin otti hän ennenkin usein osaa. Näin tuli kirkkokuntamme pappein lukumäärä nyt olemaan 21. Syystäpä seuraavassa vuosikertomuksessa lausutaan kiitos elon Herralle, kun lähetti työväkeä eloonsa. Kuitenkin menetimme yhden pitkäaikaisen ja uskollisen työmiehen, kun pastori Kaarlo Huotari perheineen lähti kotimaahan syyspuolella v. 1903. — Seurakuntia liittyy myös kokonaista 12. Ne ovat Girardin, Clevelandin, Jacksonvillen ja Warrenin seurakunnat Ohion valtiossa, New Castlen, Gazzamin ja Monessen-Allenportin s. Pennsylvaniassa, Brooklynin s. New Yorkin valtiossa, Quincyn ja Salemin (nyk. Peabodyn) s. Mass., Karjalan s. Mich., ja Salon s. Wis. Seurakuntia oli siis nyt yhteensä 80. Niiden väkiluku yhteensä (korjattuna ent. ilmoituksesta, niin että 450 rip. käypää on jätetty pois) 20,118, niistä ripillä käypiä 10,799. Saarnapaikkoja on 67. — Pyhäkouluja on 89, kesäkouluja 26.

Vuoden 1904 kirkolliskokous pidettiin Harborissa, O., kesäk. 7—9 päivinä. Saapuvilla oli 13 pappia ja 40 seurakuntain edustajaa. Suomi-Opiston hyväksi lausuttiin useita ehdotuksia. — Täällä pantiin myös alkuun erään lentokirjasen aate, joka vasta vuosien perästä toteutui (kirjasena "Siirtolaisen Opas"). Monia toivomuksia lausuttiin, m. m. että pastorit, jotka menevät Suomeen, poikkeisivat katsomaan Brooklynin ja New Yorkin seurakuntia ja pastoreita, heillä kun ei ole tilaisuutta saada muutoin tällaista seurustelua.

Seuraavalla ajanjaksolla menne 4 kirkkokuntamme pastoria Suomeen, nimittäin pastorit P. Airaksinen (Calumetista), A. Granholm (Ironwoodista), S. W. Renfors (Evelehistä) ja E. Blomberg (Brooklynistä). Ainoastaan 2 saamme sijaan, nimittäin pastorit E. W. Saarasan Negauneen ja E. W. Siikasen Calumetiin. Nyt on siis vaan 19 saarnamiestä. Väkiseltäkin kääntyy katse omaan seminaariimme, odotellen, koska sieltä ruvettaisiin saamaan opettajia. — Merimiespappeina toimivat pastorit K. E. Lindström New Yorkissa ja A. Renvall San Franciscossa. — Kirkkokuntamme yhteyteen liittyy tällä ajalla 18 pienempää seurakuntaa. Ne olivat: Michiganissa Rocklandin, Princetonin, Ebenin, Deertonin, Kyrön, Painesdalen ja Winthropin seur.; Minnesotassa Kalevalan (Moose Laken), Chisholmin, St. Louis joen ja Toivolan s.; Pennsylvaniassa Coal Centerin, Rankinin, Walstonin, Bessemerin ja Erien seur.; Mississippi valtiassa Swartwautin (nyk. Pecanin) ja Indianassa Clintonin seurak. Väkiluku kirkkokunnassamme on 22,694, niistä ripilläkäyviä 12,079. Saarnapaikkoja on noin 50. — Pyhäkouluja on 95; kesäkouluja 30.

Vuoden 1905 kirkolliskokous pidettiin Elyssä, ja siinä oli koolla 11 pappia ja 39 edustajaa; sitä paitsi merimiespappi pastori K. E. Lindström. Tässä kokouksessa lausuttiin harras toivomus lähetyspapin hankkimisesta. Kustannusliikkeen vaikean tilan auttamiseksi päätettiin ryhtyä ottamaan lainoja 5 prosentin "bondeilla", kolmen vuoden ajaksi. — Kirkkokunnan julkaisuisista lausuttiin toivomus, että ne ilmaantuisivat kyllin ajoissa, että esim Kirk. Kalenteri ja Joululehti valmistuisivat jo joulukuun 1 päiväksi. Huolehdittiinko opiston kannatuksesta? Kyllä. Paljonkin esityksiä tehtiin. Opistopäivät kesäjuhlineen ovat säilyttävät edelleen. Mutta suoranaisemmin toivottiin kuitenkin tuloja saatavan opiston ystäviltä ja heidän kauttansa. — Konferenssi- eli piiri-jaostakin herätettiin taas kysymys.

Seuraavalla ajanjaksolla liittyy kirkkokuntaan 11 uutta seurakuntaa, nim. Michiganissa Red Ridgen, Sault Ste Marien ja

Baltic South Rangen, Minnesotassa Wintonin, Alavuuden ja Spartan; Illinoisissa Waukeganin, Massachusettsissa West Gardnerin suomal., Ohiossa Youngstownin, Montanassa Butten ja Canadassa Sault Ste Marien seurakunnat. Sen sijaan West Gardnerin ruotsalainen seurakunta sai pyynnöstä eron liittyäkseen Augustana-synoodiin, joka sille kielen puolesta onkin sopivampi. Seurakuntia on siis kirkkokunnassamme tällä ajalla 109.

Papeistamme lähti 2 Suomeen, pastorit H. Leiviskä ja J. Kalen. Pastori L. R. Ahlman siirtyi merimiespapiksi San Franciscoon, josta pastori A. Renvall oli aikeessa lähteä kotimaahan 9-vuotisen uutteran työn perästä. Pastori E. W. Siikanen kuoli Calumetissä toukokuun 21 p. 1906. Näin menetimme 4 työmiestä. Sijaan olimme saaneet 3: pastori Torsten Hohenthal oli saapunut Fairportiin, O., Vihtori Tiitola Harboriin, O., ja pastori Iisakki Katajamaa opettajaksi Suomi-Opistoon. Näin oli saarnamiehistömme vähentynyt 1:llä ja lukumäärä oli seuraavan kirkolliskokouksen aikana 18.

Seurakuntien yhteenlaskettu henkiluku on (myöhemmin tarkistettuna) noin 23,597, joista 12,611 ripilläkäypää. Saarnapaikoissa, joita oli 33, oli väkiluku noin 4000 henkeä. Pyhäkouluja oli ilmoitusten mukaan 107; kesäkouluja 32.

Vuoden 1906 kirkolliskokous pidettiin Hancockissa kesäk. 5—8 päivinä. Saapuvilla oli 19 pappia (joista 5 seminaarista äsken päässeitä); edustajia 78.

Kokouksen alussa vihittiin vasta seminaarista päässeet papin kokelaat saarnavirkaan. Ne olivat: Alfreeti Haapanen kirkkokunnan lähetyspastoriksi, Juho Wargelin Michiganin ja Canadan puolisen Sault Ste Marien ja Rudyardin seurakuntien sielunpaimeneksi, Pekka Keränen Savon ja Poinsettin seurakuntiin Et. Dakotassa, Salomoni Ilmonen Brooklynin seur. ja Matti Luttinen New Castlen, Bessemerin (Pa.), Girardin, Youngstownin ja Warrenin seurakuntiin. Näiden uusien työmiesten kanssa oli kirkkokuntamme saarnamiehistö 23. — Kokous muisteli kaipauksella pastori Siikasen varhaista kuolemaa. — Kirkkokunnan lehtiä Paimen-Sanomia ja Amerikan Suometarta ehdotettiin yhdistettäväksi; mutta ehdotus ei saanut kannatusta. — Suomi-Opistoon nähden ruvettiin huomauttamaan, että seurakunnat ovat opistonsa luonnolliset isännät ja velvolliset sitä kannattamaan.

Tämän kokouksen ajalla vietettiin Suomi-Opiston 10-vuotisjuhla, jossa puhujana esiintyi muun muassa Michiganin valtion silloinen kuvernyöri Warner.

Vuoden lopulla menetti kirkkokuntamme taas yhden nuoren työmiehen. Saatiin kuulla, että Elyn seurakunnan pastori Heikki Anias oli päättänyt maallisen matkansa, kun sydänhalvaus lopetti hänen elämänsä jouluk. 20 p. 1906. Pastori Pekka Räsänen muutti Monessenista kotimaahan. Myös oli pastori Alfreedi Gröning muuttanut Suomeen jo edellisenä kesänä. Näiden 3 sijaan saimme kuitenkin 2 uutta työmiestä. Tammikuun 28 p. 1907 saapui pastori Wiljami Rautanen seurakuntaansa Calumetiin ja saman kuun 30 p. vihittiin saarnavirkaan Suomi-Opiston seminaarin oppimäärän suorittaneena papin kokelas Jaakoppi Mänttä Superiorin y. m. seurakuntien pastoriksi. Kirkkokuntamme papiston lukumäärä oli nyt 22.

Kustannusliike oli painosta julkaissut allamerkityn toimittaman "Raamatunhistorian Amerikan suomalaista nuorisoa varten", jota se on siitä alkaen levittänyt siirtokansamme keskuuteen jo toista painosta.

Vuoden 1907 kirkolliskokous pidettiin Negauneessa, Mich., kesäk. 4—6 p. Saapuvilla oli 13 pappia ja 54 edustajaa. Kaipauksen tunteet lausuttiin julki pastori H. Anias vainajan kuoleman johdosta. Suomi-Opiston pankkivelan suorittamista varten keräystä toimittamaan valittiin komitea enimmäkseen Marquette kauntissa olevista opiston ystäväistä. Samaan tarkotukseen pantiin keräys toimeen kokouksen jäsenten kesken, ja tuloksena oli \$780. Innostuksen vallitessa koottiin vielä \$70 opiston hyväksi. Kokous lausui erityisen kiitollisuutensa pastori K. Salovaaralle, joka oli aikeissa lähteä Suomeen, siitä vilpittömästi ja paljon hyvää vaikuttavasta työstä, jota hän oli 7-vuotisella täällä-olonsa ajalla tehnyt, toivoen, että hän vielä synnyinmaassakin toimii Suomi-Synoodin ja sen opiston hyväksi. Past. Salovaaran lähtö Suomeen tapahtuikin samana kesänä.

Talvella meretimme toisenkin kirkkokuntamme työmiehistä Ishpemingin seurakunnan pastorin J. K. Lammin kuoleman kautta tammik. 26 p. 1908. — Uusia saarnamiehiä tuli kuitenkin verrattain runsaasti. Pastori M. I. Kuusi tuli Worcesterin seurakuntaan, Mass., Alvar Rautalahti Brooklyniin, N. Y., Kalle K. Klockarla Cloquetin s., Minn., F. V. Kava Harboriin, O., ja Mikko Haapala Hibbingiin, Chisholmiin y. m. s., Minn. Sitäpaitsi vihittiin opistolainen Matti Pesonen toukok. 28 p. 1908 saarnavirkaan Fort Braggin seurakunnalle, Cal. Saarnamiestemme lukumäärä tuli täten olemaan 26.

Seurakuntain joukosta on jätetty 2 pois (loppuneina); sen sijaan on 7 uutta liittynyt kirkkokuntaan. Ne ovat Fort Braggin s. Cal., Uuden Savon s. Wis., Burtonin s., O., Covingtonin s.,

Mich., Kingstonin s. Minn., Smithvillen s. N. H., Clarksburgin s. W. V. Yhteensä 114 seurakuntaa. — Kasvantoa osottavat pyhä- ja kesäkoulut ja kristilliset nuorisoyhdistykset. — Muutamissa seurakunnissa on alettu köyhäin avustamista seurakunnan puolelta.

Vuoden 1908 kirkolliskokous pidettiin Worcesterissä, Mass, kesäk. 2—5 päivinä. Saapuvilla oli 10 pappia ja 25 maallikkoedustajaa.

Täällä valittiin kustannusliikkeelle erityinen johtokunta. Opiston kannatukseksi sovittiin täällä 1 doll. vuodessa jokaiselta ripillä käyvältä hengeltä; toivottiin, että seurakunnat omalla päätöksellään tämän vahvistaisivat; muistakin toimenpiteistä opiston hyväksi neuvoteltiin. Toivottiin, että papit ja seurakunnat ottaisivat asian sydämmelleen. — Tässä kokouksessa myönnettiin naisille oikeus äänestää seurakunnan kokouksessa, tulla valituksi seurakunnan vanhimman virkaan ja edustajaksi kirkolliskokoukseen.

Piirijakokysymyksestä keskusteltiin. Asia ei ollut nähtävästi vielä kypsytynyt. Pyydettiin past. Hoikkaa, joka oli kysymyksen herättänyt, laatimaan perinpohjaisen alustuksen seuraavaan kirkolliskokoukseen.

Kirkolliskokouksien aikamääräyksessä päätettiin tehdä se muutos, että se pidetään kesäkuun alkupuoliskolla, konsistorin määräämänä päivänä. — Lasten Lehden toimittajalle luvattiin altista avustusta. Kuinkahan lie lupaus toteutunut?

Seuraavalla ajalla lisäytyy saarnamiehistömme yhdellä, kun lähetysaarnaaja Albin Savola elokuulla 1908 saapui Ishpemingin seurakunnan pastoriksi. Pappien lukumäärä on nyt 27.

Seuraavat 8 seurakuntaa liittyi kirkkokuntaan: Aholan s., P. D., Maynardin ja Norwoodin s., Mass., Cloquetin s. Minn., Bessemerin, Winonan, Mohawkin ja Paynesvillen seurakunnat, Mich. Seurakuntain luku oli täten 122.

Vuoden 1909 kirkolliskokous pidettiin Evelethissä, Minn.; läsnä oli 37 maallikkoedustajaa ja 13 Suomi-Synoodin pappia. Saapuvilla oli myös Merimieslähetysten sihteeri A. Renvall ja sen siirtolaispastori H. Haapanen. Merimieslähetykselle myönsi kirkolliskokous helluntai- ja mikkeli-kolehdit kirkkokuntamme seurakunnista. Päätettiin myös toimittaa "Siirtolaisen Opas" niminen kirjanen Suomi-Synoodin ja Merimieslähetysten pappien yhteisvaikutuksella. Piirijakokysymys, pastori Hoikan alustamana, sai osakseen vilkasta keskustelua. Myönnettiin, että piirikuntia sopii muodostaa kirkkokuntaan nyt jo, missä seurakunnat haluavat; mutta niiden säännöt tulee lähettää kirkollisko-

kouksen vahvistettavaksi. Kun Amerikan Suometarta ei nähty vielä mahdolliseksi laajentaa, päätti kokous alentaa sen hinnan \$1.50:ksi, toivoen lehdelle saatavan täten laajempaa levenemistä. — Opistolle pantiin täällä alulle \$10:n lahja-osien suunnitelma, ja oli määrä saada noita lahja-osia 3000, jotta velka saatettiin suoritetuksi. Suuren askeleen vei tämä päätös opisto-asiaa eteenpäin. Pyhäkouluyhdistyksen toimeenpanemista varten valittiin komitea.

Hackleyn seurak. Wisconsinissa liittyi kirkkokuntaan. Seurakuntain lukumäärä olisi nyt 123; mutta 3 pientä seurakuntaa, loppuneina, pyyhittiin pois luettelosta, joten jälle jää 120.

Kahden papin vähennys tapahtuu siten, että past. K. K. Klockarla lähti Suomeen jo kesällä 1909 ja past. M. Haapala samoin toukokuulla 1910. Sen sijaan vihittiin Suomi-Opiston seminaarin kurssin suorittaneena Vihtori Koivumäki Elyn seurakunnan kaitsijaksi jouluk. 15 p. 1909. Näin tuli pappien lukumääräksi 26.

Vuoden 1910 kirkolliskokous pidetään Ironwoodissa, Mich., kesäk. 14—16 päivinä. Saapuvilla on 15 pappia ja 47 maallikkoedustajaa. — Amerikan Suomettaren suhteen lausutaan toivomuksia. Suomi-Opistolle terotetaan 50-sentin kannatusta jokaiselta ripilläkäyvältä hengeltä. Pakanalähetystä päätetään ruveta harrastamaan tilaamalla Suom. Lähetys-Sanomia, Lasten Lähetyslehteä sekä kokoamalla seurakunnissa ainakin yksi kolehti vuodessa Suomen lähetysseuralle. Tervehdyskirjelmä laaditaan Suomen Lähetysseuralle. Samoin sairastavalle pastori I. Katajamaalle. Lännen piirin säännöt jätettiin konsistorin tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Kolehteja määrättiin kannettavaksi seurakunnissa: yksi kirkkokunta-kassaan, 3 kotilähetyskassaan. Toivottiin myös pidettävän hengellisiä juhlia ja kootavan niissä kolehteja viimeainittuun tarkotukseen.

Seuraavana aikana saamme Suomesta yhden papin, kun pastori Kalle Kuusisto saapuu Hibbingin y. m. seurak. hoitamaan. Pastori I. Katajamaa sairastettuaan pitemmän aikaa, kuoli Altonissa, Mich., helmik. 23 p. 1911. Näin ollen jäi kirkkokuntamme pappien lukumäärä entiselleen (26). — Seurakuntain luettelosta on jätetty pois Copper Falls & Centralin ja Rocklandin seurakunnat. Sen sijaan ovat Harlemin s., N. Y., ja Dioriten seur., Mich., liittyneet kirkkokuntaan. Täten on seurakuntainkin lukumäärä sama kuin ennenkin (120).

Kolme piirikuntaa pääsi alkuun tällä ajalla: "Lännen", "Ohio-Pennsylvanian" ja "Idän" piirit, jotka ovat alkaneet toimia ja pitää yhteisiä kokouksiaan.

Vuoden 1911 kirkolliskokous pidettiin Waukeganissa kesäk. 8—10 p. Saapuvilla on 16 kirkkokunnan pastoria ja 30 edustajaa. Sitä paitsi oli merim. lähet. siirtolaispastori H. Haapanen tässä kokouksessa. — Kaipauksella muisteltiin pastori I. Katajamaan kuolemaa. Suomeen lähtijöille, pastori H. Haapaselle ja rouva Haapaselle toivotettiin onnellista matkaa, ja että he siellä muistavat siirtolaiskirkkoa Amerikassa. Täällä sai alkunsa uusi opiston velanmaksupuuha, joka ei kuitenkaan vastannut toiveita; se oli liian likellä edellistä suurta ponnistusta ja onnistui sentähden huonommin.

Pyhäkouluyhdistyksen säännöt sai konsistori, kirkkokunnan luvalla, hyväksyä vuodeksi eteenpäin.

Kirkkokuntaan lisäytyy seuraavalla ajalla 10 uutta seurakuntaa. Ne ovat Paavolan, Houghtonin ja Chassellin, Maple Ridgen, Askeleen ja Jenningsin seurakunnat Michiganissa, Marenгон seur. Wis., Duluthin s. Minn., Eurekan ja Berkeleyyn seurakunnat Californiassa. Sitä vastoin oli Norwoodin, Smithvillen, Gazzamin ja Coal Centerin seurakunnat, hajonneina, jätetty luettelosta pois. Jää siis 125 seurakuntaa.

Saarnamiehistöömme teki loven kahden papin kuolema. Pastori A. Riippa, joka oli muuttanut Kalevasta lännelle, kuoli Nasesissä, Wash., elok. 11 p. 1911; pastori Kalle Kuusisto, oltuaan Amerikassa noin 9 kuukautta, kuoli Hibbingissä marraskuulla 1911. — Suomeen lähti pastori E. W. Saaranen kesäkuun 4 p. 1912.

Nyt kuitenkin Suomi-Opiston jumaluusopillinen seminaari antoi toisen annoksensa, nim. 6 nuorta saarnamiestä, jotka vihittiin saarnavirkaan Hancockissa toukok. 29 p. 1912. Ne olivat Taavetti J. Elm, Otto Kaarto, Matti Kortesmäki, Vihtori Kuusisto, Antti Könönen ja Taavetti Samanen. — Suomestakin oli saatu Ohion Harboriin pastori Kalle Mannerkorpi. Saarnamiehistöömme lukumäärä oli nyt 30.

Piirikuntien lisäksi muodostuu v. 1912 alussa Michiganin piiri neljäntenä piirinä ja alkaa toimintansa. — Vähitellen kehittyvä pyhäkoulu- ja kesäkoulu-aate ja orpokoti-asiaa ruvetaan enemmän ajattelemaan.

Vuoden 1912 kirkolliskokous pidettiin Fairportissa, O., kesäk. 13—15 p. Saapuvilla on 9 pappia ja 43 m. edustajaa. Pastorien A. Riipan ja K. Kuusiston kuolemaa muistellaan kaipauksella. Opiston kannatuskysymys vetää taas suuren huomion puoleensa. Esitetään useampia keinoja; terotetaan oppilaiden lähettämistä kouluun. Varakkaiden tulisi avustaa köyhiä lahjakkaita ja opinhaluisia oppilaita. — Opiston kurssia vaaditaan

laajennettavaksi, jos opiston varat sen sallivat. Amerikan Suomettaren toivottiin ilmaantuvan useammin viikossa.

Nuorison hyväksi on enemmän toimittava, pyhäkoulutyölle pantava yhä voimakkaammin painoa; samoin kristill. nuorisoyhdistyksille. Hengellistä elämää on seurakunnissa elvytettävä, elävän sanan todistuksen kautta.

Kirkkokuntamme menettää taas 2 saarnamiestä, saamatta toisia sijaan. Joulukuulla 1912 past. O. Stadius erkani kirkkokunnastamme ja antautui palvelemaan apost.-luteerilaisia. — Jo aikaisemmin syksyllä oli Ishpemingin seurakunnan pastori Albin Savola lähtenyt Suomeen neljä vuotta kestäneen työnsä perästä täällä. Näin jäi jällelle vaan 28 pappia.

Seurakuntia liittyy kirkkokuntaan 7, nim. Oskarín, Elon ja Uuden Suomen seur. Mich., Cromwellin s. Minn., Monsonin seur. Me., Reedleyn ja Rocklinin seur. Californiassa, tehden seurakuntain luvun 132:ksi.

Useat seurakunnat ovat tehneet päätöksen avustaa S. Opistoa 50 sentin kannatuksella ripillä käyvältä hengeltä. Pakanalähetysasiaan herätti harrastusta lehtori J. Mustakallion käynti Amerikassa kesällä v. 1912. Piirikunnat ovat vointinsa mukaan koettaneet herättää harrastusta lähetystyöhön ja hengelliseen herätystyöhön, varsinkin panemalla toimeen hengellisiä juhlia.

Vuoden 1913 kirkolliskokous pidettiin Ishpemingissä kesäk. 12—14 p. Läsna on 19 pappia ja 107 edustajaa. Kokous oli jotenkin kiihkeä; jotkut pienemmät yksityisseikat olivat järkyttää koko yhteiskuntaa. Kansalaisen Iisakki Sillbergin kuolemaa muisteltiin kaipauksella. Past. Tolosen muistopatsasrahaston vajuus täydennettiin. — Pyhäkouluyhdistyksen säännöt hyväksyttiin seuraavaan kirkolliskokoukseen asti käytettäväksi. Jännittyneitä, jäykkiä ja ärtyneitä mieliä lämmitti keskustelu Suomi-Opistosta, se kun taas ilmeni yhteiseksi lempilapseksi, jonka parasta toivottiin. Keskustelu lykkäytyi myöhään yöhön sunnuntaita vastaan.

Tässä kirkolliskokouksessa lisäytyi saarnamiestemme luku yhdellä, kun Evert Määttälä, seminaariturssin suorittaneena, vihittiin saarnavirkaan New Castlen y. m. seurakunnille Pennsylvaniassa ja Ohiossa. Pastori Alpo Setälä oli v. 1913 tullut Suomesta Allston-Brightonin y. m. seurakuntain sielunpaimeneksi. Ennen tulevaa kirkolliskokousta vihittiin seminaariturssin suorittaneena saarnaaja Yrjö Joki Hancockissa Monesenin seurakunnalle, Pa.

Syksyllä 1913 oli past. J. Bäck lähtenyt Suomeen, työskenneltään keskuudessamme noin 18½ vuotta. — Kirkkokuntamme pappein lukumäärä oli 30.

Seurakuntia liittyy kirkkokuntaan 4 uutta: Harrison-Pulkkilan s. Me., Alabasterin ja Wäinölän seurakunnat Mich. ja Woodlandin seurakunta Washingtonin valt. Yhteensä on seurakuntia 135; näiden väkiluku on 28,475, joista ripilläkäyviä 13,869. Saarnapaikkoja on 29, niiden väkiluku 1804 henkeä.

Seurakuntaelämää vahingoitti vanhimmilla suomalaispaikoilla, "Kuparisaarella", suuressa määrin täällä raivonnut 9-kuukautinen työlakko, joka sai aikaan paljon raaistumista ja keskinäistä eripuraisuutta kansalaistemme keskuudessa aivan uskottomassa määrässä. Entiset tuttavukset eivät kadulla toisiaan tunteneet. Katkeria iskuja annettiin ja haavoja saatiin. Ei olisi uskonut siirtokansamme lasten voivan alentua niin raskaan tilaan. Kauvan aikaa kuluu, ennenkun sen aikaansaamat vammat korjautuvat; toiset eivät voi koskaan korjautua. Etenkin sosialistisen Työmies-lehden valheellinen kanta petti monta kansalaista, jotka nyt saavat tätä "ystäväänsä" kiittää kovasta kohtalostaan. Jumala varjelkoon kansaamme sellaisista lakoista ja sellaisista ystävistä!

Vuoden 1914 kirkolliskokous pidettiin Sault Ste Mariessa eli Michiganin "Soossa" kesäk. 11—13 pnä. Saapuvilla oli 17 pappia ja 54 edustajaa.

Tässä kokouksessa kevennettiin kirkkokuntamme sääntöjä äänimäärään nähden päätöksiä tehdessä. Ainoastaan perustuslakia koskevissa muutoksissa tarvitaan ¾ äänten enemmistö. Sivulakien muutoksissa tarvitaan ⅔ äänten enemmistö. Konsistorin jäsenten valinta, kanteet oppiin ja maineeseen nähden, tärkeimmät aatteelliset kysymykset ja suurimmat raha-asiat ratkaistaan myös ⅔ äänten enemmistöllä; mutta muut asiat yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Suomen Lähetysseuralta saapunut kirjelmä viritti uutta inostusta pakanalähetysasiaa kohtaan. Ainakin päätettiin koottavaksi 2 kolehtia Suomen Lähetysseuralle kirkkokunnan seurakunnissa. Toivottiin päästävän siihen, että voidaan kannattaa oma lähetysaarnaaja lähetysalalla.

Lakon seurauksista oli Amerikan Suometarkin kärsinyt. Kustannusliikkeen asiain korjaamisesta oli kokouksessa paljon neuvottelua.

Tarvinneeko mainita, että viime kirkolliskokous neuvotteli myös monipuolisesti Suomi-Opiston kannatuksesta.

Yhtymistä kansalliskirkkokunnan kanssa puollettiin periaatteellisesti. Asiaa ajamaan valittiin 12-henkinen komitea.

Kesäkoulun oppikirjaa kaivattiin. Sitä toimittamaan valittiin 5-henkinen toimikunta. Tämä toimikunta onkin nyt työnsä suorittanut ja julkaissut painosta "Lukukirjan Amerikan suomalaisille lapsille, I", ja on tätä pikku teosta ilolla tervehdittävä.

Entisistä seurakunnista on yksi (Clinton, Ind.) jätetty pois luettelosta. Sen sijaan on kirkkokuntaan liittynyt pieni Cobaltin seur. Canadassa, joten seurakuntia on nyt 136.

Keskinäistä avustusta on kirkkokunnassamme koetettu harjoittaa. Kolehdeilla ja keräyksillä kirkkokunnan seurakunnista on avustettu m. m. seuraavien seurakuntien kirkkorakennuksia: v. 1895 Palmerin seurakuntaa, v. 1901 Nurmijärven P. Johanneksen seurakuntaa, v. 1908 Superiorin, New York Millsin, Warrenin ja Covingtonin seurakuntia, v. 1909 Kalevalan seurakuntaa, Minn. ja v. 1910 Mohawkin seurak., Mich. y. m. Tämä perustuu kristillisen rakkauden periaatteeseen. — Tämä keskinäisen auttamisen periaate onkin saatava selväksi kirkkokunnassamme ja rakkauden avuliaisuus niin valtavan voimalliseksi kuin mahdollista.

SUOMI-SYNOODIN KONSISTORI.

Kirkkokuntamme juoksevia asioita hoitaa nelimiehinen konsistori, jonka jäsenet valitaan niistä papeista, joilla on "korkein oppi ja laajin kokemus", kukin neljäksi vuodeksi, mutta vuorovuosina. Seuraavassa luetellaan ne henkilöt, jotka ovat olleet konsistorin jäseninä eri aikoina.

1. *Esimiehenä* on ollut: J. K. Nikander vuosina 1890—1898; K. L. Tolonen vuosina 1898—1902; J. K. Nikander 1902— (virka-aika ulottuu vuoteen 1918).

2. *Sihteerinä* on ollut: J. W. Eloheimo 1890—1891; K. L. Tolonen 1892—1898; J. Bäck 1898—1901; P. Airaksinen 1901—1904; J. Bäck 1904—1909; B. W. Rautanen 1909—1913; F. W. Kava (virka-aika ulottuu vuoteen 1917).

3. *Taloudenhoitajana* on ollut: K. L. Tolonen 1890—96. Viimemainittuna vuonna muutettiin tämä virka *vara-esimie-*

hen viraksi. Vara-esimiehenä oli: J. Bäck 1896—98; J. K. Nikander 1898—1901; J. Bäck 1901—1904; K. Salovaara 1904—1907; I. Katajamaa 1908—11; A. Savola 1911—1912; J. Wargelin 1912— (virka-aika ulottuu vuoteen 1916).

4. *Notaarina* on ollut: J. J. Hoikka 1890—1891; K. Huotari 1891—99; A. Sederström 1899—1900; P. Airaksinen 1900—1901; A. Granholm 1901—03; A. Gröning 1903—1906; avonaisena 1906—1907; J. J. Hoikka 1907—1915.

KIRKKOKUNNAN RAHASTONHOITAJINA

on vuodesta 1896 alkaen olleet seuraavat henkilöt:

K. L. Tolonen 1896—1898; J. H. Kampi 1898 (kuukauden verran); J. H. Jasberg 1898—1904; A. Pantti 1904—1908; I. Wargelin 1908—1915.

SUOMI-SYNOODIN SUHDE MUIHIN KIRKKOKUNTIIN.

1. Ajatellessamme kirkkokuntamme suhdetta muihin kirkkokuntiin on meitä verrattomasti likinnä Suomen evank.-luterilainen kirkko, jonka keskuudesta useimmat kirkkokuntamme jäsenet ovat lähteneet, ja jonka jäseniä useat tässäkin maassa ollessaan vieläkin ovat, samalla kun tahtovat kuulua seurakunnalliseen yhteyteen täällä. Suhteemme Suomen kirkkoon on kunnioituksen ja luottamuksen suhde. Olemmehan tavallaan ikäänkuin lapsen suhteessa kotimaahan; vaikka Suomi-Synodi onkin itsenäinen kirkkokunta, on sillä kuitenkin luonnostaan tuo lapsen suhde. Onhan lapsikin itsenäinen, perustettuaan oman kodin, oman talon, ja kuitenkin se kohtelee vanhempiaan kunnioituksella. Kotimaan kirkko voi jossakin määrin siveellisesti tukea työtämme, ja se on sitä tukenutkin vointinsa mukaan. Me taas hoidamme sen lapsia, poikia ja tyttöjä täällä vieraalla maalla. Epäilemättä antaisi kotimaan kirkko tytärkirkkolleen enemmänkin ja tehokkaammin apuansa, jos olosuhteet sen myöntäisivät.

Monet yhteiset asiat meitä liittävätkin kotimaan kirkkoon. Tunustuksemme on sama. Samoja uskon suuntia on tällä pohjalla meillä kuin kotimaammekin kirkossa. Kotimaan kirkon Katakismus on täälläkin lastemme ja nuorisomme oppikirjana. Kotimaan kirkon raamattu on meidän raamattumme, sen virsikirja meidän virsikirjamme, ja sen käsikirjaa mekin käytämme, mo-

nesta muusta opettavasta ja rakentavasta kirjasta puhumatta. Kotimaan kirkko on antanut tytärkirkolleen monta saarnamiestä, jotka se on kasvattanut yliopistossaan, koetellut ja vihkinyt saarnavirkaan; tietääkseni on niitä ollut yhteensä 36. Sitä paitsi olemme saaneet sen lähetykseuralta kolme työmiestä, ja sen koulussa ja yliopistossa käyneitä neljä, jotka on täällä vihitty saarnavirkaan, puhumatta nyt merimieslähetyksen lähettäläistä, jotka ovat olleet papiksi vihittyjä miehiä. Ja monta opettajaa olemme saaneet kotimaasta opistoomme, monta toimittajaa sanomalehdillemme ja monta miestä ja naista muihin toimiimme.

On luonnollista, että siirtolaiskirkkomme on järjestyksensä puolesta monessa suhteessa erilainenkin kuin kotimaamme kirkko. Erilaisuudet eivät kuitenkaan ole seurakunnalle eli kirkolle oleellisia, vaan ovat asioita, joissa voidaan erilaisia muotoja ja tapoja käyttää olosuhteiden vaatimusten mukaan. Pääasiat ovat meillä yhteiset kotimaan kirkon kanssa: Jumalan sana ja kalliit sakramentit, tunnustus, jopa pää-asiallisesti kirkonmenommekin ja tärkeimmät muut pyhät toimitukset ja tavat. Kotimaan kirkon jäsen, astuttuaan siirtolaiskirkkoomme, tuntee siellä olevansa kotonaan. Monta kaunista ja hyvää neuvoa ja monta myötätuntoisuuden osotusta olemme saaneet osaksemme Suomen kirkon johtavilta miehiltä, joita kiitollisuudella muistelemme. Jatkukoon tuo hyvä suhde äidin ja tyttären välillä edelleenkin!

2. Muista kirkkokunnista on meillä likeisimpiä suhteita ruotsalaisen Augustana-synoodin kanssa. Nämä suhteet juurtavat alkunsa epäilemättä vanhoista historiallisista muistoista, joita Suomen ja Ruotsin kansankirkoilla on yhteisiä. Siksi täälläkin näiden molempien tytärkirkot tuntevat myötätuntoa toisiaan kohtaan ja iloitsevat toistensa edistysaskeleista. Suomi-synoodin saarnamiehet kohdatessaan ruotsalaisia pappeja tuntevat heidät veljikseen. Augustana-synoodin vakaa kristillinen henki on vaikuttanut useissa sen etevissä johtomiehistä myötätuntoa suomalaisia kohtaan. Eräs heidän papeistaan lausui minulle kerran: "Minä rakastan suomalaisia todella ja tunnen, että me ruotsalaiset olemme kiitollisuuden velassa suomalaisille, sillä he ovat monesti muinoisina aikoina vuodattaneet verensä Ruotsin ja ruotsalaisten puolesta". Myönnän, että näin pitkälle menevä tunnustus on harvinaista, enkä suinkaan kuvittele näin ajattelevia olevan heidän joukossaan kovin monta. Mutta yhteinen evankelisluteerilainen tunnustus yhdistää meitä ja heitä enemmän kuin mikään muu seikka. Ei ole sen vuoksi outoa,

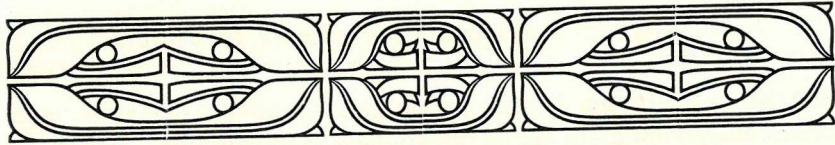
että he entisaikoina koettivat jonkun verran työskennellä, avustakseen suomalaisia täällä kirkollisen työn alkuun. Usean kirkolliskokouksen aikana on keskinäinen myötätuntoisuus päässyt ilmi meidän ja Aug.-synoodin välillä keskinäisen onnentoivituksen muodossa. Suomi-Opistossamme on opettajina eri aikoina ollut useita Augustana-synoodin miehiä. Kun Augustana-synoodi vietti 50-vuotisjuhlaansa otimme osaa tuohon riemujuhlaan. Tahtomatta orjallisesti noudattaa Augustana-synoodin muotoja ja tapoja, tunnustamme mielellämme saaneemme heiltä monta hyvää kehotusta ja esikuvaa.

3. Myötätuntoinen ja sovinnollinen on suhteemme muihinkin Amerikan luteerilaisiin kirkoihin, vaikkei se ole niin likeinen ja tuttavallinen kuin suhteemme edellämainittuun.

Toivon edelläolevasta selostuksesta olevan lukijalle jotakin huvia ja kehotusta. Selostus on tosin välttämättömyyden pakosta supistettua ajantiedon tapaista esitystä; mutta se kertoo työstä ja taistelusta. Se osottaa, että hyvää tahtoa on ollut, vaikka voimia on puuttunut. Se osottaa, että vähän erällään on Jumala meitä auttanut eteenpäin. Emme tavota valtaa ja mahtia, suuruutta ja loistoa. Vaan tavotamme sitä, että Jumalan armonväliskappaleet saisivat vaikuttaa kansassamme ja kasvattaa sitä. Uskon, toivon ja rakkauden hedelmiä soisimme kasvavan; Kristuksen tuntemista ja seuraamista soisimme näkevämme. Soisimme suruttomain, maailmanmielisten, ylpeiden ja röyhkeiden nöyrytyvän ja rientävän katumuksen ja parannuksen mielellä Jumalan Karitsan Jeesuksen ristin luo saamaan anteeksi antamusta ja voimaa uuteen elämään. Siitä iloitsemme.

Mutta soisimme myös kansamme olevan rikkaan hyvissä töissä ja oppivan uhraamaan maallisesta lahjastaan Herran kunniaksi ja sellaisiin laitoksiin, jotka tarkottavat hänen tahtonsa toteuttamista ja hänen valtakuntansa edistämistä. Herra tehköön kansamme sellaiseksi. Paljossa olemme vielä jälellä. Jospa saisimme hengen valppautta; jospa olisimme ahkerat kokoomaan astioihimme Pyhän Hengen öljyä ja olisimme valmiit kuu-
lemaan, kun kuuluu huuto: "Ylkä tulee!" Pyrkikäämme Herran avulla eteenpäin! — Ole Herra itse apunamme ja johdattajanamme!

J. K. Nikander.

Kirkkokuntamme papisto.

Syvällä ihmisydämessä asuu ijäisyyden kaipuu. Jumalan puoleen, taivasta kohti, tuo kaipuu vetää kansoja sekä yksilöitä. Ja Jumala pitää huolta siitä, että ihmisten syvimät tarpeet saavat tyydytyksensä. Niinpä hän on meidän kansaammekin armostaan lähestynyt. Se on kutsuttu Jumalan valtakunnan osallisuuteen. Sille on annettu kalliit armonvälikappaleet. Ja Jumala on laittanut vartijat Suomen Siionin muureille opastamaan kansamme jäseniä Jumalan luokse ijankaikiseen elämään tullaksensa.

Suomen siirtolaisistakin Herra tahtoo pitää isällistä huolta. Vaikka enimmät heistä ovat Jumalan unohtaneet, kun ovat kotiomaansa jättäneet, ei Herra ole kuitenkaan heitä unohtanut. Hän ei ole laskenut suomalaista siirtokansaa hukkumaan täällä kansojen meressä. Vaan hän on armollaan ja rakkaudellaan rientänyt sen mukana tarjoten sille apua ja pelastusta. Suuressa hyvydessään Jumala on lähettänyt Suomen Siionin vartijoita tännekin valvomaan siirtokansamme kalleimpia etuja. Ja täällä siirtolaisten keskuudessa hän on herätellyt mieliä ja nostattanut kykyjä paimen-virkkaa hoitamaan kansalaistemme ikuisiksi parhaaksi.

Vaikeuksia on Jumalan valtakunnan työssä aina. Erityisesti ne ovat kohdanneet työntekijöitä siirtolaiskirkkomme alkuaikoina. Vaivalloisia aikoja, taistelujen aikoja ovat Herran työmiehet täällä eläneet siirtolaisuuden alkuvaiheissa. Heidän tehtävänsä on ollut uutisviljelijän vaikeata raivaustyötä. Kulettavat matkat ovat olleet pitkät ja toiminta-alueet peräti laajat. Paljon on kysytty voimia, paljon uhrautuvaisuutta. Sydänten maaperä on ollut karua, ja syvälle ovat uutisviljelijämme saaneet kyntää siirtokansamme henkisellä pellolla. Kylvötyötä on tehty rukouksin ja kynnelin. On taisteltu ja ponnisteltu. Mutta juuri tällätavoin on kuitenkin saatu lasketuksi vakava pohja vastaiselle kristilliselle kehitykselle täkäläisissä oloissa.

Jo ennen kirkkokuntamme Suomi Synodin perustamista eli ennen vuotta 1890 löydämme muutamia esitaistelijoita Herran vii-

nimäen työssä Amerikan suomalaisten keskuudessa. Suomen kirkon pappi Taivalkoskelta Alfred Elieser Backman saapui ensin Calumetiin Mich. syyskuun 10 p. v. 1876. Hän järjesteli laajalti seurakunnallisia oloja Kuparisaarella ja hoiti myöhemmin synodi-seurakuntia muuallakin, vaikkei muodollisesti kuulunutkaan kirkkokuntaan. Backman, joka oli syntynyt Utajärvellä v. 1844 ja vihitty papiksi v. 1875, kävi kahdestikin Amerikassa ja kuoli Hauhon kirkkoherrana v. 1909. Vuonna 1885 saapui Calumetiin Heinolasta nuori pappismies Juho Kustaa Nikander, syntynyt Lammin pitäjässä syysk. 3 p. v. 1855 ja vihitty papiksi Porvoossa v. 1879. Hänen seurakunnallisen toimintansa, opettaja- sekä johtajatoimensa kautta on Jumala suuresti siunannut, ja yhä edelleen siunatkoon, siirtokansaamme. Suomesta tullesiin Herran työmiehiin liittyen alkaa samoihin aikoihin Lännellä vaikuttamaan Augustana Synodissa v. 1883 papiksi vihitty Jaakoppi Juhonp. Hoikka, synt. Rovaniemellä 7—8—1854. Yhtyi S. Synodiin v. 1904. Sahalahdella v. 1847 syntynyt Johan Wilhelm Eloheimo ja lähetyssaarnaaja Kaarlo Leonard Tolonen saapuvat tänne samana vuonna 1888, edellinen Astoriaan, jälkimäinen Ishpemingiin. Tolonen oli syntynyt Kajaanissa v. 1845, vihitty läh. saarnaajaksi v. 1868, kuoli v. 1902 Ishpemingissä. Oli kirkkokunnan esimiehenä v. 1898—1902. Heikki Tanner, synt. Nurmeksessa v. 1847 ja kuollut Heinolassa v. 1907, tuli Amerikkaan v. 1889 vaikuttaen Kuparisaarella, Leadissä, Rock Springsissä, Astoriassa ja Ironwoodissa vuoteen 1900.

Näiden tienraivaajien utteran toiminnan tuloksena oli m. m. hengellisen äänenkannattajan Paimen Sanomain syntyminen v. 1889. Ja varsinkin on mainittava järjestyneen kirkkokunnan Suomi Synodin perustaminen v. 1890. Tämä antaa vakaan lähtökohdan myöhemmälle seurakuntatyölle. Toiminta siitä alkaen saa määrätymmän luonteen. Menestyksellisemmin voidaan nyt kehittää työvoimia ja sijoitella niitä eri paikkoihin. Työskentely tosin on edelleen hyvinkin vaikeata epävakaisissa oloissa. Sitäpaitsi hajottavat voimat tekevät suurta tuhoa, ja erimielisyys Herran työmiesten kesken tuottaa vakavia haittoja.

Laajaperäinen lähetyksenttä avautuu harvalukuisten esitaistelijain katseelle. Erityinen lähetysspappi pitäisi saada vasta muodostettuun kirkkokuntaan. Sellaisena saapuukin Kaarlo Huotari Suomesta asettuen Superioriin Wis. v. 1891. Paitsi kiertävänä lähetysspappina Huotari on toiminut vakinaisesti Ironwoodissa v. 1892—97 ja Harborissa v. 1898—1901 sekä S. Opiston opettajana, josta toimesta lähti Suomeen v. 1903. Sa-

mana vuonna l. 1891 tuli Ohion ja Pennsylvanian suomalaisten keskuuteen Abel Kivioja, synt. Vihannissa v. 1863, vihitty v. 1888 ja kuollut Kalajoen kappalaisena. Hänen pontevan vaikutuksensa aikana järjestyi seurakuntatyö lupaavalle alulle maituttujen valtioitten suomalaisseuduilla. Tähän aikaan v. 1891 otettiin myös kirkkokuntamme papiksi Henrik Sarvela, joka laajoilla alueilla on saarnavirkkaa hoitanut monissa seurakuntapiireissä varsinkin Illinoisien ja Minnesotan valtioissa; synt. Juvassa v. 1859 ja vihitty norjalaisessa Hauge Synodissa v. 1890. Parisen vuotta sen jälkeen eli v. 1893 siirtyi pappismies E. W. Hynninen Joroisista Kuparisaarelle hoitaen Calumetin Betlehemin seurakuntaa 1½ vuotta.

Vuosi 1895 on erittäin merkittävä tšekäläiseen papistoomme nähden. Silloin vihki Suomi Synoodin Konsistori kolme miestä

JOHANNES BÄCK

ADOLF RIIPPA

pyhään saarnavirkaan. Nämä olivat jumaluusopin ylioppilaat Suomesta filos. maist. Johannes Bäck ja Adolf Riippa sekä eräs saarnaaja J. H. Kampi, joka v. 1898 erotettiin ja karkasi Calumetista. Ensin mainittu on syntynyt Lapualla v. 1865, toiminut pappina etupäässä Hancockissa, ollut S. Opiston opettajana ja kirkkokunnan lehtien toimittajana, lähti v. 1913 Suomeen, missä täydentää teologisia opinnoitaan. Riippa syntyi Kälviällä v. 1855, toimi laajalti kirkkokunnassa m. m. sen lähetyspastorina, kuoli Naselissa, Wash. 8—11—1911.

Seuraavan 5 vuoden aikana onnistuttiin joka vuosi saamaan Suomesta uusia työvoimia, jotka olivatkin hyvin tarpeen seurakunnallisen työn yhä laajetessa. Robert Ylönen, synt. 1867 Leivonmäellä, saapui Montanaan v. 1896 toimien myös S.-Opiston

opettajana ennen Suomeen palaamista v. 1898—1899. Fitchburgiin, Mass., tuli v. 1897 Mikko Havukainen, synt. Kiteellä v. 1871, oli pappina myös Worcesterissa, Evelethissä, Virginiassa ja Brooklynissa, kuollut v. 1902. Samana vuonna saapui Kuopiossa v. 1866 syntynyt Pekka Airaksinen Cape Ann'in seurakuntaan Idässä, toimien sittemmin Calumetissa v. 1900—1904; kuollut Joroisten kappalaisena 2—8—1811. A. Granholm (Kuusisto) vaikutti Rock Spring'issä ja Ironwoodissa v. 1898—1904, jolloin palasi kotimaahan. A. W. Sederström, synt. Turussa 1867, saapui Calumetiin v. 1899 matkustaen jo seuraavana vuonna takaisin Suomeen. Vuonna 1900 Suomesta tullut K. F. Salovaara otti Fairportin ja Conneautin seurakunnat hoitoonsa toimien sittemmin pappina Minnesotan valtiossa Eveleth asuinpaikkana. V. 1907 hän lähti Suomeen ja on nykyisin Pieksämäen kirkkoherrana. Salovaara on synt. Hämeenlinnassa v. 1874, vihitty v. 1898.

Ylioppilas Otto Stadiuksen konsistori vihki kirkkokunnan papiksi v. 1901. Palveltuaan useissa seurakuntapiireissä ja pyydettyään konsistorilta erotodistusta jo v. 1909, hän yhtyi apostolis-luterilaisiin syksyllä v. 1912. Merimiespappina New Yorkiin v. 1901 saapuu Alfred Gröning ja siirtyy v. 1903 Atlanticiin sekä ottaen osaa opettajatoimeen S.-Opiston seminaarissa, lähtien Suomeen v. 1906. Gröning on synt. Snappertunassa v. 1871, vihitty papiksi v. 1896.

Vuonna 1902 saapuu jälleen kotimaasta seuraavat neljä pappismiestä kirkkokuntaamme työskentelemään: S. W. Renfors, synt. Laitilassa v. 1873, vih. 1901, Evelethiin, Evert Blomberg, synt. Jyväskylässä 12—4—1866, vihitty papiksi 1892; Juho Kallén (Kiviharju) Harboriin ja Aappo Salminen, synt. v. 1875, vihitty v. 1902, Worcesteriin. Kolme edellistä on palannut Suomeen. Pastori Salminen toimii edelleen keskuudessamme.

Seuraava vuosi 1903 on erittäin siunattu Herran työmiehiin nähden. Silloin vihitään täällä pyhään saarnavirkaan ja asetetaan kirkkokunnan palvelukseen kaksi Suomen yliopiston jumaluusopin ylioppilasta: Gabriel Lipsanen ja Bruuno Wuornos. Heistä edellinen on palvellut Cape Ann'in ja Fairportin, jälkimäinen Amasan, Ironwoodin ja Wakefieldin seurakuntapiireissä. Edellinen vihittiin kirkolliskokouksen aikana Hancockissa kesäk. 3 p. 1903, jälkimäinen (synt. 8—4—1873 Oulussa) vihittiin myös Hancockissa syysk. 20 p. 1903.

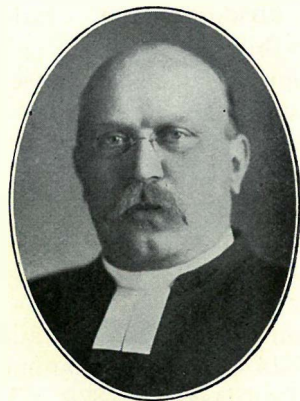
Suomesta tulivat samana vuonna sananpalvelijat: Juho Kustaa Lammi Ishpemingiin, synt. Normarkussa v. 1867, kuollut Ishpemingissä 1—26—1908; Hannes Leiviskä, hoitanut Astorian ja

Fairport-Conneautin seurakuntia vuoteen 1905; Pekka Räsänen, synt. Kuopiossa v. 1859, vihittiin papiksi v. 1890, hoitanut Molessenin y. m. seurakuntia v. 1907 :ään, sekä H. Rönkä, joka ensin toimi S.-Synoodin lähetyspastorina ja sittemmin on hoitanut vakinaisia seurakuntia Astoriassa, Savossa ja nykyään Cape Annin seurakuntaa Massan valtiossa.

Vuonna 1904 astui kirkkokuntamme palvelukseen kolme Suomessa valmistunutta pappia: Eemeli Wilho Siikanen, synt. Viipurissa v. 1876, saapui Calumetiin lopulla v. 1904; Heikki Anias, synt. v. 1874 Alavieskassa, vihitty papiksi 1904, tuli Elyn seurakuntapiiriin sekä filos. maist. Eemil Wilho Saaranen, synt. v. 1871 Lappeenrannassa, hoiti Negauneen seurakuntapiiriä v. 1904—1912, toimii nykyisin Jämsän papiston apulaisena. Kaksi

GABRIEL LIPSANEN

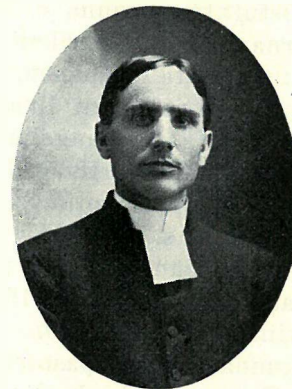

BRUUNO WUORNOS

ensinmainittua on täällä uransa päättänyt; pastori Siikanen kuoli Calumetissa 5—21—1906, ja pastori Anias kuoli Elyssä 12—19—1906.

Seuravaana vuonna l. 1905 saapuvat Amerikkaan Suomen kirkon papit Vihtori Tiitola, synt. v. 1880, Harboriin ja Torsten M. Hohenthal Fairportiin Ohion suomalaisten keskuuteen. Kumpikin on vihitty p. saarnavirkaan v. 1905. Tiitola toimii nykyisin Turun esikaupunkien pappina oltuaan toista vuotta Amerikassa. Hohenthal, joka on syntynyt 1879 Kuortaneella, palveli Fairport-Conneautin seurakuntia v. 1905-1907, toimi merimiespappina New Yorkissa v. 1907—1909, on nykyisin kirkkoherrana Gustavin pitäjässä.

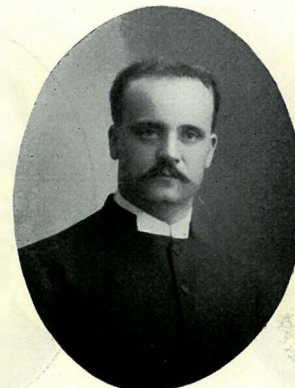
Arvaamattoman suuri merkitys on kirkkokuntamme oppilaitoksella Suomi-Opistolla ja sen yhteydessä toimivalla jumaluus-

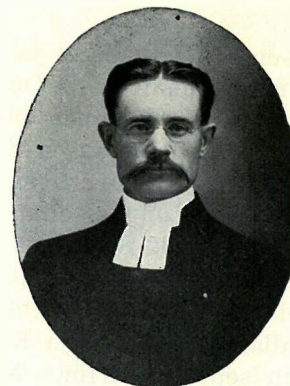
ALFREEDI HAAPANEN

SALOMONI ILMONEN

PEKKA KERÄNEN

MATTI LUTTINEN

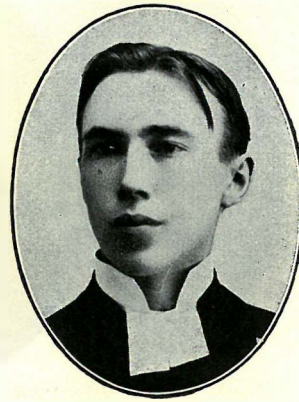
JUHO WARGELIN

opillisella seminaarilla. Siitä valmistui toukokuulla v. 1905 seitsemän oppilasta antautuakseen saarnavirkaan Amerikan suomalaisten keskuudessa. Nämät olivat: Alfreedi Haapanen, syntynyt Karviolla 10:s kuu 19:sta p. v. 1874; Salomoni Ilmonen, s. Ilmajoella 2—14—1871; Pekka Keränen, s. Puolangalla 5—27—1871; Vihtori Koivumäki, s. Evijärvellä 3—6—1885; Matti Luttinen, s. Piippolassa 9—27—1874; Jaakoppi Mänttä, s. Vähässä Kyrössä 7—2—1874 ja Juho Wargelin, s. Isossa Kyrössä 9—30—1881. Näistä vihittiin jo samana keväänä papeiksi muut paitsi J. Mänttä, joka vihittiin seuraavan vuoden 1. v. 1907:n alussa ja V. Koivumäki, joka vihittiin lopulla v. 1909. Past. Haapanen toimittuansa ensin k. kunnan lähetyspastorina 9 kuukautta, on sittemmin hoitanut Fairportin ja Ironwoodin seurakuntapiirejä (Ironwoodissa vuodesta 1912). Ilmonen on

JAAKOPPI MÄNTTÄ

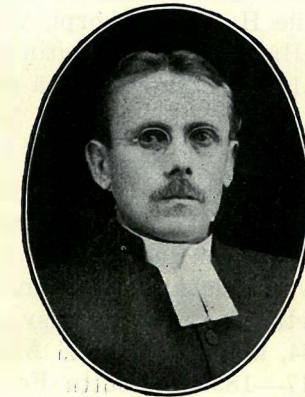

VIHTORI KOIVUMÄKI

toiminut pappina Brooklynnissa, Monessenissa, Hibbingin ja New Castlen seurak. piireissä, liikkunut kirkkokunnan ja S.-Opiston asioilla, nykyisin S.-Opiston taloudenhoitajana. Keränen on hoitanut Savon, Superiorin ja Evelethin ja nykyisin taasen Savon seurak. piirejä. Koivumäki toimii pappina Elyn seurak. piirissä, jonne papiksi vihittyä oli pyydetty. Luttinen on palvellut New Castlen ja Monessenin seurak. piirejä, toimii nyk. Soo Kanavalla. Mänttä on hoitanut Superiorin ja Soo Kanavan seurak. piirejä ja on nyttemmin parisen vuotta ollut S.-Opiston opettajana. Wargelin on ollut pappina Soo kanavalla, Evelethissä ja Republicissa, josta pian siirtyy Waukeganin seurak. piiriin. Näistä ovat toiset opinnoitakin jatkaneet amerikalaisen yliopistojen yhteydessä nim. pastorit Haapanen, Wargelin ja Mänttä. — Sa-

mana merkkivuotera 1906 saapui Suomesta pastori ja filos. maisteri Iisakki Katajamaa opettajaksi S.-Opistolle. Hän palveli välillä Atlanticin ja Elyn seurakuntapiireissä ollen vielä jonkun aikaa S.-Opistolla opettajana ennen kuolemaansa, joka tapahtui helmik. 23 p. v. 1911 Alstonissa, Mich.

Seuraavan vuoden 1907 kuluessa saapuvat Suomesta seuraavat sananpalvelijat kirkkokuntaamme työskentelemään: Bernhard Wiljami Rautanen Calumetiin, jonka seurakuntapiirin pappina vieläkin toimii, synt. Helsingissä v. 1882; Mauno Ilmari Kuusi (ent. Granfelt), synt. Helsingissä v. 1882, palvellut Worcesterin ja nyk. South Rangen seurakuntapiirissä, toimittaa Paimen-Sanomia; Frans Vihtori Kava, s. Kokemäellä, v. 1877, hoitanut Harborin, Duluth-Superiorin ja nyk. Negauneen seurakun-

M. PESONEN

tapiirejä. — Kaikki kolme on vihitty papiksi v. 1906. — Edelleen pastori ja filos. maist. Rafael Hartman, hoitanut Conneautin ja Erien seurakuntia v. 1907—1903, jolloin syksyllä siirtyi opettajaksi S.-Opistolle hoitaen samalla m. m. Lairdin seurakuntaa, toiminut nyk. New Yorkin seurakunnan opettajana vuodesta 1913 alkaen. Sekä Mikko Haapala, synt. Jalasjärvellä v. 1883, palvellut Hibbingin ja Savon seurakuntapiireissä, palasi kotimaahan v. 1910, jonka jälkeen kuolema hänet pian saavutti 10—10—1910 Metsäpirtin seurakunnassa.

Amerikan suomalaisten keskuudestakin saadaan taasen seuraavana vuonna sanansaarnaaja. Toukok. 28 p. v. 1908 vihittään kirkkokuntamme papiksi Matti Pesonen, synt. Evijärvellä v. 1862; hän on hoitanut Fort Braggin, Duluth-Superiorin ja myöhemmin Hancockin seurakuntapiirejä. Samana vuonna l.

v. 1908 siirtyivät Amerikkaan Suomesta pastorit Kalle Klockarla, joka vuoden verran hoiti Cloquetin, Floodwoodin y. m. seurakuntia palaten heikontuneen terveytensä takia Suomeen kesällä 1909; Alvar Albert Rautalahti (ent. Grönlund), synt. Honkilahdella v. 1882, vihitty papiksi v. 1907, ollut pappina ensin Brooklynissa ja Worcesterissa sekä nyttemmin hoitanut vuodesta 1912 Ishpemingin seurakuntapiiriä; sekä lähetysaarnaja Albin Savola, synt. Sulkavalla v. 1867, vihitty läh. saarnaajaksi v. 1900, hoiti Ishpemingin y. m. seurak. v.v. 1908—1912, lähtenyt Suomeen v. 1912.

Vuoden 1911 alussa saapui työmaallemme — Hibbingin laajaan seurakuntapiiriin — joulun edellä v. 1904 papiksi vihitty Kalle Fredrik Kuusisto, s. Kokemäellä v. 1880, kuoli Hibbingissä marrask. 1 p. 1911. Seuraavana vuonna keväällä 1912 siirtyi tänne nuori pappismies Kalle H. Mannerkorpi, valmistunut saarnavirkaan v. 1911, hoitaa Harborin, Conneautin ja Erien seurakuntia. Vuonna 1913 saapui Idän valtioon, vähä ennen Amerikkaan lähtöään papiksi vihitty, Alpo Setälä toimien Allstonin (Mass.) seurakuntapiirissä.

Kirkkokuntamme jumaluusopillisesta seminaarista valmistui jälleen keväällä y. 1912 kuusi saarnatoimeen antautunutta miestä. Nämä vihittiin kalliiseen tehtäväänsä toukokuun 29 p. 1912 Hancockissa. Saatavissa olevan tilaston mukaan esitettäkööt he seuraavasti: Taavetti Joakim Elm synt. Gustavin pitäjässä tammik. 12 p. v. 1884, kutsuttu papiksi Astoriaan; Otto Kaarto, s. Pihtiputaalla 6—17—1890, kutsuttu Fort Braggin seurakuntaan; Matti Kortesmäki, s. Isossa Kyrössä 4—15—1886, valittu Hibbingin y. m. seurakuntain papiksi; Vihtori Kuusisto, s. Kivennavalla 3—23—1883, valittu Massin seurak. piiriin papiksi; Antti Könönen, s. Jaakkimassa 5—24—1876, valittu Waukeganin ja De Kalbin seurakuntiin; Taavetti Aadolfi Samanen, s. Saarijärvellä 8—26—1877, valittu papiksi Brainerdin piiriin. Näistä on past. Kuusisto muuttanut Evelethin seurakuntapiiriin v. 1914.

Myöhemmin on seminaarista valmistunut ja papeiksi vihitty kaksi: Evert Määttä, vihitty keväällä 1913 kirkolliskokouksen yhteydessä Ishpemingissä, hoitaa New Castlen seurakuntapiiriä. Suomen lähetyskoulun käynyt saarnaaja Yrjö Joki, vihitty Hancockissa keväällä 1914, toimii Monessenin y. m. seurakuntien palveluksessa. — Tänä keväänä on taasen aikomus vihkiä p. saarnavirkaan viisi kokeilasta, jotka pääsevät jumaluusopillisesta seminaarista.

D. J. ELM

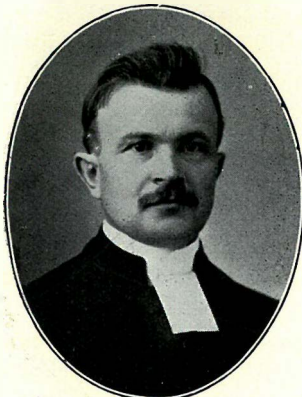
OTTO KAARTO

MATTI KORTESMÄKI

VIHTORI KUUSISTO

ANTTI KÖNÖNEN

TAAVETTI A. SAMANEN

PASTORI-VAINAJIAMME.

M. HAVUKAINEN
† Maalisk. 16 p. 1902.

K. L. TOLONEN
† Huhtik. 6 p. 1902.

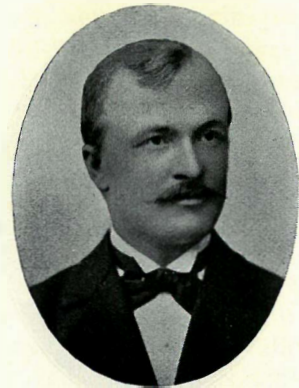
E. W. SIIKANEN
† Toukok. 21 p. 1906.

HENR. ANIAS
† Jouluk. 19 p. 1906.

HENRIKKI TANNER
† Huhtik. 23 p. 1907.

JUHO KUSTAA LAMMI
† Tammik. 26 p. 1908.

PASTORI-VAINAJIAMME.*)

MIKKO HAAPALA
† Lokak. 10 p. 1910.

IISAKKI KATAJAMAA
† Helmik. 23 p. 1911.

PEKKA AIRAKSINEN
† Helmik. 8 p. 1911.

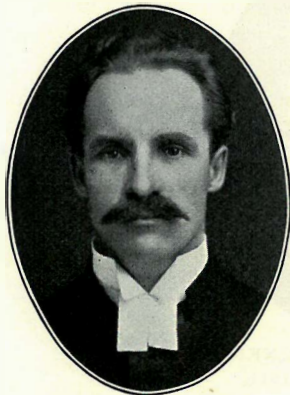
KALLE FREETRIKKI KUUSISTO
† Marraskuun 1 p. 1911.

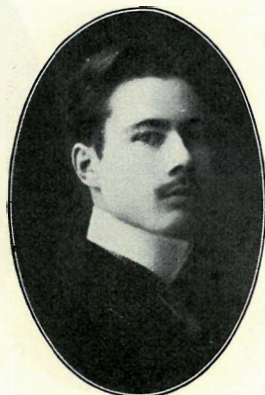
AAPELI KIVIOJA
Kuollut (aika tuntematon).

*) Paitsi näillä kahdella sivulla olevia Suomi-Synoodissa palvelleiden pastori-vainajien kuvia, on kirkkoh. A. E. Backmanin kuva sivulla 6, pastori J. W. Eloheimon kuva sivulla 23 ja past. A. Riipan kuva sivulla 54.

Kirkkokuntamme papiston kanssa sopusuhteisesti ovat työskennelleet Suomen merimieslähetyksen papit ja siirtolaissaarnaajat Amerikassa. He ovat joko yhtyneet kirkkokuntaan tai ainakin käsikädessä sen työntekijäin kanssa toimineet palvelen usein varsinaisen tehtävänsä ohella kirkkokuntamme seurakuntia. Koskapa merimieslähetyksestämme ja sen työmiehistä täällä Amerikassa on erikoinen selostus tässä juhla-julkaisussa niin supistan käsittelyni heidän suhteensa vähään. — Lännellä, etupäässä Californian, Oregonin, Wyomingin ja Washingtonin valtioissa ovat vaikuttaneet pastorit: Matti Tarkkanen, Robert Hernberg, Aksel Renvall, Lauri R. Ahlman, A. A. Wirtanen, Heikki Haapainen, E. J. Hakala, Klas Eliel Sjöblom ja Aarne Halla. Idän valtioissa etupäässä New York-Brooklynin kaupungeissa ovat toimi-

EVERT MÄÄTTÄLÄ

YRJÖ JOKI

neet: Eemeli Panelius, Juho Korhonen, W. K. Durchman, Alfred Gröning, K. E. Lindström, H. Sjöblom, Albin Hukkanen ja Kalle Mäkinen. Keskivaltioissa, nim. Minnesotassa, Illinoisissa ja Dakotassa on vaikuttanut merim. lähetyksen siirtolaissaarnaja K. Sahlberg (nyk. Varmavuori).

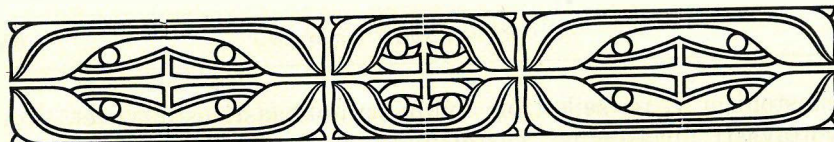
Edellä olevassa selostuksessa olen pyytänyt antaa kirkkokuntamme papistosta edes jonkinlaisen kuvan historiallisessa valaistuksessa. Puutteellinen se on, onpa joku virhekin siihen voinut pujahtaa. Mutta, huomattava on, että käsillä olevat historialliset tiedot papistostamme ovat suureksi osaksi järjestämättä osaksi vielä keräämättäkin. On kysynyt koko paljon työtä verrattain rajoitetussa ajassa, joka on ollut käytettävissäni, saada esitys tällaiseenkin asuun. Suotanee siis anteeksi, elleivät kaikki

tilastolliset y. m. seikat ole kyllin painokkaasti esiintyneet. Toivottavasti pääsemme vastaisuudessa niin pitkälle, että m. m. täydellinen tilasto kirkkokuntamme työmiehistä valmistuu. Ja vaikkapa sellainen olisi jo käytettävissä ollutkin, olisi kaikinpuolin yksityiskohtainen selostus käynyt vaikeaksi rajoitetun tilan vuoksi.

Olemme huomanneet, että monet kirkkokuntamme palveluksessa olleista työntekijöistä ovat jo matkasauvansa laskeneet ja siirtyneet ijäisyyden lepoon. Useat, jotka tänne ovat kotimaastaan tulleet nuoruuden voimissa ja työntöä uhkuvina, ovat temmatut äkkiä pois keskellä kiireistä työpäivää. Toivon mukaan he ovat saaneet siirtyä uuteen kotimaahan Herransa luokse kirkkauteen. Me, jotka täällä ahertelemme, muistakaamme, että työpäivämme on lyhyt. Sentähden se on myös niin kallis. Ja liittyköön Suomen siirtokansa täällä Amerikassa yhteen työssä ja rukouksessa, uskossa ja rakkaudessa tukemaan Herran viinimäen työmiehiä. Nouse kristikansa kannattamaan heitä ja heidän kallista työtänsä. Se on työtä meidän ja meidän jälkeläistemme tosi onneksi. Siitä koituu hedelmää ja siunausta ei vain aikaa, vaan ennenkaikkea ijäisyyttä varten. Eloa on paljo, mutta työväkeä on vähä, rukoilkaamme sentähden elon Herraa, että hän lähettäisi työväkeä eloonsa!

F. V. Kava.

Kirkkokuntamme kirkot, pappilat ja hautausmaat.

(Kirj. J. Wargelin.)

“O kuinka ihanat
Asuinsijas ovat,
Sä herrain Herra suuri!
Siell’ sielun ruokit juuri
Pyhällä sanallasi;
Siis veisaan kiitostasi.

Siis sinne halajan;
Mun sielun ainiaan
Saa siellä lohdutuksen,
Vaivoissa virvoituksen;
Siell’ iloit’ Herrassansa
Saa sielu ruumiin kanssa.

Kuin lentää lintunen,
Pesäänsä pääskynen,
Vaaroja välttääksensä,
Lepoa löytääksensä,
Niin huoneeseesi tulla
On halu suurin mulla.

Ah siellä, Herrani,
Sun luonas sieluni
Levossas autuaana
Saa kuulla rauhan sanaa.
Armoas ihaella,
Kiitostas veisaella!”

Virsikirjan 177 virren 1—4 värsyt.

Edessämme oleva kysymys on aineellista toimintaa käsittelevä, mutta silti hyvin tärkeä. Se avaa eteemme yhden lehden siirtokansamme henkisestä elämästä täällä monien kansallisuuk-

sien yhteisellä työkentällä. Ja jos osaisimme noita ulkonaisia merkkejä, kirjaimia, — joina tässä tapauksessa ovat kirkkorakennukset, pappilat ja hautausmaat — oikein lukea, niin kertoisivat ne meille kansamme hengellisestä isoamisesta ja janoamisesta ja sen pyrkimyksistä, toiminnasta ja uhrauksista jaloimpain asiain eteen täällä vieraalla maalla. Rivien välistä voidaan lukea paljon. Siihen on varmaankin täytynyt olla hyvin voimakkaat vaikuttimet että niinkin monta kymmentä kirkkoa, kuin meillä niitä jo on, on kirkkokuntamme seurakunnissa rakennettu. Ei ne ole vain omia aikojaan nousseet ylös. Syyn ja seurauksen laki pitää tässäkin paikkansa.

Vaikuttavana syynä kirkkojen ja pappiloiden rakentamiseen, paremmin kuin uhrauksiin muidenkaan kirkollisten laitosten hyväksi, eivät ole olleet mitkään esivallan määräykset, tai virastojen kehoitukset. Ne ovat nousseet vapaan toiminnan ja uhrausten kautta. Kansamme on tuntenut täällä “lännen kultalassakin” että “ihminen ei elä yksistään leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta”. Rakkaus siirtokansamme, sen nuorisoon ja tulevaisuuteen — sen todelliseen onneen — on ollut vaikuttavana syynä. “Sillä Kristuksen rakkaus pakottaa meitä”.

Ensimmäisten Amerikan siirtolain perustajat toivat mukanaan perintönä kotimaastaan Herran pelvon. Kirkko oli ensimmäinen yhteinen huone, joka kylään pystytettiin. Sen suojassa he tahtoivat työnsä alottaa oudossa, tuntemattomassa maassa, sen siunaamina lapsensa kasvattaa ja sen tarjooman levon toivossa päivänsä päättää. Näin on tahtonut meidän Suomen kansakin täällä tehdä. Oi jospa se olisi koko siirtokansamme tahto!

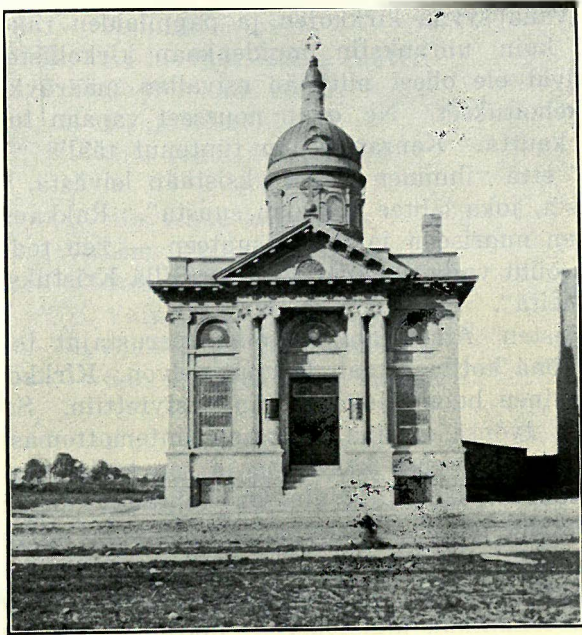
Tämän Juhla Albumin — joka julaistaan kirkkokuntamme 25-vuotisen toiminnan muistoksi — lukijoista varmaankin tuntuu sopivalta saada lukea kirkkokuntamme saavutuksista sen toiminnan eri aloilla. Ja ehkä moni seuraa mielenkiinnolla esitystä ylläolevasta kysymyksestä senkin tähden, että hän itse on ollut osallisena jollain paikkakunnalla näiden laitosten hankkimisessa. — “Olinhan siellä minäkin”.

Käytettävänäme olevat tiedot eivät suo meidän esittää seikkaperäistä kertomusta kirkkokuntamme kirkoista, niiden koosta ja rakennuspuuhista. Ja toiseksi, vaikeuttaisi sellaisen laatimista aineen laajuus ja käytettävän tilan ahtaus.

I. KIRKOT.

Lähdemme katsomaan järjestyksessään vanhimpia kirkkoja kirkkokunnassamme.

Columbiajoen suulla Tyyneen meren rannalla sijaitsee *Astoria* niminen kaupunki, joka on saanut nimensä kuuluisasta Astorsuvusta. Sen perusti John Jacob Astor turkiksien kauppapaikaksi. Suuret joukot Suomen kansan lapsia siirtyi tänne jo verrattain aikuisen. Ja vaikka elämä lännellä monessa suhteessa on raaempaa kuin idässäpäin, oli täällä jo varhain niitäkin, jot-

BROOKLYNIN SUOM. EV. LUT. SEURAK. KIRKKO.

ka kaipasivat kirkkoa ja Jumalan sanaa. V. 1883 perustettiin tänne suomalainen luterilainen seurakunta, joka kutsui samana vuonna opettajakseen ensimmäisen Amerikassa vihityn suomalaisen papin, nim. J. J. Hoikan. Seuraavana vuonna, v. 1884 rakensi seurakunta itselleen kirkon. Tämä kirkko tuli olemaan varsinaisesti ensimmäinen luterilainen kirkko, jonka suomalaiset Amerikassa ovat rakentaneet. Seurakunnan jäsenluku ei liene ollut kovinkaan suuri, mutta rakkaus Jumalan valtakunnan työhön antoi rohkeutta ja intoa ryhtyä tuohon työhön. Nykyään on kirkkojen rakentaminen jo helpompaa. Vanhem-

pain seurakuntain kokemus ja menestys ovat rohkaisemassa nuorempain yrityksiä. Ja yhteinen kirkkokuntamme, — niin, kuinka suurena tukena se onkaan vasta alkaville seurakunnille neuvoineen ja avustuksineen kolehtien, keräysten y. m. s. kautta. V. 1891 hajotti myrsky tämän ensimmäisen Herran huoneen. "Mutta seurakunta ei hajonnut, vaikka kirkko hajosi". Jo lokakuulla v. 1893 vihittiin uusi Herran huone Astorian seurakunnalle.

Sitten kuluu pari vuotta ennenkuin uusia kirkkoja ilmaantuu niissä seurakunnissa, jotka tulevat myöhemmin muodosta-

MONESSENIN SEURAK. KIRKKO JA PAPPILA

maan Suomi Synoodin. Vuosi 1887 on suhteellisesti tuottelias, sillä sinä vuonna rakennetaan Michiganissa kolme uutta kirkkoa. Seurakunnallinen elämä oli heräämässä Marquette kauntissa. Ja missä ihmisten mielissä alkaa ilmetä seurakuntaelämän kaipuuta, siellä myöskin aletaan tuumailta yhteisen kokoushuoneen, kirkon tarpeellisuudesta. Pian aletaan hommaamaan kirkkoa. Ja siinä asiassa on uhraavainen sekin, joka muuten pitää kukkaronsa suun kiinni. On liikuttavaa nähdä, mikä jalo innostus ja toimeliaisuus valtaa jonkun paikkakunnan, milloin siellä on päätetty rakentaa oma suomalainen luterilainen kirk-

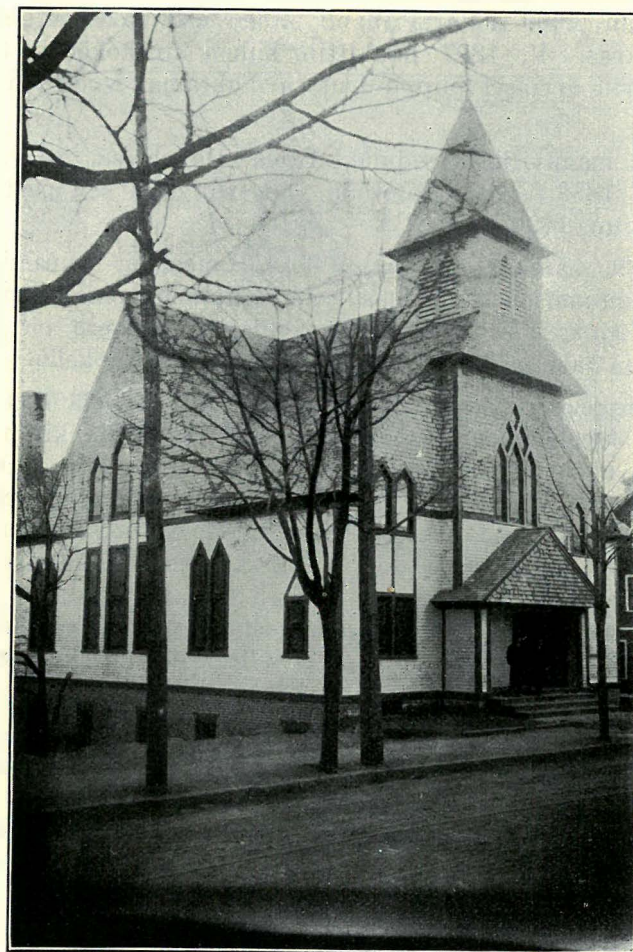

ko. Siinä kysytään verrattain suurta uhrausta työmiehiltä, jotka ovat tulleet Amerikkaan varsinaisesti ansaitsemaan rahoja ja säästämään. Tämä seikka todistaa vain sitä, että siirtolaisemme täällä Amerikassakin sisimmässä povessaan kaipaavat kuulla Jumalan sanan saarnaa ja rakastavat vielä luterilaista kirkkoamme. Mainittuna vuonna rakennettiin kirkkoja *Ishpemingissä*, *Republicissa* ja *Negauneessa*. Sitten on näitä kirkkoja sievistetty ja laajennettu. V. 1908 valmistui Republicin seurakunnalle uusi muhkea ja aistikas kirkko, joka vihittiin pyhään tarkotukseensa huhtikuun 19 päivänä samana vuonna.

Siirrymme katsomaan n. s. Kuparisaaren seurakuntain vanhimpia kirkon rakentamispuuha.

Nykyisen siirtolaisuuden aikana ovat ensimmäiset suomalaiset asettuneet Kuparisaarelle. Jo v. 1867 huomataan heidän keskuudessaan Hancockissa seurakuntapuuhaa, mutta kun siihen aikaan ei ollut vielä yhtään suomalaista pappia Amerikassa, toimivat he yhdessä ruotsalaisten ja norjalaisten kanssa, joilla oli jo järjestyneitä kirkkokuntia. Past. A. E. Backmannin aikana v. 1882 rakennettiin norjalaisen seurakunnan kanssa yhteinen kirkko lähelle Quincyn kouluhuonetta Frenchtowniin. Mutta ajan ollen tuotti yhteys norjalaisten kanssa kirkon omistuksessa haittaa kirkkoliselle kehitykselle ja niin päätettiin v. 1888 myydä oma osa norjalaisille. Seuraavana vuonna valmistui *Hancockin* seurakunnalle uusi kirkko ja vihittiin tarkotukseensa jouluk. 15 päivänä. Kirkko tuli maksamaan noin \$5,000 ja oli sen aikuisiin oloihin nähden hyvinkin tilava ja muhkea. Kesällä v. 1891 hankittiin kirkkoon sievä kello, joka maksoi \$350. Sen laidassa löytyy sanat: "O maa, maa, maa! Kuule Herran sanaa", muistuttaen kirkon ja seurakunnan tärkeästä merkityksestä. Muutama vuosi tämän jälkeen hankki seurakunta sievät tuhannen dollarin maksavat piippu-urut. — Tätä kirkkoa kohtasi ikävä onnettomuus, kun v. 1896 salama iski sen torniin ja runteli sitä kovin pahasti. V. 1909 jäi seurakunta uudestaan kirkotta, kun tulipalo hävitti hiljattain uudistetun ja laajennetun kirkon eräänä sunnuntai-aamuna ennen aamujumalanpalveluksen alkamista. Mutta Hancockin seurakunta, joka on suurimpia ja vaurastuneimpia kirkkokunnassamme, ryhtyi uudella innolla ja luottamuksella Jumalaan rakentamaan uutta kirkkoa itselleen. Ja v. 1910 valmistui sille yksi suurimpia ja kauneimpia kirkkoja Amerikan suomalaisten keskuudessa. Kirkkoon lahjoitti A. Johnson vainaja \$1,500 dollaria maksavat piippu-urut.

Calumetiin oli suomalaisia tullut hyvin aikuisen, enimmäkseen, Pohjois-Norjasta, ja pohjoisosasta Oulun lääniä. Suuri osa oli uskonnollisilta mielipiteiltään laestadiolaisia. Jonkun aikaa koettivat evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa pysyvät tehdä täällä yhteistä seurakunnallista työtä laestadiolais-

WORCESTERIN SEURAK. KIRKKO

ten kanssa. Mutta tämä ei onnistunut kauan. Sitten nähdään suomalaiset yhdessä norjalaisten ja ruotsalaisten kanssa puuhaamassa. V. 1876 rakennetaan näiden kolmen kansallisuuden kesken yhteinen kirkko, joka tuli maksamaan noin 3,000 dollaria. Syksyllä v. 1891 alotti Calumetin Betlehemin seura-

kunta, myytyään kirkko-osuutensa norjalaisille 500 dollarin hinnasta, rakentamaan omaa kirkkoaan. Jäsenmäärä seurakunnassa oli silloin erittäin pieni, mutta päättävästi ja tarmolla ryhdyttiin työhön. Calumet & Hecla kaivantoyhtiö lahjoitti kirkon paikan ja antoi vielä 500 dollaria rahaa. Kirkko valmistui seuraavana vuonna ja vihittiin lokakuun 23 päivänä. Se oli tullut maksamaan 6,000 dollaria ja oli siihen asti rakennetuista kirkkoista paras. V. 1897 hankittiin siihen kirkkoköörin toimella 800 dollarin arvoiset piippu-urut ja muutamaa vuotta myöhemmin kello.

Savon maanviljelysseudulle, Etelä Dakotassa, rakennettiin kirkko v. 1888. Kirkkokuntaan yhdyttiin heti sen perustamisvuonna, nim. 1890.

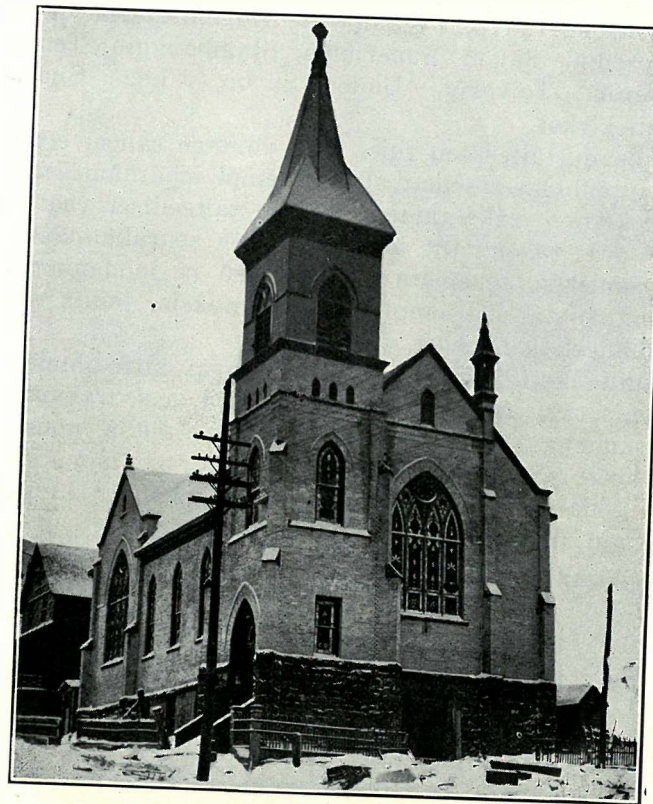
V. 1889, samana vuonna, jolloin Hancockin seurakunta rakensi ensimmäisen kirkkonsa, valmistui suomalaisille pienehkö kirkko *Championin* rautakaivannolla. Sittemmin on kirkkoa korjattu ja rakennettu siihen torni, jossa on myös kello.

Vanhimpien kirkkojen joukkoon voitaisiin vielä lukea Ironwoodin, Jacobsvillen ja Newberryn seurakuntain kirkot, jotka valmistuivat v. 1890. Ne ansaitsevat mainitsemista senkin tähden, että ne kuuluvat Suomi Synoodin perustaviin seurakuntiin, joita oli kaikkiaan yhdeksän. Ironwoodin seurakunta hajosi vähän myöhemmin ja menetti kirkkonsa kuulusaksi tulleissa Eloheimon aikuisissa rettelöissä. V. 1892 rakensi P. Paavalin seurakunta, jonka nimen uudestaan perustettu Suomi Synoodiin liittyvä seurakunta oli itselleen ottanut, uuden sievän kirkon.

Jälkeen v. 1890 on kirkkojen luku kasvanut nopeammin. Siirtolaisia on yhä tulvannut eri paikkakunnille, joten kirkkojen rakentaminen on käynyt helpommaksi. Olot ovat myös vähitellen vakaantuneet ja kirkollinen asia on tullut läheisemmäksi. Olisi huvittavaa käydä tässä tarkastamaan järjestyksessään kirkkokuntamme kaikkien kirkkojen rakennushistoriaa, mutta kun niistä on jo kerrottu, ainakin useimmista, eri vuosien Kirk. Kalenterissa, niin jätämme ne.

V. 1910 oli kirkkokunnassamme jo 67 kirkkoa, joiden yhteenlaskettu arvo oli 243,088 dollaria. Nyt on niiden luku jo 85 (tähän luettuna vasta valmistunut Peabodynkin kirkko), ja pari tai kolme on rakenteella. Niiden raha-arvo tekee yhteenlasketuna noin 312,000 dollaria. Voimme jakaa ne kolmeen ryhmään, nim. suurimmat, keskikokoiset ja pienet.

Suurimpia — niiden hinta vaihtelee 7,000:sta aina 20,000 dollariin, riippuen kirkon kustannukset paljon siitä, onko se rakennettu kaupunkiin, jossa kustannukset ovat kalliimmat, tai maaseudulle, missä seurakuntalaiset ovat tilaisuudessa tekemään enempi vapaatyötä kirkkonsa hyväksi kuin kaupunkipaikalla, — ovat Brooklynin, Calumetin, Hancockin, Harborin, Kalevan, Maynardin, Republicin ja Worcesterin kirkot. Kalliim-

HANCOCKIN SUOM. EV. LUT. SEURAK. UUSI KIRKKO.

mat niistä ovat Brooklynin, Hancockin ja Worcesterin kirkot, jotka ovat kukin tulleet maksamaan noin 20,000 dollaria.

Keskikokoisia — näiden hinta vaihdellen 3,000:sta 7,000 dollariin — ovat Allston-Brightonin, Astorian, Atlanticin, Berkeleyin, Cape Annin, Conneautin, Copper Cliffin, De Kalbin, Duluthin, Evelethin, Fairportin, Floodwoodin, Ironwoodin, Ishpemingin, Massin, Mohawkin, Monessenin, Negauneen, Newberryn, New Finlandin, Poinsettin, Princetonin, Quincyn, Rock-

portin, Rock Springsin, Sault Ste Marien, Savon, South Rangen, Wakefieldin, Warrenin, Waukeganin ja West Duluthin kirkot.

Pieniä ovat Alavuuden, Bessemerin (Pa.), Brainerdin, Butten, Championin, Chassellin, Cloquetin, Cobaltin, Cokaton, Covingtonin, Crystal Fallsin, Deep Riverin, Ebenin, Eurekan, Fort Braggin, Gardnerin, Grand Maraisin, Houghtonin, Iron Beltin, Jacobsvillen, Kalevan, Lairdin, Leadin, Mt. Ironin, New York Millsin, Niemen, Nurmijärven, Painesdalen, Palmerin, Paynesvillen, Peabodyn, Pecanin, Redridgen, Reedleyn, Rocklinin, Rudyardin, Salon, Superiorin, Stambaughin, Terravillen, Trimountainin, Toivolan, Uuden Savon, Uuden Suomen ja Winthropin kirkot.

Mitä rakennustaiteseen tulee niin voimme sanoa, että yleensä ovat käytännölliset seikat olleet enempi määräämässä meikäläisten kirkkojen rakentamisessa kuin taiteelliset vaatimukset. Useimmat ovat rakennetut jonkun omassa seurakunnassa löytyvän kirvesmiehen tekemäin piirustusten ja johdannon avulla. Löytyy sentään taiteellisempiakin rakennuksia, joihin arkkitehdit ovat tehneet luonnokset.

Verrattuina kotimaamme kirkkoihin ovat kirkkomme pieniä. Mutta pieniä ovat seurakuntammekin Suomen seurakuntain rinnalla. Suurimpain seurakuntain väkiluku täällä nousee noin 2,000 henkeen. Suomessa sitä vastoin ovat pienimmätkin näitä suurempia. Mutta älköön toimintamme pienuus himmentäkö näiden asiain suurta merkitystä meiltä.

Kun juutalaiset palasivat vankeudesta Baabelista, niin he ensi työkseen ryhtyivät rakentamaan Herralle temppeliä. Mutta temppelin peruskiveä laskettaessa valtasi kansan erilaiset tunteet. Siitä kirjoitetaan Esran kirjassa näin: "Ja koska rakentajat laskivat Herran temppelin perustuksen, asettivat he papit puettuna, vaskitorven kanssa, ja Levitat Asaphin pojat kanteleilla, kiittämään Herraa Davidin Israelin kuninkaan sanoilla. — — — Mutta moni vanhoista papeista ja Levitoista ja isäin päämiehistä, jotka olivat nähneet ensimmäisen huoneen perustuksellansa, niin myös tämän huoneen silmänsä edessä, itkivät suurella äänellä; ja moni huusi korkealla äänellä ilon tähden; että se huuto oli niin suuri, ettei kansa eroittanut ilon ääntä itkun äänestä; sillä kansa huusi korkealla äänellä, että se ääni kauvas kuului".

Kenties olemme mekin erilaisin tuntein ryhtyneet kirkkoja rakentamaan eri suomalaispaikoille. Muistot entisistä kauniista kotimaan kirkoista ovat estäneet siirtolais-kirkkojemme vai-

kuttamaa ilon ja kiitollisuuden tunnetta pääsemästä niin valtavaksi rinnoissamme kuin se muuten olisi voinut kasvaa. Niin heikolta ja voimattomalta täällä kaikki näyttää. Iloita kumminkin sopii, että Herra on antanut meidän pystyttää niin monta huonetta nimensä muistoksi. Ja olivat ne suurempia tai pienempiä, taitehikkaampia tai yksinkertaisempia, tekee Herra

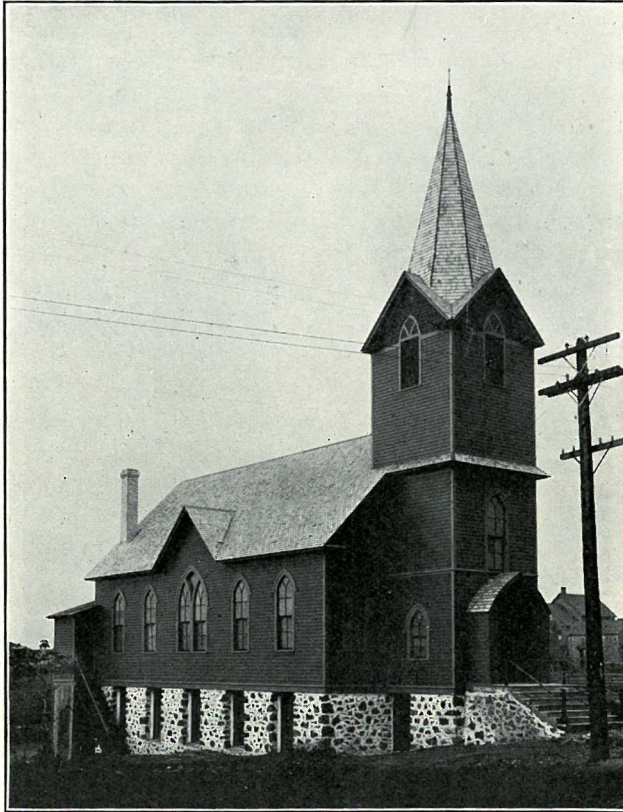
REPUBLICIN SUOM. EV. LUT. SEURAK. KIRKKO.

ijankaikkisuuskylvöä niiden kautta, jos niissä armonvälikkappaleita uskollisesti viljellään. Elämän sanaa ne pyytävät jakaa meidän kuolemattomille sieluillemme. Ajatuksissani näen sen tuhansiin nousevan joukon, joka kunakin lepopäivänä kokoontuu kirkkokuntamme kirkkoihin. Oi, että se olisi paljon suurempi! Oi, ettei kirkkomme olisi tyhjenemässä, vaan kasva-

massa hartaista kuulijoista! Ja saakoon Herra rakentaa meistä, elävinä kivinä, huonettansa, jonka päänä on Kristus!

Päätämme tämän osan esityksestämme erään hengellisen kirjailijan ylevillä sanoilla kirkosta:

“Kirkko on ihmiselämän huoneessa se ikkuna, josta me voimme katsahtaa ulos ja nähdä taivaan, eikä tarvita monia kaunistuksia ikkunassa, jotta tähdet kirkkaina loistaisivat. Kaunein

MOHAWKIN SUOM. EV. LUT. SEURAK. KIRKKO.

nimitys, mikä ulkopuolella raamatun on milloinkaan kirkolle annettu, on Bunyanin antama nimitys: “ihana palatsi”. Ja kuitenkin olivat Bunyanin tuntemat kirkot ainoastaan mitättömiä baptistikappeleita Bedfordshiressa; ja silloisten vainojen aikoina olivat nämä kappelit varmaankin vaatimattomimpia, puutteellisimpia rakennuksia, mitä milloinkaan on jumalanpalvelushuoneina käytetty. Tavalliselle silmälle ne eivät näyttäneet

luhistuneita latoja paremmilta. Mutta Bunyanin silmissä oli jokainen niistä ihmeen ihana palatsi. Kun hän, näet, istui niiden karkeilla, rosoisilla penkeillä, tunsikin hän olevansa yhteisessä kirkuvituksen katseella katsoi niiden mustuneiden kattoparrujen välitse, voi hänen silmänsä nähdä yhden, pyhän ja yhteisen kirkon loistavan katon ja säteilevät päädyt. Rakkaus Jumalaan voi tehdä yksinkertaisimman maallisen majan hengen asumasijaksi”.

Herran avulla olemme tähän asti päässeet. Hänen avullaan yhä eteenkinpäin pyrkikäämme. Herra on vieläkin hyvä ja Hänen laupeutensa pysyy ijankaikkisesti. “Seurakuntia perustakaamme ja tempelejä Herralle rakentakaamme!”

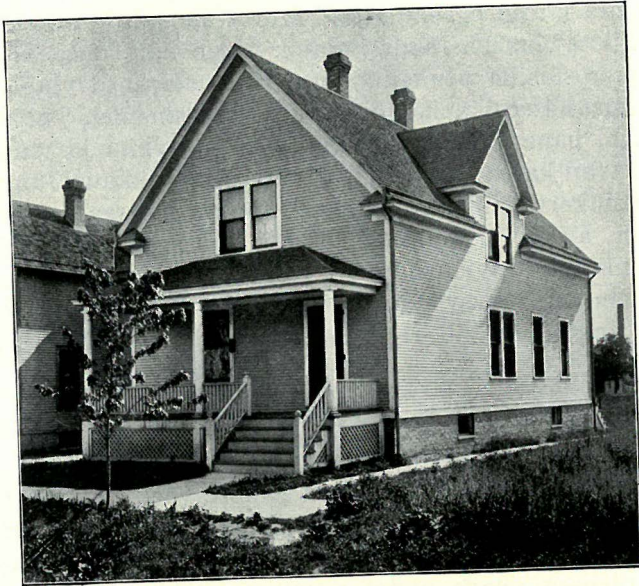
II. PAPPILAT.

Pappiloista ei meillä ole paljon sanottavaa. Niiden lukumäärä on vielä verrattain pieni. Mutta pieni on pappiemmekin lukumäärä. On luonnollista, ettei pappilaa ennen rakenneta, kun ollaan toivossa saada pappi asumaan paikkakunnalle. Meidän tulee siis toimia sinnepäin, että saadaan lisää pappeja. Ja tätä asiaa edistää se, että muodostetaan uusia pastoraatteja. Kirkkokuntamme pappien toimialat ovat yleensä liian laajat. Niitä tulee supistaa ja täten saadaan syntymään uusia pastoraatteja. Ja tunnettua on, että mitä enempi seurakunnan opettajalla on aikaa uhrata jonkun seurakunnan hoitoon, sitä nopeammin ja varmemmin edistytään asioissa.

Kirkkokunnassamme oli vuoden 1914 kirkolliskokouksen aikana 30 saarnamiestä, siis 30 pastoraattia. Mutta pappiloita oli ainoastaan 18 seurakunnalla, siis 12 pastoraatissa täytyi papin asua vuokrahuoneissa. Pappiloita omistavat nykyään seuraavat seurakunnat: Fort Bragg, Savo, Waukegan, Atlantic, Calumet, Crystal Falls, Hancock, Ironwood, Negaunee, Newberry, Republic, Ishpeming, Wakefield, Eveleth, Fairport, Harbor, Astoria, Monessen ja Rock Springs. — Näiden yhteenlaskettu raha-arvo on \$40,250.

Pappilan merkitys on hyvin suuriarvoinen seurakunnalle. Se on ikäänkuin yhteinen seurakuntakoti. Sen paikka on aina tunnettu ja sinne voidaan tarpeen tullen kokoontua yhteisistä seurakuntalaisista asioista keskustelemaan. Sinne tietävät seurakuntalaiset mennä sielunpaimenensa luo kysymään neuvoa ja keskustelemaan kalliimmista asioista. Pappila on niin yleinen koti, että sen tulisi olla aina määrättyssä, tietyssä paikassa. Suurta haittaa tuottaa se seikka, varsinkin isommissa paikoissa, että

WAUKEGANIN SEURAK. PAPPILA

ISHPEMINGIN SEURAK. PAPPILA.

papin täytyy usein muuttaa asuntoa. Ja luulen, että seurakunnan, jolla on oma pappila, on helpompi saada ja pitää opettaja kuin jos sillä ei ole sitä. Ja ompa siitä huojennusta seurakunnalle papin palkkauksessakin.

Rakennettakoon pappiloita yhä useampaan seurakuntaan. Niiden ei tarvitse olla ylöllisiä, vaan käytännöllisiä ja kodikkaita.

III. HAUTAUSMAAT.

“Käyn kuoloo kohden, kussa käyn,
Jos nukun tahi valvon.
Tien olkoon iloo, itkuu täyn’,
Se vie vaan kalmistohon.
En tuosta päästä voi.
Kun kuolon kello soi,
Mä vainajana silloin näyn,
Käyn kuoloo kohden, kussa käyn”. —

Virran vesi joutuisasti rientää uomassaan ja joutuisasti rientää elon aika. Päivä toisensa jälkeen jää ikäänkuin huomamatta taaksemme. Kuluneet päivät eivät palaja. Eteenpäin rientää ihmiselämäkin. Hauta sulkee pian meidät sylhinsä. Johtuu muistiimme nyt juhla-aatosten kera ne monet poismenneet ystävämme, jotka ovat päivätyönsä päättäneet kirkollisella työkentällämme. He lepäävät nyt töistään. Emme voi enään heidän kanssaan puhella, mutta voimme käyskennellä heidän hautakumpujensa keskellä. Hiljaista on siellä kaikki.

Hautausmaa on “Jumalan Pelto” (Gottes Acker). Jumala sinne kätkee siemenen, jonka täytyy ensin kuolla ja hajota, ennenkuin siitä pääsee puhkeamaan katoamattoman elämän itu. “Niin on myös kuolleiden ylösnousemus: katoavaisuudessa kylvetään, katoamattomuudessa herätetään; häpeässä kylvetään, kirkkaudessa herätetään; heikkoudessa kylvetään, voimassa herätetään; kylvetään sielullinen ruumis, herätetään hengellinen ruumis”. 1 Kor. 15: 42—44. Vainajien ruumiit makaavat turpeen alla kylvönä ylösnousemusta varten.

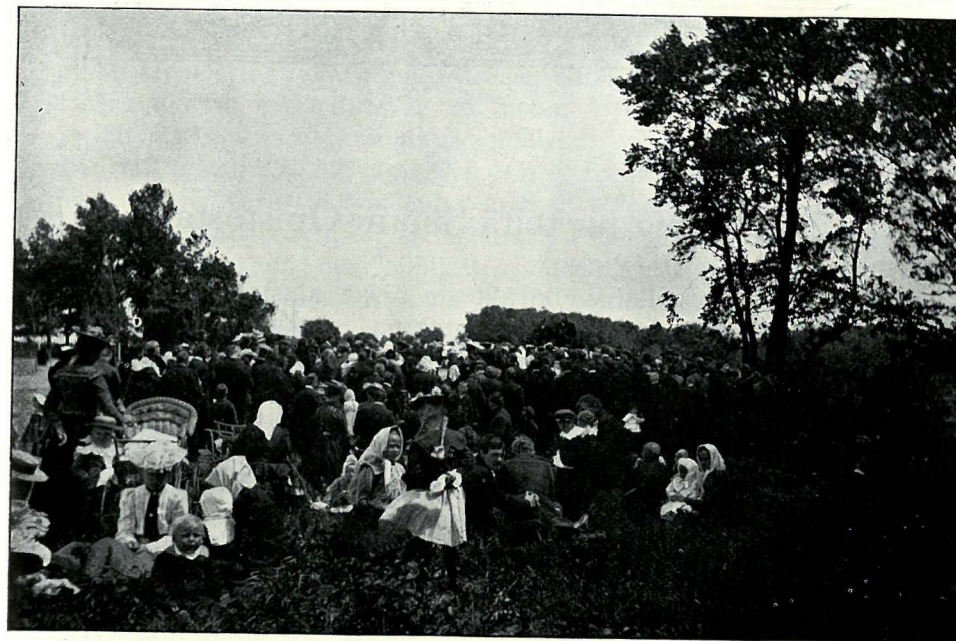
Hautausmaa on pyhä paikka. Vaistomaisesti hiljenee siellä käynti ja ääni saa pehmeämmän kaiun. Lintujen laulukin tuntuu hillitymmältä ja auringon kirkaat säteet näyttävät paistavan ikäänkuin sumun läpi. Ihminen tuntee kunnioitusta tätä vainajien kaupunkia kohtaan ja siksi hän vaatii, että sitä hyvin hoidetaan.

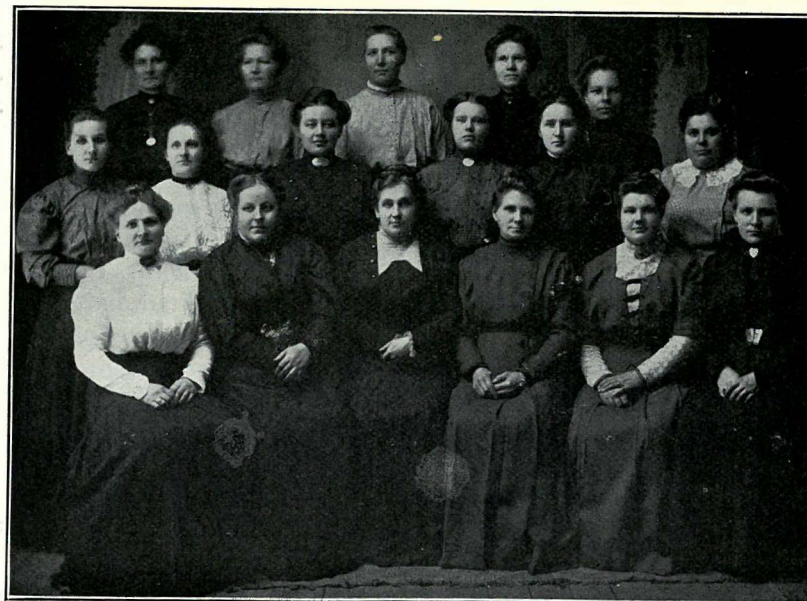
Useilla kirkkokuntamme seurakunnilla on omat hautausmaansa. Ja missä se on mahdollista, olisi niitä hankittava. Varsinkin maaseudulla olisi se hyvin sopiva, että seurakunnalla olisi oma hautausmaansa. Kaupunkipaikoissa ja tiheään asutuissa seuduissa täytyy tyytyä yhteisiin kaupungin järjestämiin hautausmaihin. On kaunista nähdä hyvin järjestettyä hautausmaa. Nuorisonkin tulisi toisinaan ohjata askeleensa sinne. Siellä avautuu kirja, jonka lehdillä voidaan lukea vakavia elämän totuuksia.

Omia hautausmaita on Fort Braggin, Poinsettin, Savon, Aholan, Harrison-Pulkkilan, Lairdin, Uuden Suomen, Cokaton, Kallevan, New York Millsin, Palon, Toivolan, Bessemerin (Pa.), Pecanin, Niemen, Uuden Savon, Uuden Vaasan, New Finlandin ja Fairportin seurakunnilla. Näistä on Fairportin seurakunnan omistama hautausmaa arvokkain, ollen sen hinta 1,000 dollaria. Yhteenlaskettu hautausmaiden raha-arvo on 3,647 dollaria.

Auttakoon Herra meitäkin niin elämään, että tulisimme lepoon haudoissamme. "Autuaita ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästälähin; he saavat levätä vaivoistansa, ja heidän tekonsa seuraavat heidän mukanaan".

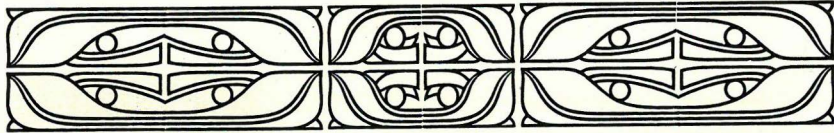

FAIRPORTIN SEURAK. HAUTAUSMAA (vihkijäistilaisuus).

EVELETHIN SEURAK. OMPELUSEURA

Muutamia piirteitä Suomi-Opistosta.

Luteerilainen kirkko on aivan alustaan alkaen pitänyt nuorison opetuksen erittäin tärkeänä. Se on valvonut sitä suurella huolella ja rakkaudella kaikissa maissa ja on siten ollut tärkeänä tekijänä kansojen sivistystason kohottamisessa. Meidän Amerikan Suomalainen Evankelis-Luteerilainen kirkkokuntamme eli Suomi-Synodi on tässäkin suhteessa toiminut luteerilaisen kirkon hengessä; sitä todistavat sen sadat pyhäkoulut, kesäkoulut, rippikoulut, mutta ennen kaikkea sen korkeamman oppilaitoksen Suomi-Opiston olemassa olo.

Yhdeksäntoista vuotta kahdestakymmenestä viidestä olemassa olonsa vuodesta on Suomi-Synodi pitänyt yllä korkeakouluun ja nyt juhlahetkenään, katsoessaan taakseen saatuun siunaukseen ja saavutettuun menestykseen, on sillä täysi syy olla tyytyväinen siihen armoon, jota se tämänkin työhaaran kautta on Jumalan valtakunnan työssä osakseen saanut.

Muiden kansallisuuksien esimerkki ja oma tarpeemme herättivät ajatuksen oppilaitoksen tarpeellisuudesta ja se kyti ja kasvoi saamatta kuitenkaan varsinaista muotoa ennen kuin kirkkokunta perustettiin vuonna 1890.

Kirkkokunnan tehtäviä määritellessä luettiin niiden joukkoon myöskin oppikoulun perustaminen ja jo samana vuonna valittiin opisto-komiteakin, jonka tehtävänä oli käydä tutkimassa sen paikan sopivaisuutta, joka North St. Paulissa, Minnesotassa oli koulumme paikaksi ehdotettu. Tähän komiteaan kuuluivat J. H. Jasberg, G. F. Bergstadi, K. L. Tolonen ja J. W. Eloheimo.

Paikka kyllä olisi ollut sopiva, mutta asia oli vielä niin uusi, että tarpeellista innostusta ei löytynyt, ja siis puuha opiston siihen rakentamisesta raukesi.

Jokainen kirkolliskokous, joka seurasi tätä ensimmäistä, keskusteli sitten niistä mahdollisuuksista ja toimenpiteistä, joilla voitaisiin toteuttaa opisto-aate, mutta vaikka lämmintä harrastusta ilmenikin aina, pysyi sittenkin kansamme suuri enemmistö kylmänä koko asialle. Eikä se niin ihmeellistä ollutkaan kun ajattelemmme, missä oloissa kansamme oli kasvanut. Sehän oli tottu-

nut siihen, että sivistyneet, hallitus ja kirkko, olivat pitäneet sen opetustarpeista huolta ilman että sen omaa ajatusta olisi monestikaan kysytty. Kouluja se oli tottunut pitämään rasituksena, joihin piti maksaa ja aina vain maksaa, ja siksi sen oli vaikea käsittää miksikä täällä vapaitten koulujen maassa meidän tarvitsisi ryhtyä perustamaan omaa koulua. Vaikeaa oli saada sille selväksi, että hengellisen elämämme ja kansallisen pääomamme säilyttämiseksi oli oma oppilaitos välttämätön. Olipa niitäkin, jotka omien etujensa kannalta katsoivat välttämättömäksi vastustaa koko puuhaa. Sellaiset henkilöt puhuivat ja kirjoittivat lakkaamatta herättäen epäluuloja ja vastenmielisyyttä koko koulu-ajatusta kohtaan, ja niin hyvin juurtui heidän kylvönsä, että vielä nytkin tuntuvat tuon vihan kylvön jäljet. Siitä ja muistakin vastuksista huolimatta syveni kuitenkin Opisto-aate; sen ystävät lisääntyivät ja alkuvaikeudet voittaneena pääsi Suomi-Opisto alkamaan toimintansa syyskuun 8 p., 1896, Hancockissa, Mich.

Vuokrahuoneisiin oli asetettava, mutta kun ei oltu vaativaisia, niin tuntuivat ne hyvinkin kodikkailta. Avajaisjuhllaisuudet täyttivät ystävien mielet ilolla, vaikka niitä vietettiin ukkosenilman runtelemassa kirkossa, jossa sama myrsky, mikä kirkon runteli, oli surmannut yhden opistolle valituista opettajista, nimittäin Jooseppi Riipan. Oppilaisiksi pyrkijöitä ilmaantui ensimmäisenä päivänä yksitoista, jotka kaikki hyväksyttiin, useita oppilaita saapui myöhemmin niin, että tällä ensimmäisellä syyslukukaudella oli oppilaita opiston kirjoissa 22. Opettajina toimivat: Past. J. K. Nikander johtajana, V. Burman ja J. Holmlund opettivat muita aineita ja professori C. J. Barr, joka varsinaisen toimensa ohessa, Hancockin korkeakoulun latinan opettajana, antoi opetusta englanninkieleessä ja Yhdysvaltain historiassa. Kaikkiaan oli oppilaita ensimmäisenä vuotena koulussa 25. Kevät tutkinnossa saapuvilla olleet 17 oppilasta siirrettiin toiselle luokalle.

Kirkolliskokoukselle v. 1897 Hancockissa voitiin jo kertoa ensimmäisen kouluvuoden kokemukset. Tämä kirkolliskokous teki päätöksen, että opiston paikka oli valittava Houghton kauntista. Myöskin päätettiin, että koululle oli saatava oma talo ja se oli tehtävä halvasta hiekkakivestä, etteivät kustannukset nousisi korkeammalle kuin \$7,000. Tehtiin myöskin muutamia muutoksia opiston ohjesääntöihin ja määrättiin ensimmäinen vuosikertomus painettavaksi.

Toinen lukuvuosi alkoi lisääntyneellä oppilasmäärällä ja uusilla toiveilla. Rauhallisesti sujuivat koulutyöt kevät lukukauden alkuun asti, mutta silloin tunkeutuivat koulunkin rauhoitetulle alueelle Hancockin seurakunnassa raivonneet myrskyt ja kuusi

oppilasta erosi koulusta. Tapaus tuntui surulliselta kaikkien mielestä, mutta opiksi se oli siitä huolimatta. Se näytti, että oli oltava hyvin varovaisia, ja että luja järjestys oli välttämätön.

Opiston rakennuksen paikasta oli ollut monia keskusteluja. Marquette ja Houghton olivat tarjonneet paikkaa koululle, mutta asianhaaroja ilmestyi, joiden vuoksi ei noita tarjouksia voitu hyväksyä ja niin ostettiin nykyinen opiston paikka \$4,000 hinnalla.

Ystävät iloitsivat siitä kun paikka vihdoin tuli määrätyksi; sitenhän toivottiin myöskin vilkkaampaa toimintaa koulun eteenpäin viemiseksi.

Seuraava kirkolliskokous määräsi talon rakentamisen aloitettavaksi mahdollisimman pian. Toivottiinpa jo seuraava kirkolliskokous voitavan pitää omassa talossa.

Talon rakentaminen oli kuitenkin pikemmin sanottu kuin tehty. Ilman varoja ja ilman täysin varmaa, itsetietoista kannattajajoukkoa oli vaikea päästä alkuun. Hiljakseen kuitenkin toimittiin, työt annettiin urakoitsijoille ja toukokuun 30 p. 1899 vietettiin Suomi-Opiston

NURKKAKIVIJUHLAA.

Tuhatlukuisina olivat opiston ystävät kokoontuneet viettämään tätä merkkipäivää koulumme ja Amerikan suomalaisten historiassa. Juhlallisina kajahtivat kiitoslaulut ja innostuneina puhuivat eri puhujat niistä saavutuksista, joita nyt tarkastelimme, ja lausuiivat toiveita tulevaisuudesta. Tuntuipa tosiaankin siltä, että vietetty päivä oli sellainen, että lapsi kun kehdoesaan sitä kuunteli ja katseli, niin se vielä harmaahapsisena sen muistaa.

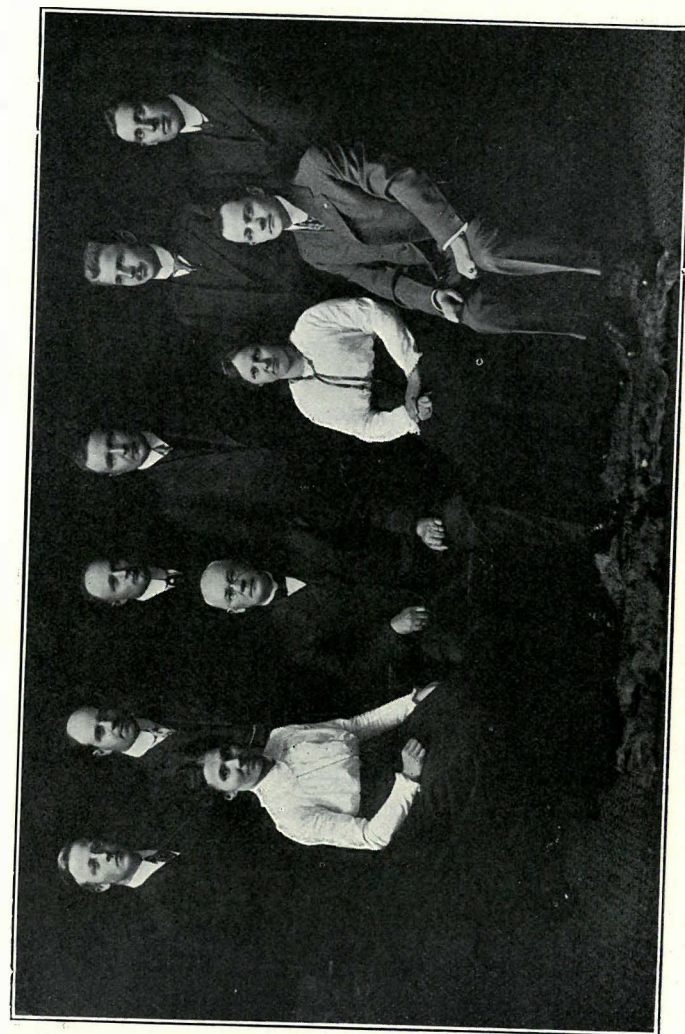
Tämän onnistuneen juhlan toivottiin vaikuttavan virkistävästi Opiston kannatukseen ja herättävän yhä useampia sen ystäviksi ja kyllä se osaksi sen tekikin. Mutta siitä huolimatta oli vaikeuksia. Urakoitsijat viivyttivät työtä ja pettynein toivein täytyi alkaa vielä seuraava lukuvuosi vuokra-huoneissa. Loppui se sentään tämäkin odotus ja kevätlukukauden alkajaisiksi saatiin siirtyä uuteen opisto-kotiin ja viettää oman

OPISTOTALON VIHKIÄISET.

Tammikuun 21 p. tuntui melkein keväiseltä, kun vihdoin saatiin siirtyä oman kurkahirren alle. Valoisaa, uuteen, puhtaanseen kotiin käytiin juhlamielin ja sykkivin sydämin. Joukoissa

kokoontuivat ystävät taasen, olihan yksi taipale katkaistu, yksi päämaaali saavutettu, meillä oli oma tupa, oma lupa.

Lauantai-iltana pidettiin iltama opiston hyväksi. Sunnuntaina alettiin juhla jumalanpalveluksella Hancockin Suom. Ev. Lut.

SUOMI-OPISTON OPETTAJAKUNTA 1912.

Etu-r : M. Perttula, J. K. Nikander, L. Kangas, L. Stanson.
Takarivi: O. L. Nordström, J. F. Lindblom, J. Mänttä, K. W. Kilka, J. A. Kärkkäinen, S. Ilmosen.

kirkossa. Sitte juhlittiin Opistolla. Kaikki päivän toimet jälleen sisälsivät saman ajatuksen "Jumala on auttanut, Hän auttaa eteenkinpäin, siis Hänelle yksin kiitos ja kunnia!"

Kiittämiseen oli syytäkin, sillä koulumme oli tullut neliluokkaisena uuteen taloon, sillä oli viidettäkymmentä ahkeraa ja nöy-

raa oppilasta, sen opettajakunta oli uskollista ja sydämellään työssä, ystäväjoukko oli kasvanut. Yleisön luottamus sen ole-massaoloon oli varmistunut. Velkaa tosin oli, ja se oli monta surua tuottanut koulun johtokunnalle, ystäville ja vieläpä johta-jalle ja opettajakunnallekin, mutta kun oli tähän asti päästy, vaikka oli tyhjistä alettu, niin päästään eteenkin päin. "Jumala elää ja asia on Hänen", niin ajattelivat ne, jotka asiasta vas-tuussa olivat.

Seuraavat vuodet ovat rauhallisia sisäisen kehityksen vuosia. Koulun luokkamäärä kasvaa, joka vuosi ja oppilaslukukin nousee tosin hitaasti, mutta jotenkin varmasti.

Johtokunta huolehtii velan maksusta ja hankitaan korotto-mia lainoja sen suorittamiseksi. Ystäviä koetetaan innostaa te-kemään suurempia uhrauksia asian hyväksi. "Opiston Ystävää" päätetään alkaa julkaisemaan neljä kertaa vuodessa. Huomat-tavaa kuitenkin on, että aina kuin suurempi yritys tehtiin velan maksamiseen, niin silloin juoksevat menot joutuivat kärsimään ja siten velanmaksu on käynyt paljon hitaammin kuin jos kirkko-kunta olisi voinut asettaa juokseviin menoihin tarvittavan varo-jen hankinnan varsinaisen verotuksen pohjalle.

LUKUVUOSI 1903—1904.

Edellisenä vuotena oli Opisto ollut pakoitettu, varojen puut-teen takia, pidättämään seitsemännen luokan oppilaat vuodeksi odottamaan lukujensa päättämistä. Nyt kuitenkin saatiin riit-tävästi opettaja-voimia. Suomesta tuli syksyllä, 1903, kolme uut-ta opettajaa, entisiä opettajia olivat johtaja ja matematiikan opettaja K. V. Arminen. Amerikasta kutsuttiin kaksi uutta opettajaa, oppilaita oli seitsemännellä luokalla kymmenen ja muil-lakin luokilla entistä enemmän niin, että koulumme kävi työhön täysi luokkaisena ja uhkuen nuoruuden intoa.

Juhlallinen päästötutkinto keväällä, antoi nämä nuoret kan-samme palvelukseen. Seitsemän, nimittäin kaikki mies-oppilaita, olivat valinneet elämän tehtäväkseen jumalanvaltakunnan työn kansamme keskuudessa, niinpä he kaikki, paitse yksi, joka jatkoi lukujaan Suomen yliopistossa ja siellä vihittiin papiksi, alkoivat lukunsa koulumme jumaluusopillisessa seminaarissa. Naisoppi-laat olivat päättäneet antautua opettaja alalle ja nykyään toimi-vatkin opettajattarina paitsi yhtä, joka hoitaa omaa kotiaan.

Ikävä ilmiö tuli tähän aikaan esiin, kun koulun ylemmät luo-kat alkoivat käydä kovin pieniksi oppilaiden poisjäämisen kautta.

Syitä etsittiin ja uskottiin niiden olevan siinä, että kansamme vielä ei nähtävästi voinut tai tahtonut antaa niin monivuotista koulukasvatusta lapsilleen kuin koulumme tarjosi ja niin pää-tettiin muuttaa kurssi kuusivuotiseksi vuonna 1905. Työ järjes-tettiin siten, että tulisi olemaan kaksi akatemiaan johtavaa val-mistavaa luokkaa ja sitten akateemisen osaston nelivuotinen työ vastaisi valtion korkeakoulujen työmäärää. Tämän ohessa pää-tettiin antaa oppilaille, jotka sitä halusivat, oikeus jatkaa luku-jaan valitsemisissa aineissa. Tätä oikeutta käyttikin jo ensi-mäisenä vuonna hyväkseen kuusi oppilasta, vaan ei ole erittäin yleiseksi se tapa tullut. Oppilaamme ovat yleensä seuranneet säännöllisiä kursseja, paitsi milloin ovat tulleet valmistavalle osastolle erikoisesti englanninkieltä oppimaan.

LUKUVUOSI 1905—1906

oli merkillinen siinä suhteessa, että keväällä 1906 vihittiin viisi nuorta miestä, jotka olivat seminaarissamme opinnoita harjoitta-neet, saarnavirkaan. Kymmenen vuotta oli kirkkokuntamme valvonut näiden nuortenmiesten kasvatusta. Se oli uhrannut varoja, tehnyt työtä ja odottanut työväkeä niille vainioille, joilla oli valkeneva vilja; ja nyt sen toiveet olivat täyttyneet. Siinä seisoivat he valmiina tekemään lupauksensa, valmiina lähtemään sinne minne heidät oli kutsuttu — — —. Ja monta harrasta kiitosta kohosi Herralle ja monta rukousta heidän puolestaan lä-hetettiin.

KAUPPA-OSASTO.

Kesällä 1906 tehtiin ehdotus, että koulumme yhteyteen avat-taisiin kauppakoulu. Syyskuun 12 p. se sitte avattiinkin ja jo ensimmäisenä vuonna kirjoitettiin sen oppilaisiksi 31 nuorta miestä ja naista.

Toisina vuosina on kauppa-osastomme oppilasmäärä ollut pie-nempi toisina suurempi, mutta aina se on osoittanut olevansa tärkeä osa opistossamme. Kaksivuotisen kurssinsa kautta se tar-joaa vähän aikaa kysyvän ja kuitenkin perinpohjaisen tieto-määrän niille nuorille, jotka tahtovat valmistua liikealalle. Var-sinkin, nyt kuin suomenkielen kurssikin on järjestetty kaksivuotiseksi ja se oppimäärä vaaditaan kaikilta ja kun siinä erittäin kiinnitetään huomiota kauppakirjevaihdon englanninkielestä kääntämiseen samoin kuin suomenkielestä englanninkielelle, niin

voi helposti huomata mitä etuja kauppakoulumme tarjoaa edellä amerikalaisia kouluja.

Suuri joukko onkin jo niitä, jotka kauppa-koulumme yhdeksänvuotisen olemassa olon ajalla ovat siellä opetusta saaneet ja valmistuneet eri-aloille työhön. Katsoessamme nykyistä luetteloa niistä toimista, joita kauppaopistomme läpikäyneet hoitavat, ei liene kirkkokunnallamme syytä pahoitella niitä uhrauksia, joita se on tehnyt antaakseen nuorisolleen liike-elämässä tarvittavat tiedot kristillisessä ilmapiirissä jonka koulumme tarjoaa.

Erittäin ansiokkaasti on kauppa-koulun menestystä ja sen työtä alusta alkaen valvonut sen nykyinen johtaja

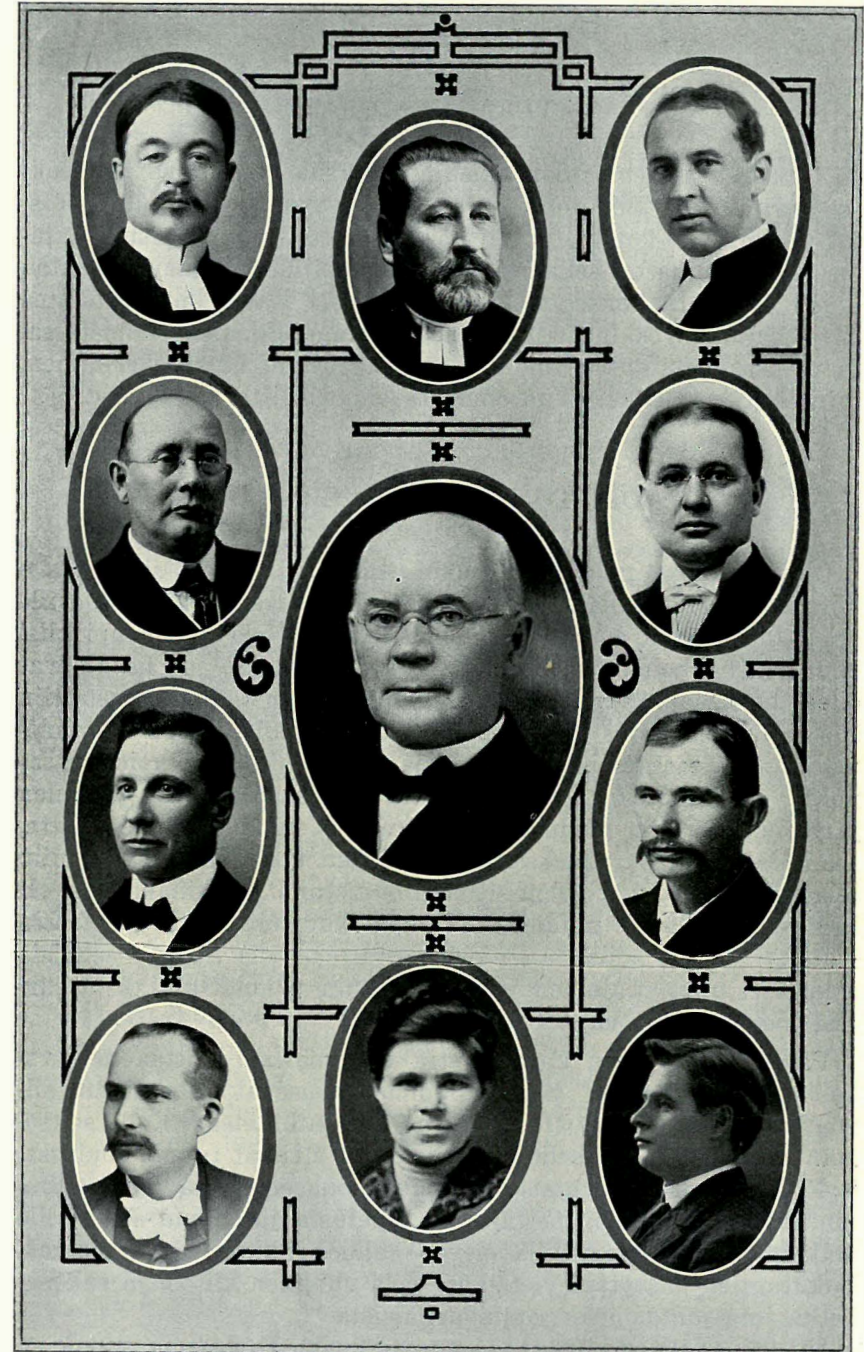
O. L. NORDSTRÖM.

Tyynenä, hiljaisena, melkein luoksepääsemättömänä häntä muistavat kaikki ne oppilaat, jotka hänen johdolla ovat opiskelleet. Mutta he ovat koko sydämestään kiitollisia niistä perusteellisista tiedoista ja siitä uskollisesta ja aina varmasta ohjauksesta, jota he ovat saaneet, sekä siitä että hänen johdossaan ovat oppineet sen ehdottoman täsmällisyyden, johdonmukaisuuden ja kuuliaisuuden alkeita, mikä nykyisessä liike-elämässä on niin välttämätöntä. Ja ovat oppineet sen ilman, että heidän ominta-keista yritteliäisyyttänsä olisi tukahdutettu tai edes rajoitettu.

Tänä vuonna on oppilasmäärä tälläkin osastolla korkeammalla kuin koskaan ennen, ollen koko vuoden oppilasmäärä 51 oppilasta. Syytä on toivoa että tilanpuute pakoittaa meidät pian laajentamaan kouluamme.

VALMISTAVA-OSASTO

on myöskin saavuttanut suurta menestystä erittäin on se tullut suosituksi englanninkielen opiskelu paikkana niille nuorille, joilla on kykyä ja halua edistyä, mutta joiden pahimpana esteenä on kielen taitamattomuus. Täällä saavat he perusteellista opetusta englanninkielessä opettajilta, jotka voivat esittää englanninkielen siltä kannalta, että ne vaikeudet, jotka suomalaisia enemmän haittaavat, voitetaan. Muut yleissivistykselliset aineet ovat tietysti myöskin tärkeitä ja niissä voidaan saada alkeistiedot valmistavalla osastollamme.

SUOMI-OPISTON JOHTOKUNTA 1914—1915.

F. V. Kava
J. H. Jasberg
N. A. Lempeä
J. Piippola

J. J. Hoikka
J. K. Nikander
Alma Haapanen

J. Wargelin
I. Wargelin
K. A. Ruona
J. W. Lilius

AKATEEMINEN-OSASTO

on laskenut suuren joukon miehiä ja naisia kansamme palvelukseen eri aloilla. Sen oppimäärän ovat hyväksyneet useat yliopistot ja normaali-koulut, ja näyttää siltä että Suomi-Opiston antama alkeisopetus on sellaista, että sen pohjalle voidaan rakentaa ilman epäilystä korkeampi koulusivistys. Kaksi oppilaistamme on jatkanut myöskin lukujaan kotimaamme Suomen yliopistossa, ja vaikka siellä onkin vaadittujen aineiden lukumäärä erilainen, niin ovat he sielläkin suuremmitta vaikeuksista edistyneet.

OPISTON SISÄINEN ELÄMÄ.

Olojen pakosta muodostui Suomi-Opisto alun pitäen sisäoppilaitokseksi. Ensinnäkin olisi ollut vaikea saada kaukaa tuleville oppilaille sopivia asuntoja ympäristöllä ja vielä vaikeampi olisi ollut valvoa heidän käytöstään ja kasvatustaan, jos he olisivat olleet hajallaan kaupungilla yksi siellä toinen täällä. Koetettiin siis sisäoppilaitos järjestelmää, vaikka epäilyksiä oli kyllä olemassa siitä mahtaisiko se onnistua. Mitä siitä nyt voidaan sanoa? Myönnetään, että varsinkin yhteiskoululle tuo tällainen järjestelmä useita pulmallisia kysymyksiä ratkaistavaksi, mutta, jos katsomme nyt yhdeksäntoista vuoden työtä ja tuloksia, niin tekeepä mieli sanoa: se on sittekin onnistunut. Ainakaan ei ole koulumme elämä mitään suurempia vaurioita tässä suhteessa kärsinyt. Eikä ainakaan vielä toistaiseksi ole mitään sellaisia asioita esiintynyt, joiden vuoksi oltaisiin pakotettuja tästä järjestelmästä luopumaan.

Päiväjärjestykseen kuuluu, että vahtimestari soittaa herätyskelloa 5:30 aamulla. Silloin oppilaat nousevat vuoteiltaan, siivoavat huoneensa ja varustautuvat päiväntöihinsä. Kello seitsemän soitetaan aamiaiselle. Kahdeksalta alkavat tunnit koulussa. 8:45 kokoonnutaan yhteiseen aamurukoukseen, jota johtaa koulun johtaja tai joku opettajista. Opetusta jatketaan sitte kello neljään asti, paitse välillä olevaa kahden tunnin päivällisaikaa. Lukutuntien päätyttyä vietetään vielä yhteinen kiitos- ja rukoushetki, jota johtaa joku seminaarilaisista.

Illat omistetaan lukutöille ja soittoharjoituksille, ja silloin on jokaisen kartettava kaikkea, mikä häiritsee toisten työtä jollakin tavalla.

Koulun kirjasto, jota käytetään hyvin ahkerasti, on kouluiltoi-

na auki kello yhdeksään asti. Silloin voivat oppilaat joko siellä lueskella tai saada kirjoja kotona luettavakseen.

Perjantai ja lauantai-illat omistetaan oppilasyhdistysten kokouksille ja luennoille. Oppilaiden keskuudessa toimii nykyään neljä eri yhdistystä. Vanhin niistä on Toveriyhdistys eli Konventti, joka perustettiin syyslukukaudella 1900. Sen tarkoituksena on valvoa käytöstä toverikunnassa, harjoittaa jäseniään julkiseen esiintymiseen ja kehittää ja innostaa kirjallisia harrastuksia toveripiirissä. Tätä tarkoitusta varten on konventilla oma lehtikin nimeltä "Vesa", joka nyt jo ilmestyy viidettätoista vuotta. Sen toimittajat valitaan lukukaudeksi kerrallaan. Yhdistyksen jäseniksi pääsevät nykyään kaikki opiston oppilaat.

Raittiusseura on myöskin toiminut jo useita vuosia ja koettaa se pitää raittius-harrastusta vireillä jäseniensä keskuudessa ja totuttaa heitä työskentelemään tässäkin suhteessa sopusoinnussa kansalaistemme kanssa. Sillä on myöskin oma lehensä, kerran kuukaudessa ilmestyvät "Tulokset". Kokoukset pidetään vuoroviikoin Konventin kanssa. Ne ovat tavallisesti väkirikkaita ja vilkas ohjelma suoritetaan joka kerta.

Nuorempia yhdistyksiä on Suomalainen Puhujaseura, jonka tarkoitus on herättää harrastusta erittäin suomenkielen käyttöön puheissa ja kirjoituksessa. Sekä Philomatic yhdistys, jonka kaikki toimet käyvät englanninkielellä. Nämä yhdistykset pitävät kokouksiaan perjantai-iltoina.

Luentokursseja on opistolla järjestetty useita kertoja. Kesäkoulun-opettajakurssit ovat tulleet jo joka-vuotiseksi. Niillä tehdään selkoa kesäkoulu opetuksen eri puolista. Luennoita pitävät opiston opettajat ja seminaarilaiset.

Terveysopillisia luennoita on pitänyt Quincyn kaivantoyhtiön ylilääkäri tohtori Fischer. Hän on esittänyt kulkutautien vastustamista, ensiapua onnettomuustapauksissa yhteisissä luennoissa; ja tarttuvien tautien vaaroja eri luennoissa miehille ja naisille. Näihin luentotilaisuuksiin on myöskin kaupunkilaiset olleet tervetulleita.

Myöskin pastori Mänttä on luennoinut pyhäkoulutyöstä ja maisteri Kärkkäinen runousopista. Yleensä ovat oppilaat osotaneet pitävänsä arvossa näitä tilaisuuksia. Ja osanotto on ollut yleensä kiitettävä.

Vapaa iltakoulu englanninkielen opetusta varten on ollut kaksi osastoisen toimessa kahtena talvena, sen opettajina ovat toimineet opiston opettajattaret L. Kangas ja M. Perttula. Viime talven oppilasmäärä on noussut kahdeksaankymmeneen.

KULUVA VUOSI JA NYKYINEN VELANMAKSU PUUHA.

Kun kirkkokuntamme kaksikymmentäviisi-vuotista vuosijuhlaa alettiin suunnittelemaan niin silloin heti heräsi muutamain opiston ystävien mielessä ajatus, että opiston velanmaksulle ei voisi löytyä sopivampaa aikaa kuin juuri tämä juhla-aika. Uskottiin, että löytyisi noin kaksi sataa henkilöä, jotka tahtoisivat antaa sata dollaria kukin tätä tarkoitusta varten.

Kerätäkseen näitä lupauksia teki neiti M. Perttula matkan lännen valtioissa asuvien kansalaistemme luo omalla kustannuksellaan, ja tuli niin vakuutetuksi asian onnistumisesta tällä matkalla, että, kun opiston johtokunnan valitsema riemujuhlakomitea, johon kuuluivat J. H. Jasberg, Lydia Kangas, M. Perttula, F. Tolonen ja pastori J. Wargelin, etsi henkilöä, joka lähtisi näitä lupauksia keräämään, oli hän valmis lähtemään. Hänen matkansa keskeytyi kuitenkin sodan aiheuttaman huonon ajan takia ja tätä kirjoittaessa emme vielä tiedä, mitä tuloksia tästä yrityksestä on ollut.

Tiedämme kuitenkin että tänä vuonna on koulumme oppilasmäärä kasvanut noin neljäkymmenellä prosentilla viime vuotisesta, ollen koko lukuvuoden oppilasmäärä 145 viime vuoden 103:mea vastaan.

Koulumme on kasvamassa; kansalaisissa yhä selvenee se tietoisuus, että koulu on kansallisen olemassaolomme ehto, ja se alkaa ymmärtämään koulun kannatuksen mieluisena oikeutena eikä pakollisena velvollisuutena. Lähinnä Jumalaa tulee tästä kiitos niille miehille ja naisille, jotka vaivojaan säästämättä ovat uhrautuneet kansamme parhaaksi ja sille, joka 19 vuotta tyynessä ja myrskyssä on seisonut sen rivin ensimmäisenä, koulumme johtajalle tohtori J. K. Nikanderille.

Koulun alkaessa, kun johtajasta tuli kysymys tarjottiin tätä paikkaa Hancockin seurakunnan silloiselle pastorille J. K. Nikanderille. Mielellään ei hän tahtonut ottaa tointa vastaan, mutta kun muutakaan keinoa ei näyttänyt olevan koulun alkuun saamiseksi, niin hän suostui viimein siihen rupeamaan *toistaiseksi*.

Vuodet ovat vierineet, monta muutosta on tapahtunut, ja paljon on nyt toisin, kuin oli alkaessa, mutta tyynenä ja levollisena, aina työkykyisenä, äärettömän työnpaljouden ja suuren vastuunalaisuutensa keskellä seisoo yhä tohtori J. K. Nikander.

Jo Amerikkaan tullessaan oli hänellä ajatus, että Amerikan suomalaisten olisi saatava itselleen koulu, jossa valmistettaisiin jumalansanan saarnaajia. Tästä ajatuksesta sittemmin on ke-

hittynyt hänen elämäntehtävänsä. Hän on nähnyt toiveittensa toteutuvan, ehkäpä monen pettyvänkin, mutta hänen uskonsa kansamme tulevaisuuteen ja sen parhaimpiin toiveisiin ei ole koskaan horjunut.

Jumala siunatkoon Suomi-Opistoa, sen johtajaa ja koko suomalaista kansaamme.
M. P.

SUOMI-OPISTON TALOUDENHOITAJAT.

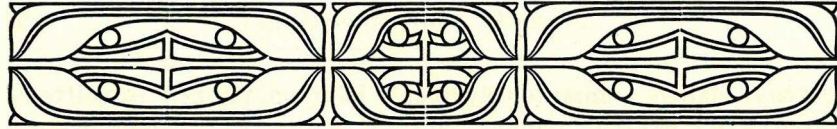

J. H. JASBERG
1896—1906 ja 1907—1908

F. TOLONEN
1908—1913

Sunnuntaikoulutyömme.

Saimme tehtäväksemme kirjottaa tähän juhla-julkaisuun sunnuntaikoulu-asiasta. Mitä puolta asiasta olisi sopiva käsitellä, jäi vapaan valintamme varaan. Kun julkaisu on tarkoitettu kirkkokuntamme 25-vuotisjuhlaa varten, niin olisi ehkä myöskin asian mukaista kirjottaa jonkunlaista historiikkaa sunnuntaikoulutyöstämme, mutta kun tehtävä oli suoritettava viikon kuluessa jokapäiväisten töitten rinnalla, niin olimme pakotetut, ajan lyhyiden ja muiden välttämättömien töiden takia sivuuttamaan tällä kertaa, niin paljon aikaa ja työtä kysyvän tehtävän. Voimme kuitenkin muutamia historiallisia kosketuksia kirjotuksessamme tehdä. Luulemme olevamme oikeutetut käsittelemään muutamia periaatteellisia ja käytännöllisiä kysymyksiä sunnuntaikoulutyössämme etenkin kun tiedämme pyhäkoulutyöntekijäin haluavan ja tarvitsevan tutustua, ennen kaikkia, tärkeän työnsä periaatteisiin ja käytännöllisiin kysymyksiin. Olen vakuutettu siitä, että ilomme toisten pyhäkouluasiaa harrastavien kanssa on yhteinen, jos voimme Jumalan avulla valaista ja tehdä tunnetuksi muutamiaakaan kohtia S. koulun periaatteellisissa ja käytännöllisissä kysymyksissä. Haluamme ottaa huomioon ensiksi

OLOSUHTEET

koska kristillinen kasvatustyömme on niin suuresti riippuvainen olosuhteista ja ajan vaatimuksista. Kullakin aikakaudella on omat tarpeensa ja kussakin maassa omallaiset olosuhteensa. Tarpeet odottavat meiltä tyydytystä ja olosuhteet vaativat meitä itsensä kanssa ystävälliseen kanssakäymiseen. Yhtä varmasti kuin historian kehityskulun on taivuttava Jumalan johdon alle, on meidänkin mukauduttava olosuhteisiin ja tyydytettävä niitä tarpeita, joita yksityiset, yhteiskunta, seurakunta ja koko Jumalan valtakunnan asia aikanamme eteemme asettaa. Taivaan valtakunnan asiakin, vaikka oleellisesti muuttumaton, vaatii meitä toimimaan ajan tarpeitten ja olosuhteitten mukaisesti. Täällä kauniissa ja vapaassa Amerikassa erikoiset olosuhteet vaativat

meitä tekemään kristillistä kasvatustyötä etupäässä sunnuntaikoulujen kautta.

OLOSUHTEET YHDYSVALLOISSA.

Se seikka, että valtiomme hallitus ei ole omaksunut itselleen erikoista uskon suuntaa ja että kullakin uskokunnalla maassamme, on jotenkin rajaton vapaus, on välttämättömästi johtanut uskonnonopetuksen erottamiseen valtion kouluista. Valtiomme on jättänyt uskonnollisen kasvatuksen kunkin uskokunnan omaksi tehtäväksi. Senpä tähden kristillinen kirkko Amerikassa koettaakin lapsiansa kasvattaa omissa laitoksissaan, etupäässä sunnuntaikouluissa. Maassamme ei nykyään olekaan toista kristillistä kasvatustilasta, jonka kautta tehokkaammasti ja laajakantoisemmasti voitaisiin kristillistä kasvatustyötä tehdä. Jumaluusoppilaisissa seminaareissa kasvatetaan kyllä pappeja saarnavirkaan, ja niihin harvoin onnellisiin, jotka ovat päässeet opiskelemaan kirkollisissa collegeissa ja akatemioissa, koetetaanⁿ istuttaa siellä kristillistä henkeä. Suurimmat ja varakkaimmat seurakunnat koettavat pitää kesäkouluja ja kirkkokouluja (parochial schools), joissa opetetaan yhtenä aineena kristinoppia. Näitten viimeksi mainittujen koulujen lukumäärä ja vaikutus näyttää kuitenkin vähitellen suhteellisesti laskeutuvan olojen pakosta. Huomattavaa epäsäännöllisyyttä ja laimeutta ilmenee myöskin kesäkouluasiassa. Useat seurakunnat, joissa on pidetty kesäkoulua kaksi ja kolmekin kuukautta, ovat lyhentäneet ajan yhteen kuukauteen; joko varojen puutteessa tai antaakseen lapsille kesälomaa tai joidenkin muitten syitten tähden. Sunnuntaikoulu voipi olla yhtämittäisesti jatkuva laitos ja sen toiminta voidaan ulottuttaa pienimpiin ja vähäväkisimpiinkin paikkoihin. Sunnuntaikoulun kautta voidaan jakaa kristinopin totuuksia maaseuduilla ja kaupungeissa, rikkaille ja köyhille, ylhäisille ja alhaisille. Sunnuntaikoulun penkillä ovatkin istuneet useat kristillismieliset maamme hallitsijat, sieltä on lähtenyt kristillismielisiä eteviä miehiä ja naisia toimimaan elämän eri aloilla. Presidentit: McKinley, Roosevelt, Wilson ja kuuluisa filantrooppi Carnegie y. m. ovat käyneet sunnuntaikoulussa oppimassa kristinopin totuuksia. Rev. E. B. Allen lausuu, että: "Sunnuntaikoulu tänään on huomenna seurakunta". Tri G. B. Stewart sanoo puhuessaan pappien kasvatuksesta, että "papin tehtävissä ei ole tärkeämpää kun on sunnuntaikoulutyö, ja sen tähden tuleekin hänen saada hyvä kehitys tässä tärkeässä tehtävässä, valmistuessaan itseensä papiksi". Parhaimmat teologiset seminaarit

tässä maassa ovatkin jo ottaneet ohjelmaansa sunnuntaikoulu-työn. Tri Trumbull lausuu: "Amerikan kansa on johdettu raamatun uskontoon ja kristillisyyteen sunnuntaikoulujen kautta."

SUNNUNTAIKULU KANSAMME JA KIRKKOMME PALVELUKSESSA.

Kansamme kasvatuksessa täällä Amerikassa sunnuntaikoululla on tärkeä tehtävä, tehtävä jota tuskin minkään muun laitoksen kautta voitaisiin niin tehokkaasti ja laajakantoisesti toimittaa täkäläisissä oloissa. Sunnuntaikoulutyöstä riippuu suuressa määrin kansamme kohtalo Amerikassa. Sunnuntaikouluissa opetetaan Amerikan suomalaista kasvavaa kansaa lukemaan ja puhumaan äidin kieltään, siellä opetetaan heille kristillisiä elämän tapoja ja kätketään heidän mieleensä kristillinen mailman katsomus ja elämän suunta. Vaikka emme voikkaan vielä suuria tuloksia sunnuntaikoululta odottaa, työmme kun on ollut vasta kehdoissaan, on kuitenkin sen vaikutuksia ja hedelmiä jo huomattavissa. Nuoriso, joka nykyään ottaa osaa kristillisiin pyrintöihin, käy kirkossa, kristillisissä nuorisoyhdistyksissä, pyhäkoulujen opettajina, j. n. e., on Amerikan suomalaista nuorisoa, joka on saanut kristillistä kasvatusta sunnuntaikouluissa.

Niin suotavia ja hyviä kun muuten ovatkin: kesäkoulut, lauvantaikoulut y. m. koulut, saman suuntaiset, on niiden merkitys kuitenkin vähäinen verrattuna sunnuntaikouluihin. Siellä kasvaa seurakuntiamme jäseniä, sieltä saadaan kristillisen nuorisotyön varsinaisia kannattajia, sieltä lähtee oppilaita Suomi-Opistoon ja sieltä virtaa tuoretta kristillistä henkeä kaikkialle vaikuttaen elähyttävästi seurakunta-asiaan. Kirkollisen työmme tulevaisuus ja kansallinen olemassa oloimme riippuu Amerikan suomalaisesta nuorisosta ja nuoriso tulee suurimmaksi osaksi olemaan sellaista miksi sen sunnuntaikouluissa kasvatamme.

SUNNUNTAIKOULUN TEHTÄVÄT JA PÄÄMÄÄRÄ.

Sunnuntaikoulun tehtävissä on ennen kaikkea pidettävä selvänä päämäärä. Päämäärän tunteminen antaa työllemme varmuutta, pontta, rohkeutta, toivoa, kestävyyttä, intoa, selvänäköisyyttä. Silloin kun päämäärä on kadoksissa, niin työmme on sinne tänne horjuvaa haparoimista, epäselvää, arkaa, epä tietoista ja usein epätoivoista.

Sunnuntaikoululla on korkeita päämääriä, joita jokaisen kris-

OSA CALUMETIN BETLEHEMIN SEURAK. PYHÄKOULUN OPETT. V. 1911

ATLANTICIN SEURAK. PYHÄKOULULASTEN OMPELUSEURA V. 1909

tityn kannattaa tavotella. Sen tarkoituksena on kasvattaa lapsista kristillismielisiä kansalaisia, siveitä, oikeudenmukaisia, totuutta, puhtautta, rauhaa rakastavia yhteiskunnan jäseniä, sovinnollisia ja anteeksiantavaisia, juurruttaa heihin kaikellaisia hyviä avuja käytännöllistä elämää varten.

PÄÄMÄÄRÄNÄ SEURAKUNTA.

Sunnuntaikoulun erikoisena tarkoituksena on kasvattaa lapsia kristillisen seurakunnan jäseniksi. Ja lutherilainen sunnuntaikoulu tahtoo kasvattaa lapsia lutherilaisen seurakunnan jäseniksi. Reformeerattu sunnuntaikoulu tietysti reformeeratun seurakunnan jäseniksi. Lutherilaisen käsityksen mukaan eivät reformeeratut sunnuntaikoulut voisikaan lapsia kasvattaa. He ajattelevat kastetuista lapsista siten, että heidän kaikkien täytyy ensin katua ja tehdä parannus itsetietoisesti, ja niin uudestisyntyä ennenkun voivat olla Jumalan lapsia. — Me lutherilaiset ajattelempa, että kasteessa tapahtuu uudestisyntyminen, ja siis kastetut lapset sellaisenaan ovat Jumalan lapsia. Me kasvatamme lutherilaisessa sunnuntaikoulussa kasvavaa Jumalan, rakkaan taivaallisen Isän lapsilaumaa. Reformeeratussa sunnuntaikoulussa koetetaan herättää lapsia synnin unesta ja saada heitä kääntymään ja tulemaan Jumalan lapsiksi. Lutherilaisen sunnuntaikoulun päämääränä on kasvattaa lapsia lutherilaisen seurakunnan jäseniksi.

PÄÄMÄÄRÄNÄ KONFIRMATIONI.

Lutherilaisen sunnuntaikoulun tehtävänä on myös kasvattaa lapsia konfirmationia varten. Konfirmationi on toimitus, jossa kristillisyydestään itsetietoinen henkilö otetaan seurakunnan täysi-ikäiseksi jäseneksi. Ja sellaista itsetietoisuutta Jumalan lapsen asemasta, oikeuksista, velvollisuuksista j. n. e., olisi lapsiin istutettava jo varhain, paljoa ennen rippikoulua. Jos se tehtävä jää rippikoulun varaan, niin kyllä vaan kristillinen kasvatus jää heikoksi, vaikkapa rippikoulua kestäisi useampiakin viikkoja. Kehitys on sellaista tavaraa, jota ei kaatamalla voida toiselle antaa; sitä ei voida ostaa eikä myydä; sitä annetaan vaan ajan kanssa kestävien ja vaivaloisten pönnistusten palkkioksi. Seurakuntaimme tulee antaa jäsenilleen pitempiäaikaisen kehityksen kristinopissa kun mitä rippikoulu voipi tarjota, ja sellaista kehitystä tarjoo m. m. sunnuntaikoulu täällä Amerikassa. Toi-

vokaamme, että me yhdessä ymmärtäisimme sunnuntaikoulun merkityksen myös rippikoululle ja konfirmationille.

Korkein päämäärä sunnuntaikoulutyössä on kuitenkin, kasvat-
taa lapsia tulevaista elämää ja taivasta varten. Jospa todellakin kaikkien sunnuntaikoulujen katseet olisivat kääntyneenä etupäässä taivasta kohti. Mikä näky kun niin suuri ja nuorekas joukko pyrkii niiden perään, jotka ylhäällä ovat!

S. K. ERIKOISISTA TEHTÄVISTÄ.

Sunnuntaikoulun päätehtävänä on opettaa uskontoa, Raamatun historian, katkismuksen ja Raamatun lukemisen kautta, sekä myöskin virsien ja laulujen kautta. Ja voidaksemme säilyttää suomenkielen täällä Amerikassa, on sunnuntaikoulun tehtävänä opettaa suomalaisia lapsia lukemaan myöskin omaa äidinkieltään niin pitkälle kun se on mahdollista. Sunnuntaikoulun päätehtävänä kotimaassa Suomessa on ollut uskonnollisen hartauden herättäminen lapsissa; ja sitä tarkoitusta varten ovat he käyttäneet sunnuntaipäivän evankeliumi tekstien lukemista ja selittämistä, laulua ja veisua ja rukousten pitoa. Olojen pakosta, meidän sunnuntaikoulumme täällä Amerikassa täytyy muodostua oppikouluksi, jossa pääasiassa läksyttäin tutkitaan Raamatun historiaa ja katkismusta ja osaksi suorastaan Raamattua. Hartauspuoli koulussa toimitetaan alussa ja lopussa, veisulla, laululla, rukouksella ja uskontunnustuksen lukemisella. Muutamat sunnuntaikouluistamme käyttävät vielä saarnan perikooptien (s. o. evankeliumi-tekstin) luettamista alussa ja sen johdosta pitäen selityksiä osaksi kysyvässä muodossa. Useimmiten tällainen evankeliumitekstien käsittely tekee alkuhartauden sunnuntaikoulussa aina tunnin kestäväksi, väsyttäväksi jopa näännyttäväksi, kuolettavaksi toimitukseksi, josta on tarkkaavaisuus ja hartaus tyysten kadotettu. Onnellinen asia olisi sunnuntaikouluillemme, jos perikooptien käsittely jäisi kokonaan pois. Ymmärrettävistä syistä emme kuitenkaan voi odottaa niiden pikaista poisjäämistä. Sellaiseen menoon on jo ehditty osaksi tottua ja tottumusta on vaikea muuttaa toiseksi tai saada häipymään. Tottumuksella, vaikkapa kuinkakin sopimaton ja huono, on taipumus säilyttää olemassaoloaan ja vastustaa uusia tottumuksia, vaikkapa kuinkakin sopivia ja hyviä ne olisivat. Kun sen lisäksi otetaan vielä huomioon se selittämis- ja saarnatauti, joka muutamissa sunnuntaikoulun johtajissa on, niin ei ole pikaista korjausta odotettavissa, niissä s. kouluissa missä on totuttu käyttämään perikoopteja ja missä on saarnaintoisia johtajia.

PUUTTEITA SUNNUNTAIKOULUTYÖSSÄMME.

Niinkuin monen muunkin tärkeän asian edistyminen on saanut aikanaan kärsiä puutteitten takia, niin sunnuntaikoulutyömekin täytyy kärsiä monen puutteen tähden. Puutteiden takia edistyminen on hidasta s. koulutyössämme, huolimatta sen tärkeystä kirkolliselle työllemme.

Ensinnäkin sunnuntaikoulu asia ei saa läheskään sitä huomiota ja arvonantoa, joka sille kuuluisi niin tärkeänä asiana. Kuvavia esimerkkiä arvonannon puutteesta sunnuntaikoulua kohtaan voisimme esittää asian valaisemiseksi. Tahdomme ne kuitenkin tällä kertaa jättää julkisuuteen tuomatta. On luonnollista, että innostuskin asiaan on suhteellisesti vähäinen, siellä missä arvonantoa puuttuu. Sunnuntaikoulutyö tarvitsee saada osakseen enemmän huomiota, arvonantoa, suosiota, innostusta, työtämme ja uhrauksiamme.

Sunnuntaikoululta puuttuu myöskin välineitä ja välineitten puutteessa täytyy työnkin olla puutteellista. Että työ voisi käydä hyvin laatuun, tulisi olla esim. tarkoituksen mukainen

SUNNUNTAIKOULU HUONEUSTO.

Luokitettu sunnuntaikoulu tarvitsisi sopivan huoneuston, aivan niinkuin muutkin koulut; mutta sellaisia ei ole meillä tarjota s.-kouluillemme nykyään, tietääksemme, paitsi yksi Monessenissa, Pa. S.-koulujemme täytyy usein tyytyä ahtaaseen, matalaan, huonosti valaistuun, puolikyilmään, huonoilmaiseen, likaiseen ja kaikkea esteettistä viehätystä vailla olevaan kirkonkellariin tai haaliin. Siellä koetetaan sitten tärkeätä työtä toimittaa, opettaa, lukea, laulaa, veisata, innostua ja rohkenemmepa pyytää sinne hyvää Jumalaakin, puhtauden ja pyhyiden täydellistä esikuvaa. — Ajatellaan koulussa olevan sata lasta, 20 opettajaa. Opetus alkaa. Opettaja odottaa, että liika ääni, kuiskutus, puhe ja kolina lakkaisi, vaatii oppilaitten huomiota, tarkkaavaisuutta, korottaa äänensä, tekee kysymyksen ja vaatii oppilaita vastaamaan selvällä ja kuuluvalla äänellä. Mutta 19 muuta opettajaa samassa huoneessa tekevät samoin. Kun sitten vielä tavaus- ja kirjainluokka kuorossa, yhteen ääneen lukevat, on huone täyttynyt kymmenistä erilaisista äänistä. Vähäisilläänkin musiikki lahjoilla varustettu henkilö tuntee jo sellaisessa äänen sekasotkussa vastenmielistä vaikutusta. Tarkkaavaisuuskyky täytyisi olla oppilailla paljoa suurempi kun se on, voidaksi suunnillekaan seurata opetusta. Sunnuntaikoulumme tarvitsee

sellaisen huoneuston, jossa voidaan tarjota kullekin luokalle erikoinen huone, ja yhteinen kokoontumishuone. Kuinka pitkän ajan sunnuntaikoulujemme täytyy vielä kitua sellaisissa huoneustoissa! Milloinka pääsevät seurakuntamme ja seurakuntaimme johtavat syventymään sunnuntaikoulutyöhön niin, että alkavat näkemään sunnuntaikoulujen ikävää asemaa? Ilahuttavana esimerkkinä ja ilmiönä mainittakoon tässä Monessenin Suomi-Synodiin kuuluvan seurakunnan uusi sunnuntaikouluhuone, jonka on saanut aikaan sunnuntaikoulun opettajain ja seurakunnan ja erikoisesti seurakunnan pastorin harrastus ja innostus sunnuntaikouluasiaan. Tietääksemme on se ensimmäinen sunnuntaikouluhuone kirkkokuntamme piirissä. Sellaista esimerkkiä olisi kaikkien seurakuntiemme koetettava noudattaa, sitä parempi jota pikemmin.

KIRJALLISUUS.

Sunnuntaikoulutyössä tarvitaan myöskin kirjallisuutta. Sen kautta voidaan evästä opettajia, oppilaita, isä, äitejä, sunnuntaikoulun ystäviä, seurakuntia, yleisöä. Oli aika, jolloin kirjallisuus oli melkein tuntematonta tavaraa. Silloin muutamat viisaat opettivat tiedon haluisia suullisesti. Tiedon haluisten täytyi tehdä suuria uhrauksia kulkiessaan pitkiä matkoja voidakseen tulla osalliseksi tiedon aarteista. Ainoastaan harvat voivat sellaisia uhrauksia tehdä. Meidän aikamme käytettävänä on kehitynyt kirjapainotaito, jonka avulla voidaan saada suuretkin asiat kuuluville pienimmässäkin savupirtissä. Siinä tärkeässä työssä, jonka Jumala on antanut tehtäväksemme täällä Amerikassa, johdattaa lapsia itsensä ja poikansa Jesuksen Kristuksen tuntemiseen, voimme käyttää palveluksessamme kirjapainotaitoa. Me voimme asiamme ja työmme tehdä tunnetuksi kirjallisuuden kautta, kenties tehokkaammin kuin millään muulla tavalla. Mutta kirjallisuuden hankkiminen vaatii, voimien, varojen ja toiminnan keskittämistä. Yhteisyys on voimaa tässäkin asiassa. Tarpeetonta voimain ja varojen tuhlaamista olisi esim., jos jokainen sunnuntaikoulu laatisi ja kustantaisi itse kirjajen tarveensa varten. Yhtäläisyys koulujemme kesken myöskin häviäisi, jos kukin koulu hankkisi itselleen oman mallista kirjallisuutta. Voidaksemme pitää yllä yhteistoimintaa työssämme, täytyy kirjallisuuden olla myöskin yhtäläistä. Yhteinen asia, yhteiset tarpeet ja harrastukset ovatkin vaatineet pyhäkoulutyöntekijöitä yhteistoimintaan, on pidetty yhteisiä kokouksia, kurseja, juhlia ja ompa Jumalan avulla päästy niin pitkälle, että on saatu peruste-

tuksi pyhäkouluyhdistys, jonka tarkoituksena on hankkia ja kustantaa pyhäkoulukirjallisuutta, panna toimeen luentokursseja, lähettää puhujia ja luennoitsijoita, jotka selostavat sunnuntai-koulu asiaa ja virittävät innostusta työhön. Amerikan suomalaisen Pyhäkouluyhdistyksen tarkoituksena on kaikin tavoin edistää pyhäkoulutyötä ja saada aikaan yhteistoimintaa ja yhteisyyttä, etupäässä kirjallisuuden kautta. Vaatimattomana on se alkanut toimimaan, mutta varmana ja vakuutettuna, että sellaisen toiminnan kautta voidaan tehdä suurta palvelusta sunnuntai-koulu asialle, lasten kristillisessä kasvatustyössä, kurssien, kirjallisuuden y. m. toimenpiteitten kautta. Se on tärkeä osa kirkollisesta työstämme, jolle rohkenemme toivoa Jumalan siunausta, kirkkokuntamme jäsenten ja seurakuntain myötätuntoa ja kannatusta!

PIIRTEITÄ KIRKKOKUNTAMME SUNNUNTAIKOULU HISTORIASTA.

Aina olemassa olonsa alusta asti, on kirkkokunnassamme ollut vireillä sunnuntai-koulu toimi. Kirkollisessa kalenterissa v. 1903 kirjottaa m. m. I. S—rg Republicin seurakunnan pyhäkoulusta seuraavaa:

“Pyhäkoulua on pidetty vuodesta 1886, ensin perheissä; sittemmin vuokrasi seurakunta Eerikki Marttilan ylikerran pyhäkoulun pitoa varten. Kirkon valmistuttua on pyhäkoulua pidetty kirkossa”.

Hancockin seurakunnan yhteydessä on pidetty pyhäkoulua aina vuodesta 1889. Ensimmäisinä opettajina toimivat neiti Emma Nikander ja J. Ollanketo. Lapsia kävi koulussa noin 25 (nykyään käy Hancockin seurakunnan sunnuntai-kouluissa noin 800 lasta, opettajia noin 70—80:een). Ehkä muutamissa muissakin seurakunnissa jo siihen aikaan on ollut pyhäkoulutoimintaa.

Sitten maalisk. 25 p. v. 1890 perustettiin “Amerikan Suomalainen Ev. Luth. kirkkokunta”, johon liittyivät Hancockin ja Republicin seurakunnatkin pyhäkouluineen. Näin oli sunnuntai-koulu-laitos tullut kirkkokuntaamme seurakuntien muassa. Sunnuntai-koulu-aatetta onkin alunpitäin kirkkokunnassamme suosittu ja asiaa kannustettu, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta. Paimen-Sanomissa helmik. 27 p. numerossa v. 1889, kirjoittaa J. G. N. “lukutaidosta”, jossa hän m. m. lausuu: “Kuinka siunattu ja kallis asia sekin olisi, että olisi semmoisia kouluja lapsille,

HARBORIN BETANIA SEURAK. PYHÄKOULU-OPETTAJIA V. 1911

OSANOTTAJAT OHION JA PENNSYLVANIAN ENS. PYHÄKOULUPÄIVILLÄ V. 1909

joissa uskonnon opetus on päässyt kunniaansa. Semmoisia voisi olla osittain pyhä- eli sunnuntai-koulu, osittain seurakunta-koulu.

Niillä paikoin, missä on enemmän suomalaisia yhdessä koossa (pesäpaikoilla) tulisi kansalaistemme koettaa saada toimeen varsinaisia lasten-kouluja, niin pian kuin varsinainen seurakunta tulee perustetuksi. Seurakunta olisi sen alkuunpanija, kannattaja, valvoja; uskonnon-opetushan on sen päätarkoitus. — Mutta missä ei vielä niin paljon kansalaisia ole, voisi kuitenkin pyhä- eli sunnuntai-koulu muodostua. Sekin tuottaa paljon edistystä, kun se Herran pelvossa ja hänen avullaan toimitetaan, ja muuten pääsee kehittymään”.

Samaan suuntaan lausuu nimimerkki J. G. N. P.-Sanomain jouluk. 23 p. numerossa v. 1891 kirjoituksessaan “Kristillisten lasten koulujen hankkimisesta”. Siinä lausutaan m. m. seuraavaa:

“Me papit, parjatut poloiset, erittäinkin Suomi-Synoodin papit olemme hartaimmat omankielisten lasten-koulujen suosijat. Olemme kehoittaneet ja kehoitamme vasta edeskin kansalaisiamme semmoisia ajan pitkään perustamaan. Emme saa laittaa millaisia kouluja hyvänsä. Kun tahdomme hyviä kouluja, niin alkäämme kuluttako voimiamme semmoisiin, jotka ovat epätietoisia laadultaan ja epävakaita pysyväisyytensä suhteen. Niistä syntyy vaan tylsyyttä koulua kohtaan monen mielessä, ja ovat ne siis kouluasialle enemmän vahingoksi kuin hyödyksi. Koulun tulee olla kristillisen seurakunta koulun. Siihen asti kunnes sellaisia saadaan, ovat pyhäkoulut meidän sydämellisen harrastuksemme esineinä, ja ovat ne hyödylliset ja tarpeelliset sittenkin kun lasten-kouluja saadaan toimeen. Emme voi hyväksyä, että lasten opettaja esim. sanoo, kuten eräässä suomalaispaikassa sanoi lapsille: “ei se ole hyvä, että te käytte pyhäkoulussa”. Kehittäkäämme ahkeralla pyhäkoulutoimella lasten opetuksen tarpeellisuuden tuntoa kansassamme. Koettakaamme saada yhä useampia asiaa harrastavia”.

Kirkkokuntamme vuosikertomuksessa v. 1892 lausutaan:

“Pyhäkouluja on perustettu, joista hyviä hedelmiä on toivottava kansamme lasten tiedon ja lukutaidon parantamiseksi”. Vuoden 1895 vuosikertomuksessa lausutaan, että pyhäkoulu toimi on ollut vireillä missä ennenkin ja uusia pyhäkouluja on perustettu.”

Pyhäkoulu tilasto siitä asti kun sitä kirkkokunnassamme on ruvettu ottamaan on seuraava:

1890—1894 ei mainita vuosikertomuksessa.

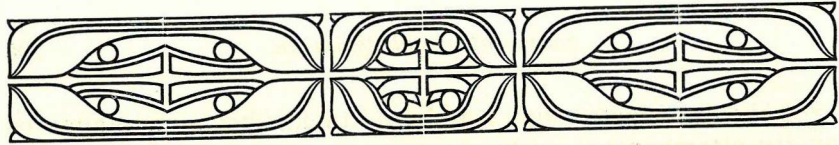
Vuonna.	Kouluja.	Opettajia.	Oppilaita.
1895.....		60	650
1896.....		100	1,000
1897.....		120	1,200
1898.....		140	1,350
1899.....		170	1,500
1900.....		202	1,555
1901.....	59	282	2,678
1902.....	80	360	3,000
1904.....	80	422	3,289
1905.....	95	419	3,660
1906.....	107	483	4,020
1907.....	108	552	4,532
1908.....	121	625	5,513
1909.....	131	757	5,440
1910.....	140	791	6,133
1911.....	132	802	6,507
1912.....	127	882	6,622
1913.....	140	900	6,800
1914.....	160	950	7,500
1915			

Yllä oleva tilastotaulu osoittaa kuinka sunnuntai-koululaitos on kirkkokunnassamme kasvanut 25 vuoden ajalla. Se puhuu meille selvää kieltä siitä, että sunnuntai-koulu on jatkuva, pysyvä kristillinen kasvatuslaitos meidänkin kirkkokunnassamme täällä Amerikassa. Pyytäkäämme kaikin ja toivokaamme sille runsasta Jumalan siunausta, kristityn kansamme myötätuntoa ja seurakuntiemme kannatusta ja esirukouksia.

J. Mänttä.

Suomi-Opistolla.

Muutamia piirteitä kesäkouluista.

Kirj. S. Ilmonen.

 Suomen kotien pyhänä velvollisuutena on ollut lasten opettaminen lukemaan ja kristinopin tuntemiseen katekismuksen ja raamatunhistorian kautta. Kautta vuosisatojen on tämä hyvä tapa kulkenut kalliina perintönä polvesta polveen, susta sukuun. Se on kieltämättä mitä kaunein piirre Suomen kansan kehityksen historiassa.

Amerikan varhaisimmat suomalaiset siirtolaiset toivat tämän lastensa opetusvelvollisuuden mukanaan tänne uuteen kotimaahansa. Sitä todistaa se huoli ja murhe, joka siirtolaisperheillä oli lastensa lukutaitoon saattamisessa ja ennenkaikkia heidän uskonnonopettamisessa. Amerikalaisissa kansakouluissa lapset saivat opetusta englanninkielessä, kaunokirjoituksessa, luvunlaskennossa y. m. tarpeellisissa oppiaineissa. Mutta parasta sieltä puuttui: jumalansanan lukeminen ja äidinkieli. Tämän puutteen poistamiseksi täytyi siirtolaisten perustella omia lastenkoulujaan etupäässä uskonnon ja äidinkielen opettamista varten.

Kuparisaarella, suomalaisten vanhimmassa ja huomatuimmassa pesäpaikassa tehtiin ensi kokeita omankielisten lastenkoulujen suhteen. Kemissä kansakoulunopettajana toiminut, v. 1873 Amerikkaan saapunut kansalaisemme, D. Castren, perusti Calumetissa v. 1876 ensimmäisen suomenkielisen lastenkoulun. Jonkun aikaa myöhemmin koetti P. Westerinen pitää suomalaista lastenkoulua Calumetissa, samalla johtaen laulukuoroa. Koululla oli hyvä kannatus ja suosio, mutta opettajan säännötön elämä haittasi koulun menestymistä. Westerinen perusteli lastenkouluja myöhemmin Republiciin, Mich., New York Millsiin, y. m. Minn., opettaen missä pitemmän missä lyhyemmän aikaa. Calumetilaiset kutsuivat Suomesta Jyväskylän seminaarin läpikäyneen opettajan Kustaa Perälän, joka jonkun aikaa jakoi lapsille tiedon kultajyväsii. Augustana Opistossa lueskeleva nuorukainen Jooseppi Riippa niinkään piti kolmena kesänä 1886, 1887 ja 1888 lastenkoulua Calumetissa ja Hancockissa.

Suomalaisia lastenkouluja olisi luultavasti perustettu muuallekin kansalaistemme pesäpaikoille, jos olisi ollut siihen toimeen kykeneviä ja sopivia opettajia. Niistä oli puute. Lasten opettaminen suomenkieltä lukemaan jäi kotien huoleksi, isän ja äidin tehtäväksi, ellei sattunut paikkakunnalla löytymään jotain siihen toimeen haluavaa vanhusta, joka paremman puutteessa koitti tarvetta tyydyttää. Niinpä kirjoitetaan Cokatosta, Minn. Uuteen Kotimaahan, v. 1883 seuraava ajankuvaus: "Mitä lasten opettamiseen ja lukutaitoon tulee, ovat ne vähän jälellä. Lukutaidon opettaminen suomenkielellä on jätetty leski Perkkolan tehtäväksi, joka onkin siihen toimeen sopiva, lempeäsilmainen ja selväkielinen lasten kanssa haastelemaan. Mutta Kaisakin saattaa ruveta kylläntymään, kuin ei H—n emäntäkään antanut, kuin vähä pohjanpälle nisuja ja tukkosen villoja, vaikka Kaisariipu oli pikku-Heikin kanssa toista vuotta taistellut".

Säännölliset kesäkoulut alkavat yhtäaikaan Suomi-Opiston kanssa. Täydellä syyllä voipi kutsua kesäkouluja Suomi-Opiston tyttäriksi. Kun kansallinen oppilaitoksemme lopuksikin päätti alkaa vaikutuksensa syksyllä 1896, kutsuttiin sinne englanninkielen ja laulunopettajaksi Jooseppi Riippa, joka oli v. 1895 saapunut Hancockiin Astoriasta, Ore., tarkoituksella valmistautua saarnavirkaan. Hän piti kesäkoulua Hancockissa saaden toistata lasta oppilaikseen. Koulua pidettiin Hancockin suomalaisessa kirkossa. Tämä kesäkoulu päättyi surullisella tavalla. Laskettuaan uhkaavan ukonilman tullessa lapset pois kirkosta, ja jääden sinne parin oppilaan kanssa puhdistelemaan, iski salama kirkontorniin särkien sen, samalla tunkeutuen kirkkoonkin, surmaten silmänräpäyksessä opettaja Riipan.

Kesällä v. 1897, kun Suomi-Opisto oli ollut vuoden toimestaan, kutsuttiin sieltä kaksi varttuneinta ja vanhempaa oppilasta, P. Wuori ja Linda Mahlberg, edellinen kesäkoulunopettajaksi Hancockiin ja jälkimmäinen samanlaiseen toimeen Calumetiin. Seuraavana kesänä tavataan Suomi-Opiston oppilaita kesäkoulunopettajina: Heikki Haapanen Ishpemingissä, Olga Into Negau-neessa, Anna Lahti ja S. Ilmonen Hancockissa. Vuosi vuodelta lisääntyy oppilasluku Suomi-Opistossa ja siellä varttuneet nuoremmatkin oppilaat alkavat saada kutsuja vastaperustettuihin kesäkouluihin opettajiksi. Niinpä tulee Juho Wargelin ensimmäiseksi kesäkoulunpitäjäksi Atlanticiin, Lydia Kangas Republiciin, Miina Perttula Elyyn, Liisa Paavola Bostonin kaivannolle, Alfred Haapanen Mt. Ironiin, ja Jaakko Mänttä Ironwoodiin. Pekka Keränen jää opettajaksi Hancockin kesäkouluun. Vuoden 1900 jälkeen perustettiin kesäkouluja: Harboriin ja Fair-

portiin Ohiossa, Worcesteriin, Mass., Evelethiin, Minn., Wolverineen, Mich., y. m.

Kesäkoulutilasto kirkkokuntaamme kuuluvissa seurakunnissa osoittaa v. 1905 olleen 30 koulua, 34 opettajaa ja 1,672 lasta. Viisi vuotta myöhemmin oli kouluja 47, opettajia 50 ja lapsia 2231. Viimeinen tilasto, vuodelta 1914 näyttää kirkkokunnassamme toimineen 50 kesäkoulua ja niissä 2800 lasta. Kesäkouluja ovat viimeisen kymmenen vuoden ajalla alkaneet pitämään muihin kirkkokuntiin kuuluvat seurakunnat, joten saatamme arvioida niitten luvun melkoista isommaksi.

Kesäkoulun tarkoitus on avustaa Amerikan suomalaisia koteja ja pyhäkouluja lasten suomenkielen ja uskonnon opettamisessa. Suomen kansakoulusta se eroaa ensinnäkin siinä, että kouluaika on perin rajoitettu, korkeintaan kaksi kuukautta vuodessa, monessa tapauksessa noin kuusi viikkoa kesässä. Opetusaineetkin ovat suppeammat kuin Suomen kansakouluissa. Kesäkouluissamme ei tarvitse lapsille opettaa kirjoitustaitoa, ei laskentaa, ei yleistä maantiedettä eikä historiaa, sillä niitä aineita oppivat he amerikalaisissa kansakouluissa. Mutta toisaaltaan ei kesäkoulun oppikurssi rajoitu paljaastaan suomenkielen lukemisen ja uskonnon opettamiseen, vaan tärkeinä opetusaineina ovat suomenkielen oikeinkirjoitus, Suomen maantiede ja historia sekä laulu. Kesäkoulu vastaa jossain suhteessa pyhäkoulua ja jossain määrässä kansakoulua. Tätä kaksinaista opetustehtäväänsä suorittaessa on kesäkoulun täytynyt järjestää oppimääränsä mahdollisen käytännölliseksi ja olosuhteihin soveltuvaksi. Tavallisimmat oppiaineet kesäkouluissa ovat:

Uskonto. Oppikirjoina käytetään Aapista, Katekismusta ja Raamatun historiaa. Muutamissa kehittyneimmissä kouluissa luetaan lyhyt kirkkohistoriakin.

Suomen kieli. Havaintometodia käyttämällä, kirjaimisto- ja tavaustaulujen avulla voidaan opettaa yhtäaikaan kahtakymmentä sellaista lasta, jotka eivät kouluun tullessaan tunne aakkosia. Kun lapset perehtyvät kirjaimiin, alotetaan tavausharjoitukset aapisen tai lukukirjan avulla. Topeliuksen Maamikirjaa ja Luonnonkirjaa on käytetty sisälukuharjoituksissa tähän asti. Mutta milloin ei kumpaakaan kirjaa ole ollut saatavissa täkäläisistä kirjakaupoista, on silloin pidetty lukukirjana tri Nikanderin Raamatun historiaa. Kesäkoulun yläluokilla opetetaan Suomen kielen oikeinkirjoitusta, osaksi sanelun avulla, osaksi ainekirjoitusharjoitusten kautta. Myöskin tehdään käännöksiä luokan edessä olevalla mustalla taululla, jossa tilaisuudessa myöskin voidaan havainnollisesti tarkastella kummankin

WAKEFIELDIN SEURAK. KESAKOULU, ISOMPIEN LASTEN OSASTO
V. 1911

GIRARDIN SUOM. EV. LUT. SEURAK. KESAKOULU OHIOSSA V. 1912

kielen eroavaisuuksia ja omituisuuksia. Tärkeimpiä kohtia kieliopista ja lauserakenteesta selvittää opettaja.

Suomen Maantiedettä opetetaan kesäkouluissa pienen oppikirjan ja Suomen kartan avulla. Milloin oppikirja puuttuu, silloin täytyy opettajan kertoilla Suomen luonnosta, Pohjolan raittiista talvista, revontulista, valoisista kesäöistä ja tuhansista järvistä, vuolaista virroista, merkillisistä koskista, juhllallisista metsistä, maanviljelyksestä, kaupasta y. m. elinkeinoista.

Suomen historiaa niinkään opetetaan pienen oppikirjan välityksellä taikka Maammekirjasta lukemalla Suomen historiaa koskeva osa. Saavatpa varttuneemmat oppilaat kirjoittaa aineitakin tärkeimmistä tapauksista kansamme historiassa.

Laulunopetus on mitä tärkein oppiaine kesäkouluissa. Kun suurin murto-osa kesäkoulujen opettajia on juuri Suomi-Opistolta, niin on erittäin hyvä, että kansallisessa oppilaitoksessamme, Suomi-Opistossa on alusta pitäin annettu oppilaille soiton ja laulun opetusta. Juuri kesäkoulun opettajina tulee tämä taito heille tarpeeseen ja tuottaa siunausta. Etupäässä opetetaan kesäkouluissa sunnuntaikoululauluja ja virsiä. Mutta jos opettaja kykenee johtamaan kuorolaulua, niin muodostaa hän varttuneimmista oppilaista erityisen kuoronkin, harjoittelee niitten kanssa iltasilla ja ihastuttaa juhlassa mielenkiinnolla kuuntelevaa yleisöä.

Kun näinkin monta oppiainetta koetetaan kesäkoulun verrattain lyhyellä ajalla lapsille opettaa, tapahtuu se menestyksellisesti ainoastaan silloin, kuin opettaja tekee sopivan aika- ja ainejaon koulussaan. Tavallisesti jaetaan oppilaat kahteen osaan: aamupäivällä pienemmät lapset, opettelevat aakkosia ja tavausluokka on toiminnassa; iltapuolella isommat oppilaat harjoittavat suomenkielen sisälukua ja varttuneempi, oikeinkirjoitusta harjoitteleva luokka, työskentelee.

Että kesäkouluilla on ollut voitettavana vaikeuksia, ja että se vieläkin taistelee varsin vaikeissa ja alkeellisissa oloissa, sitä ei käy oudoksuminen siirtokansamme uusissa ja vähemmän kehittyneissä oloissa. Usein käypi niin, että jollain paikkakunnalla innostutaan puuhaamaan kesäkoulu lapsille aivan, jos sanoisin, viime tingassa. Kokous pidetään, varoja saadaan lupiin, huone tiedustetaan ja kutsu pannaan opettajalle. Opettaja saapuu ja näkee kaikki puuttuvan. Ei ole oppikirjoja hankittu, ei ole kirjoitusvälineitä, eikä aina edes tarpeellista mustaatauluakaan. Kaikki pitää itse puuhata, kirjoja tilata y. m. Asia saataisiin verrattain hyvin korjatuksi tuossa tuokiassa, jos sattuisi olemaan tarvittavat kirjat täkäläisissä kirjakaupoissa, tarvitsematta

Suomesta saakka niitä tilata. Mutta usein jää koulu tarpeellisista kirjoista, ne kun ovat kirjakaupoista loppuneet ja Suomesta hankkiminen viepi parhaan kesän. Opettajan täytyy sittenkin pitää koulunsa vaikkakin puuttuvilla kirjoilla ja opetusvälineillä, tehdä joka tapauksessa parhaansa. Mutta kaikkeen sitä tulee taipua ja tottua. Se on kuin uudisasukkaan raivaustyötä, jota ajanpitkään korjaillaan, järjestellään ja saatetaan tarpeelliseen kuntoon.

Kesäkoulun luento- ja harjoituskurssit ovatkin tarpeen vaatimia. Niissä voidaan opettajiksi aikovia edeltäpäin neuvoa ja valmistaa moneen tarpeelliseen asiaan, sopivaan menettelyyn ja käytännölliseen opetustapaan. Suomi-Opistossa onkin useana kevännä toimeenpantu erityinen luentosarja ja kesäkoulunopettajain valmistuskurssi. Nämä luentokurssit ovat kehittyneet niistä keskustelukokouksista, joita Suomi-Opiston oppilaat tapasivat entisvuosina pitää keskenään jokaisena kevännä, ennenkuin lähtivät jonnekin kesäkoulunopettajaksi. Näillä yhteisillä keskusteluilla koitettiin saada kaikissa kesäkouluissa mahdollisen samantapainen opetusjärjestelmä, samat oppikirjat käytäntöön, y. m. Lasten opetus kansamme keskuudessa on sittemmin melkoisesti kehittynyt, samalla myöskin vaatimukset. Kesäkoululuennot ovat siis erittäin tarpeelliset. Näitä luennoita pidetään yhden kuukauden aikana Suomi-Opiston juhlasalissa, vapaasti kaikille opistolaisille ja muillekin. Luennoitsijoina esiintyvät Suomi-Opiston opettajat, seminaarilaiset ja yläluokan kehittyneimmät oppilaatkin, joilla kaikilla on enemmän tai vähemmän kokemusta lastenopettajina.

Tarpeellisen oppikirjan kirjoittaminen Amerikan suomalaisille kesäkouluille on ollut laadittavana vuosikautia. Aivan nyttemmin on vartavasten valitun toimikunnan työn tuloksena valmistunut kesäkoulun lukukirjan ensimmäinen osa.

Amerikan suomalainen kesäkoulu täyttää silloin tärkeän tehtävänsä, kun se painaa siirtokansamme lapsiin rakkauden Jumalan sanaan, kunnioituksen vanhempinsa ja kansalliseen alkuperäänsä. Täällä maassa syntyneissä suomalaisissa lapsissa on herätettävä Amerikan suomalainen kansallistunto, kiintymys lutherilaiseen kirkkoomme, rakkaus Suomen kieleen, jota tulee osata puhua ja kirjoittaa englanninkielen rinnalla. Kun nousevaan nuorisoomme istutetaan varma tietoisuus siitä, että me olemme Amerikan suomalaisia, ja että meillä monien muitten Amerikassa asuvien kansallisuuksien rinnalla on oma kansallinen tehtävä, oma henkinen viljelyspelto kynnettävä, kylvettävä ja siitä sivistyksen sato koottava.

Kun Amerikassa syntyneet suomalaiset lapset oppivat rakastamaan kansamme menneisyyttä, sen historiaa, sen kallista lutherilaista uskoa, kaunista Suomen kieltä, sekä siihen lisäksi kaikkea sitä mikä on pyhää ja jaloa meidän omissa, Amerikan suomalaisissa hengellisissä ja kansallisissa pyrintöissämme, silloin he myöskin voivat ehjästi rakastaa suomalaista syntyperäänsä ja suomalaisia vanhempiaan. Silloin myöskin tulemme osallisiksi siitä siunauksesta, jonka Herra lupaa neljännessä käskyssä: "Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit siinä maassa, jonka Herra Jumala sinulle antaa".

Orpokotikysymys.

Turvattomien orpolasten holhoaminen pääsi hereille ja varsinaiseen vaikutukseensa vasta kristikunnassa. Ja tämä on koitunut kristikunnalle itselleen siunaukseksi, samoin kuin kaikki muukin kristillisen rakkauden uhraava toiminta.

Kristillinen rakkaus se oli mikä vaati, että vihdoin alettiin perustamaan ja voimassa pitämään turvattomien orpolasten holhouslaitoksia eli orpokoteja. Ennen kristikunnan olemassa oloa ei tällaisia laupeuden laitoksia ole ihmiskunnan historian lehdillä tavattavissa.

Juutalaiset olivat kyllä paljon korkeammalla pakanoita laupeuden harjoitukseen nähden; mutta samalla huomaa heissäkin armottomuutta jopa ylenkatsetta hätään joutunutta ja puutteen alaista kohtaan, kuten Kristus näyttää sen vertauksella miehestä, joka joutui rosvojen käsiin Jerusalemin ja Jerikon välillä; ja "pakanain uskonto oli ainoastaan onnellisia varten, onnettomuuden varalta heillä ei ollut lohdutusta eikä apua", kuten eräs kirkkohistorian kirjoittaja huomauttaakin.

Onhan tunnettu että pakanamaailmassa lapsien murhaamiset ovat olleet ja ovat vieläkin aivan tavallisia. Ilman mitään rangaistusta maallisen lain puolelta voivat siellä vanhemmat murhata lapsiaan, milloin he luulevat joko epäjumalain sitä heiltä vaativan tai eivät tahdo lastansa holhota ja kasvattaa. Sellaistahan on tapahtunut suuressa määrin ja tapahtunee kait vieläkin esim. Kiinassa.

Etelämeren saaristoilta kertoo lähetyssaarnaaja Williams erään syvästi sääliittävän tapahtuman. Siellä oli eräskin korkeampaan yhteiskuntaluokkaan kuuluva äiti murhauttanut kaksi ensimmäistä lastansa. Kolmas tämän äidin synnyttämä lapsi oli kaunis ja miellyttävä tyttö, joka myös määrättiin tapettavaksi ja pantiin äidin ja sukulaisten käskystä elävänä hautaan, laudoilla peitettyä, jotta se siitä kuolisi nälkään. Lapsen isä oli kuitenkin armeliaampi kuin äiti. Isä otti salaa tyttärensä pois haudasta ja lähetti sen Fimeosaarelle, jossa lähetyssaarnaajat ottivat sen holhoukseensa ja kasvattivat sen kouluopettajat-

tareksi. Tästä ei äiti tiennyt mitään. Mutta sitte kuin tämän äidin mies kuoli, kääntyi vaimo kristinuskoon; ja nyt hän itki katkerasti sitä, että hän oli murhannut lapsensa. Silloin ilmoitettiin hänelle, että hänen kolmas lapsensa olikin vielä elossa. Nyt kiirehti äiti Fimeosaarelle, ja kun hän astui osotettuun huoneeseen, jossa hänen tyttärensä oli, tapasi hän suureksi ihmeekseen ja ilokseen kauniin tyttösen heti ovella, ja sen kasvopiirteissä huomasi äiti pian omain kasvoinsa muodon. Kuka pystyisi sanoilla selittämään tuon äitiraukan iloa! Tytär kasvatettiin sitte, kuten jo mainittiin, kristillisen koulun opettajattareksi. Olihan tässäkin orpokotitoimintaa pienoismuodossa.

Vasta myöhemmin aikoina ja meidän päivinämme on alettu antamaan arvoa järjestyneelle orpolasten holhoamiselle ja kasvatukselle. Sen vuoksi onkin varsinkin tällä kristillisen toiminnan alalla viime vuosikymmeninä suuressa määrin edistytty. Kristillisen kirkon toiminta ei tahdo syrjäyttää orpojen holhoamista ja kasvatusta. Aina on kristillisen laupeuden toiminta ollut vaikuttamassa kaikkialla, missä vain Kristuksen mieli on ihmissydäntä hallitsemassa; mutta kristillinen lapeus tuottaa parhaimmat tulokset vasta sitte, kun on opittu käyttämään kaikkia tarjolla olevia tilaisuuksia, voimia ja keinoja hädässä olevien ja turvattomien avuksi.

Kristillistä lapeutta harjoitetaan nyt kaikissa eri kirkkokunnissa; ja nykyisen lapeuden harjoituksen toiminnalle, sen pääpiirteissä, on perustuksen laskenut monessa suhteessa merkilinen mies, Herran palvelija August Herman Francke, Hallessa Saksanmaalla.

Eräänä päivänä, kun Francke oli kauvan istuskellut syviin ajatuksiin vaipuneena, nousi hän äkkiä seisalleen ja ikäänkuin unen nähtyään huudahti: "Jospa vain saisin useita lapsia haltuuni, semmoisia joilla ei ole vanhempia elossa, jotta voisin itse määrätä heidän kasvatuksestaan!" Toisella kertaa lausui hän: "Ajatus että saada olla isänä isättömille on kauvan aikaa päässäni työtä tehnyt, ja tänään se otti niin kiinni sydämeni, että minulla sentähden ei ole ollenkaan rauhaa".

Sitte kuin Francke oli hartaalla rukouksella jättänyt tämän asian Jumalalle, joka vaikuttaa sekä tahdon että työn oman hyvän mielisuosionsa mukaan, tunsu hän itsensä rauhoitetuksi, luottaen siihen ettei Herra salli aineellisten varain puutteen estää häntä alkamasta hyvin järjestyneeseen kuntoon orpokodin laittamista.

Tähän tarkotukseen alkoikin nyt pian tulemaan rahoja jokaiselta suunnalta, ja Francke sanoi että ne tulivat Jumalalta, joka kuuli hänen rukouksensa rahojen laittamisesta orpokodin rakentamista varten.

Kun kuningas Fredrik Wilhelm I v. 1713 oli käymässä Hallessa, hämmästytti se häntä kun hän tapasi 450 lasta aterialla orpokodin ruokasalissa, jonka Francke oli laittanut — tuo mies, jolla sanottiin olevan "vuoria siirtävän uskon sydämessään".

Pian alkoi tästä pienestä Francken alkuun panemasta orpo-

SILLBERG-PUOLISOJEN TALO REPUBLICISSA, MICH.

kotitoiminnasta kehittymään turvattomien orpolasten järjestyneeseen asuun saatettu holhoaminen ja kasvattaminen sekä orpokotien perustaminen, ei ainoastaan Hallessa, vaan muuallakin Saksanmaalla sekä Englannissa. Kristillinen rakkaus herätti ihmisiä uhraamaan aineellisista varoistaan erittäin huomattavalla tavalla tähän tarkotukseen. Onhan Suomessa ja Skandiinaavian maissaakin kristillinen lapeus turvattomia orpolapsia kohtaan pannut rakkauden uhraavaisuutta harjoittamaan sekä työhön ja toimintaan saman suuntaisesti kuin August Herman Francke alkuun pani.

Amerikan kristilliset kirkkokunnat seurakuntineen suorittavat sisälähetystyötä suuressa määrin ei vähimmin turvattomien orpolasten holhoamisen ja kasvatuksen kautta. Lutherilainen kirkkomme täällä on tehnyt niin jo alun pitäin. Melkein aina milloin joku lutherilainen synodi on perustettu ja alkanut toimintansa, on sen ensimmäisiin toimintahaaroihin kuulunut myös orpokotien perustaminen ja kunnossa pitäminen. Näin on tehty skandinaavialaisten, saksalaisten ja englanninkielisten lutherilaisten keskuudessa.

Mutta mitä voimme sanoa Amerikan suomalaisista lutherilaisista — mitä olemme tehneet turvattomien orpojen hyväksi?

Täytyy tunnustaa, että orpokotikysymyksessä emme ole saaneet vielä aikaan sanottavasti mitään, mistä voisimme tässä paljon kertoa. Suomi Synodi on nyt ollut jo 25 vuotta vaikuttamassa; mutta tietääkseni ei ole hyvinkään paljo vielä ollut kirkolliskokouksien edes pohdinnan tai päätösten alaisena orpojen holhoaminen ja kasvatus, paremmin kuin muukaan sisälähetystyö tai järjestyksellinen apua antava laupeustoiminta oman siirtokansamme keskuudessa oleville turvattomille ja hädänalaisille. Ja ketä tästä syyttäisimme? Ketäpä muita kuin itseämme, jotka olemme toimineet seurakunnallisen ja kirkollisen työn tekijöinä. Me olemme hommaillleet ja puuhailleet liian paljo kaikellaisten muitten n. k. hyvien pyrintöjen pystyttämiseksi ja uhranneet niihin aikaamme, voimiamme ja varojamme; joten ovat kirkkomme monet tärkeät toimintahaarat, orpokotikysymys y. m. senlaatuiset, joutuneet kärsimään, jopa melkein kokonaan sivuutetuiksi. Vastustamaton totuus, että Amerikan suomalaisen kirkon pienessä jäsenistössä on liian paljo sellaisia, jotka hyvien pyrintöjen nimessä harrastavat ylen paljon teatterimenoa y. m. sentapaista mutta pitävät kristillisen seurakunnan, johon nimellisesti kuuluvat ja johon jonkin verran myös rahallista avustustakin antavat, ainoastaan vähäpätöisenä sivuharrastuksena, jota eivät ole voineet vielä, syystä tai toisesta, peräti syrjäyttää. Ei siis saa pitää kummana, että orpokotikysymyksen keskuudessamme tähän asti ei ole saanut parempaa vastausta. Emmekä me aivan pian kovin paljo parempiin tuloksiin vastaisuudessakaan tässä kysymyksessä pääse, niin kauvan kuin Amerikan suomalaisen kirkon jäsenistön suurin enemistö on yllämainitun laatuista väkeä ja kirkolliskokousten edustajissakin on niitä, jotka kristillisen kirkon eri toimintahaaroihin ainoastaan sivuharrastuksenaan pitävät.

Emme saa kuitenkaan tässä mennä liian yksipuolisiin

arvosteluihin. Me emme saa olla huomioon ottamatta sitäkin fosomeikkaa, että Amerikan suomalaisen kirkon jäsenistössä on joukko niitäkin, jotka sydämmestään työllä ja toimella harrastavat kristillistä laupeutta ja rakkautta turvattomia ja hädänalaisia kohtaan. Onhan jo joitakin seurakuntia, joissa toimii apuyhdistyksiä tarpeen ja hädän lieventämiseksi. Onhan seurakuntalaisia, jotka ovat jo kauvan aikaa rukoilleet Jumalaa ja toivoneet, että Amerikan suomalaistenkin keskuuteen voitaisiin pystyttää orpokoteja turvattomien orpolasten holhoamiseksi ja kristillisen kasvatuksen saavuttamiseksi. Ellen erehtyne, on ainakin yksi äskettäin edesmennyt seurakuntalainen ennen kuolemaansa testamentissaan määrännyt huomattavan rahasumman suomalaisen orpokodin pystyttämiseksi eräässä Suomi-

ISAAC SILLBERG
† Toukok. 21 p. 1913.

Synoodin konferenssissa. Onhan myöskin tunnettu että Idän sekä Ohion—Pennsylvanian samoin kuin Michiganin Suomi Synodiin kuuluvissa konferensseissa on jo vakavasti pohdittu orpokodin pystyttämistä, jopa jo varojakin jokin määrä saatu kokoon tähän tarkotukseen. Onhan tunnettu, että Isaac Sillberg vainaja ja hänen äskettäin edesmennyt puolisonsa, molemmat ollen lasten ystäviä, olivat lämpimiä orpokodin pystyttämisen harrastajia. Isaac Sillberg vainajan viimeinen kirjoitus sanomalehtiin käsittelee orpokotikysymystä.

Tämä kaikkihan on, nyt viimeksi mainitsemani, sinapin siementä, joka, kun se kerran peltoon kylvetty on, tulee aikanaan ensin vihanneskasviksi ja vihdoin niin suureksi puuksi, että taivaan lintuja (turvattomia orpolapsia) alkaa tulemaan ja löytä-

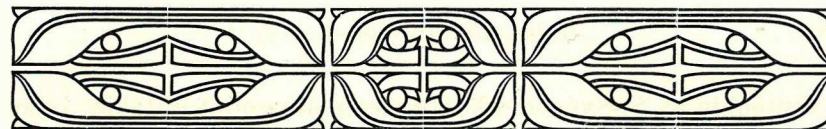

mään pesänsä sen oksilla, se tietää nyt tähän sovitettuna: suomalaistenkin orpolapset alkavat vielä kerran myös täällä Amerikassa saamaan holhoamista ja kristillistä kasvatusta omassa järjestettyyn asuun laitetussa orpokodissa. Tätä rukoilkaamme Jumalalta; ja ryhtykäämme toimintaan sillä tapaa, että orpokoteja olisi pystytetty ja vaikuttamassa Amerikan suomalaistenkin keskuudessa jo paljo ennemmin, kuin toiset 25 vuotta ovat kuluneet Amerikan Suomalaisen Ev. Lutherilaisen kirkon perustamisesta ja vaikutuksessaan olemisesta!

Lopuksi mainitsen vielä, että tietääkseni on ainakin joitakin suomalaisia perheitä myös täällä Amerikassa, jotka ovat ottaneet holhotakseen orpolapsia ja antaneet niille kristillisen kasvatuksen hyvälläkin menestyksellä. Tämän vuoksi olenkin tässä kirjoituksessani käyttänyt usein sanaa "turvattomat orpolapset"; sillä eihän voi sanoa "turvattomiksi" sellaisia orpolapsia, jotka ovat päässeet kristillisten perheitten holhottaviksi ja kasvatettaviksi. Tällaista orpojen holhoamista ja kasvatusta onkin viime aikoina kokemusten nojalla alettu pitämään joissakin kristillismielisissä piireissä miltei orvoille terveellisempänä ja edullisempänä kuin mitä on toisinaan mahdollista toteuttaa orpokodeissa, joissa on ylen suuri joukko lapsia. Herättäköön sentähden Jumala myös yhä useampia suomalaisia kristillisiä isiä ja äitejä, varsinkin sellaisia jotka itse ovat lapsettomia, antamaan kotia ja kasvatusta turvattomiksi jääneille orpolapsille! Raamattu vakuuttaa: "Puhdas ja tahraton jumalanpalvelus Jumalan ja Isän silmissä on se, että käy katsomassa orpoja ja leskiä heidän ahdistuksessaan ja pysyy puhtaana maailman saastasta". (Jaak. 1: 27).

J. J. Hoikka.

Crystal Falls, Mich., huhtik. 16 p. 1915.

Vähän kristillisestä nuorisotyöstä Amerikan suomalaisten keskuudessa.

 Amerikan suomalainen kirkko on Suomesta n. 30—40 vuotta sitten saapuneitten siirtolaisten perustama. He ovat saaneet suurimman työn tehdä ja raskaimman taakan kantaa. Tälläkin hetkellä on vielä seurakuntatyön suurin edesvastuu heidän. Mutta olot muuttuvat vähitellen. Yksi toisensa perästä kuolee näistä tukipylväistä — mikä on tulevaisuuden kirkkomme kohtalo? Ellei nykyistä nuorisoa kasvateta seurakuntatyöhön, olisi asema sangen surullinen. Siksi vähän on vielä nuorisoamme kiinteässä työssä seurakunnissa että, ellei muutos ala tapahtua, voi panna kysymyksenalaiseksi ev. lutherilaisen kirkkomme menestymisen tulevaisuudessa. Monta erehdystä ovat kasvattajat tehneet. He ovat kenties halveksineet tai liian vähäksi arvostelleet nuorten kykyjä ja sentähden pitäneet itse kaikki ohjaket käsiinsä. Kun nuoriso ei saa toimintatilaisuuksia, vetäytyy se syrjään. Nuorten elämän halua, iloa ja sopivaakin huvittelua ovat vanhemmat monasti tuominneet synniksi ja siten kasvattaneet juopaa itsensä ja näitten välille. Kristillisyyden usein kuvataan synkin värein tai sellaiseksi, jolta se näyttää hautaa kohti kallistuvasta vanhuksesta. Nuorten Jeesus on saanut väistyä vanhojen Jeesuksen edestä. Nuorten toimintaa ulkopuolella seurakuntaa, vaikka henkisissäkin pyrinnoissa, on arvosteltu kylmyydellä, jopa katkeruudellakin. Usein on kallistuttu sellaiseen yksipuoliseen ja ahdasmieliseen tuomitsemiseen, jota esim. laestadiolaisuus edustaa. Nuorten voittamiseksi silloin tällöin on kokeiltu vaikuttamalla heidän tunteisiinsa, mutta tahdon voittamiselle ei ole pantu niin suurta painoa. Nuorten tieteellisille ja taiteellisille harrastuksille ei ole annettu tunnustusta, vaan sen sijaan, että nekin kyvyt käytettäisiin seurakunnan palvelukseen, on niitä moitittu maailmallisuudeksi. Tämän kaltaiset erehdykset vanhempien puolelta ovat luullakseni vaikuttaneet siihen, että nuoriso on tavallista suuremmassa määrin seurakuntatyöstä vieraantunut.

Kuitenkin on S.-Synoodin keskuudessa aina ollut niitäkin, jotka ovat koettaneet säilyttää myöskin nuoret mukana. Ja parhaimmaksi keinoksi on heidän kesken huomattu erityinen työskentely nuorten hyväksi. Noudattaen Suomen y. m. maitten esimerkkiä on perustettu seurakuntien yhteyteen kristillisiä nuorisoseuroja. Näissä on nuorten taipumuksia vakavampaan työhön hellävaraisesti kohdeltu ja kehitetty. On luonnollista, että pyhäkoulutyö itsessään on nuorisotyötä, mutta tässä pidämme silmällä varttuneempaa eli rippikoulun läpikäynyttä nuorisoa. Muutamin seuduin on pyhäkoulu amerikalaiseen tapaan laajennettu, joko erityisellä läpikäyneitten luokalla tai raamattupiirillä, mutta tois-taiseksi on tällainen toiminta S.-Synoodissa ollut vielä sangen alkavaa ja osanoton lukuun nähden vähäistä.

Suuremman menestyksen ovat sensijaan saaneet mainitsemamme kristilliset nuorisoseurat. Nämä yhdistykset toimivat seurakunnan sisällä, s. t. s. seurakunta valvoo niitten toimintaa ja niitten avulla kokoo, yhdistää ja avustaa sen käytettävissä olevilla apuneuvoilla omaa nuorisoaan. Tunnustuksettomia tai itsenäisiä kristillisiä nuorisoyhdistyksiä, ei kirkkokuntamme jäsenistön keskuudessa tietääksemme ole olemassa. Yksityisiä nuoria saattaa joku kuulua kansainväliseen N. M. K. Y. tai N. N. K. Y. yhdistykseen. Näitten seurakunnallisten nuorisoyhdistysten tarkoitus on kasvattaa nuoret Kristuksen seurakunnan tosijäseniksi ja pysyttää heidät seurakunnassa kasvattamalla heissä kristillisen vakaumuksen. "Nuoret Jeesukselle ja Jeesus nuorille", tahtoo olla näitten yhdistysten tunnussanana. Mallina seuran työn järjestämisessä on usein paikoin noudatettu v. 1895 perustettua amerikalaista luterusliittoa, jonka jäsenmerkkiäkin useat nuori-yhdistyksemme pitävät omana merkinään.

Paikalliset olot ovat kuitenkin suuressa määrin lyöneet leimansa näitten seurojemme toimintaan, joten emme voi mainita mitään yhteistä järjestelmää niillä varsinkin kun ei vielä niillä ole kirkkokunnassamme ollut keskenään mitään yhteistoimintaa. Nuorisoseuroissa on seuran johto nuorten itsensä käsissä. Paitsi työkokouksia, pidetään perheiltamia ja yleisiä iltamia seurakunnalle ja suurelle yleisölle. Kokouksia näkyy pidettävän paikot-tain kerran kuussa, toisin paikoin 2 kuussa tavallisimmin sunnuntai-illoin. Työkokoukset pidetään usein arkipäivisin. Toiset seurakunnat ovat muodostaneet itselleen sääntöjä ja toimivat kuten raittius- y. m. seurakunnat virallisten työohjelmien mukaan. Toiset ovat vapaampia, joissa ei pidetä pöytäkirjaa ja joissa ohjelman järjestäjät seuraavaan kokoukseen valitaan edellisessä kokouksessa. Kesäajoin ei pidetä haalokokouksia, vaan joku ulkoilma-

juhla, kävelyretki, venematka, t. m. s. Seurakunnat ovat antaneet näitten seurojen vapaasti toimia huoneustoissaan ja ovat nama seurakunnat puolestaan työskennelleet seurakunnan hyväksi myöskin taloudellisesti joko suorastaan osaltaan avustaneet seurakuntaa velkojen maksamisessa taikka ovat lisänneet seurakunnan omaisuutta hankkimalla sille urut, pianon, taikka muuta irtainta omaisuutta.

Kokousten ohjelmat ovat kokoonpanoltaan puhetta, laulua ja soittoa. Puhujina ovat esiintyneet seurakunnan vanhemmat jä-

ASHTABULAN SUOMAL. KRISTILLINEN YHDISTYS

senet ja vieraita muilta paikkakunnilta. Esitys tapahtuu suomen- kielellä. Kuitenkin on lähellä aika, jolloin englanninkieli tulee tasa-arvoiseksi suomenkielen kanssa, sillä seurojen jäsenet eivät enää kykene ainakaan sujuvasti esiintymään äidinkielellään. Nyt jo on toisinaan ohjelmistossa englanninkielistä esitystä var-sinkin soolo-laulu ja kuorolaulu kappaleissa. Moni vanhempi on tästä loukkaantunutkin, mutta hän unohtaa silloin, että seurakunnan päätarkoitus ei ole kielen ja kansallisuuden, vaan kris-tinuskon ja meille suomalaisille ev. lutherilaisen uskontomme säilyttäminen, säilyi se sitten millä kielellä tahansa. Saksalais-

ten keskuudessa on tapahtunut sellaista, että vanhemmat ovat varomattomuudessaan työntäneet oman nuorisensa pois lutherilaisesta kirkosta vaatiessaan näiltä saksankieltä, jota ne eivät enää ole kyenneet. Jahka meillä kasvaa nuoriso kolmannessa polvessa, tulee sama kysymys meilläkin tärkeäksi. Helpompia kappaleita nuorten itsensä esittää ovat kertomukset, lausunnot, yksinlaulut ja soittokappaleet. Kullakin seurakunnalla tulisi olla nuorten hyväksi piaano. Laulukirjoina yhteislaulua varten näkyy käytettävän pyhäkoulun laulukirjaa ja "Hengellisiä lauluja ja virsiä". Useimmilla nuorisoyhdistyksillä on laulukouros, muutamilla on myös lainakirjasto.

Kirkkokuntamme virallisissa tilastoissa puhutaan kristillisistä nuorisoseuroista ensikerran v. 1905. Vuotta ennen kirjoitti past. H. Leiviskä Kirkollisessa Kalenterissa niitten tarpeellisuudesta ja esitti ohjesääntöjä sellaisten seurojen toiminnalle. Vasta v. 1909 mainitaan ensimmäinen tilasto.

V. 1909 on seuroja	9 ja jäseniä	.....	400
V. 1910 „ „	8 „ „	.....	450
V. 1911 „ „	11 „ „	.....	527
V. 1912 „ „	13 „ „	.....	658
V. 1913 „ „	17 „ „	.....	1,169
V. 1914 „ „	30 „ „	.....	1,736

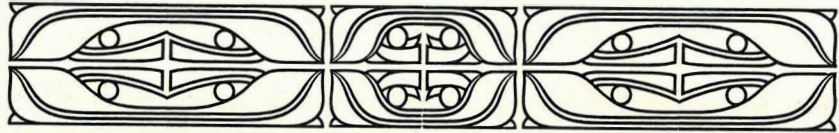
* Paitsi näitä, toimii kirkkokunnassamme Lasten Ystävien liittoa ja Lasten Liittoja. Oikeastaan ovat nekin nuorisoseuroja, vaikkakin niitten ohjelma on laajempi. Lasten Ystävien Liittoon kuuluvat kuten nimestäkin käy selville, myöskin vanhemmat. Näitten seurojen tarkoituksena on pohtia kasvatuksellisia, n. k. itsekasvatusta ja lastenkasvatusta, koskevia kysymyksiä. Ohjelmaan osaaottavat sekä vanhemmat että nuoremmat. Äänenkannattajanaan käyttävät ne Suomen Kotikasvatusyhdistyksen lehteä nimeltä "Koti". Kokoukset ovat vapaitten ohjelmaillanviettojen muotoisia, joissa myös pohditaan satunnaisia seuran asioita, milloin niitä ilmenee. Ohjelmat järjestää erityinen toimikunta. V. 1913 oli Lasten Ystävien Liittoja 9 ja jäseniä 389, Lasten Liittoja 4, joissa jäseniä 150. Jälkimäiset ovat kokoonpannut alaikäisistä, jonkun vanhemman, tavallisesti papin, johdolla.

Nuorisotyö seurakunnissamme ei suinkaan supistu tähän. Vaikkapa ei olisikaan mitään varsinaista yhdistystä, kokoontuu nuoria seurakunnissamme kuitenkin tilapäisesti, jopa usein sangen pysyväisestikin, johonkin seurakunnalliseen toimintaan.

Niin esimerkiksi on olemassa kirkkokuoroja, vaikkapa ei nuorisoyhdistystä olekaan, nuorten ompeluseuroja ja apuyhdistyksiä ja myös nähdään nuoria mukana emäntien ompeluseuroissa ja pyhäkoulujen opettajina. Pyhäkouluopettajien kokouksissa muodostavat nuoret usein enemmistön. Yhdeksi nuorisoseurojen työn tarkoitukseksi voisi mielestämme liittääkin, valmistustyön pyhäkoulunopettajaksi.

Aika tulee, jolloin vanhemmat seurakuntien jäsenet jättävät toimensa. Heidät saavuttaa sairaus, vanhuudenheikkous ja kuolema. Katsoessaan taakseen työtä mitä ovat tehneet siirtolaiskirkkomme hyväksi voivat he monesta syystä kiittää Jumalaa siitä, että Hän on heitä käyttänyt välikappaleinaan. Mutta vasta silloin voidaan suurimmalla tyytyväisyydellä irroittaa käsi auran kurjesta kun voidaan olla vakuutettuja siitä, että siihen tarttuu uusi, nuori ja veres sukupolvi, joka on saanut työhalun ja innostuksen vanhempiensa opetuksesta ja kasvatuksesta. Ja sellainen nuoriso tulee kerran siunaamaan vanhempiensa muistoa, sillä he tulevat kokemaan, että työ Kristuksen seurakunnassa varjelee heidät itsensä onnettomuuksista ruumiin, sielun, tavarain ja kunnian puolesta.

V. R.

Kotilähetystoimemme.

Amerika on erityisemmässä mielessä kotilähetyksen maa. Uskonnon vapaus, yhteiskuntajärjestys ja yhtämittainen siirtolaisuus muodostavat sen sellaiseksi. Suuret siirtolaisparvet vuosittain saapuvat rannoillemme ja hajaantuvat ympäri laajan maan. Kotimaassa ovat yleisesti olleet veloitettut mukaantumaan järjestyneisiin seurakuntaoloihin, täällä ovat vapaa-ehtoisuuden maassa. Osa liittyy tänne saavuttuaan seurakuntaan, suurin osa jää ulkopuolelle. Tässä avautuu kotilähetykselle kiitollinen työmaa.

Kotilähetyksen tarkoitus on viedä pelastuksen sanomaa niille, jotka ovat joutuneet ulkopuolelle seurakunnan vaikutusta, "kadonneille lampaille Israelin huoneesta", koota heitä seurakunniksi sekä hoitaa ja kasvattaa niitä, kunnes ovat päässeet omintakeiselle kannalle. Luterilaisen kotilähetyksen tarkoitus on työskennellä nimenomaan luterilaisen kansan aineksen keskuudessa eikä harjoittaa propagandaa muihin uskon suuntiin nähden, kuten usealla heistä on taipumusta tehdä luterilaisen kirkon piirissä. Luterilaisen kirkon kotilähetyksellä Amerikassa on lupaava tulevaisuus, kun vain kirkko oivaltaa tehtävänsä. Nykyään alkaakin asia saada yhä läheisempää huomiota kaiken kielisten luterilaisten piirissä. Siinä huomattavassa tehtävässä on meidänkin luterilaisella kirkollamme osansa kansamme keskuudessa.

Kotilähetystyömme, mitä on tähän saakka voitu tehdä, on kulkenut läheisessä yhteydessä varsinaisen seurakuntahoidon kanssa. Sehän onkin, mitä periaatteelliseen puoleen tulee, luonnollisin suhde. Kansalaistemme asema täällä on ollut ja on vielä edelleenkin sitä laatua, että varsinaisellakin seurakuntatyöllä on ollut enemmän lähetystyön luonnetta. Kaiken sen järjestyneen työn, mitä on olemassa, on täytynyt alkaa alusta, oikeastaan lähetystyön muodossa, ja on sillä vielä verrattain lyhyt historia. Työtä on pitänyt tehdä mitä vaihtelevimmissa olosuhteissa, herättää, koota ja rakentaa. Mutta samalla kun työ on järjestynyt ja seurakunnat muodostuneet omatakeiselle toimintakannalle,

on kotilähetyksen tarve erikseen tullut välttämättömän tarpeelliseksi. Kansalaistemme siveelliset ja hengelliset tarpeet, lasten ja nuorison kristillinen kasvatus olosuhteissa, joissa ei ole järjestettyä seurakuntaelämää, velvoittaa meitä erityisemmin tekemään työtä heidän hyväksensä.

Kotilähetyksemme alueeseen maantieteellisesti kuuluu Yhdysvallat ja suuri osa Canadaa. Kansalaisemme ovat siroteltuna kaikkialle tällä suunnattomalla alueella. Niitä löytyy kaupungeissa, maanviljelysseuduilla, kaivanto- ja tehdasalueilla. Viime aikojen kuluessa varsinkin tuhannet kautta maan, Yhdysvaltain ja Canadian puolella, ovat muuttaneet maaseuduille uutisviljelijöiksi. Järjestyneempää seurakuntaelämää ei voi niin helposti aikaan saada, siinä on kehityksellä tehtävänsä, siinä kotilähetyksen siunattu kutsumus.

Lähetystyötä tähän saakka on tehty etupäässä sivutoimena varsinaisen seurakuntatyön kanssa. Järjestynyt seurakuntatyö alkoi Kuparisaarella ja ympäristön rauta-alueilla. Niillä muutamilla harvoilla papeilla, joita oli alkuaikoina, oli varsinaisilla toiminta-alueillaan liaksikin työtä. Mutta koettivat kuitenkin aina silloin tällöin tehdä lähetyksmatkoja etäisempiinkin seutuihin ja pitivät lähetyksjuhlia tavan takaa eri seurakunnissa. Past. A. E. Backman ensimmäisenä Suomen pappina toimien Calumetissa, Mich., vuodesta 1876, teki ensimmäisiä lähetyksmatkoja m. m. Minnesotaan ja Ohioon. Kunnian arvoisa tohtorimme J. K. Nikander, joka nuorena pappina saapui Suomesta v. 1885 Hancockiin, Mich., jossa toimi vakituksena opettajana, teki toisinaan pitempiäkin lähetyksmatkoja, aina Tyynen meren rannalle San Franciscoon y. m. paikkoihin. Samaten idän valtioissa oli lähetyksmatkoilla past. J. J. Hoikka niinikään näihin aikoihin työskennellessään lännessä ja keskivaltioissa vakituksena pappina suomalaisissa ja ruotsalaisissa seurakunnissa, teki lähetyksmatkoja. Samaten past. K. L. Tolonen. Mutta varsinaisemmin kirkkokuntamme kotilähetyksen nimessä ovat toimineet pastorit K. Huotari, A. Riippa, S. H. Rönkä ja A. Haapanen. Pastori K. Huotari saapui Suomesta v. 1891 ja asettui kirkkokunnan lähetykspappina Superioriin, Wis., josta teki laajoja matkoja lännelle ja keskivaltioihin sekä Canadian puolelle. Kannatus papille toimitettiin yleisestä lähetykskassasta, johon koottiin varoja kolehtien, vapaaehtoisten lahjoitusten y. m. kautta. Hancockin ja Ishpemingin seurakunnat ottivat huomattavimmin osaa uhrauksiin. Seuraavana vuonna past. Huotari asettui jo kuitenkin Ironwoodin seurakunnan vakituiseksi hoitajaksi, mutta teki vielä sieltäkin lähetyksmatkoja. Past. A. Riippa tultuaan vihityksi saarnavirkkaan v. 1895

toimi jonkun aikaa lähetyspappina sekä Suomi-Opiston asiamiehenä. Hän matkusteli keskivaltioissa, lännellä ja Canadian puolella aina British Columbiassa saakka. Näillä matkoilla past. Riippa edusti huomattavalla tavalla vasta aljettua opistoharrastusta. Lähetysaarnaaja S. H. Rönkä saapui v. 1903 Suomesta kirkkokunnan lähetyspapiksi asettuen New York Millsiin, Minn, josta teki lähetysmatkoja etupäässä Dakotaan, Canadian puolelle New Finlandiin y. m. Allamerkitty ensimmäisenä pappisvuotenaan 1906 toimi myöskin lähetyspappina lähes vuoden ajan matkustellen idässä, keskivaltioissa ja lännellä Utahin valtiossa saakka. Lähetysmatkojen yhteyteen oli Suomi-Opiston edustaminen läheisesti yhdistetty. Olkoon sivumennen mainittu, että Opisto sai lämmintä suosiota osakseen näillä matkoilla. Sitä osoittaa sekin, että tuolla noin 9-kuukautisella matkalla ystävät toimitti-

PAST. S. H. RÖNKÄ

vat lähetyspappin kautta Opistolle lähes \$1,500.00 rahaa. — Maalikkovoimia on myöskin käytetty jonkun verran kotilähetyksen palveluksessa. Silloin tällöin on lähetetty matkalle joku saarnaaja, joka samalla on levittänyt kirjallisuutta ja kirkkokunnan lehtiä y. m. julkaisuja. Kirkkokunnan papit yleensä ovat tehneet lähetysmatkoja joko konsistorion pyynnöstä tai vapaaehtoisesti sen mukaan kuin aika ja voimat varsinaisesta työstä ovat myöntäneet. Kirkkokuntamme konferenssien, Michiganin, Ohion ja Idän järjestyneitten piirikuntien toimesta on tehty lähetysmatkoja omassa piirissä ja ulkopuolelle etäisiinkin seutuihin, kuten m. m. Ohion ja Pennsylvanian piirikunnan toimesta on järjestetty säännöllisesti matkoja kauvaksi etelään Meksikon lahden pohjukassa asuvien kansalaisten luokse. Pyhäkoulutyön innostamiseksi ja opastamiseksi on piirikuntien toimesta

niinkään lähetetty toisinaan puhujia kiertämään. Emme myöskään voi olla mainitsematta sitä työtä, jota Suomen Merimies- ja Siirtolaislähetysten saarnaajat ovat tehneet kotilähetyksen hyväksi kirkkokuntamme toiminta-alueella. Suurella rakkautella muistelemme m. m. sellaisia miehiä kuin past. K. Sahlberg (nykyinen Varmavuori, kirkkoherra Pyhäjärvellä, U. L.). Past. Sahlberg toimi etupäässä Dakotan, Minnesotan, Montanan ja Wyomingin sekä Canadian puolella m. m. New Finlandin suomalaisten keskuudessa. Merimies- ja Siirtolaislähetys on yleensä työskennellyt sopusointuisesti kirkkokuntamme kanssa kotilähetykseenkin nähden.

Työn tarkoituksena on ollut viedä evankeliumin sanoma niille kansalaisille, jotka ovat asuneet etäällä järjestyneistä seurakunta-oloista. Jumalan sanan janoa tuntee moni kansalainen sellaisissakin olosuhteissa. Ijäisyysihminen kaipaa ravintoa, elämää ja rauhaa Jumalassa. "Niinkuin peura himoittaa vesiojalle, niin minun sieluni himoittaa sinua, Jumala! Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa". Ihmisen sielu ei saa ravintoa maallisesta leivästä, vaan tarvitsee se sitä leipää, joka taivaasta tuli alas ja antaa maailmalle elämän. On siunattua, että tällainen janoinen ja nälkäinen sielu saa kuulla Jumalan sanan saarnausta, todistusta syntein anteeksi saamisesta ja Jumalan armollisesta johdatuksesta lastensa elämässä. Ja kun saa vielä notkistaa polvensa elämän Herran Jeesuksen armopöytänsä, niin on se samaa janoiselle sielulle kuin lämmin ja virvoittava sade karkealle ja kuivalle maaperälle. Moni suruttomuudessa ja syntielämässä vaeltava kansalainen voi saada herättäviä vaikutuksia sanan kuulosta ja rupeaa etsimään kallista päärryä. Lähetysaarnain ja puheitten huomattavana piirteenä on ollut m. m. juuri tämä herättävä puoli. Toiseksi on ollut tarkoitus herättää harrastusta seurakunta-elämän järjestämiseen seuduilla, joissa on ollut runsaammassa määrässä kansalaisia. Tällä tavalla onkin syntynyt useita seurakuntia, joita on lähetystoimen kautta hoidettu ja kehitetty, kunnes ovat voineet hankkia ja kannattaa oman vakituisen opettajan. Kolmanneksi on koetettu huolehtia lasten ja nuorison kristillisestä kasvatuksesta. Sunnuntaikouluja on perustettu, rippikoulua pidetty, herätetty harrastusta opisto-asiaan y. m. Se on ollut kallista kokoamistyötä, uskonnollisen yhteishengen kehittämistä.

Vaikeuksia ei ole puuttunut. Maaperä on ollut karua. Alkuaikoina oli tosin yleisemmin kunnioitusta Jumalan sanaa ja seurakuntatyötä kohtaan. Mutta enimmäkseen osalla oli ajatus, että ollaan täällä uudessa maassa vain korkeintaan muutamia vuo-

sia, sitten palataan takaisin kotimaahan. Sen tähden ei katsottu tarpeelliseksi lainata läheisempää huomiota millekään muulle kuin saada vain kokoon joku sievä summa rahaa. Tämä helposti synnytti suruttomuutta ja ahneutta, joka on "kaiken pahuuden juuri" ja johdatti monen kansalaisen kokonansa harhaan. Juoppous y. m. paheet alkoivat rehottaa. Jumalan sanan kylvötyölle ei ollut sydän aina niin altis maaperä. Sitten alkoi nousta tuo jumalattomuuden ja anti-kristillisen hengen voimakas virta, joka uhkasi viedä mukansa kaiken, kristillisyyden ja Jumalan sanan vaikutuksen kansastamme. Räikeänä alkoi kuulua huuto: irti Jumalasta, irti Jumalan sanasta, irti sanalla sanoen kaikesta, mikä vähänkin muistuttaa sitä "vanhaa hapatusta". Tällainen saarna vaikutti tuhoisimmin niillä seuduilla, missä jumalanvaltakunnan työ oli heikommalla kannalla, siis varsinaisemmin lähetyalueilla. Ennestään kova maaperä kävi yhä kovemmaksi. Jumalan pilkka ja raakuus kasvoi niin suureksi, että evankeliumin saarnaaja useissa paikoissa ei saanut häiritsemättä saarnata eikä toimia. Kirkkoja ja pappeja häväistiin, raamatuita revittiin ja poltettiin. Tällaisissakin olosuhteissa koetettiin kuitenkin työtä tehdä ja Jumala siunasi sanansa kylvötyön monen kansalaisen sydämessä.

Työmiesten vähyys on vaikeuttanut paljon työtä. Eloa on ollut paljo, mutta työväkeä vähä. Ei ole ollut riittävästi työvoimia järjestyneisiin seurakuntapiireihinkään. Saman papin on usein täytynyt hoitaa seurakunta-alueita, joissa olisi pitänyt olla kaksi ja kolmekin työmiestä. Ei ole riittänyt aikaa eikä voimia lähetystyöhön, kun ei ole ehtinyt kunnolla hoitaa varsinaisia seurakuntiakaan. Alku-aikoina oli opettajat melkein yksinomaan saatavat kaukaa synnyinmaasta. Sieltä onkin yleensä saatu innokkaita ja uutteria työmiehiä, mutta useat heistä eivät ole kuitenkaan kauvan viihtyneet täällä uusissa oloissa, vaan ovat palanneet takaisin kotimaahan. On saatu kokea taas vaikeuksia, työ on seisattunut paikoin pitemmäksikin aikaa. Kuolon niittomies on toisinaan vielä harvoja rivejä tehnyt yhä harvemmiksi, on kaatanut odottamatta toivorikkaita työmiehiä, on tehnyt tuhoa juuri silloin kun mielestämme tarpeet ovat olleet suurimpia. Mutta Jumalan ajatukset ovat olleet toiset. Myöhemmin aikoina on tosin saatu melkoisesti lisää työvoimia oppilaitoksemme Suomi-Opiston kasvattamina. Mutta suhteellisesti vähän on vieläkin niihin tarpeisiin nähden, joita ilmenee kotilähetyksen laajoilla alueilla. Sen tähden tulisi olla hartaana rukouksemme aiheena, että Herra lähettäisi lisää työmiehiä elopellolle.

Varojen puute on ollut yhtenä haitallisimpana esteenä työn me-

nestymiselle. Työmiehiäkin olisi voitu ehkä saada, jos olisi ollut varaa kannattaa. Lähetykskassan tulisi olla melkoisen runsaan. Matkoihin menee vuosittain satoja dollareita, kun on kuljetettava satoja jopa tuhansia maileja. Että lähetysspappi voisi menestyksellä tehdä työtä, tulisi hänen saada välttämättömästi niin paljon kannatusta lähetykskassasta, ettei työkentällään tarvitsisi ainakaan alussa lainata kovin suurta huomiota aineellisen kannatuksen hankinnalle. Mutta lähetykskassamme on ollut aina vähäinen. Näennäisenä ja osaksi päteväkin syynä siihen on ollut järjestyneissä seurakuntapiireissä omat tarpeet ja huolet, kirkkojen ja pappilain velat, opiston kannatus y. m., jotka ovat tahtoneet vetää kaiken huomion puoleensa. Ei ole tahtonut riittää muuta kuin joku kolehti silloin tällöin lähetykskassaan. Useat seurakunnat ovat päässeet jo kuitenkin omiin asioihinsa nähden väljemmälle kannalle ja voivat lainata enemmän huomiota lähetyksen tarpeille, kunhan asia vain tuodaan sopivalla tavalla toiminnan aiheeksi. Kun sydämet lämpenevät, kyllä silloin voidaan löytää keinoja työn toteuttamiseksi.

Herätystä ja yleisempää innostusta pitäisi välttämättömästi ilmetä kirkkokunnassamme sekä pappein että muitten kristittyjen keskuudessa kotilähetykseen nähden. Tuhannet kansalaiset harhailevat oman onnensa nojassa, ulkopuolella Jumalan sanan ja kristillisen seurakunnan tarjoamia siunauksia. Tuhannet lapset jäävät ilman kristillistä kasvatusta ja opetusta. Makedonian miehen ääni alkaa kuulua taas entistä voimakkaampana, ovet alkavat avautua uudelleen, mutta ne sulkeutuvat pian jälleen ellemme käytä tilaisuutta hyväksemme rientää sisään. Laaja länsi odottaa työmiehen ilmaantumista pellolle. Montaraan pitäisi välttämättä saada lähetysspappi. Samaten länsirannikolle Washingtonin valtioon. Suurempiin kaupunkeihin, kuten Chicagoon, Minneapolikseen y. m. pitäisi sijoittaa työn tekijä. Canadan puolella on laajoja alueita, kun vain voitaisiin lähettää miehiä. Kovin kauvaa ei tarvitsisi lähetyksrahastosta kannatusta antaa, kun seurakunnat useimmissa paikoissa voisivat ruveta itse itsensä kannattamaan. Olkoon hartaana rukouksemme aiheena ensi sijassa toimittaa lähetysspappi Montanan kansalaisten keskuuteen. Jumala kuulee rukouksemme ja hän antaa siunauksen työllemme.

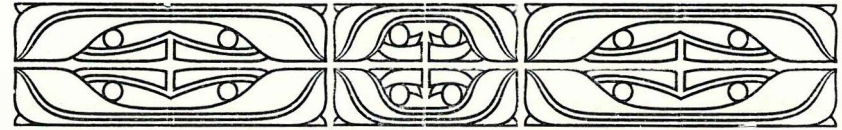
Kirkkokuntamme tuleva menestys tulee riippumaan suureksi osaksi siitä, miten olemme oivaltaneet kutsumuksemme kotilähetykseen nähden ja miten olemme täyttäneet velvollisuutemme sen toteuttamisessa. Saksalaisten, ruotsalaisten y. m. luterilaisten kirkkokuntien keskuudessa kotilähetystyö on päivän polttavia

kysymyksiä. Sellaisena pitäisi sen esiintyä meidänkin kirkkokunnassamme. Herran asialla on kiire. Laajat elovainiot odottavat työmiehiä. Jeesus lausuu kehoituksen: “nostakaat silmänne ja katselkaat vainioita, kuinka jo ovat valkoiset leikattaviksi”.

Nyt kun kirkkokuntamme saa viettää neljännesvuosisatajuhlaa ja muistella erityisemmin Jumalan runsasta siunausta ja hyvyyttä kansaamme kohtaan, niin herättäköön se samalla meissä yhä suurempaa rakkautta Herran työhön. Käyköön kotilähetyskin meille yhä kalliimmaksi, että mielellämme käytämme voimiamme ja uhraamme ropomme asian hyväksi. Kristuksen rakkaus vaatii meitä. Herra siunaa työtämme.

A. H.

Suomalais-Luteerilainen Kustannusliike.

ENNEN KUSTANNUSLIIKKEEN PERUSTAMISTA.

Vuoden 1888 lopulla olivat silloiset Amerikan suomalaisten pastorit, J. K. Nikander, J. J. Hoikka ja K. L. Tolonen, yhdessä ollessaan Ishpemingissä, Michiganissa, ottaneet puheeksi tarkoitustaan vastaavan hengellisen lehden perustamisen. Kokouksen osanottajat olivat kyllä jo joi-takin vuosi ennen toimitelleet “Valvoja”-nimistä hengellistä lehteä, jota kustansi mr. August Edwards, Ashtabulas-sa, Ohio. Mutta tähän lehteen ei oltu oikein tyytyväisiä. Lehti oli pieni, ilmestyi ainoastaan kerran kuukaudessa, ja niin etäällä toimittajain asunpaikoilta, että se tuotti hankaluuksia. Sitä paitsi ei se kallishintaisuutensa (\$1.00 vuosikerta) takia ollut saanut suurempaa lukijakuntaa; ainoastaan noin 300 tilaajaa oli lehdellä. Siksipä tuumittiinkin, että olisi saatava lehti joka ilmestyisi kerran viikossa, eikä olisi silti kovin kallishintainen jotta vähempivarainenkin voisi sen tilata. Niinpä päätettiin mainitussa kokouksessa Ishpemingissä, että aletaan vuoden 1889 alusta julkaisemaan 4-sivuista 2-palstaista hengellistä lehteä kerran viikossa. Lehden tilaushinta olisi 50 senttiä vuosikerta. Kaikki kolme läsnäollutta pastoria lupautuivat toimittajiksi, pastori J. K. Nikanderin ollessa lähinnä toimihenkilönä, sekä toimitus- että taloushoidossa. Päätettiin myöskin lehdelle laittaa oma kirjapaino, juuri sen kokoinen, että sillä voi tämän aijotun lehden painaa.

Tuumasta toimeen. Tilattiin kirjasimia ja painokone. Latojaksi, painajaksi ja kirjapainon johtajaksi saatiin kirjaltaja Alfred Silfven, joka oli hiljakkoin Suomesta saapunut. Painokoneen viipymisen takia ilmestyi näytenumero vasta tammi-kuun 15 p. 1889 tätä lehteä, jonka nimeksi oli pantu “Paimen-Sanomia”.

Lukijalle osotetussa kirjoituksessa lausutaan m. m.: “Nimi “Paimen-Sanomia” on tarkoitettu muistuttamaan sitä, että lehti ajaa Ylipaimenen Jeesuksen asiaa. Nimen alla oleva määräys

“evankelinen viikkolehti”, on pantu siihen osoittamaan, että lehden työskentely tähtää kansan hengellistä työalaa, jossa Kristuksen evankeliumi on voimallisena aseena ihmisten autuudeksi. Tämähän on se työala josta Jeesus sanoi: “Minun tulee tehdä hänen työtänsä, joka minun lähetti, niin kauan kuin päivä on”. Paimen-Sanomien pyytävät siis olla pienoisena aseena tuolla Herran kalliilla työalalla, tähdäten Kristuksen valtakunnan edistymistä ja hajaantuneen kansamme herättämistä huolenpitoon sieluinsa autuudesta”.

Kirkollisessa suhteessa sanottiin lehden ohjelmasta: “Luonnollista on myös, että nämät Sanomat likimmästi työskentelevät vanhan koetellun ja rakastetun evankelis-luteerilaisen opin ja seurakuntajärjestyksen puolesta”.

Siksipä päättikin Suomi-Synoodin perustava kokous v. 1890 nimittää Paimen-Sanomien kirkkokunnan äänenkannattajaksi, huolimatta siitä, vaikka yksityiset niitä kustansivat. Parissa seuraavassa kirkolliskokouksessa tehtiinkin jo esityksiä, että kirkkokunta ostaisi Paimen-Sanomien kirjapainoineen omakseen. Mutta kun varoja ei ollut, eikä liene paljoa ollut luottoakaan näin alkavalla laitoksella, niin ostohommat raukesivat.

Ensimmäisenä vuotena oli Paimen-Sanomilla noin 800 tilaajaa. Parin vuoden kuluttua päättivät kustantajat lehden isontaa 3-palstaiseksi, 4-sivuisena, joka neljäs numero ollen 6-sivuinen. Tilaushinta oli nyt 75 senttiä vuosikerta. Tässä koossa ilmestyi lehti vuoden 1894 loppuun. Tänä aikana oli lehden tilaajamäärä 1000. Seuraavan (1895) vuoden alusta lisättiin sivuluku 8:ksi, ja tilaushinta kohotettiin \$1.00:iin. Tässä koossa se pysyi niin kauan kuin tuli kirkkokunnan omaisuudeksi.

* *

Kun sunnuntaikoulutyökin oli hiljalleen päässyt kirkkokunnassa alulle, niin ruvettiin kaipaamaan sunnuntaikoululehteäkin. Siksipä olivatkin vuoden 1892 alusta Paimen-Sanomien kustantajat alkaneet julkaisemaan pyhäkoulutyön edistämiseksi erikoista lehteä nimellä: “*Lehti lapsille ja Kuviakin*”. Myöhemmin muutettiin nimi “*Lasten Lehdeksi*”. Lehti ilmestyi 3-palstaisena 4-sivuisena. Toimittajina olivat Lasten Lehdellä pastorit K. L. Tolonen ja J. K. Nikander. Kuvien selityksien laatiminen oli pastori K. L. Tolosen erikoistehtävänä. Lehden tilaushinta oli 35 senttiä; suuremmissa erissä sunnuntaikouluille annettiin halvemmalla. Lasten Lehden painos vaihteli alkuaikoina tuossa

650—2,000 välillä, osottaen kuitenkin alinomaa hiljaista kohoamista.

* *

Ensimmäinen kirjapaino, joka Paimen-Sanomille laitettiin, ei ollut kovin suuri. Painokone oli pieni n. k. “tiikelpainin” joka sijoitettiin Quincyn mäellä olevan pappilan eteiseen, osiksi yläkeran rappukäytävän alle. Kone oli käsin käytettävä, toimittaja ja latoja vuoroin vääntäen. Latomahuone saatiin yläkerrasta eräästä pienestä huoneesta, jota päivällä käytettiin latomona ja yöllä makuuhuoneena. Kirjasimia oli sen verran että saatiin kaksi 2-palstaista sivua kerralla ladotuksi. Koko kirjapainon rahallinen arvo oli noin \$300.00.

Vaikka työvälineet ja -huoneet olivat näin vaatimattomat, niin painotyö on, näytenuumerosta ja koko ensimmäisestä vuosikerrasta päättäen, tullut niin hyvää, että se kelpaa hyvin malliksi monelle meidänkin päiviemme kirjapainajille.

Kun lehtiä isonnettiin, kuten edellä on kerrottu, täytyi hankkia useampia ja isompia koneita ja muita työvälineitä. V. 1891 ostettiin iso silinteri-pikapainin. Täytyi myöskin rakentaa erityinen huone tätä konetta varten mäen päällä ollessa. Myöhemmin kesällä v. 1891 rakennettiin Hancockiin pappilan viereen ensimmäinen varsinainen painuhuone, kooltaan 12×17 jalkaa. V. 1893 hankittiin höyrykattila ja höyrykone, joka rupesi käyttämään ennen miesvoimalla käytettyä painokonetta.

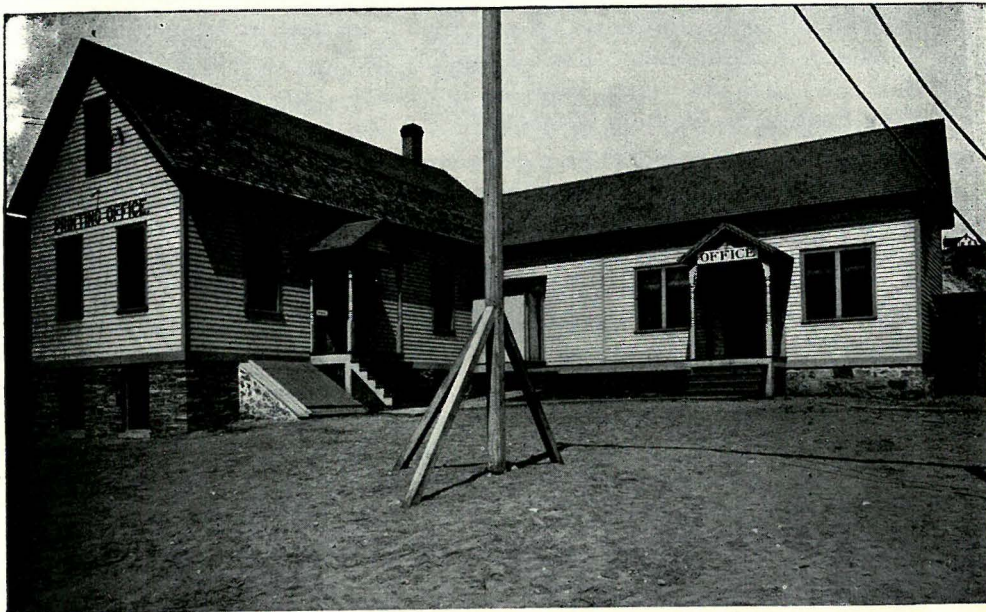
Kun Paimen-Sanomien olivat 1895 alusta isonnetut 8-sivuisiksi, Lasten Lehtikin vaati latomisensa ja kun muitakin painotöitä oli aika-ajottain, m. m. Suomi-Opiston Joululehti oli alkanut ilmestymään (1895), niin päätettiin v. 1896 hankkia kirjapainolle latomakone. Kone oli “Thorne”-mallia, joka latoi valmiita kirjasimia. Samana vuonna ostettiin vielä pienempi tiikeli-painokone, joka on vieläkin käytännössä n. k. “jobitöitä” tehdessä. V. 1893 loppupuolella ostettiin vielä leikkauskone ja sitomiskone, joka rautalangalla nitoo lehdet. Tätä ennen oli esimerkiksi Joululehti neulottu käsin. Hancockin seurakunnan ompeluseuran naiset toimittivat lehden neulomisen, kun varsinaista kirjansitomoa ja -sitojia ei siihen aikaan ollut paikkakunnalla.

Näinä aikoina tehtiin jo kirjapainotyötä muillekin kustantajille. Niinpä painettiin m. m. “Amerikan Suomalainen”, “Progress”-niminen englanninkielinen lehti, saksankielinen

“Lake Superior Pioneer” ja “Kuparisaaren Sanomat” Paimen-Sanomain kirjapainossa.

Vuonna 1899 rakennettiin Paimen-Sanomain kirjapainolle oma rakennus Suomi-Opiston pihamaalle. Rakennus oli kulmakko-mallinen kooltaan 45×18 ja 37×13, kellarikerros ollen paino-huoneena ja kolmas, ylimmäinen kerros, oli varastoa varten. Tämän yhteyteen liitämme kuvan rakennuksesta.

PAIMEN-SANOMAIN LIIKKEEN RAKENNUS.

V. 1896 maaliskuun 2 p. olivat pastorit K. L. Tolonen ja J. K. Nikander sekä kansalainen J. H. Jasberg perustaneet *Suomalaisen Kirjakaupan*. Jo sitä ennen oli kahdella ensiksi mainitulla kirjakaupan osakkaalla ollut varasto suomalaista kirjallisuutta myytävänä. Nämät he luovuttivat nyt perustetulle kirjakaupalle. Vielä päätettiin tilata kirjoja lisää kirjankustantajilta Suomesta, sopimusehdoilla myytäväksi. Itse kustannetaan myös kirjallisuutta tilaisuuden ja mahdollisuuden mukaan. Perustavassa kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan tämä kirjakauppa pitää kaupan ainoastaan hengellistä, kristillissiveellistä ja tieteellistä kirjallisuutta. Erikoisia tarkkoja tilastoja tästä

kirjakaupasta ei ole ollut saatavissa, mutta lienee sen tekemä liike noussut useampiin tuhansiin dollareihin vuodessa. Tämä kirjakauppa sijaitsi eri paikoissa Hancockissa, kunnes 1899 muutettiin Paimen-Sanomain kirjapainon rakennukseen. Kaupanhoitajana oli J. H. Jasberg.

* *

Vuoden 1899 kesäkuussa olivat eräät kansalaiset Hancockissa, Mich., perustaneet *Amerikan Suometar*-nimisen uutislehden. Lehti oli 6-palstainen, 8-sivuinen ja ilmestyi kerran viikossa. Tilauhinta oli \$2.00 vuosikerta.

Lukijalle osotetussa kirjoituksessa sanotaan lehden ohjelmasta ja tarkoituksesta m. m.:

“Tarkoituksemme on kykymme mukaan työskennellä tänne muuttaneitten kansalaistemme henkisen ja aineellisen vaurastumisen hyväksi, koettamalla innostaa heitä yhteisiin toimiin, vakavasti ajattelemaan mikä heille on tosihyödyksi, sekä kasvat-
taa ja ylläpitää heissä suomalaista kansallishenkeä”. — —

Amerikan Suometaren horjumaton raittiuskanta määriteltiin jo lehden perustamisen aikana. Siitä sanotaan mainitussa lukijalle osotetussa kirjoituksessa:

“Kansan henkisen ja aineellisen edistymisen ehto on tapojen puhtaus ja raittius. Jos huonot ja epäsiiveelliset tavat pääsevät jossain maassa ja kansassa vallalle, murhaavat ne sen pikemmin kuin ankarimpain vihollisten vaino. Juoppous on pahe, joka tylstyttää ja heikontaa sekä henkisiä että ruumiillisia kykyjä, ja on usein rikosten ja lankeemusten äiti. Sen tähden pyydämme teroittaa, mikäli mahdollista, tapojen puhtautta ja raittiuden hyötyä, ja kannatamme siis kaikkia niitä yhdistyksiä ja seuroja, jotka työskentelevät raittiuden edistämiseksi ja kansan henkisen tilan kohottamiseksi”.

Vielä sanotaan samassa kirjoituksessa m. m.:

“Kaiken pohjana, ennenkuin mitkään yhteiset harrastukset ja riennot onnistuvat, täytyy olla vakava kristillisuus. Siksipä pidämmekin tärkeänä, että kristillinen opetus ja saarnavirka säilytetään”.

“Me emme tahdo olla käskijänä, emme pöyhkeänä vaatijana, vaan ystävällisesti pyydämme antaa neuvomme, missä luulemme voivamme sen tehdä, ja mielellämme otamme opiksemme muitten neuvot ja mielipiteet huomioomme esillä olevista kysymyksistä. Me luotamme kansan omaan terveeseen arvostelukykyn, emmekä siis tahdo esiintyä “silmäin avaajina”, sillä kan-

salla on kyllä kykyä nähdä ja ymmärtää asiat, kun niitä vain ei himmennetä valheilla ja vääristelyillä”.

Tämä uusi lehtikin, Amerikan Suometar, painettiin Paimen-Sanomain kirjapainossa, vaikkakin sen omistivat eri henkilöt. Sitä kustantavaan yhtiöön kuuluivat pastorit: K. L. Tolonen, J. K. Nikander ja John Bäck, sekä kans. Isaac Sillberg, Alex Leinonen ja Jaakko Holmlund, viime mainittu ollen liikkeenhoitajana. Ensimmäisenä toimittajana oli toimittaja N. J. Ahlman.

KUSTANNUSLIIKKEEN PERUSTAMISEN JÄLKEEN.

Kun nyt kaikki nämä eri liikkeet: *Paimen Sanomat* ja *Lasten Lehti kirjapainoineen*, *Suomalainen Kirjakauppa* ja *Amerikan Suometar* näin olivat sijoittuneet samaan rakennukseen, kuten edellä käy selville, ja kaikkien niiden perimmäinen päämäärä, laajasti katsottuna, oli sama, ja kun näiden kaikkien ohjelma ja toiminta oli niin yhdenmukainen ja niin läheisesti liittyvä kirkkokunnan toimintaan, niin tällä tavoin kirkkokunnalla jo tavallaan oli v. 1899 palveluksessaan sanomalehdistö, kirjakauppa ja kustannusliike kirjapainoineen, vaikkakin ne omisti erinäiset yksityiset henkilöt. Asiain tällä kannalla ollen oli luonnollista, että itsestään heräsi kysymys siitä, eikö kirkkokunta voisi ottaa omakseen nämä eri liikkeet, yhdistää ne yhdeksi ja olla taloudellisestikin niistä vastuunalainen ja nauttia niiden tuottama taloudellinen hyöty, eli vastata häviöstä, koskapa niiden tuottama henkinen hyötykin lankesi, joskin etupäässä kansalle, niin välillisesti kirkkokunnallekin. Niinpä oli 1900 vuoden kirkolliskokouksen ohjelmaan merkittykin ratkaistavaksi kysymys Paimen-Sanomain liikkeen ostamisesta kirkkokunnalle.

Ennen tätä kokousta syntyi kuitenkin, nähtävästi toisten yksityisten omistamien lehtien alotteesta, erimielisyyttä siitä, olisiko tätä liikettä ostettava kirkkokunnalle. Luultavasti näiden vastustavien kirjoitusten johdosta kirjoittaa pastori J. J. Hoikka Amerikan Suomettaressa 1900, ennen kirkolliskokousta, puolustuen ostoa, m. m. seuraavaa:

“Niitä kirkkokuntia, jotka täällä Amerikassa tahtovat rehellisesti ja menestyksellisesti olemassaolonsa puolesta taistella, panee aina aikansa kokemus välttämättömällä pakolla hankkimaan itselleen niitä keinoja, joilla voidaan kansan keskuuteen hankkia sellaista kirjallisuutta, mikä on täydellisesti sopuoinnussa kirkkokunnan hengen kanssa ja terveellisellä tavalla auttaa edes kirkkokunnan kehittymistä”. — “Suomi-Synoodi tarvitsee välttämättä oman kirjapainon, kuten kaikki muutkin kirkko-

kunnat, ja oman äänenkannattajan, jonka eduksi kaikki oikeat kirkkokunnan jäsenet tuntevat olevansa velvoitetut toimimaan — —”. Paimen-Sanomain toimituksesta hän lisää vielä: “Homman tarvitsee myös tulla sille pohjalle, mitä pikemmin sen parempi, että kirkkokunnan äänenkannattajan toimittajana tulee toimimaan kelvollinen henkilö, joka siihen käyttää kaiken aikansa”. Tämä toivomus ei ole vielä kukaan voinut toteuttaa.

Niinpä päätettiin 1900 vuoden kirkolliskokouksessa pitemmän keskustelun kuluttua ostaa Paimen-Sanomain koko liike huoneustoineen kirkkokunnan omaisuudeksi. Kaupanteko jätettiin kolmihenkiselle toimikunnalle johon kuuluivat: Past. J. Bäck, kans. Alex Leinonen ja Isaac Sillberg. Tämän komitean valmistaman kaupan mukaan oli liikkeen kaappasumma \$6,200.00. Sama komitea valtuutettiin lopullisesti valmistamaan Suomalaisen Kirjakaupan osto kirkkokunnalle kirjojen sisäänostohinnalla, jolla myyjät olivat luvanneet kirjat luovuttaa. Kaappasumma tässä kirjakaupan ostossa nousi \$2,855.13. Vielä päätettiin ottaa kirkkokunnan haltuun uutislehti “Amerikan Suometar” “omaisuuksineen ja velkoineen”, jotka nousivat \$1,186.19, joka summa siis tuli Amerikan Suomettaren ostohinnaksi. Kaikki nämä liikkeet yhdistettiin nyt yhdeksi kirkkokunnan omistamaksi liikkeeksi, joka tulisi toimimaan nimellä *Suomalais-Luterilainen Kustannusliike*.

Mitään pääomaa tälle perustetulle liikkeelle ei hankittu alkaessa, eikä ole perästäpäinkään koskaan ulkoapäin saatu, paitsi mitä liikkeen omaisuus on liikettä tehdessä karttunut. Edellämainittujen eri liikkeiden ostossa syntyneestä yhteenlasketusta velkasummasta, \$10,241.32, annettiin asianomaisille myyjille vuosittain lunastettavat velkakirjat ja kiinnitys liikkeen omaisuuteen. Hyvähän olikin kauppoja tehdä, kun heti alussa oli rahattomalla ostajalla niin paljon luottoa, että uskottiin velkaa yli 10,000.00 dollaria! Kirkolliskokous päätti, että “maksetaan tätä velkaa \$500.00 vuodessa ja enemmänkin jos liikkeen varat sen sallivat”. Tätä alkuperäistä kaappasummaa onkin niin maksettu, että sitä on enää \$1,200.00 jäljellä.

Nyt kun kirkkokunta oli tällä tavoin saanut valmiin liikkeen käsiinsä, niin oli myöskin ryhdyttävä toimiin sen hoitamiseksi. Liikettä valvomaan määrättiin kirkkokunnan konsistorin jäsenet ja yksi maallikkojäsen. Liikkeenhoitajaksi tuli kans. J. H. Jämsberg. Paimen-Sanomain toimitus jäi kirkkokunnan pappien tehtäväksi, sillä tavalla, että he kukin vuorollaan lähettävät siihen kirjoituksia. Amerikan Suomettaren toimittaja N. J. Ahlman

tuli toimitussihteeriksi noin vuoden ajaksi, jonka jälkeen past. J. Bäck otti tämän toimen. — Amerikan Suomettaren toimittajaksi jäi edelleen N. J. Ahlman. — Lasten Lehden toimitus jäi myöskin entiselleen. Lehtien sisällys siis pysyi samallaisena kuin se oli tähänkin asti ollut. Mitään muutakaan erikoisempaa muutosta ei liikkeessä tapahtunut, kuin se, että nyt oli poistunut sekin luulo, että yksityiset tällä liikkeellä ansaitsivat itselleen rahoja. Oli siis oikeutettua odottaa nyt kaikkien kirkkokunnan jäsenten yhtenä rientävän tukemaan ja avustamaan tätä kirkkokunnan yhteistä laitosta. Ensimmäisen tilivuoden lopussa, 31 p. toukok. 1901, osoittikin liikkeen kirjat syntyneen voittoa vuoden kuluessa \$1,403.92, joka oli siis liikkeen ensimmäinen "pääoma".

Kun liike oli joutunut kirkkokunnan huostaan, ryhdyttiin myöskin kirjojen kustannustoimeen. Ensimmäisenä kustannettiin "Musiikkioppi yksityisille ja kouluille", sisältäen 51 sivua. Laulaen siis alettiin, vaikkakin puuha olikin graafillisesti vaikeimpia! Sitten seuraavat järjestyksessä: Aapinen, Katekismus, Pyhäkoulun Laulukirja, Kirkollinen Kalenteri (alkoi v. 1903), Englantilais-Suomalainen Sanakirja (1904), Raamatun Historia (1906), Ingraban (1910), Amerikan Suomalainen Kirkko (1911), ja viimeksi tänä vuonna valmistuneet "Lukukirja Amerikan suomalaisille lapsille" ja Virsikirja (ainoastaan virsi-puoli vasta valmis). Muita pienempiä ja tilapäistä laatua olevia kirjasia ja vihkosia on myöskin kustannettu. Tämä ei ole mikään suuri ennätys, kymmenkunnan kirjaa, mutta vähillä varoilla — useimmiten oikeastaan ilman mitään varoja — toimien on tämä vähäinenkin saavutus hyvä. Kun useimmat näistä kustannetuista kirjoista ovat sellaisia, että niistä aina täytyy ottaa uusia painoksia ja Kirkollinen Kalenteri vuosittain ilmestyvänä ovat ne antaneet kyllä puuhaa näin suhteellisesti pienelle liikkeelle.

Kun liike alkujaankin ostettiin ilman rahaa, velkakaupalla, niin on luonnollista, että sitä on ahdistanut alinomainen rahanpuute. Varsinkin niinä aikoina, kun liikettä on tuntuvammin laajennettu, ostettu koneistoa ja julkaistu suurempia kirjoja, on rahanpuute tahtonut tulla sietämättömäksi. Siksi se onkin antanut liikkeen palveluksessa oleville, etupäässä liikkeenhoitajille ja johtokunnalle, enemmän kuin tarpeeksi huolta, ahtaina aikoina olletikin, jos sitä on ollut kyllin paljon muulloinkin. Kirkolliskokouksissakin tästä rahapulasta on usein puhuttu. Neuvoja ja apuakin on sieltä toisinaan saatu, joskin toisinaan joiltakin yksityisiltä jäseniltä kovaa arvosteluakin. Niinpä 1905 kir-

kolliskokouksessa esitti edellisenä vuotena valittu Kustannusliikkeen asioita valvova kolmihenkinen komitea, että liike muodostettaisiin osakeyhtiöksi, johon kirkkokunta ostaisi osakkeita. Tämä esitys ei saanut kuitenkaan kannatusta. Sitä vastoin tehtiin esitys, että koetettaisiin saada n. k. bondilainoja liikkeelle. Päätettiin panna myytäväksi Kustannusliikkeen arvopapereja \$6,000.00 edestä, 5 % korolla, kolmen vuoden kuoletusajalla. Toivottiin, että kirkkokunnan jäsenet, joilla rahaa on, sijoittavat rahansa kirkkokunnan liikkeeseen auttaakseen sitä ja samalla ansaitakseen itsekin suurempaa korkoa rahalleen kuin pankeista. Kokouksessa merkittiinkin noin \$1,800.00 arvosta näitä bondia. Saman vuoden syyskuussa oli niitä myyty noin \$2,000.00 arvosta, eikä summa sen suuremmaksi koskaan nousutkaan. Joku vuosi jälkeinpäin uusittiin tätä arvopaperien myyntiä niin, että niitä oli v. 1907 myytynä noin \$1,700.00 arvosta. Viime vuonna koetettiin näitä bondia jälleen myydä, mutta yleensä huono aika ehkäisi niiden menekin kokonaan. Tämä arvopaperien ostaminen olisi kyllä hyvä keino auttaa Kustannusliikettä, sillä korko tässä on jo 2 % pienempi kuin se, mitä pankit ottavat ja jos liikkeellä olisi enemmän käyttövaroja, voitaisiin monissa ostoissa säästää paljon enemmän kuin tuo 5 % korko.

Niukoista varoistaan huolimatta on Kustannusliike kyennyt lahjoittamaankin jo jonkun verran. V. 1909 toimeenpantu Suomi-Opiston 10-dollarin keräys jäi noin \$3,000 vaille määrätystä summasta. Kustannusliike otti tämän vajauksen täyttääkseen ja onkin sen tehnyt, maksaen Suomi-Opistolle \$3,000.00 n. k. 10-dollarin keräykseen.

Ensimmäisen toimintavuoden kuluttua annettiin Kustannusliikkeen asioiden huoltaminen Suomi-Opiston johtokunnan tehtäväksi, joka hoiti asioita vuoteen 1908. Tämän jälkeen on liikkeen asioita valvonut oma johtokunta. Aluksi oli toimi yksivuotinen, mutta 1911 muutettiin se 3-vuotiseksi. Kokemus on sen jälkeen tämän vaalitavan osottanut kaikkein parhaimmaksi, vakiinnuttaen ja tehden johtokunnan toiminnan enemmän johdonmukaiseksi.

Jäseninä Kustannusliikkeen johtokuntaan ovat kuuluneet vuodesta 1908, jolloin ensimmäinen oma johtokunta valittiin, eri aikoina seuraavat henkilöt: Past. B. V. Rautanen, 1908; mr. Kaarlo Heusa, 1908; mr. E. Merikari, 1908; mr. Henry E. Moilanen, 1908; mr. Isaac Sillberg, 1908—1913; pastori I. Katajamaa, 1909—1910; pastori Otto Stadius, 1909—1910; mr.

Fabian Tolonen, 1909—1913; mr. Joseph Gaberson, 1908—1910; mr. N. A. Lempeä, 1909—1910; pastori John Bäck, 1910—1913; pastori R. Hartman, 1910—1913; pastori M. I. Kuusi, 1910—1915; mr. Alex Pantti, 1910—1913; mr. Jacob Wirsula, 1912—1913; mr. J. H. Jasberg, 1908 ja 1913—1915; tri O. H. Sorsen, 1913—1916; mr. M. Kivi, 1913—1917; mr. Werner Nikander, 1913—1916; mr. Wm. Johnson, 1913—1917; pastori A. Rautalahti, 1913—1917.

Kustannusliikkeen *liikkeenhoitajina* ovat eri aikoina olleet: mr. J. H. Jasberg, 1900—1905*); mr. H. Moilanen, 1905—1906; mr. K. F. Asiala, 1906—1910; mr. Jacob Wirsula, 1910—1914 ja siitä lähtien mr. Mathias Kangas hoitaen kirjakauppa- ja konttoripuolta sekä Emil Pesonen hoitaen kirjapainoa ja sitomoa. Yhdessä muodostavat he koko liikkeen toimeenpanevan johdon.

Kustannusliikkeen omistamat sanomalehdet ovat toimineet samojen perusteiden ja saman ohjelman mukaan, mikä niille perustettaessa määriteltiin, joista tämän kirjoituksen alkuosassa on lähemmin selkoa tehty.

Amerikan Suomettaren toimitusvoimat ovat vaihdelleet haitallisen paljon, kuten jälempänä olevasta selostuksesta näkyy. Tästä tietenkin on lehden sisältökin kärsinyt jonkun verran. Haitta ei kuitenkaan ole ollut niin suuri, kuin se ensinäkemältä tästä toimittajain vaihtelusta päättäen näyttää. Amerikan Suomettaren vakinaisiin avustajiin on nimittäin aina kuulunut kirkkokunnan useita pappeja ja muita oloihin perehtyneitä kirjoittajia. Tämä ulkoapäin tullut arvokas avustus on siten tasottanut vaihtoaikoinakin syntyneitä vajavaisuuksia. Jatkukoon tällainen terveellinen vuorovaikutus lehden ja sen lukijain välillä. Toivottava olisi myöskin, että nykyinen toimitus olisi pysyväisempi kuin ennen.

Amerikan Suomettaren toimittajina ovat olleet: toimittaja N. J. Ahlman, 1899—1901; ylioppilas H. Sariola, 1901—1902; ylioppilas Br. Vuornos 1902—1903; fil. maist. Into Teljo, 1903—1905; ylioppilaat A. Haapanen, J. Wargelin, P. Keränen, S. Ilmonen, V. Koivumäki ja J. Mänttä (koulutöiden ohella) 1905; pastori O. Stadius, 1905; fil. kand. T. Wallenius ja K. V. Arminen sekä pastori, fil. maist. I. Katajamaa, 1905—1906; pastori

*) Vielä tämänkin jälkeen on hän tuntuvalta tavalla ottanut osaa liikkeen johtoon, aina silloin, kun hänelle on siihen tilaisuutta annettu. Paljon kokeneena ja laajanäköisenä liikemiehenä on hänen vaikutuksensa pitkin vuosi ollut erinomaisena apuna Kustannusliikkeelle.

A. Riippa, 1906—1907; opistolainen J. Parkkila, 1907—1911; fil. maist. A. M. Heikinheimo, 1911—1912; pastori, fil. maist. John Bäck, 1913; ylioppilas E. Saastamoinen 1912*); mr. Wm. Bredbacka 1913; mr. J. L. Ollila, 1914.*) Vielä ovat väliaikaisesti toimitusta hoitaneet pastori K. Huotari, pastori Emil Siikanen, pastori R. Hartman ja ylioppilas T. Huotari.

Alkuaikoina Amerikan Suometar on ollut taloudellisesti vähemmän tuottava, sen toimitus-, painatus- ja lähetyskustannukset kun ovat suhteellisesti paljoa suuremmat kuin pienempien lehtien. Suomettaren ilmoitustulot kyllä voivat peittää verrattain suuremmat menotkin, kunhan ne saadaan kohotetuksi kyllin korkealle. Niinpä nousivatkin Amerikan Suomettaren tulot jo v. 1907***) \$3,243.30 ja menot \$2,164.92, v. 1910 tulot \$5,317.60, ja menot \$4,311.76, sekä vuoden 1915 tulot \$15,273.35 ja menot \$12,907.16. (Näistä menupuolista on kuitenkin poissa n. k. "yleiset kulungit", jotka liikkeessä syntyvät, mutta joita ei voida suoraan liittää kunkin eri osaston menoihin, vaan pidetään ne yhtenä yleisenä tilinä).

Useissa kirkolliskokouksissa oli kysymyksen alaisena Amerikan Suomettaren laajentaminen. V. 1903 lisättiin entiseen 6-palstaiseen lehteen 1 palsta lisää. — 1906 vuoden kirkolliskokouksessa tehtiin esitys Amerikan Suomettaren ja Paimen-Sanomain yhdistämisestä. Esitys ei kuitenkaan saanut suurempaa kannatusta. Sitävastoin tehtiin esitys, että Amerikan Suometar alkaisi ilmestymään kaksi kertaa viikossa. Päätettiin, että jos lehden tilaajamäärä saadaan kohotetuksi 5000:n niin laajennus pannaan toimeen. — V. 1909 jälleen keskusteltiin Amerikan Suomettaren ja Paimen-Sanomain yhdistämisestä. Lehdet jäi muuten entiselleen, paitsi että Suomettaren tilausmaksu alennettiin \$1.50:iin. — 1913 vuoden alusta alettiin lehteä julkaisemaan kolme kertaa viikossa. Tämä oli suuri edistysaskel. Teko oli rohkea, mutta onnellisesti siitä on läpi menty. Tämän kautta on Suometar saanut huomattavasti enemmän jansijaa ja vaikutusvaltaa.

Paimen-Sanomien ja *Lasten Lehti* eivät ole saaneet osakseen niin paljon ulkonaista huomiota kuin Suometar, mutta siitä huolimatta ovat ne edistyneet hyvin. Niiden yhteinen tili osoittaa v. 1907 tuloja \$774.65 ja menoja \$721.59, v. 1910 tuloja \$1,892.28 ja menoja \$1,626.30, sekä v. 1915 tuloja \$2,973.20 ja menoja

*) On nykyään toimittajana.

**) Numerotiedot aikaisemmilta vuosilta ovat vaikeammin saatavissa, eikä ole ajan niukkuuden takia siis voitu tähän saada.

\$1,846.90. Edistys on siis hyvin huomattava lehtien taloudellisessa puolessakin.

Paimen-Sanomat muutettiin 1908 2-palstaiseksi 16-sivuiseksi ja 1912 lisättiin 1 numero kuukaudessa 32-sivuiseksi.

Toimittajina ovat olleet: N. J. Ahlman, 1901; pastori John Bäck, 1901—1906 ja 1908—1911, pastori A. Riippa, 1906—1908, pastori M. I. Kuusi vuodesta 1812 lähtien.

Lasten Lehti muutettiin 2-palstaiseksi 8-sivuiseksi v. 1909.

Lasten Lehden toimittajana on varsinaisesti ollut past. J. K. Nikander koko lehden olemassaoloajan ja pastori K. L. Tolonen kuvien selittäjänä vuoteen 1902.

V. 1914 lokakuussa perustettiin *Aura*-niminen maanviljelyslehti. Se koettaa olla ohjeena maata viljeleville kansalaisillemme, tutustuttaa heitä amerikalaisiin viljelystapoihin ja auttaa heitä mahdollisimman paljon edistymään ammatissaan. Ennen kaikkea koettaa se herättää kansalaisissa rakkautta maanviljelykseen, luoda heihin maahenkeä. Lehti on ilmestynyt 3-palstaisena 32-sivuisena kerran kuukaudessa. Maksaa \$1.00 vuosikerta. Lehti on saanut verrattain huomattavan menestyksen.

Auran toimittajana on ollut J. L. Ollila. Amerikalaiset ammatimiehet ovat lehteen kirjoittaneet.

Kirjakauppaliike, jota Kustannusliike on harjoittanut, on ollut vuoroin suurempaa, vuoroin pienempää, riippuen siitä kuinka on Suomesta kirjoja voitu hankkia. Niinpä myytiin kirjoja v. 1901 noin \$5,000.00 arvosta, 1906 noin \$6,000.00 arvosta, 1910 noin \$13,000.00 ja 1915 noin \$10,000.00 arvosta. Viimeisinä vuosina on ollut enemmän omia kustannuksia ja vähemmän Suomesta tilattuja. Rahan vähyys ehkäisee kirjakaupan laajentamista, siinä kun tarvittaisiin ennakolta jo pääomaa. Viime vuosina syntynyt kilpailu Suomen kirjallisuuden myynnissä on myöskin pienentänyt kauppaa.

Kirjapaino- ja kirjansitomaliike joka 1900, kun kirkkokunta liikkeen osti, oli noin \$3,500—4,000 arvoinen ja jossa työskenteli silloin 6 henkeä, on myöskin kasvanut samoin kuin kaikki muutkin liikkeen haarat. Pieni kuvaus senkin kehityksestä tähän:

1905 oli koneiston arvo \$7,552.93, henkilökunta 7 ja kokonaistulot paino- ja sitomatöistä \$4,342.59; v. 1910 olivat vastaavat luvut: koneisto \$8,920.96; henkilökunta 13, kokonaistulot \$6,350.71; v. 1915 koneisto \$11,245.17, henkilökunta 16, kokonaistulot \$18,918.33. Kokonaistuloihin ei liity Amerikan Suomettaren eikä Paimen-Sanomain painaminen. Tulot ovat karttuneet ainoastaan muista tehdyistä paino- ja sitomotöistä.

Työnjohtajina ovat olleet: Alfred Silfvén vuosina 1889—1909, siis 20 vuotta. Hänen ansiokseen onkin luettava hyvin paljon siitä edistyksestä, mikä liikkeellä on ollut. Olletikin vaikeina alkuaikoina kysyi toimi innostusta ja uhrautuvaa mieltä. Hänen sairastumisensa jälkeen, 1909 vuodesta lähtien, on ollut työnjohtajana Emil Pesonen.

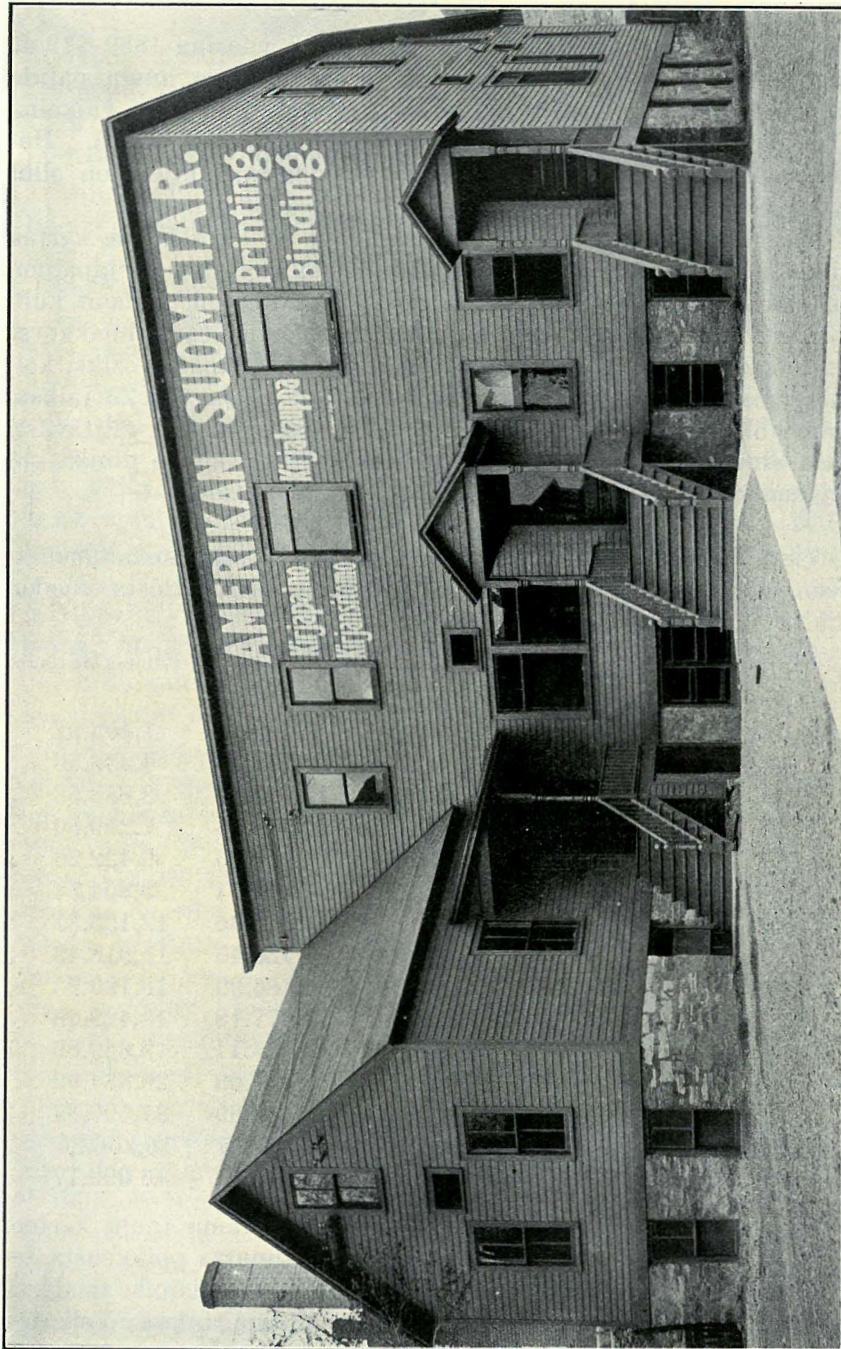
Amerikan Suomettaren laajentaminen v. 1913 kolme kertaa viikossa ilmestyväksi, oli lähinnä aiheena myöskin kirjapainon koneiston ja työvoiman suurempaan lisäämiseen, samoin kuin liikkeen rakennuksen isontamiseenkin. Entisestä kulmakkorakennuksesta tehtiin neliörakennus, pienellä kulmalla, osiksi kolmikerroksinen. Rakennuksen koko on 40×55 ja 17×22 jalkaa. Tämä oli suuri lisäys entiseen ja antoi liikkeelle nyt riittävästi tilaa ainakin lähinnä seuraaviksi vuosiksi. Liitämme tämän yhteyteen kuvan liikkeen nykyisestäkin rakennuksesta.

Vielä liitämme tähän taulukon, joka osoittaa Kustannusliikkeen varat, velat ja puhtaan omaisuuden viidentoista vuoden ajalta:

Vuosi	kk.	päivä	Varat	Velat	Puhdas omaisuus
1900	toukok.	31	10,241.32	10,241.32	
1901	„	31	13,090.22	11,686.30	1,403.92
1902	„	31	18,590.71	14,254.15	4,336.56
1903	„	31	19,637.50	16,753.97	2,883.53
1904	„	31	23,837.58	16,578.08	7,259.50
1905	„	31	24,145.36	17,723.16	6,422.20
1906	huhtik.	30	25,571.14	16,766.14	8,804.54
1907	„	30	25,149.67	13,014.36	12,135.31
1908	„	30	30,341.88	14,423.45	15,918.43
1909	„	30	32,507.22	14,386.99	18,120.23
1910	„	30	31,106.64	11,677.18	19,429.46
1911	„	30	32,045.00	12,985.11	19,059.89
1912	„	30	33,841.01	13,456.09	20,384.92
1913	„	30	41,925.86	20,334.99	21,590.87
1914	„	30	46,982.99	31,776.75	15,206.24
1915	„	30	46,455.88	30,363.11	16,092.77

Kasvamisesta ja eteenpäin menemisestä tämä taulu kertoo. Liikkeen varojen kasvaminen on, 1910 sattunutta poikkeusta lukuunottamatta, joka poikkeus johtuu Suomi-Opistolle tehdystä \$3,000.00 lahjoituksesta, ollut tasaista ja yhtämittaista. Velkojen kohoaminen yhtämittaisesti vuoteen 1905 saakka, osoittaa ainoastaan sitä, että liikettä on laajennettu suuremmassa määräs-

KUSTANNUSLIIKKEEN NYKYINEN RAKENNUS.

sä kuin mitä on voitu ansaita. Oli näet perustettu kirjansitomoliikkeen yhteyteen (1901) ja sille hankittu koneistoa. Sähkömootorit laitettiin 1902. Linotype latomakone ostettiin 1904, y. monta muuta pienempää konetta ostettu. V. 1904 kustannettiin m. m. tohtori K. V. Armisen toimittaman Englantilais-Suomalaisen Sanakirjan ensimmäinen painos.

Laajennuksia ja uusia yrityksiä oli tehty tulevaisuuteen luottaen, eikä siinä petyttykään. 1906 vuodesta lähtien osoittavat velat viiden vuoden aikana eli vuoteen 1911, säännöllisesti pienentyvän, samalla kun liikkeen varat ja erittäinkin puhdas omaisuus osottavat ilahuttavaa kasvamista. Liikkeessä oli saatu suuret koneiden ostot tehdyksi ja maksetuksi, joiden avulla voitiin paljo suuremmassa määrässä ansaita. Näinä vuosina oli sitä paitsi maassa yleensä hyvät liikeajat, joka myöskin vaikuttaa tuntuvasti tämän laatuiseen liikkeeseen.

Lähinnä seuraavat neljä vuotta osoittavat kyllä liikkeen varojen samoin kuin puhtaan omaisuudenkin hiljaista kasvamista, mutta samalla pyrkivät velat osoittamaan huolestuttavaa noususta, olletikin 1913 ja 1914, kunnes ne viimeainittuna vuonna olivat tulleet enemmän kuin kaksinkertaisiksi esimerkiksi 1912 velkojen ja liikkeen varat olivat kasvaneet ainoastaan vähän yli kolmannella osalla vuoden 1912 varoja. Lopputuloksena olikin, että liike tuotti tappiota yli \$6,000.00 sinä tilivuotena. Mikä tämän tuloksen lähinnä aiheuttajana oli, on vaikea sanoa. Amerikan Suomettaren laajentaminen kolme kertaa viikossa ilmestyväksi v. 1913 alusta ja siitä johtuvat kulungit koneiston lisäämisessä ja rakennuksen isontamisessa olivat kyllä heikontaneet liikkeen tilaa, mutta pahimmat vaikeudet siinä uudistuksessa olivat jo voitettut. Kuparialueen lakko ja yleensä huono liikeaika lienevät olleet jonakin tekijänä. Seuraukset tästä lakosta ja lisäksi Europan sodan aiheuttama yleinen huono aika ovat tuntuvasti haitanneet viimeisenkin tilivuoden aikana liikettä. Hiljaista elpymistä on liikkeessä kuitenkin ollut taas huomattavissa, joten syytä suurempaan huoleen ei ole.

Tällä tavoin on siis kehittynyt tämä liike, *Suomalais-Luteerilainen Kustannusliike*, joka alkoi \$300.00:n alkupääomalla 26½ vuotta sitten, yksityisenä liikkeenä. V. 1900, kun kirkkokunta otti sen haltuunsa, teki niiden eri liikkeiden yhteinen pääoma, joista Kustannusliike muodostui, yli 10,000 dollaria. Tänä vuon-

na ovat liikkeen varat \$46,455.88. Velkoja on \$30,363.11, joten puhdasta omaisuutta jää \$16,092.77. Tämä ei ole niinkään suuri saavutus 15 vuoden ajalla, kuin sen toivoisi olevan. Olipa se joku vuosi sitten suurempikin, mutta sitte tulivat hallavuodet. Olkoot ne opiksi, että vasta oltaisiin varovaisempia! Tukevan jalansijan on Kustannusliike kuitenkin saanut itselleen. Sen sanomalehdistö on voimakas ase kirkkokunnallamme. Samoin kirjain kustannustoimi, joka onkin hyvällä alulla kehittymässä. Kirjapaino- ja sitomaliike kykenee nykyään jo suurempiinkin aloilleen kuu-luviin tehtäviin. Monet vaikeudet ovat Kustannusliikkeellä olleet taipaleella voitettavana, mutta läpi niistä on tähän asti päästy. Voittojakin on saavutettu. Joskaan ne eivät ole olleet kovin huomattavia aineellisesti, niin on se henkinen hyöty, mikä tämänkin liikkeen kautta on kansallemme koitunut, sitä suurempi. Eikähän tämän liikkeen tarkoitus olekaan varsinaisesti rahan kokoaminen. Korkeampi ja jalompi on sen tarkoitus. Sen tarkoitus on olla välikappaleena uskonnollisten ja kansallisten aatteiden levittämisessä siirtokansamme keskuudessa.

Kasvakoon ja vaurastukoon tämä liike kansalaistemme ja kirkkokuntamme jäsenten yhteisillä ponnistuksilla seuraavan neljännesvuosisadan ajalla niin, että se kykenisi moninverroin paremmin täyttämään korkean tarkoituksensa kuin tähän asti!

Emil Pesonen.

Suomen Merimieslähetyksestä silmällä pitäen sen suhdetta Suomi-Synoodiin.

Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen viimeistä, suurta, kuninkaallista käskyä: "Menkää — — ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi" (Matt. 28: 19) on Evankelis Luth. Kirkkokuntamme Suomi-Synoodi eri kristillisten järjestöjen ohella pyytännyt täyttää. Amerikan laaja manner, jolla kansalaisemme asuu hajallaan, tuhansien mailien päässä toisistaan, on ollut 25 vuoden ajan, ja niin yhä edelleenkin sen suurena työarkana. Ymmärrettävissä on, että niistä vaikeuksista, jotka jokaisen alkavan kristillisen toiminnan tielle asettuvat ja jotka sen on voitettava, on sekä työmaan laajuus että kansalaistemme toisistaan perin hajallaan oleva asutus tuottanut Suomi-Synoodimme toiminnalle paljon vaikeuksia. Suuriarvoinen onkin sentakia ollut se apu, jota Suomi-Synoodimme on saanut laajakantoisen tehtävänsä suorittamisessa Suomen Merimieslähetyksen toiminnan kautta.

Suomen Merimieslähetyksen isänä voimme täydellä syyllä pitää norjalaisen pastorin John Cort Storjohannin. Hän on lausunut sen *syntysanat*. Merillä purjehtivien, orpopuolen asemassa olevien Suomen poikien hädänalainen tila, josta ei kukaan huolehtinut, teki häneen syvällisen vaikutuksen. Hänen täytyi tehdä jotakin sen poistamiseksi. Siitä kertoo Suomen Merimieslähetyksen nykyinen sihteeri Pastori A. Renvall kirjoituksessaan "Suomen merimies- ja siirtolaislähetyksestä" seuraavasti:*) "Ollessaan merimiespappina Englannissa joutui hän (Storjohann) usein tekemisiin suomalaisten merimiesten kanssa. Kerran kutsuttiin hänet kuolevan suomalaisen merimiehen luo. Merimies ei osannut muuta kuin suomea, ja norjalaiselle pastorille oli se vierasta kieltä. Mielellään olisi hän lausunut kuolevalle jonkun neuvon ja lohdutuksen sanan, mutta se oli mahdotonta. Hän nosti sentähden kätensä taivasta kohti ja lausui: "Jeesus, Jeesus". Sen sanan ymmärsi kuoleva, ja oli merimiespastori näkevinään hänen katseestaan halun saada kuulla enemmän juuri

*) Juhlajulkaisu Piispa Herman Roßberghille omistettu, (1913), s. 92.

tästä Jeesuksesta. Uudestaan nosti pastori kätensä korkeutta kohti ja toisti sanat: "Jeesus, Jeesus". Sellaisella valmistuksella sai nuorukainen siirtyä ijankaikkisuuteen. Tapahtuma koski syvästi lämminsydämiseen merimiespastoriin. Hänen omatuntonsa vaati häntä puhumaan Suomen kristityille heidän merimiehistään, jotka ulkomailla orpoina kulkivat ilman hoitoa. Hän kirjoitteli asiasta Suomeen ja monien yritysten jälkeen pääsi hän tänne suullisesti asiasta puhumaan".

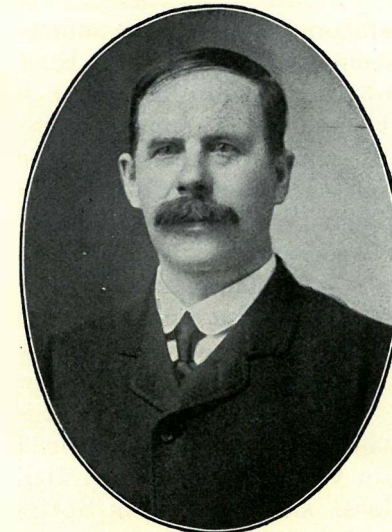
Se tapahtui v. 1874, jolloin Storjohann'illa oli tilaisuus olla läsnä Suomen Lähetysseuran vuosijuhlilla Helsingissä, jonne silloin oli saapunut useita pappeja ja muita Jumalan valtakunnan asiaa rakastavia kristityitä yli Suomen. Näitten juhlien aikana eräässä yksityisessä piirissä pidetyssä kokouksessa kesäkuun 10 p., jolloin Storjohann piti lämpimän esitelmän merimieslähetyksestä, lausuttiin Suomen Merimieslähetysten syntysanat*). Seurauksena hänen käynnistään oli, että perustettiin merimieslähetys nimellä "Suomalaisten merimiesten ulkomaan satamissa sieluhoitoyhtiö" eli "Seura sielunhoidon hankkimista varten suomalaisille merimiehille ulkomaisten satamissa", jonka säännöt Suomen Senaatti kesäkuun 22 p. v. 1875 vahvisti. Myöhemmin muutettiin nimi "Suomen Merimieslähetysseuraksi".

Pienestä taimesta, joka norjalaisen pastori Johan Cort Storjohannin vaikutuksesta Suomen kirkon maaperään istutettiin, on Suomen Merimieslähetys, joka kirkollishallinnollisesti on yhdistetty Porvoon hiippakuntaan, kasvanut suureksi puuksi, jonka oksat, levittäen ympärilleen virkistävää siunausta, ulottuvat useihin Euroopan suuriin satamakaupunkeihin, jopa laajan Amerikan läntisimmälle rannikolle asti. Niin suureksi on tuo pieni taimi kasvanut, että Suomen Merimieslähetyksellä nykyään on, paitse siirtolaislähetystyötä Lännen valtioissa Amerikassa, merimiespappeja seitsemässä eri satamakaupungissa, nim. Lontoossa, Hullissa, Liverpoolissa, New Yorkissa, San Franciscossa, Hampurissa ja Antverpenissä. — Kun Suomi-Synoodiamme lähinnä on Suomen Merimieslähetysten toiminnasta se työ, jota on tehty ja yhä edelleen tehdään New Yorkin ja San Franciscon asemilla sekä siirtolaislähetystyökentällä Lännellä, niin luokaamme lyhyt silmäys työn kehitykseen näillä työmailla.

Merimieslähetystoimi *New Yorkin asemalla* alkoi v. 1887, jolloin sitä alulle saattamassa oli innokas ja järjestystaitoa omaava Pastori Emil Panelius. Työ oli alussa hyvin vaikeata. Olot olivat kaikin puolin järjestymättömät. Mutta ahkeran kylvö-

*) Vrt. Toivo Valtari, Suomen Merimieslähetystoimi, (1910), s. 35.

työn jälkeen alkoi työsarka vihdoinkin orastaa. Lähetys voitti itselleen ystäviä, jotka perustivat keskuuteensa lähetystä kannattavan seurakunnan. Pastori Paneliuksen alulle panemaa työtä ovat sitten tällä asemalla jatkaneet, toiset lyhemmän toiset pitemmän ajan, sekä myös samalla sitä kehittäneet ja laajentaneet Pastorit Juho Korhonen, Waino Durchman, Albin Hukkanen, Alfred Gröning, Karl Erik Lindström, Nimrod Johansson, Torsten M. Hohenthal, Alvar Rautalahti (v. t.) ja Kalle Mäkinen, joka par'aikaa toimii aseman hoitajana. Työ tällä asemalla on viime aikoina kasvanut hyvin suureksi ja näyttää erittäin toiverikkaalta.

PAST. A. S. RENVALL
Suomen Merimieslähetysten sihteeri.

San Franciscon asemalla alkoi työ vähän myöhemmin. Alotteen työlle tällä asemalla sai aikoihin silloinen siirtolaispastori, nykyinen Suomi-Synoodin esimies Tohtori J. K. Nikander tutkimusmatkansa kautta, jonka hän teki San Franciscoon Suomen Merimieslähetysten lähettiläänä ja Suomen Senaatin kannattamana maaliskuulla v. 1889.*) Tämän tutkimusmatkan tuloksena oli näet, että v. 1890 saapui Suomesta San Franciscoon ensimmäinen merimiespappi Pastori Matti Tarkkanen. Tarmolla ryhtyi hän työhön, sekavat olot järjestyivät, ja lähetysten ympä-

*) Toivo Valtari, Suomen Merimieslähetystoimi (1910), s. 254.

rille muodostui seurakunta samaan tapaan kuin New Yorkissa. Työtä ovat sitten innolla jatkaneet pastorit Robert HERNBERG, Akseli Sakari RENVALL, Lauri AHLMAN ja Aarne HALLA, joka nykyään on aseman hoitajana.

Mutta Suomen Merimieslähetyksen toiminta ei ole rajoittunut ainoastaan merimiesten hyväksi, vaan on se ulottunut varsinaisiin siirtolaisiinkin asti. Merimieslähetyksen on tuntenut velvollisuudekseen tehdä jotakin siirtolaistenkin hyväksi. Tämän takia, ja kun vielä useilta tahoilta tuli sensuuntaisia kehoituksia, että Suomen Merimieslähetyksen tulisi liittää ohjelmaansa myös *siirtolaislähetystyö* — m. m. vuonna 1897 Turussa pidetty yleinen pappeinkokous yksimielisesti päätti antaa seuralle tällaisen kehoituksen —, niin päätti Suomen Merimieslähetyksen v. 1898 laajentaa ohjelmaansa mainittuun suuntaan. Seuran ensimmäiseksi siirtolaispapiksi valittiin Pastori Kustaa SAHLBERG, joka utterasti teki noin 3 vuoden ajan kylvötyötä Illinoisissa, Minnesotassa ja Etelä-Dakotassa. Jo ennen hänen poissiirtymistään lähetti Suomen Merimieslähetyksen tänne toisenkin siirtolaispapin, nim. Pastori A. WIRTASEN, jonka toiminta keskittyi Oregonin, Washingtonin ja Wyomingin valtioihin sekä loppupuolella toiminta-aikaansa Etelä-Dakotaan. Pastori K. E. LINDSTRÖM toimi yhteen aikaan myös siirtolaissaarnaajana vaikuttaen Ohion, Minnesotan, Montanan, Washingtonin, Kalifornian, Oregonin ja Wyomingin valtioissa, tekipä kerran lähetysmatkan aina Alaskaan asti. Vuonna 1901 astui siirtolaissaarnaajan vaikeaan tehtävään Pastori Klas ELIEL SJÖBLÖM liikkuen laajalti avaran Lännessä mitä syrjäisimmillä kulmilla. Pastori E. J. HAKALA työskenteli Washingtonin valtiossa, ja pastori Heikki HAAPANEN ensin Gardnerissa, Mass., sittemmin Rock Spring'issa Wyo. Siirtolaispapin varsin tärkeätä tehtävää toimittaa avarassa Lännessä par'aikaa Pastori Lauri AHLMAN, pitäen asuntopaikkanaan Rock Spring'ia Wyo. ja tehden sieltä ahkeraan saarnamatkoja lukuisille eri seuduille, joissa kansalaisiamme asuu oloissa, joissa vain harvoin kuullaan Jumalan sanaa saarnattavan.

Raskasta on noissa järjestymättömissä Lännessä oloissa siirtolaissaarnaajan työ. Alituinen matkalla olo kuluttaa henkiset ja ruumiilliset voimat. Syvä paatumus tekee suuria hankaluuksia työlle. Mutta turhaan ei ole sekään työ mennyt. "Jotka kyynelein kylvävät, ne ilolla niittävät". Niin hyvin varsinainen merimieslähetyksen kuin siirtolaislähetyksenkin on jo saanut ensi lyhteitään koolle koota — satona kalliista työstään.

Mitä on sitten Suomen Merimieslähetyksen toiminnan kautta aikoihin saatu?

Meidän täytyy tässä tyytyä vaan muutamiin viittauksiin vastatessamme tähän kysymykseen. Merimiespapin päiväkirja on vaiherikas jo yhdenkin päivän osalle — saatikka sitte vuosien.

Jumalan sanan kylvö on Merimieslähetyksessä ollut etualalla. Merimies tarvitsee Jumalan sanaa, joka hänelle antaa sisäistä rohkeutta ja rauhaa silloinkin, kuin laiva alla uppoo ja pohjaton syvyys silmäin edessä ammottaa. Yksin Jumalan sana voi silloin lohduttaa. Jumalanpalveluksia ja kokouksia on Merimieslähetyksen koettanut ahkeraan järjestää sekä merimiehille että siirtolaisille. V. 1913 tehdyn tilaston mukaan oli kokousten luku 38,483 ja niissä olleiden kuulijain luku 1,232,500. Monet katkenneet tai katkeamaisillaan olleet siteet kotimaassa olevien omaisten ja vierailta mailla harhailevien merimiesten ja siirtolaisten välillä ovat jälleen yhdistyneet ja eheiksi lujittuneet kir-

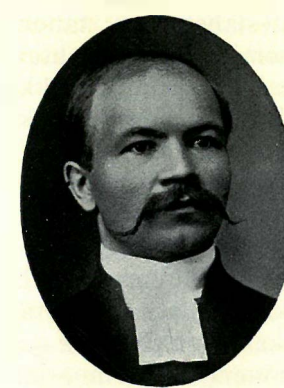
PAST. K. VARMAVUORI (Sahlberg)

PAST. A. A. VIRTANEN

PAST. R. L. AHLMAN

PAST. HEIKKI HAAPANEN

SUOMEN MERIMIESLÄHETYKSEN SIIRTOLAISPASTORIT.

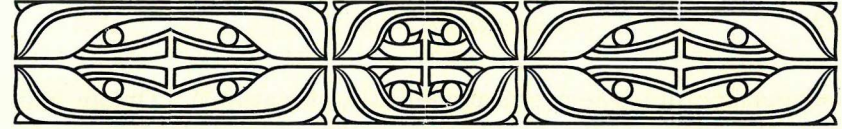

jeenvaihdon kautta, jota Merimieslähetyksen toimesta on välitetty. V. 1912 toimitettiin lähetyksen välityksellä kansalaisille ulkomailta 19,184 kirjettä. Kuka saattaakaan sanoa, kuinka paljon siunausta onkaan tämän laajan kirjevälityksen kautta levitetty: isä löytänyt poikansa, poika isänsä ja äiti tyttärensä, tytär äitinsä. Myös aineellistakin hyötyä on Merimieslähetyksen toiminnasta ollut kansalaisillemme sen kautta, että lähetys tallettaa ja lähettää kotiin kansalaistemme rahoja. Vuosittain välittää Merimieslähetyksen Suomeen noin 250,000—300,000 mk. Miljooniin nousee se raha, joka lähetyksen välityksellä on Suomeen lähetetty, etupäässä siellä oleville köyhille omaisille. Senkin takia jo monet siunaavat lähetyksen toimintaa.

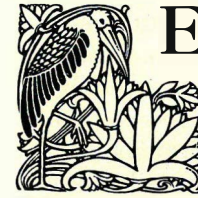
Samoin kuin Suomen kirkollisiin oloihin on Merimieslähetyksen toiminta vaikuttanut siunauksellisesti myös siirtolaiskirkkomme oloihin. Missä järjestettyä seurakuntaelämää ei entuudestaan ole ollut, ovat Merimieslähetyksen työntekijät useaan sellaiseen paikkaan perustaneet seurakuntia, liittäneet ne Suomi-Synoodiin sekä hoitaneet niitä siksi, kunnes seurakunnat ovat vaurastuneet ja ovat voineet kutsua oman opettajan. Merimieslähetyksen työ on lähetystyötä. Se perustaa seurakuntia vaan siinä tarkoituksessa, että ne kerran itse voisivat ottaa huolen itseltään, ja että lähetys, "tarpeettomaksi itsensä tehtyään", voisi alkaa työn taas uudella työmaalla. Sentähden onkin Suomi-Synoodimme puolelta myötätunnolla seurattu Suomen Merimieslähetyksen toimintaa ja tilaisuuksien mukaan myös koetettu avustaa sen työtä. Siitä todisteena on sekin, että Suomi-Synoodin seurakunnissa kirkolliskokouksen tekemien päätöksiensä mukaan kannetaan vuosittain kollehtia Suomen Merimieslähetykselle. Ja samallinen myötätuntoinen suhde on myös vallinnut Suomen Merimieslähetyksen taholta Suomi-Synoodia ja sen oppilaitosta Suomi-Opistoa kohtaan. Merimieslähetyksen on kotimaassa Suomessa herättänyt rakkautta ja kasvattanut ymmärrystä, jota entisaikoina on paljonkin kotimaan taholta puuttunut, siirtolaisoloja kohtaan ja sen kirkkoa kohtaan. V. 1910 järjestettiin Merimieslähetyksen toimesta Suomessa rahankeräyskin Suomi-Opiston hyväksi, tuottaen sievoisen summan. Molemmipuolista ymmärrystä ja myötätuntoa on ollut kummallekin siunaukseksi, ja Jumalan valtakunnan asialle voitoksi.

Kaikista niistä voitoista, joita laajalla työvainiollamme täällä Amerikassa onkin sitte saavutettu Jumalan valtakunnan asialle, joko Suomen Merimieslähetyksen tai Suomi-Synoodimme toiminnan kautta, kiitämme yksin Jumalaa.

Alvar Rautalahti.

Suomi-Synoodin osa pakanalähetyksessä.

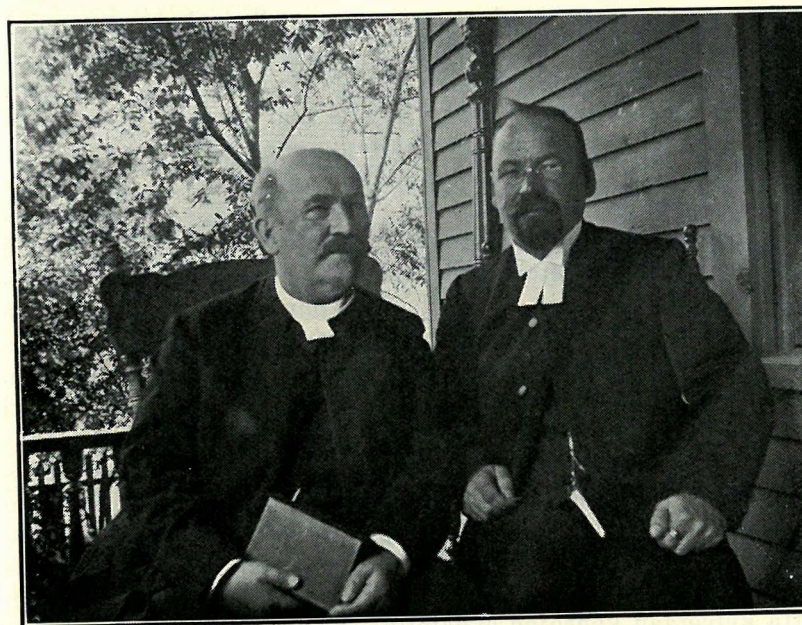
Ennen taivaaseen astumistaan antoi Vapahtajamme Jeesus opetuslapsilleen ja samalla kristilliselle seurakunnalle kaikkina aikoina seuraavan lähetyksenkäskyn: "Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkääät siis ja tehkääät kaikki kansat opetuslapsikseni kastamalla heidät Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, ja opettamalla heitä pitämään kaikki, minkä olen käsenyt teille. Ja katso, minä olen teidän kansanne joka päivä maailman loppuun asti". Tähän jaloon ja korkeaan tehtävään on Suomenkin kansa päässyt osalliseksi. Jo vuosikymmeniä on Suomen lähetysseura toiminut kallisarvoista työtään Afrikassa ja jo jonkin aikaa Kiinassakin. Herra on ollut työssä mukana. Kyynelin on saatu kylvää, mutta onpa jo iloisia niitonaikojakin ollut. Meidänkin kirkkokuntamme, Suomi-Synoodi, on ollut ainakin jonkun verran mukana tässä kallisarvoisessa työssä. Olemmehan eri tilaisuuksissa koettaneet muistaa pakanalähetystä. Asiasta on seurakunnissamme puhuttu, kolehteja on koottu asian hyväksi, Suomen lähetysseuran julkaisuja on levitetty j. n. e.

Varmaankin on tämä toiminta synnyttänyt monessa sydämessä rakkautta kallista lähetysasiaa kohtaan. Kaikki tämä on ollut kuitenkin enemmän opiskelua. Toiminnassa ei ole ollut vielä kokonaisuutta. Tämähän on ymmärrettävää. Mehän toimimme monessa suhteessa alkavissa, hajanaisissa oloissa. Sanoopa sananlaskukin: "Alku aina hankalaa; lopussa kiitos seisoo". Tämä soveltuu tähänkin. Kuta enemmän olomme järjestyvät sitä enemmän on meillä mahdollisuutta pakanalähetyksiänsikin harrastamisessa edistyä. Meidän on aluksi ruvettava kannattamaan vaikka yhtä lähetysaarnajaa pakanamailla, sitten useampia. Voisimme aluksi toimia Suomen lähetysseuran yhteydessä. Jumala siunaa työtään ja johtaa sitä kaikinpuolin eteenpäin. Jeesuksen käsky on voimakäsky. Hänelle on annettu "kaikki valta taivaassa ja maan päällä". 1 Moos. 12 l. 3 v. lueimme Herran lupauksen Abrahamille: "Ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman". Emmekö mekin tahtoisi olla

mukana kansoja tekemässä onnellisiksi, siunatuiksi. Onhan kauheaa kun vielä tänään on kansoja, jotka eivät tiedä Messiaasta, Jeesuksesta, kansojen siunauksesta. Huomaa, lukijani, he eivät tiedä. Paljon on kristikansoissa henkilöitä, joilta ei suinkaan puutu tietoa Jeesuksesta, vaan, jotka eivät siunaukseen käytä tuota tietoaan. Tämä on ikävä asia, mutta silloin on oma syy, jollei tietensä tahdo Jeesus-siunauksesta osalliseksi tulla. Onhan näillä molemmilla kansanlajeilla paljon eroa. Profeetta Malakiaan 1 l. 11 v. luetaan: "Sillä auringon noususta sen laskuun asti on minun nimeni suuri kansojen keskellä; ja joka paikassa suitsutetaan, tuodaan minun nimelleni, tuodaan puhdasta uhrilahjaa, sillä suuri on minun nimeni kansojen keskellä, sanoo Herra Sebaot". Tässä ennustaa vanhan liiton viimeinen profeetta lähetyskäsken täyttymisestä. Miten rohkeaisikaan mikään kirkkokunta olla edistymättä tällaisessa toiminnassa. Mikä on suurempaa, jalompaa, ihanampaa, kuin Herralle suitsuttaminen. Sillähän ymmärretään Herran Jumalan palvelemista. Miten me poloiset kelpaamme noin suuren aatteen levittäjiksi. Emme me ole siihen itsestämme kelvolliset, vaan Herran armosta tämä kunnia meille suodaan. Kallis kirkkokuntamme, Suomi-Synodi, joka olet jo toiminut 25 vuotta. Herra tahtoo uskoa sinulle lisää toimintaa. Pakanakansat huutavat kristillisille kirkkokunnille makedonialaisen miehen tavoin: "Tule Makedoniaan ja auta meitä". Emmehän tahdo sulkea sydäntämme noille huudoille. Emme suinkaan. Herra meitä sellaisesta varjeltoon. Profeetta Danielin kirjan 7:n luvun 13—14 vv. lue: "Minä näin yö-näyssä, ja katso, taivaan pilvien kanssa tuli ihmisen pojan muotoinen ja läheni ijältänsä vanhaa ja vietiin hänen eteensä, ja hänelle annettiin valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, sukukunnat ja kielet palvelivat häntä; hänen valtansa on ijankaikkinen valta, joka ei lopu, ja hänen valtakuntaansa ei hävitetä". Tässä kuvataan Ihmisen Pojan, Jeesuksen, valtakuntaa, johon tulevat kuulumaan "kaikki kansat, sukukunnat ja kielet". Vielä sanotaan sen olevan ijankaikkisen valtakunnan, jota ei hävitetä. Tämä on pakanalähetystyön korkea päämäärä. Sen työn kautta kootaan ihmisiä kaikista kansoista, sukukunnista ja kielistä yhdeksi ikuisiksi valtakunnaksi, jota eivät helvetin portitkaan voi voittaa. Tämän valtakunnan rakennustyöhön on meidänkin kirkkokuntamme kutsuttu. Hengellinen toiminta kirkkokunnassamme, mikäli se on Jumalan tahdon mukaista, on Kristuksen valtakunnan rakentamista. Tässä työssä on myös tarpeen toiminta niiden kansojen hyväksi, joissa ei vielä ole Jeesusta saarnattu. Se on pakanalähetystyö. Se työ

laajentaa Kristuksen valtakunnan aluetta. Kuinka kunniakasta onkaan saada olla rauhan valtakunnan rakentajana. Jeesus sanoo vuorisaaressaan: "Autuaat ovat rauhantekijät, sillä heidät nimitetään Jumalan lapsiksi". Mikäs kirkollinen yhdyskunta se olisi, jonka jäsenet eivät tahtoisi Isän omia olla. Pakanoiden hädän auttaminen antaa tämän nimen kristikansalle. Profeetta Habakuk sanoo 2 luvun 13—14 vv.: "Katso, eikö se tule Herralta Sebaotilta, että kansat vaivaavat itseänsä tulta varren, ja sukukunnat hukkaan itseänsä väsyttävät? Sillä maa on täynnä Herran kunnian tuntoa, niinkuin vedet peittävät meren".

KIRKKOH. JOOS. MUSTAKALLIO

PAST. ALB. SAVOLA

Näinhän on nytkin. Kansat vaivaavat itseänsä ja sukukunnat hukkaan itseänsä väsyttävät. Levittäkäämme me Herran kunnian tuntoa yli maan. Olkoon lähetysasia meille rakas. Silloin on maassa rauha ja Jumalan mielisuus ihmisiin, kun Jeesuksen evankeliumi kansoja johtaa. Tuollainenkin aikakausi on ennustettu tulevan. On oleva "yksi lammashuone ja yksi paimen". Jeesus tämän todistaa: "Maa on täynnä Herran kunnian tuntoa, niinkuin vedet peittävät meren". Silloin on todellakin paratiisi maan päällä, silloin voidaan sanoa: "Katso Jumalan maja ihmisten keskellä, ja hän on asuva heidän keskellään, ja he ovat

hänen kansansa, ja Jumala itse on oleva heidän kanssaan, heidän Jumalansa; ja Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä, eikä kuolemaa ole enää oleva, eikä murhetta eikä parkua eikä kipua ole enää oleva, sillä kaikki entinen on mennyt”, Joh. Ilm. 21 l. 3—4 vv. Tällaiseen ihanaan oloon lähetystyö ihmiskansoja kokoo. Onko mahdollista ajatella ihanampaa päämäärää. Pakanalähetystyöllä on tosiaankin sanoin kuvaamaton tarkoitus. Olemme huomanneet raamatun totuuksista, kuinka suurta on lähetystyön tekeminen, siihen osan-otto. Vielä sopii meidän ajatella sitä kaikinpuolin kurjaa ulkonaistakin oloa, missä useat pakanakansat ovat. Monellinen sokeus siellä on valallaan. Omantunnon ääni on vajennut melkein kokonaan. Mitä kauheimpia julmuuksia tehdään monen pakanakansan keskuudessa ymmärtämättä, kuinka teko on kauhea. Jumalan sana valaisee ihmissydämen. Kuinka he sitä noudattavat, josta he eivät ole kuulleet ja kuinka he kuulevat, ellei heille saarnata ja, kuinka he saarnaavat, ellei heitä lähetetä. Tästäpä johdumme jo katsellessamme pakanakansain ulkonaista tilaa pakanalähetystyön välttämättömyyteen. Totena pysyy, että ihminen ilman kristillisyyttään on petomainen olento. Puhutaan sivistyneemistä pakanakansoista ja onhan myönnettävä pakanuuttakin olevan eriasteista. Kuitenkin kun tarkemmin asiain tilaa tutkitaan, niin havaitaan pakanallisten julmuuksien pukeutuneen n. s. sivistyneemmissä pakanakansoissa ainoastaan ulkonaisesti kauniimpaan, mutta sitä vaarallisempaan muotoon.

Onko pakanalähetystyö vain uhrautuvaa työtä, eikö siitä olekaan tekijälle itselleen erityisempää siunausta. “Mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää”. Tämä toteutuu pakanalähetystyössä kuten muuallakin. Jalointa siemenlajia, mitä kylvää voimme, on Jumalan sanan kylvö. Tätä juuri pakanalähetystyön kautta kylvetään kansojen sydämiin. Kylväjät saavat palkkansa työnsä jälkeen. Herra siunaa monella tavalla niitä, jotka Hänen viinitarhassaan työtä tekevät. Ensinnäkin on hyvä omatunto sillä, joka Jumalan käskyä täyttää. Hyvä omatunto on kallis omaisuus. Vaivojenkin alaisena on hyvällä omallatunnolla oleminen suloista. Silloin on sydämessä rauha. Tämä on ihanaa kokea lähetystyötä tehdessäkin. Kun yhdyskunnat, kirkkokunnat, harrastavat lähetysasiaa, niin on kokemus osoittanut siitä olevan runsasta siunausta kirkkokunnan omalle sisäiselle kehitykselle. Kuinka runsaasti saisikaan meidänkin kirkkokuntamme sisällistä armoa ja hyvää Herralta, kun heräisimme voimakkaampaan toimintaan lähetysasiassa. Herra maksaa korkeimman koron Hänen pankissaan. Pakanalähetystyö on yksi

Herran työn ihanimpia toimialoja. Emmekö rohkenisi uhrata yhä runsaammin voimiamme ja Herran suomia maallisia varojamme tuohon työhön. Olkoon tämä 25-vuotinen toimikausi, jonka Herra on jo armossaan kirkkokunnallemme suonut, meille kehoituksena vahvistumaan Herran työssä, siis pakanalähetystyössäkin. Sillä työllä on aina ollut vastustajia, mutta milläpä Herran työn lajilla niitä ei olisi. Kuuluuhan Jeesuksen varoitava sana: “voi teitä, jos kaikki teitä kiittävät, sillä näin tekevät teidän isänne myös väärille profeetoille. Me emme saa ottaa huomioon maailman moitetta, vaan kirkkokuntamme 25-vuotisen juhlan kunniaksi, Jumalan kiitokseksi Hänen meille osoittamasta armostaan, herätkäämme entistä innokkaampaan, Herran mielen mukaiseen lähetystyöhön. Herran tulemus lähestyy. Merkit viittaavat siihen. Yksi merkki on sekin, että: “tämä valtakunnan evankeliumi on saarnattava kaikessa maailmassa kaikille pakanoille todistukseksi, ja silloin tulee loppu”. Kuinka voisimme ilolla odottaa “Ihmisen Poikaa kunniansaan”, jollemme olisi Hänen viime määräystään seuranneet, joka kuului: “menkää ja tehkää kaikki kansat opetuslapsikseni”. Tehdään ilolla Herran työtä. Ijäinen ilo on ihana sekä Herran työmiehille itselleen, kun myös niille, jotka heidän sanansa kautta uskovat Jeesukseen.

“Jeesus Kristus hallitseva
Olkoon läsnä kaukana,
Hengellensä vallitseva
Mailman kaiken kansoja!
Ylistäen kansat maan
Häntä kunnioittakaan!

Bruno Wuornos.

Suomalaisten kehitys Amerikassa.

Puhuaksemme Amerikan suomalaisten henkisestä ja aineellisesta kehityksestä, täytyy meidän alkaa noin 45 vuotta takaperin. Ennen sitäkin aikaa oli suomalaisia Amerikassa sekä itä-että länsirannikolla ja myös jonkun verran sisämaassakin, mutta heitä ei voi missään tapauksessa katsoa varsinaisiksi siirtolaisiksi, vaan enemmän merimiehiksi, seikkailijoiksi tai muiksi onnen etsijöiksi. Joukko heitä oli siirtynyt Californiaan kultakuumeen aikana vuonna 1849.

Varsinainen siirtolaisuus alkaa kuitenkin, kuten jo mainitsin, vasta noin 45 vuotta takaperin. Tähän tulijat olivat kuitenkin ensi alusta vain peräpohjalaisia, jotka olivat kulkeneet yli tunturien Norjaan, joko merimiehinä tai kalastajina ja sieltä saapuivat tänne norjalaisilla laivoilla.

Vuoden 1875 vaiheilla luultiin suomalaisia olevan Amerikassa vähän yli 10 tuhannen. Heidän pää-pesäpaikkojaan olivat silloin, Michiganin kuparialueella Calumet ja Hancock, Ohion lastausseuduilla Ashtabula ja Cleveland; muutamia lienee ollut myöskin Pennsylvanian puolella Eriessä. Länsirannikolla taas oli joku määrä Astoriassa, Ore., kalastajina sekä San Franciscossa meripoikina ja muina työläisinä. Myöskin löytyi jo tähän aikaan pienempi joukko Massachusettsin valtiossa niin kutsutulla "Kiipin niemellä", kiven hakkaajina. Sen siirtokuntamme muistona siellä on säilynyt Pigeon Cove'ssa eräs graniittirakennus, jota kutsuttiin "kivihaussiksi".

Jos tämän huoneen kiviseinät voisivat kertoa meille, olisi niillä monta seikkaa kerrottavana sen aikuisista oloistamme.

Laajempi ja kauvemmaksi kantava siirtolaisuus Suomesta Amerikkaan alkoi vasta vähän ennen vuotta 1880. Ja niistä ajoista voidaan laskea henkisten harrastustemme alku tässä maassa.

Silloin v. 1880 oli suomalaisilla jo yksi pappi ja useampia apostolis-luteerilaisia saarnamiehiä, jotka asuivat Michiganin Kupari-alueella. Tähän aikaan sai myös suomalainen sanomalehti alkunsa. Se alkoi ilmestyä nimellä Amerikan Suomalainen Lehti. Tämä lehti pysyi sitten pitkän ajan Amerikan suoma-

laisten äänenkannattajana. Ennen sitäkin oli jo kyllä tehty muutamia yrityksiä sanomalehtien alalla, mutta niillä ei ole mitään suurempaa merkitystä.

Vuonna 1880 alkoi kuitenkin ilmestyä toinenkin suomalainen sanomalehti, nimittäin Uusi Kotimaa, joka ensin alussa kannatuksen puutteessa muutamia kertoja lakkautettiin, vaan joka alkuun päästyään on yhtä mittaa ilmestynyt kaikki nämä vuodet ja yhä vielä tullen monen kansalaisen kotiin nauttii jotenkin suurta suosiota eräissä piireissä.

Nämä kaksi sanomalehteä saivat sitten häiritsemättä jatkaa työtään jonkun aikaa, sillä ei mitään suurempia erimielisyyksiä eikä toisiaan vastaan törmääviä aatteita ollut siihen aikaan havaittavissa.

Pian kuitenkin alkoi kansamme heräämään henkiseen toimintaan omastakin puolestaan ja jo olikin aika. Sillä juoppous eli vienyt kansamme maineen ja luoton peräti alas. Ja kun sen lisäksi olimme kielen taitamattomia, ettei asioita voitu aina selittääkään kuinka ne todellisuudessa olivat, niin usein syntyi väärin ymmärryksiäkin. Varsinkin suuremmissa siirtokunnissa, joissa kansalaisemme joivat, reuhasivat ja tappelivat, — vaikka ei silloinkaan kaikki; oli silloinkin juoppoja ja juomattomia, oli tappelijoita, mutta oli rauhan miehiäkin, mutta sittenkin niissä — meitä ymmärrettiin siten, ettei juuri sitä viikkoa kulunut, ettei joku amerikalainen lehti olisi kertonut jonkun "finlanderin" veitsen heilutuksesta tai jostakin muusta urotyöstä. Eikä se aina aivan väärin ollutkaan, mutta usein oli asia siten, että jos juovuspäissä muunkielisten kanssa tapeltaessa suomalainen menetti henkensä, niin ei siitä murhaaja suurta rangaistusta saanut, sillä yleinen mielipide oli se, että suomalainen oli varmaan niin paha, että se täytyi tappaa oman henkensä puolustamiseksi. Jos suomalainen sen sijaan sattui pitelemään vierasta vähän kovakouraisesti, niin ei tarvinnut kovinkaan pahoin käydä, kun siitä sai istua vankilassa kymmeniä vuosia.

Alhainen oli siis siveellinen tasomme, ja elämä kurjaa; tuskin valopilkkua huomaa. Ja sittenkin meillä oli jotakin hyvää jäljellä, oli rautainen työkykymme, ja siksi meitä tarvittiin ja suvaittiin. Kaivantokapteeni, jolla oli erittäin vaikea ja kiireellinen työ suoritettavana, etsi aina suomalaisen sitä tekemään. Kaikilla muilla kovilla työpaikoilla samoin olimme käypää kalua. Se ei kuitenkaan tyydyttänyt, yleinen herääminen alkoi.

Noin vuonna 1885 voidaan jo sanoa henkisten harrastustemme olleen hyvällä alulla. Sanon hyvällä alulla, niihin vähiin voimiin nähden, joita meillä oli käytettävissä. Seurakuntia oli

perustettu ja toisia perustettiin eri paikkakunnille. Raittiusaate heräsi vastustamaan vallalla olevaa juoppoutta. Se levisi kulovalkean tavoin siirtokunnasta toiseen ja muutamassa vuodessa löytyi raittiusseura joka ainoalla suomalaisella asutuksella. Yleinen herääminen oli tapahtunut.

Vuoden 1880 jälkeen alkoi sitten eteläpohjanmaalta ja muualtakin Suomesta erittäin suuri siirtolaistulva. Se oli yhä edelleen varsinaisen työväestön siirtymistä työn ja parempien palkkojen etsintään; mutta samalla siinä alkoivat näkemään uusia mahdollisuuksia muutkin kansanluokat. Niinpä heidän joukkoonsa liittyi ensinnä muutamia onnirikkaisia herrasmiehiä, jotka tavalla tai toisella olivat kotimaassa epäonnistuneet. Nämät kuitenkin pian huomasivat olevansa täällä kielen taitamattomuuden ja olosuhteiden tuntemattomuuden tähden kykenemättömiä mihinkään muuhun kuin kovaan ruumiilliseen työhön, johon he eivät kotonakaan olleet tottuneet. Elämä kuitenkin on ihmiselle rakas, ja kun he eivät pystyneet liike-elämään, eivätkä olleet tottuneet kovaan työhön, alkoivat he elinkeinokseen perustelemaan sanomalehtiä.

Tältä ajalta alkavatkin sitten Amerikan suomalaisten sanomalehti ja muut riidat. Jos näitä herroja olisi saapunut vain yksi tai kaksi, niin olisivat he helposti voineet sulautua niiden harastusten palvelukseen, mitä meillä oli; vaan kun meillä ihmisillä on sellainen luulo, ettei sama suunta tarvitse monta äänenkannattajaa, oli herrojen pakko alkaa repimään itselleen pienestä Amerikan suomalaisten siirtolaisten joukosta oman suuntansa kannattajia, joille saisi toimittaa sanomalehtiä, siis yhdeksi Amerikan suomalaisten eripuraisuuden syyksi voi sanoa joidenkin onnirikkoisten herrarenttujen elinkeinon etsintää.

Kansamme oli kokematonta ja rehellistä; kukin luuli oman herransa ja sanomalehtensä olevan oikeassa.

Vesterinen ja Karinen hajoittivat Veljeysseuran, ja syy ei ollut sen suurempi kuin se, että sikäläinen kirjuri oli jättänyt panematta pisteen ykkösen ja kahden nollan väliin. Syy tietysti oli syvemmällä, mutta tämän tekosyn nojalla saatiin joukko eroamaan ja niin perustettiin Raittius Ystävien Yhdistys, jonka johtoon asetettiin viisaita ja kykeneviä henkilöitä, jotka eivät tehneet erehdyksiä.

Niin sitä sitten alettiin kilpailemaan. Uusi seura jakoi siirtokuntiemme raittiusväen kahteen toisilleen vihamieliseen leiriin. Kilpailussa ei aina katsottu eikä valittu keinoja, ja siten seurojen toiminta kadotti entisen vakavuutensa ja yhdistykset muuttuivat tanssi- ja näytelmäseuroiksi.

Seurakunnat olivat tähän asti toimineet toisistaan riippumattomina, mutta vuonna 1890 perustettiin Amerikan Suomalainen Ev. Lut. Kirkkokunta. Sen kimppuun hyökkäsivät hajoittavat voimat ankarasti. Calumetissa ilmestyi tähän aikaan kolme suomalaista lehteä: Vanhin Amerikan Suomalainen Lehti, Kalevan Kaiku ja Kansan Lehti. Kaksi ensinmainittua olivat jokikin sävyisiä ja Amerikan suomalaisten siirtolaisten parasta tarkoittavia, mutta kolmas Kansan Lehti oli periaatteeltaan, kieleltään ja mieleltään aivan samanlainen kuin nykyiset sosialistilehdet, jos niistä karsitaan pois tasa-jakolaisaate. Tätä lehteä toimitti eräs Suomesta tullut onnirikkoinen mekanikko Ino Ekman. Kun vasta perustetussa kirkkokunnassa ei ollut kuin kolme tai neljä pappia ja näillä siis tietysti työtä omalla alallaan enemmän kuin tarpeeksi, olisi heidän kuitenkin pitänyt kirjoittaa joka lehteen, vaikka yhdellä paikkakunnalla olikin kolme lehteä. Herra Ekmanin lehti oli kuten jo olemme huomanneet aivan vieras sille hengelle, jossa papit työskentelivät, ja siis heidän oli mahdoton esiintyä avustajina sellaisessa lehdessä. Tämä harmitti toimittajaa äärettömästi, ja hän saadakseen äänensä kuuluville kirkkollisella alalla päätti perustaa oman kirkkokunnan, joka ei ole niin ahdasmielinen kuin edellä mainittu.

Päästäkseen alkuun rupesi hän pitämään lehdessään kamalaa melua, syytäen herjauksia ja valheita, ja herättäen epäluuloa kirkkokuntaa ja papistoa vastaan. Pian näkyivät seuraukset ja täysin toteutui sananlasku: "Painettu sana on miekkaa voimakkaampi". Kannattajakseen sai hän aluksi ainoastaan erään herkkäuskaisen suutarin. Sanotaan suutarien olevan filosofeja, mutta tämä ei ainakaan näyttänyt tukevan ammattikuntansa mainetta.

Kauvan ei kuitenkaan kulunut ennenkuin suutarin ja Ekmanin seuraan alkoi liittyä muitakin ja niin voitiin perustaa kirkkokunta, jonka nimeksi tuli Amerikan Suomalainen Evankelisluteerilainen kansalliskirkko.

Seurauksena oli, että seurakunnat eri siirtokunnissa alkoivat jakautua kahteen osaan. Niin oli syntynyt kirkkokunta, joka vielä tänäpäivänäkin, vaikka perinpohjin muuttuneena, toimii ja on vihkinnyt suuren joukon pappeja, joista muutamat kuitenkin työhönsä väsyneinä, ovat vetäytyneet maaelämän rauhaan ja toivoaksemme siellä löytäneet hedelmällisemmän maaperän kylvölleen.

Seurakuntien jakauduttua kahtia alkoi tietysti riita kirkkojen omistamisesta. Useissa paikoissa uusi seurakunta "hyvin ilmoitetun" kokouksen ja sukkelaan tehdyn päätöksen avulla onnistui

ryöstämään oikealta seurakunnalta kirkon. Aivan samaan tapaan kuin nykyään ovat sosialistit kaapanneet raittiusseurojen taloja.

Kaiken tämän eripuraisuuden tuloksena on se, että useilla paikkakunnilla, joissa tultaisiin toimeen yhdellä kirkolla ja yhdellä pappilalla on kaksi samaan uskontosuuntaan kuuluvaa seurakuntaa (molemmilla paljon velkaa) ja kaksi pappia, molemmilla vähän työtä ja vielä vähemmän leipää. Ketä voimme syyttää kaikesta tästä eripuraisuudesta? Rehellistä, herkkäuskoista ja kokematonta kansaammeko? Ei, ei missään nimessä. Olisi kerrassaan väärin syyttää kansaa, sillä olen varmasti vakuutettu, että kansalla yleensä on ollut se vakaumus, että asiat ovat kuten sille on esitetty, ja se on toiminut oikeuskäsitteiden mukana.

Kansalle puhuttiin. Se uskoi. Sitä kiihotettiin, ja se kiihtyi. Monet ovat olleet sen kiihottajat, mutta kaikista parhaiten siinä toimessa, ennen nyky-aikaa, onnistui eräs Suomesta tullut onnirikkoinen ylioppilas Kalle Koski, joka liittyi Minneapolissa sittemmin Calumetiin siirretyn Amerikan Uutisten toimitukseen. Tällä miehellä oli erityinen kyky houkutella rehellisiä ja epäluulottomia kansalaisiaan uskomaan melkeinpä vaikka mitä. Sen lisäksi hänellä oli aivan erikoinen sanakokoelma haukkumasanvoja, niin mehevä ja kuvarikas, ett'eivät nykyiset sosialistilehdet vedä sille vertoja. Ellei tätä miestä olisi häirinnyt vanha vikansa juoppous, joka oli yliopistonkin ovet häneltä sulkenut, niin, kuka tiesi, millä kunnian kukkuloilla hän nyt seisoi kansallisissa harrastuksissa. Mutta tapojen turmelus eroitti hänet ensiksi Amerikan Uutisten ja sitten muitten sanomalehtien palveluksesta. Viimeksi tavattiin hänet kaivamassa likaviemäriä Calumetissa. Muuten likaviemäriin kaivaminen on rehellistä työtä, ja minusta paljon kunniallisempaa kuin hänen siihenastinen toimintansa. Hänenkin historiansa on vain yhtenä todistuksena siitä, että katoavaa on maailman kunnia.

Sitten kun Amerikan Uutinen siirtyi toisiin käsiin ja Kalle Kosken vaikutusvalta oli loppunut, niin uusi ja erittäin vilkas henkisen toiminnan aika alkoi kaikkialla meikäläisten keskuudessa.

Raittiusliike oli riitansa riidellyt, väsähtynyt ja palannut järkipäiseen vakavaan työhön; samaa voi sanoa kirkollisestakin työstä. Riidat, parjaukset, ja omaisuuden valtaukset jäivät entisten tapausten joukkoon niin, että jonkun ajan kuluttua kehittyi yhteisymmärryksen pohjalla sellainen rauha, että kukin toi-

mi omalla alallaan, minkä voi, iloitsematta toisen vahingolla, säälii sitä ja iloitsee ainoastaan toisen menestyksestä.

Opisto ja muut henkiset harrastuksemme pääsivät rauhassa jatkamaan työtään. Luottamuksemme ja maineemme lisääntyivät. Kodit kohosivat entistä ehompina, työpaikoilla suomalaiset kuuluivat enimmäkseen haluttuun työväkeen ja vaikutuksemme alkoi tuntua jo liike- ja yhteiskunta-aloillakin, että voi hyvällä syyllä sanoa maineemme kohonneen yhtä korkealle kuin se ennen oli ollut alhaalla. Ja kansamme tulevaisuus näytti kirkaamalta kuin koskaan ennen.

Tämän kunnian kukkulalla ei meidän kuitenkaan suotu kauvan olla, ja jälkimäinen villitys tuli pahemmaksi kuin ensimmäinen.

Jotkut seikkailijat ja onnenetsijät olivat ensin, noin vuosikymmen sitten, tuoneet huonoita lajia sosialismia kotimaahamme Suomeen, ja pian sitä tuli sinne niin paljon että se alkoi lähettää huonoita ja karvainta siitä tänne.

Ensimmäisenä sieltä saapui eräs mies, joka kutsui itseään lääkäriksi ja toinen, joka oli onnistunut saamaan rikkaan vaimon mutta ei niin paljon rahaa, että se olisi kestänyt juoda elämän ajan.

Nämä olivat ne joita voimme kutsua huutavan ääniksi korvessa. He tulivat ilmoittamaan meille mitä meidän rauhaamme sopii.

Ensi aikoina kun nämä sosialistiapostolit ilmestyivät me kaikki menimme kuulemaan heidän oppiansa, ja kuultuamme sen kaikessa tyhjyydessään tulimme vakuutetuiksi, ett'ei meidän kansassamme löytyisi ketään, jotka sitä uskoisivat. Niin jätimme koko asian oman onnensa nojaan.

Ei kuitenkaan kulunut kauvan aikaa, ennenkun huomasimme, että olimme uskossamme aivan erehtyneet. Pian tulimme huomaamaan, että niin läpinäkyvää ja kömpelöä kuin tämä aate olikin, se kuitenkin upposi meihin kuin kuuma rasva kuivaan nahkaan. Ennen pitkää koko suomalainen siirtokunta idästä kaukaiseen länteen oli saanut niin voimakasta kosketusta tästä aatteesta, että suurella osalla meistä olivat päät aivan pyörällä.

Me pienilukuinen suomalainen siirtokunta, noin 300,000 henkeä, niistäkin pieni murto-osa innokkaita aatteen ystäviä, aijoimme ensiksi kääntää kaikki ylösalsin täällä Amerikassa ja sitten koko maailmassa.

Jos me ennen olimme kuluttaneet äärettömiä summia liika monilukuisen sanomalehdistön ylläpitämiseen ja kokoushuoneiden rakentamiseen, niin nyt niitä ilmestyi lehtiä kuin sieninä sa-

teella ja tapernaakeleita toinen toistaan uhkeampana. Yhteiskunta päätettiin kukistaa ja jäännökset jakaa heikäläisten kesken. Jumala julistettiin viralta pois, papit hirtettäväksi ja kirkoista huonoimmat määrättiin poltettaviksi ja parhaita jätettäisiin sentään kokoushuoneiksi ja tanssisaleiksi, kuten esim. Hancockissa pari vuotta sitten saarnattiin.

Kirkko on kuitenkin asemillaan ja Jumala hallitsee maailmaa, kuten ennenkin on tehnyt ja tulee vastakin tekemään, meidän kaikkien onneksemme. Tällaista melua on osa kansamme pitänyt toistakymmentä vuotta. Tuloksia se on tuonut, hedelmät ovat jo parhaillaan näkyvissä ja kuten jo ennen mainittiin on jälkimäinen villitys tullut pahemmaksi kuin ensimmäinen.

Alkuaikoina siirtokansamme joutui sortoasemaan juoppouden vaikutuksesta, mutta sen maine ei ollut silloin hetikään niin huono kuin se nyt on.

Jos me sunnuntaina joimme, olimme me maanantaina kuitenkin paikallamme siellä, missä tarvittiin ahkeraa, uskollista ja kovakouraista työmiestä. Nyt on toisin. Usealla paikkakunnalla ei meikäläistä nykyään enää oteta valitsematta kovimpaankaan työhön, muusta luottamuksesta puhumattakaan. Tämä tietysti ei vielä olisi niin kovin paha, jos ne, jotka ovat syyllisiä, olisivat joutuneet kärsimään, mutta kun tähän poikkeusasemaan joutuneista on suuri osa kunnan kansalaisia, jotka ilman omaa syytänsä kärsivät punasen sosialismin tähden, niin panee se ajattelemaan, että asia on todellakin surkuteltava.

Ken on sitte syynä tähän kaikkeen. Nekö, jotka joutuneina tämän villityksen uhriksi, ovat vieneet meidätkin muunkielisten silmissä samalle tasolle? Tuskinpa on syy heidän. Eikä se ole myöskään sen kokemattoman nuorison, joka kotimaasta tänne outoihin oloihin saapuneena on sen uhriksi joutunut. Amerikassa syntynyt nuorisomme ei, Jumalan kiitos, ole juuri nimeksikään koko liikkeeseen sotkeutunut. Jos siellä sattumalta niistä joku on, niin on se sellainen, joka ei ole saanut minkäänlaista amerikalaista eikä suomalaista koulusivistystä. Lukuunottamatta muutamia, vanhemmista ja nuoremmista kotimaasta tulleista, jotka ovat joutuneet punasen sosialismin myrkyttämiksi, ovat joutuneet siihen sen kautta, että he ovat uskoneet, mitä heille on puhuttu ja kirjoitettu, ja luulleet kaikkea sitä mahdolliseksi, ja että se voidaan toteuttaa. Se tuntuu ankaralta, mutta on sittenkin totta, että koko syy täytyy asettaa tunnettujen agitaattorien ja raakojen sosialistilehtien kontolle.

Näin pitkälle on nyt päästy. Vieläkö pyritään eteenpäin samaan suuntaan, vai joko on aika pysähtyä miettimään minne se

vie. Jos emme erehdy, niin on jonkunlaista pysähtymistä jo havaittavissa. Sitä todistavat ne erimielisyydet, joita suurella määrin on ilmestynyt sosialistien leirissä. Siellä siis ei enään ajatella ainoastaan agitaattorien aivoilla ja roskalehtien sane-lun mukaan. Näyttää siis siltä, että uusi aika on sarastamassa Amerikan suomalaisille. Uusi aika, jota me, emmekä ainoastaan me, vaan koko kansamme odottaa.

Eletty aika on eletty, ja tehtyä ei voida saada tekemättömäksi; mutta tämä kurjuus ja alennustila antakoon meille kokemusta tietääksemme vastaisuudessa, mitä me voimme tehdä, mitä kykenemme tekemään, ja mitä meillä on oikeus tehdä.

Meidän kansamme täällä on aivan mitättömän pieni. Se on niin vähäpätöinen, että kaiken kaikkiaan meitä luullaan olevan noin 300,000. Se on pieni ollessaan yhtenäkin kansana harrastan samaakin aatetta, mutta moniin joukkoihin jakautuneena se tulee aivan merkityksettömäksi. Sentähden pyytäisin kaikkia, mihin puolueeseen ovatkin kuuluneet, mitä tahansa ovatkin harrastaneet, nyt yhtymään yhteistyöhön tämän pienen kansan onneksi.

Emme säilytä mitään koston ajatuksia ketään kohtaan, pyydämme vaan sitä, joka väärässä tietää olleensa, palaamaan. Asiat eivät parane sillä, että osottelemme toisiamme sormellamme ja sanomme: sinä olet ollut sitä ja sinä sitä, vaan sillä, että kaikki käymme yhtenä työhön kansamme parasta katsoen. Ja te, sydämettömät agitaattorit, te punaisten ja keltaisten sosialistilehtien toimittajat, jotka omien etujenne tähden olette uhranneet kansaraukkamme, armahtakaa jo sitä, armahtakaa! Te olette vieneet siltä hyvän nimen, ihmisten kunnioituksen ja mahdollisuuden elää! Eikö tämä teille jo riitä? Elkää enää koetako imeä vertamme, kun se on jo melkein kuiviin vuotanut, vaan lakatkaa kurjasta toimestanne!

Meidän kurja kansamme on kärsinyt paljon sortoa siinä maassa, jossa se on elänyt, elkää enää polkeko sitä täällä, missä sillä olisi mahdollisuuksia kohota onneen ja hyvinvointiin muiden kansojen rinnalla. Nälkää, sortoa ja vääryyttä on tämä kansa kärsinyt ja yhä kärsii, mutta me uskomme, että uusi aika koittaa sille kotona ja myöskin täällä, että suomalaisten yhteinen maine ja luotto vielä kohoaa. Ja se on mahdollista siten, että me, yrittämättä mahdottomuuksia, käymme yhteisvoimin yhteistyöhön muiden kansojen tavalla turvaamaan omaa asemaamme.

J. H. J.

TAULU

joka osottaa Suomi-Synoodin kasvannon vuosien 1890 ja 1915 välisellä ajalla papistoon, seurakuntiin, väkilukuun, pyhäkouluihin, kesäkouluihin y. m. nähden.

Vuosi	Pappia	Seurak.	Väkiluku	Rippliä käyviä	Pyhäkouluja	Opettajia	Oppilaita	Kesäkouluja	Opettajia	Oppilaita	Nuorisoseuroja	Jäseniä	Last. Yst. Yhd.	Jäseniä
1890	4	9	2,100	1,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1891	5	20	2,800	1,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1892	5	24	3,400	1,750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1893	5	26	3,800	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1894	6	32	5,000	2,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1895	7	38	7,500	3,800	—	60	650	—	—	—	—	—	—	—
1896	8	39	8,311	4,200	—	100	1,000	—	—	—	—	—	—	—
1897	8	40	9,000	4,600	—	120	1,200	—	—	—	—	—	—	—
1898	12	43	9,600	4,900	—	140	1,350	—	—	250	—	—	—	—
1899	12	48	10,500	5,400	—	170	1,500	8	8	368	—	—	—	—
1900	11	49	12,000	6,200	—	202	1,555	—	—	—	—	—	—	—
1901	10	53	13,092	6,700	59	282	2,678	13	15	968	—	—	—	—
1902	11	60	15,433	8,000	80	360	3,000	21	24	1,290	—	—	—	—
1903	14	68	18,129	9,100	85	400	3,500	22	25	1,400	—	—	—	—
1904	21	80	20,118	10,799	89	422	3,389	26	31	1,568	—	—	—	—
1905	19	98	22,694	12,079	95	419	3,660	30	30	1,672	—	—	—	—
1906	18	109	23,597	12,611	107	483	4,020	32	35	1,881	—	—	—	—
1907	22	109	24,702	13,198	108	552	4,532	38	46	2,248	—	—	—	—
1908	26	114	25,968	12,113	121	625	5,513	39	46	2,438	9	400	—	—
1909	27	122	26,019	13,656	131	757	5,440	40	49	2,298	8	450	—	—
1910	26	120	27,252	14,000	140	791	6,133	47	50	2,231	11	527	—	—
1911	26	120	27,582	14,095	132	802	6,507	51	54	2,579	13	658	—	—
1912	30	125	27,464	13,660	127	882	6,622	47	52	2,537	17	1,169	13	539
1913	28	132	28,198	13,957	140	900	6,800	49	53	2,175	30	1,736	6	167
1914	30	135	28,475	13,869	160	950	7,500	47	50	2,800	30	1,666	12	352

I. SUOMI-SYNOODIN
 TILASTO
 2000 vuoku 17536

68-1980

OIKAISTAVA PAINOVIRHE.

Sivulla 77 on jäänyt neljäs rivi pois, ja on koko lause kuulava seuraavasti: "Kun hän, näet, istui niiden kärkeillä, rosoisilla penkeillä, tunsu hän olevansa yhteisessä kirkossa, esikoisten seurakunnassa. Ja kun hän pyhitetyn mielikuvituksen katseella katsoi niiden j. n. e."